
Industridepartementet.

Vedlegg til st. prp. nr. 1, 1954.
Kap. 555.

MEDDELTE VASSDRAGSKONSESJONER

(ERVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XL. TILLATELSER MEDDELT I 1953

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Rjukanfos. (Kraftleie fra A/S Skafså Kraftverk.) Kgl. res. 16. januar 1953	5
2. Ragnar Schjølberg. (Kraftleie fra Bodin Kraftverk.) Departementets avgjørelse 16. januar 1953. Jfr. bind XV side 36, XXIV side 117	8
3. Hunsfos Fabrikker. (Forhøyelse av aksjekapitalen.) Kgl. res. 23. januar 1953	10
4. Borgestad Fabrikker A/S. (Kraftleie fra Skienfjordens kommunale Kraftselskap.) Departementets avgjørelse 29. januar 1953	11
5. A/S Skafså Kraftverk. (Ytterligere regulering av Bordsjø og Urvatn.) Kgl. res. 6. februar 1953. Jfr. bind XXXVIII side 54	13
6. A/S Skafså Kraftverk. (Rådighet over reguleringsvannet fra Hyllebuhylen m. m.) Kgl. res. 6. februar 1953. Jfr. bind XXXVIII side 54, XL side 13	19
7. Nøsted Bruk A/S. (Kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 6. februar 1953. Jfr. bind XXVI side 56, XXIX side 21, XXXVII side 115	23
8. A/S Follum Fabrikker. (Utvidelse av aksjekapitalen.) Kgl. res. 20. februar 1953	25
9. Fjalerkraft (Ytterligere regulering av Strandevatn.) Kgl. res. 6. mars 1953	26
10. Tinnfos Papirfabrik. (Erverv av bruksrett til Notodden kommunes del av Sagafoss.) Kgl. res. 6. mars 1953	33
11. Niingen Kraftlag A/S. (Erverv og regulering av Niingvassdraget.) Kgl. res. 6. mars 1953. Jfr. bind XXIV side 5	40
12. A/S Fredrikstad Mek. Verksted. (Kraftleie fra A S Hafslund.) Kgl. res. 10. april 1953. Jfr. bind XXIX side 16, XXXIV side 31	49
13. A/S Kammerfos Bruk. (Kraftleie fra Kragerø-distriktets Kraftlag.) Kgl. res. 10. april 1953	52
14. Faxälvens Vattenregleringsföretak. (Innførsel av 500 kW fra Sverige.) Kgl. res. 10. april 1953. Jfr. bind XXXIX side 95	54
15. A/S Songe Træsliperi. (Kraftleie fra Aust-Agder Kraftverk.) Departementets avgjørelse 20. april 1953. Jfr. bind XI side 130, XXVIII side 18, XXXIV side 17	55
16. Norwegian Paper Mill A/S. (Kraftleie fra Drammens Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 24. april 1953. Jfr. bind XXIX side 37, XXXIII side 14	56
17. Porsgrund Metalverk A/S. (Kraftleie fra Skiensfjordens kommunale Kraftselskap.) Departementets avgjørelse 24. april 1953	59
18. L/L Svultingen. (Erverv av bruksrett til Stakaldefossen.) Kgl. res. 9. mai 1953. Jfr. bind XXVII side 65, XXVIII side 30, XXXIV side 76, XXXIX side 79.	61
19. Kristiansands Elektrisitetsverk. (Erverv av Fennefoss.) Kgl. res. 29. mai 1953. Jfr. bd. XVI side 6	67
20. A/S Hansa Bryggeri. (Kraftleie fra Bergens Elektrisitetsverk.) Departementets avgjørelse 2. juni 1953. Jfr. bind XXVIII side 51, XXXV side 8	70
21. A/S Hunsfos Fabrikker. (Kraftleie fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 5. juni 1953. Jfr. bind XX side 39, XXX side 40	71
22. L/L Gjerdsvik Kraftverk. (Erverv av bruksrett til og regulering av Gjerdsvikvassdraget.) Kgl. res. 12. juni 1953	74
23. Nora Fabrikker A/S. (Kraftleie fra Oslo Lysverker.) Departementets avgjørelse 16. juli 1953. Jfr. bind XXXIII side 51	82
24. Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap. (Erverv og regulering av Matre- og Haugsdalsvassdragene.) Kgl. res. 17. juli 1953. Jfr. bind I side 144 og 170, XIX side 61, XXV side 67	83
25. L/L Søre Sunnmøre Kraftlag. (Regulering av Trollevatn m. m.) Kgl. res. 17. juli 1953. Jfr. bind XXXVI side 120	88
26. Saugbrugsforeningen. (Utvidelse av aksjekapitalen.) Kgl. res. 31. juli 1953	95
27. Aura og Lilledalsvassdraget m. v. (Fastsettelse av reguleringsbestemmelser.) Kgl. res. 31. juli 1953. Jfr. bind II side 125	96
28. Foreningen til Randsfjords Regulering. (Fristforlengelse for ytterligere regulering av Randsfjord.) Departementets avgjørelse 28. september 1953. Jfr. bind XXXVIII side 13	101
29. A/S Dale Fabrikker. (Kraftleie fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap.) Departementets avgjørelse 30. september 1953. Jfr. bind XIII side 122	101

	Side
30. Falconbridge Nikkelverk A/S. (Kraftleie fra Kristiansands Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 23. okt. 1953. Jfr. bind XXXIII side 39, XXXVI side 53	102
31. Egersund komm. Elektrisitetsverk. (Regulering av Spjodevatn og Mjåvatn m. v.) Kgl. res. 23. oktober 1953. Jfr. bind XXVII side 53, XXXIII side 53	105
32. Elektrokemisk A/S. (Overdragelse av kraftleiekonsesjon meddelt A/S Skorovas Gruber.) Departementets avgjørelse 2. november 1953. Jfr. bind XXIX side 158, XXXIV side 51	117
33. Varanger Kraftlag A/L. (Regulering av Fuglevatn i Duddoelv m. m.) Kgl. res. 6. november 1953	117
34. Elektrokemisk A/S. (Overdragelse av kraftleiekonsesjoner meddelt A/S Fiskaa Verk.) Kgl. res. 6. november 1953. Jfr. bind XXII side 40, XXXIX side 32	126
35. Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S. (Erverv av aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted.) Kgl. res. 13. november 1953. Jfr. bind XV side 18	130
36. A/S Hunton Bruk. (Kraftleie fra Gjøvik komm. Elektrisitetsverk.) Kgl. res. 20. november 1953. Jfr. bind XXXVIII side 77	131
37. A/L Drammen Meieri. (Kraftleie fra Drammen Elektrisitetsverk.) Departementets avgjørelse 25. november 1953	132
38. Vest-Agder fylke. (Regulering av Ørevatnet i Mandalselva.) Kgl. res. 11. desember 1953. Jfr. bind XI side 79, XXIII side 61, XXVI side 34, XXXVI side 5, XXXVII side 26	134

I. A/S Rjukanfos.

(Tillatelse til å leie inntil 13 000 kW fra A/S Skafså Kraftverk.)

Kgl. resol. av 16. januar 1953.

Ved kgl. resolusjon 15. august 1952 fikk A/S Rjukanfos tillatelse til å leie inntil 9 000 kW, eventuelt inntil 4 000 kW fra Drammens Elektrisitetsverk. Herom vises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XXXIX.

Med skriv av 5. oktober 1948 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet søker Herøya Elektrokjemiske Fabrikker A/S (HEFA) om tillatelse til å leie inntil 13 000 kW fra A/S Skafså Kraftverk samt om tillatelse til, fra det tidspunkt 2. utbygging etter HEFA's anmodning er ferdig, å leie differansen mellom kraftverkets kapasitet og det Vest-Telemark Kraftlag måtte leie.

I skriv av 4. september 1952 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har Norsk Hydro Kvælstofaktieselskab anmodet om at ovennevnte konsesjon må bli utferdiget i A/S Rjukanfos's navn, idet HEFA er gått inn i dette selskap.

Med skriv av 16. desember 1952 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse:

«I brev av 5. oktober 1948 til hovedstyret har Herøya Elektrokjemiske Fabrikker A/S søkt om konsesjon på den kraft selskapet måtte leie fra Skafså Kraftverk. Sakens behandling har vært utsatt, idet Skafså Kraftverk i Mo i Telemark som det tør være kjent er under bygging, men nærmer seg nå fullførelse. I mellomtiden har Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab i brev hertil av 24. mai 1952 meddelt at A/S HEFA's aktiva og passiva nå er overført til A/S Rjukanfos. Det er derfor bedt om at kraftleiekonsesjonen må bli gitt til A/S Rjukanfos.

Den nevnte søknad er sålydende:

«Vi oversender vedlagt gjenpart av kontrakt av 27. september 1948 med A/S Skafså Kraftverk angående leveranse til vårt selskap og tillater oss herved å søke om konsesjon for

denne kraftleiekontrakt for den lengst mulige periode som Vassdragsvesenet har anledning til å gi konsesjonen uten å forelegge søknaden for Stortinget.

Likeledes anmoder vi om Vassdragsvesenets tillatelse til å foreta den nødvendige overføring av kraften på A/S Skafså Kraftverks kraftlinje til Gvarv og videre til Herøya over de eksisterende linjenett.

Angående vårt selskaps ledelse, aksjekapital, fordeling av aksjene og vedtektene vises til de opplysninger vi gav i vårt brev av 15. september 1948 da vi søkte om konsesjon for kraftleiekontrakt med Drammens Elektrisitetsverk og vi antar at det er unødvendig å gi disse spesifikasjoner på nytt.»

I kraftleiekontrakten av 27. september—7. oktober 1948 mellom A/S Skafså Kraftverk og A/S HEFA er i § 1 bestemt:

«Kraftselskapet forplikter seg til uten opphold å igangsette og på kortest mulig tid fullføre utbyggingen av Åmdalsvassdraget i Vest-Telemark for en midlere ytelse av 15 500 kW-år og en maskininstallasjon på minimum 20 000 kW med tilstrekkelige kraftledninger inklusiv nødvendig koblingsarrangement på Gvarv for overføring av nedennevnte kraftmengder til Gvarv.

Kraftselskapet forplikter seg videre til — så snart nevnte utbygging er ferdig og etter derom fremkommet anmodning fra HEFA — snarest mulig å utbygge Lille-Rjukan for en midlere ytelse av ca. 6 000 kW-år.»

Videre er i kontraktens § 2 bl. a. fastsatt følgende:

«Fra den tid kraftselskapet har den i § 1 nevnte første utbygging med kraftledninger ferdig, påtar det seg å levere HEFA, som forplikter seg til å avta fast 13 000 kW sommerhalvåret, regnet fra 15. april til 14. oktober, og 12 000 kW i vinterhalvåret, regnet fra 15. oktober til 14. april. Strømtallet settes til 8 000 timer ved beregning av minimumavgiften.

Fra det tidspunkt 2den utbygging etter HEFA's anmodning er ferdig, forplikter Kraftselskapet seg til ytterligere å levere HEFA differansen mellom kapasiteten og det Vest-Telemark leier. — — — — —

Kan HEFA ikke fullt utnytte de overtatte kraftmengder i sine egne anlegg, har HEFA rett til å selge overskytende kraftmengder til tredjemann. Vest-Telemark har dog forkjøpsrett til denne kraft for eget behov.»

Energien leveres som trefaset vekselstrøm av 50 perioder pr. sek. og med en spenning av

66 kV utvendig på kraftstasjonens vegg. Uttatt maksimalt kraftkvantum bestemmes som middel av de 6 høyeste maksimal-avlesninger, eller kWh-uttak i en time, og med minst 24 timers mellomrom (kraftleiekontraktens § 3 og § 4).

Med hensyn til betalingen for kraften er i § 5 bestemt:

«For de i § 2 nevnte kraftmengder betaler HEFA en kraftpris, utgjørende Kraftselskaps selvkostende beregnet pr. kW-time for kraften levert ved kraftstasjonens vegg. I selvkostende inngår forrentning (inkludert 3 pst. renter av egen kapital) og amortisasjon beregnet overensstemmende med Riksskattestyrets avskrivningsregler inntil anlegget er helt nedamortisert.»

I følge § 8 begynner forpliktelsen til å ta imot kraften og betale for den å løpe så snart kraftselskapet har sitt anlegg ferdig og er i stand til å levere kraften. I henhold til samme paragraf er det for øvrig forutsetningen at det skal søkes om lengst mulig konsesjonstid for kraftleiekontrakten. Videre at kontrakten er bindende for begge parter i hele konsesjonstiden.

Kraftleiekontrakten er betinget av at HEFA får de fornødne kraftleie-konsesjoner, overføringskonsesjoner m. v og overføringskontrakter med S. K. K. og Staten for overføring mellom Gvarv og Knardalsstrand, alt på for HEFA akseptable vilkår (kraftleiekontraktens § 11).

Mo herredstyre har i møte den 22. november 1952 vedtatt at «det ikkje har noko å merkja til søknaden, og må tilrå at konsesjonen vert gjeven til A/S Rjukanfos i samsvar med søknaden».

Eidanger herredsstyre har i møte den 29. oktober 1952 vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Telemark fylke har i brev av 27. november 1952 til hovedstyret meddelt at han slutter seg til de to herredstyres uttalelser.

Hovedstyret skal bemerke:

Vest-Telemark kraftlag har sammen med Herøya elektrokjemiske fabrikk dannet A/S Skafså kraftverk for en kraftutbygging i Åmdalselva. Ved kgl. resolusjon av 22. juni 1951 er så A/S Skafså kraftverk meddelt tillatelse til erverv og regulering av Åmdalselva.

I post 16 i konsesjonsvilkårene er betinget hjemfallsrett til Staten etter 60 år fra konsesjonens datum. I henhold til vilkårenes post 17 skal Staten kunne innløse det hele anlegg i det 40de år etter at konsesjonen er gitt. Benytter Staten seg ikke herav har den i det 10de år deretter samme adgang. Videre er i

vilkårenes post 13 betinget 10 pst. kraftavståelse til kommuner, beregnet av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet. Dertil er i vilkårenes post 14 fastsatt en årlig avgift av kr. 0,50 pr. nat.-HK til Staten og en årlig avgift av kr. 1,50 pr. nat.-HK til kommuner.

Det er søkt om at kraftleiekonsesjonen må bli gitt for den lengst mulige tid som det måtte være anledning til uten at søknaden forelegges for Stortinget.

I henhold til ervervslovens § 23 gis konsesjon på kraftleie til bestemt person, selskap, korporasjon eller stiftelse for et bestemt tidsrom, som ikke må overstige 50 år eller med Stortingets samtykke 60 år.

Nærværende kraftleiekonsesjon skulle da kunne meddeles for et tidsrom av 50 år regnet fra 22. juni 1951 (tilsvarende ervervs-konsesjons datum) uten at saken forelegges Stortinget.

I konsesjonen kan det fastsettes en årlig avgift av inntil kr. 3 pr. HK til Staten og en årlig avgift av ikke over kr. 4 pr. HK til kommuner. I særlige tilfelle kan avgiften settes høyere (jfr. ervervslovens § 23, pkt. 4). Det forutsettes dog at det i tilfelle tas hensyn til de konsesjons- eller reguleringsavgifter og til den bestemmelse om vederlagsfri overgang til Staten, som måtte påhvile det vannfall, hvorfra kraften leveres.

Som forholdene ligger an skulle en årlig avgift til Staten av kr. 1,50 pr. kW i nærværende tilfelle ikke være urimelig. Jfr. for øvrig vedlagte oppgave over konsesjoner på kraftleie med til dels høyere samlet konsesjonsavgift.

I konsesjoner på kraftleie skal det bestemmes 10 pst. kraftavståelse til kommuner, mens det kan forbeholdes ytterligere 5 pst. kraftavståelse til Staten. Da kraftanlegget er beregnet på Vest-Telemark kraftlags og nærværende bedrifts eget behov, vil dette neppe kunne avgi mer konsesjonskraft enn de 10 pst. i henhold til vilkårene for ervervs- og reguleringsstillatelsen og de 10 pst. som etter loven skal betinges til kommuner.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den til A/S Rjukanfos måtte leie inntil 13 000 kW fra A/S Skafså Kraftverk i henhold til kraftleiekontrakten av 27. september—7. oktober 1948, dog ikke lenger enn inntil 22. juni 2001.

Hovedstyret vil foreslå at der betinges en årlig avgift til Staten av kr. 1,50 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt for A/S Rjukanfos's konsesjon av 15. august 1952 på leie av inntil 9 000 kW, eventuelt inntil 4 000 kW fra Drammens Elektrisitetsverk.

Hva overføringen av kraften angår så vil selskapet ordne dette med de respektive eiere av overføringsanleggene.

Behandlet i hovedstyremøte den 9. desember 1952.»

Departementet skal bemerke:

I følge kraftleiekontrakt av 27. september —7. oktober 1948 post 2, 2. ledd har A/S Skafså Kraftverk forpliktet seg til, foruten inntil 13 000 kW, også å levere Herøya Elektrokjemiske Fabrikker A/S differansen mellom kraftverkets kapasitet etter 2. utbygging og det Vest-Telemark Kraftlag leier. Denne 2. utbygging er ennå ikke påbegynt og man har foreløpig ingen oversikt over hvilke kraftmengder som måtte bli disponible etter at Vest-Telemark Kraftlag har leiet kraft etter denne utbygging. Selskapet har i sin søknad av 5. oktober 1948 også søkt om konsesjon for denne leveransen, men departementet finner ikke for tiden å kunne tilrå konsesjon gitt på en kraftleie hvor hverken tidspunkt eller kvantitet er stipulert.

Det er for øvrig en forutsetning for tillatelsen at kraften ikke benyttes i strid med Samkjøringens rasjoneringsregler.

En har intet å bemerke til hovedstyrets forslag til konsesjonsavgifter og antar for øvrig at almene hensyn ikke taler imot at konsesjon gis, jfr. ervervslovens § 23. En vil rå til at konsesjon gis og på følgende vilkår:

«1.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Rjukanfos måtte leie inntil 13 000 kW fra A/S Skafså Kraftverk i henhold til kraftleiekontrakt av 27. september/7. oktober 1948, dog ikke lenger enn inntil 22. juni 2001.

2.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonal-

bot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 — enkroneogfemtiøre — pr. kW, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8\,760}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Industridepartementet

tilrår:

A/S Rjukanfos tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV å leie inntil 13 000 kW fra A/S Skafså Kraftverk på de betingelser som er inntatt i Industridepartementets tilråding av 16. januar 1953.

2. Ragnar Schjølberg.

(Tillatelse til å leie inntil 500 kW, eventuelt inntil 1 000 kW, fra Bodin Kraftverk.)

Departementets avgjørelse 16. januar 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates Ragnar Schjølberg, Bodø, å leie inntil 500 kW, eventuelt inntil 1 000 kW elektrisk energi fra Bodin Kraftverk på nærmere angitte betingelser. Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid firmaet Ragnar Schjølberg måtte leie inntil 500 kW eventuelt inntil 1 000 kW fra Bodin Kraftverk i henhold til kraftverkets alminnelige tariff for uttaing av slik kraft, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1963.

2. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

3. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

4. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

5. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke

ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

6. *Trygd.*

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

7. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som

ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av post 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

3. Hunsfos Fabrikker.

(Tillatelse til å forhøye aksjekapitalen med kr. 3 500 000.)

Kgl. resol. av 23. januar 1953.

Med skriv av 7. november 1952 søker h.r.-advokat Ole A. Bache, Oslo, på vegne av Hunsfos Fabrikker om tillatelse for selskapet til å utvide aksjekapitalen med kr. 3 500 000 til kr. 10 500 000. Søknaden er sålydende:

«På vegne av Hunsfos Fabrikker søker vi herved om samtykke til utvidelse av aksjekapitalen fra 7 mill. kroner til 10,5 mill. kroner gjennom tegning av 14 000 nye aksjer à kr. 250 til pari kurs og med fortrinnsrett til tegning for de eldre aksjonærer.

Vi vedlegger et eksemplar av den utstedte aksjeinnbydelse.

Når selskapet ikke tidligere har innsendt konsesjonssøknad, henger det sammen med at selskapet har eiet det vannfall som konsesjonsplikten refererer seg til fra tiden før konsesjonslovgivningen. Man var derfor ikke oppmerksom på at der krevdes samtykke til

kapitalutvidelsen. Om årsaken til beslutningen om forhøyelse av aksjekapitalen henvises til siste avsnitt i aksjeinnbydelsen. Denne lyder som følger:

«Når styret har funnet å burde foreslå aksjekapitalen forhøyet er grunnen i første rekke den, at man har villet bringe selskapets egenkapital opp i en størrelse som står i et rimelig forhold til selskapets virksomhet, samtidig som man i størst mulig utstrekning har ønsket å finansiere de pågående moderniseringsarbeider ved egne midler.»

I tilslutning til det som er anført i aksjeinnbydelsen skal vi få opplyse følgende:

1. Selskapet har i tiden etter 1938 selv overtatt innkjøpet av tømmer for bedriften. Tidligere gikk innkjøpet gjennom Hunsfos Tømmerkompani A/S som nå er satt ut av virksomhet. Dette var et datterselskap som hadde til formål å finansiere tømmerkjøpene og som utelukkende kjøpte tømmer med banklånte midler. Denne finansiering krever en stor kapital. Eksempelvis kan nevnes at tømmerinnkjøpene i fjor andro til ca. 19. mill. kroner.
2. De moderniseringsarbeider som er foretatt siden 1938 er som det framgår av aksjeinnbydelsen meget store. Den driftskapital som er nødvendig for å drive et så stort anlegg står ikke i noe rimelig forhold til den nåværende aksjekapitals størrelse. Av den grunn står det i siste avsnitt i aksjeinnbydelsen at man har villet bringe selskapets egenkapital opp i en størrelse som står i et rimelig forhold til selskapets virksomhet. I denne forbindelse kan det nevnes at omsetningen i fjor oversteg 60 mill. kroner.
3. Den store utvikling innenfor treforedlingsindustrien som selskapet gjør alt for å følge for å holde bedriften konkurransedyktig til enhver tid, gjør det nødvendig å fortsette den modernisering som ble påbegynt i 1938. Det er denne modernisering selskapet i størst mulig utstrekning har ønsket å finansiere med egne midler.
4. Som det framgår av aksjeinnbydelsen forfaller selskapets pantelån til hel innfrielse i 1954. Da man ikke kjenner det pengekmarked som vil være til stede på forfallstiden, har styret ønsket å stå sterkest mulig med så stor egenkapital som mulig ved forhandlingene om eventuell fornyelse av pantelånet.

Selskapet eier vannfallet Hunsfossen i Vennesla. Dette har en maksimums fallhøyde på 14 meter og er utbygget til 100 m³ pr. sek. med en maksimumsytelse på 14 400 HK. Den regulerte minstevannføring er for tiden ca. 70 m³ pr. sek.

Vi vedlegger selskapets vedtekter og siste års regnskap og erklæring fra styret i henhold til konsesjonslovens § 36, 2. ledd. I henhold til vedtektenes § 5 forpliktes selskapet av styrets formann sammen med et av styrets øvrige medlemmer.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har vært forelagt saken, uttaler i skrivelse av 17. januar 1953:

«Saken har vært forelagt distriktet til uttalelse.

Vennesla herredstyre har i møte 9. desember 1952 anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Vest-Agder har i påtegning til Hovedstyret av 24. desember 1952 likeledes anbefalt søknaden innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

Hunfos Fabrikker eier vassfallet Hunsfossen i Vennesla. Fallet kan etter det opplyste utbringes til mer enn 5 000 nat.-HK, og utvidelse av selskapets grunnkapital gjennom utstedelse av nye aksjer kan derfor ikke finne sted uten tillatelse etter ervervslovens § 36, 2. ledd.

Etter det som foreligger er grunnen til kapitalutvidelsen i første rekke den at man har villet bringe selskapets egenkapital opp i en størrelse som står i et rimelig forhold til dets virksomhet, samtidig som man i størst mulig utstrekning har ønsket å finansiere pågående moderniseringsarbeider ved selskapets egne midler.

De nye aksjer skal fortrinnsvis kunne tegnes av selskapets eldre aksjonærer, som etter underhåndsopplysning fra departementet for den alt overveiende del nå er norske.

Hovedstyret vil rå til at den søkte utvidelse av aksjekapitalen blir tillatt uten særskilte vilkår.»

Departementet skal bemerke:

Selskapets aksjekapital er nå på kr. 7 000 000 fordelt på 28 000 aksjer à kr. 250. Som det fremgår av hovedstyrets foran gjen- gitte uttalelse eier selskapet Hunsfossen i Vennesla. Fossen kan utbringes til mere enn 5 000 nat.-HK og tillatelse av Kongen til utvidelse av aksjekapitalen er derfor nødvendig iflg. ervervslovens § 36, 2. ledd.

Kapitalutvidelsen skjer for å kunne foreta utvidelser og modernisering ved selskapets egne midler, samt fordi man har villet bringe selskapets egenkapital opp i en størrelse som står i et rimelig forhold til dets virksomhet. Med tanke på en eventuell fornyelse av selskapets pantelån, som utløper i 1954, har man også ønsket å stå så sterkt som mulig ved forhandlingene om dette.

Den alt overveiende del av selskapets aksjonærer er norske statsborgere. De nye aksjer kan fortrinnsvis tegnes av de gamle aksjonærer.

Departementet har etter det foreliggende intet å innvende mot den søkte kapitalforhøyelse og vil tilrå at tillatelse hertil blir gitt.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, § 36, 2. ledd tillates aksjeselskapet Hunsfos Fabrikker å utvide sin aksjekapital med kr. 3 500 000 fra kr. 7 000 000 til kr. 10 500 000, idet den nye aksjekapital fordeles på 14 000 aksjer à kr. 250.

4. Borgestad Fabrikker A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 400 kW fra Skiensfjordens kommunale Kraftselskap.)

Departementets avgjørelse 29. januar 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates Borgestad Fabrikker A/S å leie inntil 400 kW elektrisk energi fra Skiensfjordens kommunale Kraftselskap på nærmere angitte vilkår. Vilkårene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Borgestad Fabrikker A/S måtte leie inntil 400 kW fra Skiensfjordens kommunale kraftselskap i h. t. kraftleiekontrakten av 19. august/14. august 1952, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1962.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til bygging og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har

norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt

utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kWh, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh}}{8\,760}$. Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av

foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

5. A/S Skafså Kraftverk.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Bordsjø og Urvatn i Åmdalselva.)

Kgl. resol. av 6. februar 1953.

Ved kgl. resolusjon av 22. juni 1951 fikk A/S Skafså Kraftverk tillatelse til å regulere Bordsjø, Urvatn og Hyllebuhylen i Telemark med henholdsvis 12 m, 9 m og 4 m oppdemning, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner bind XXXVIII side 54.

I skriv av 22. mars 1952 søker kraftverket om tillatelse til ytterligere regulering.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse:

«Departementet har 4. april 1952 oversendt til uttalelse følgende søknad, datert 22. mars s. å., fra A/S Skafså Kraftverk:

«Vi viser til kgl. resolusjon av 22. juni 1951 hvor vårt selskap ble meddelt tillatelse til bl. a. å regulere vannene Borsæ og Urvann i Åmdalselven på nærmere angitte betingelser. Overensstemmende med de beregninger som forelå da vår konsesjonssøknad ble sendt inn antok man at man ved en 12 m oppdemning av Borsæ ville oppnå et magasin på 79 millioner m³. Ved en 9 m oppdemning av Urvann ville man få et magasin på 40 millioner m³, og ved en 4 m oppdemning av Hyllebuhylen ville man få et magasin på 1 million m³. Det samlede magasin ville således utgjøre ca. 120 millioner m³.

Ved detaljmålinger som senere er foretatt viste det seg dessverre at forutsetningen om at en 9 m oppdemning av Urvann skulle gi 40 millioner m³ ikke holdt stikk idet vannet med denne oppdemning bare gir et magasin på ca. 21,4 millioner m³. Borsæ gir 80 millioner m³ ved 12 m oppdemning og Hyllebuhylen 0,68 millioner m³ ved 4 m oppdemning. Det blir med andre ord en svikt i magasin-kapasiteten på 17,92 millioner m³, og dette representerer et alvorlig tap i den forutsatte energiproduksjon.

Vi har undersøkt hvorledes man skal kunne gjenvinne dette magasin på den mest hensiktsmessige måte og slik at minst mulige verdier går tapt for andre, og er kommet til at det bør i første rekke skje en tilleggsregulering både av Borsæ og Urvann.

Borsæ tenkes senket en meter under nåværende normalvannstand fra kote 744 til kote 743. Ved denne senkning innvinnes et magasin på 3,4 millioner m³. Ved senkningen vil det bli tørrlagt ca. 240 mål. Noen vesentlig skade utover de tap som grunneierne for øvrig lider ved reguleringen av Borsæ kan vi neppe tro denne senkning vil medføre.

Senkningen av Borsæ vil bli gjennomført ved at det fjernes en del mindre terskler mellom vannet og reguleringsdammen som ligger et lite stykke nedenfor vannets naturlige utløpsos.

Urvann tenkes hevet ytterligere 2,7 m over den øvre reguleringsgrense fra kote 806,20 til kote 808,90, og vannet tenkes senket en meter under nederste regulerte vannstand fra kote 797,20 til kote 796,20. Ved disse arbeider regner man med å innvinne et tilleggsmagasin på 9,8 millioner m³.

Ved hevingen av vannet vil det bli neddemmet ytterligere ca. 150 mål. Av disse blir ca. 40 mål neddemmet i vannets østende, hvor grunnen vesentlig består av lyngmark og myr med en del kratt. I vannets vestre ende neddemmes ca. 22 mål, hvorav en del er beite-land. Resten av det neddemte areal, ca. 88 mål, består hovedsakelig av utilgjengelige fjellskråninger langs vannets langsider. Det er mulig at en eldre jakthytte ved vannets vestlige ende må flyttes, men dette kan først avgjøres etter detaljnivellering, og spørsmålet vil bli gjenstand for minnelig overenskomst eller skjønn.

Hevningen av Urvann vil gjennomføres ved en tilsvarende heving av den planlagte reguleringsdam, og det vil ellers ikke bli gjort noen endringer i dammens utførelse. Senkningen vil bli gjennomført ved graving av en ca. 250 m lang og 1 m dyp kanal.

Omkostningene ved disse tilleggsarbeider anslår vi til:

Senkning Borsæ 1 m	kr. 70 000
Senkning Urvann 1 m	» 30 000
Hevning Urvann 2,7 m (etter anbud)	» 410 000
Prisstigning siden mars 1950 ...	» 50 000
Erstatninger, uforutsett m. v.	» 40 000
	kr. 600 000

Tilleggsreguleringene av Borsæ og Urvann vil som det ses gi $3,4 + 9,8 = 13,2$ millioner m³. Da svikten var i alt 17,92 millioner m³, gjenstår ytterligere 4,72 millioner m³ før det forutsatte magasin er oppnådd.

Det er sannsynlig at vi kan innvinne 1,7 millioner m³ til ved å senke Urvann ytterligere 1 meter, slik at vannet i alt kan senkes 2 m under den nederste normale vannstand. Hvorvidt det kan gjøres kan vi imidlertid ikke få konstatert før vi har foretatt grunnboringer i utløpsoset. Slike boringer skal vi søke å få gjort før påske og vi skal da snarest underrette Dem om vi ønsker å få anledning til å foreta denne senkning.

En ytterligere regulering av Urvann eller Borsæ kan av tekniske og økonomiske grunner ikke komme på tale, og for å innvinne de siste 3 millioner m³ har vi foreløpig festet oss ved muligheten av en mindre regulering av Fyrrisvann (Førsvann) som avgir tilløp til Borsæ fra syd. Før det til sommeren er fore-

tatt nærmere undersøkelser av denne mulighet kan vi ikke fremkomme med tilstrekkelig underbyggende data for en formell søknad, og vi forbeholder oss å få komme nærmere tilbake til dette spørsmål senere.

Når det gjelder de ovenfor nevnte tilleggsreguleringer av Borsæ og Urvann vil vi av hensyn til det pågående anleggsarbeid være takknemlig for Deres snarlige meddelelse om vi kan få tillatelse til å gjennomføre reguleringene som planlagt.

Da den kgl. resolusjon av 22. juni 1951 med konsesjonsvilkår forutsetter den energi-produksjon som vi vil søke å innvinne ved hjelp av den planlagte tilleggsregulering og eventuell regulering av Fyrrisvann, går vi ut fra at det i forbindelse med disse reguleringer ikke vil bli stilt ytterligere vilkår av noen art.»

I tilleggssøknad av 29. mai 1952, mottatt med departementets ekspedisjon av 31. s. m., ber Kraftverket om å få senke Urvatn 2,0 m i stedet for 1,0 m. Av søknaden hitsettes:

«Som det fremgikk av vår søknad arbeidet vi med spørsmålet om å foreta en ytterligere 1 meter senkning av Urvann slik at vannet i alt kan senkes 2 meter under den nederste normale vannstand, og vi tenkte oss også muligheten av å foreta en mindre regulering av Fyrrisvann. Det siste prosjekt har vi ikke tenkt å gjennomføre nå idet vi finner det riktig å la spørsmålet utstå til Kraftverket har vært i drift en tid og vi har innvunnet den nødvendige erfaring om reguleringsforholdene.

Vi finner det imidlertid riktig å foreta en ytterligere 1 meter senkning av Urvann idet vi mener det er grunn til å tro at en slik senkning kan foretas for ca. kr. 50 000, og senkingen vil gi en øket regulert vannføring på 0,06 m³/sek. Vi har ikke fått utført alle nødvendige undersøkelser for denne senkning idet en del grunnboring gjenstår. For ikke å tape tid tillater vi oss allikevel å anmode om at vår konsesjonssøknad blir behandlet under forutsetning av at den omfatter 1 meter senkning av Borsæ, 2 meter senkning av Urvann og 2,7 meter heving av Urvann.»

Søknadene er kunngjort i Norsk Lysingsblad henholdsvis 2. og 5. mai 1952 (nr. 101 og 103) og 7. og 10. juni s. å. (nr. 129 og 131) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Mo herredstyre har i møte 11. juli 1952 gjort slikt vedtak:

«Mo heradstyre rår til at den omsøkte tilleggsregulering vert gjeven på fylgjande vilkår:

1. At nytt skyn vert haldi for dei nye reguleringane so snart dette let seg gjøra.
2. At grunneigarane fær full erstatning for den skade den nye reguleringa måtte føra med seg.
3. At den årlege avgifta pr. nat.-HK til Mo kommune vert høgda, då ein meiner at

denne må vera i samsvar med storleiken av dei inngrep reguleringa gjer, og ikkje berre med storleiken av magasinet, og ein tør be departementet vera merksam på dette og høgde avgiften.»

Fylkesmannen i Telemark har 10. september 1952 sendt saken tilbake til Hovedstyret uten bemerkninger.

Inspektøren for ferskvannsfisket slutter seg under 7. august 1952 til følgende uttalelse — datert 9. juni s. å. — fra fiskerikonsulenten for det Østenfjelske:

«Etter gjennomgåelse av sakens dokumenter vedrørende nevnte tilleggsregulering av Bordsjø og Urvatn finner jeg ingen grunn til å forlange ytterligere betingelser vedrørende fisket enn det som allerede er forlangt i forbindelse med den opprinnelige regulering.»

Overrettssakfører John Hals, Kviteseid, på vegne av grunneiere ved Bordsjø og Urvatn, har den 19. mai 1952 avgitt slik uttalelse:

«Borsæ.

A/S Skafså Kraftverk har allerede iverksatt arbeidet med henblikk på senkingen, men da disse ennå ikke er ført lenger enn at mine parter er uberørt derav skal jeg ikke komme nærmere inn på den side av saken. Det går jeg ut fra at overrettssakfører Roholt vil gå nærmere til felts mot. Så vidt jeg forstår hindret den tidligere snøsmeltning i år at man kunne få fjernet den vestligste terskel, nemlig ved den gamle fløtningsdam.

Det foreligger intet opplyst om hvor vidt også den såkalte «Fløe» — dvs. den nordvestlige arm av Borsæ opp mot Urdåens utløpsos — vil rammes av den nye regulering. Senkning av denne gren av vannet ser jeg derfor foreløpig bort fra. Men blir den gjennomført, vil det volde vesentlige ulemper for ferdsel til og fra eiendommenes enkelte deler, kanskje i særlig grad for Egilstøyl tilhørende major Olaf Rye Florentz.

Det er ikke opplyst i søknaden at arealoppgavene bygger på målinger. Jeg må derfor sette spørsmålsteget ved arealoppgaven. Den er neppe korrekt. Således vil den gren av vannet som strekker seg sørvestover mot Vegardalen i det vesentligste bli tørrlagt. Her er det meget grunt. Det samme gjelder — om enn i noe mindre grad hele den vestligste strandlinje, hvor Erling Florentz og Einar Bryhn er grunneiere. Jeg påpeker her særlig den derved besværliggjorte atkomst, som jeg mener er av vesentlig betydning.

Spørsmålet om senkning av «Fløe» bør klarlegges.

Arealene bør måles nøyer opp innen skjønn holdes.

Urdvatn.

En forstår det så at senkningsarbeidet ennå ikke er påbegynt, men vil bli foretatt senere når vannføringen gjør det hensiktsmessig.

Jeg har en del bemerkninger vedkommende arealoppgavene. Allerede i april 1950 hadde jeg en telefonsamtale med overrettssakfører

Kittelsen derom. Jeg henstillet til ham å foranledige nøyaktigere målinger og bekreftet denne samtale i brev av 4. april 1950 der jeg bl. a. skriver:

«I telefon har jeg anmodet Dem om å iverksette kartlegging av Urdvann med nærmeste omgivelser. Så vidt forstås foreligger hittil bare de høyst unøyaktige og upålitelige amtskarter. De opplysninger jeg sitter inne med tør vise at de foretatte arealberegninger m. v. for Urdvattens vedkommende neppe er særlig nøyaktige, men selv om verdiene ikke er så avskrekkelige store, ville det trolig være en fordel for begge parter om dette var fullt klarlagt før skjønnene.»

Senere minnet jeg flere ganger om saken, men forgjeves. Jeg gjentok min anmodning sist i brev av 19. april 1951 hvor jeg skriver:

«Kart burde vært opptatt slik som jeg tidligere har foreslått. Tar en det straks, lar det seg ordne før isløsningen.»

Trots mine mange henstillinger ble ikke kartleggingen av Urdvatten påbegynt før under skjønnsforretningen sommeren 1951. Følgen var at arealet ble betydelig lavere anslått enn det viste seg å bli, nemlig 935 mål mot antatt 600 av skjønnet. Proposisjonen — som bygde på ansøkerens oppgaver — regnet med ca. 425 mål.

Den foreliggende søknad regner med ytterligere neddemmet areal ca. 150 mål. Tallet er åpenbart atter skjønsmessig. Det heter nemlig bl. a. i søknaden at spørsmålet om flytning av hytten først kan avgjøres etter detaljnivellering. Jeg går ut fra at slik nivellering ennå ikke er foretatt.

En vil herav se at de arealoppgaver ansøkeren opererer med til stadighet har vist seg vesentlig feilaktige, ennog så feilaktig at selv den nå planlagte ytterligere regulering ikke dekker mer enn 13,2 mill. m³ av en beregnet svikt på ca. 18 mill. m³ etter den opprinnelige plan. Jeg er av den oppfatning at disse erfaringer burde tilsi at ansøkeren nå la nøyaktige beregninger på bordet istedenfor fremdeles å operere med ca.-tall.

Det er — ut fra et legmannsskjønn — all mulig grunn til å reise tvil om hvorvidt de i søknaden nevnte arealoppgaver er ennog tilnærmedesvis riktige. Således regner man f. eks. med ca. 40 mål ytterligere overdemmet mark i østre ende av vannet og ca. 22 i den vestre. Jeg skulle være tilbøyelig til å anslå arealet i vestre ende av vannet til minst like meget om ikke mer enn i den østre ende. Terrenget i den vestre ende er flatt fint beite-land, mens det i den østre er atskillig mer brattlendt når en kommer over 9 meters-kurven.

Ut fra de erfaringer en har vunnet er jeg i tvil om hvorvidt man ikke burde forlange nøyaktigere målinger på forhånd. Men da dette trolig vil forsinke saken betydelig, antar jeg det rettest å henstille til det ærede hovedstyre å være oppmerksom på spørsmålet. Under alle omstendigheter bør det forlanges at ansøkeren straks iverksetter nøyaktige målinger så opplysningene kan foreligge i god tid før eventuelle skjønn.

Jeg anser det fullt på det rene at 2,7 m ytterligere heving av Urdvatten framtvinger flytting av hytten, eller at denne må kondem-

neres. Blir hytten bygd opp igjen i vestre ende av vannet — hvilket jeg skulle anta — nevnet jeg da endelig den ytterligere vanskeliggjorte atkomst som følger av den planlagte utvidelse av magasinet. Dette vil ha særlig stor betydning for framkjøring av nødvendige hyttematerialer til ny hytte, men også for atkomsten ellers, særlig ved lavvann.

Det er et åpenstående spørsmål hvorvidt eiendommen nå blir så redusert at den muligens for fremtiden vil miste sin verdi som sportseiendom.

En forutsetter at det ikke blir tale om oppsamling av vann i Urdvatten før det er holdt skjønn.

P. S. Etter at foranstående var skrevet ble jeg oppmerksom på at A/S Skafså Kraftverk i søknaden anfører kotene 744 og 743 som grenser for senkningen av Borsæ. Jeg minner i denne anledning om at det under skjønnsforretningen sommeren 1951 ble fastslått at vannets tidligere normale sommervannstand ble beregnet å ligge på 744,4 m. o. h. Når det nå er tale om senkning på 1 m går jeg ut fra at det er fra kote 744,4 til 743,4 det er tale om.»

Fra overrettssakfører Hallvard Roholdt, Kviteseid, er innkommet følgende brev, datert 20. juni 1952:

«Mine partar er interessert i Borsæsenkingi. Dei hev ikkje eigedom ved Urdvatn. Når det gjeld Borsæ kan dei ikkje godtaka den fremgangsmåte som her er nytta, fyrst utføre senkingsarbeidet og so søkje konsesjon etterpå. Eg gjeng difor ut frå at Hovudstyret krev ei forklåring frå A/S Skafså Kraftverk um dette, um Kraftverket meiner det kan gange fram som det sjølv finn for godt eller um det som andre må rette seg etter gjeldande rettsreglar.

Det er so mykje meire grunn til dette som Kraftverket tek det svert lett når det gjeld å oppfylle sine egne skyldnader. Eg vil her fyrst vise til det båthuset Kraftverket skal stille til disposisjon for grunneigarane, jfr. reguleringsskynet av 1951. Vatnet er no oppdemd fleire meter, men noko båthus er ikkje bygd. Dei gamle båthusi er neddemnde, so grunneigarane er heilt i beit, men det er ting Kraftverket ikkje synest taka omsyn til. Eg vil vidare nemne at timberet i neddemningsbeltet ikkje er hogge og elles er det her heller ikkje utført noko rydningsarbeid. Dette er til ulempe for ferdsl og utøving av fiske og stygt er det å sjå at verdfullt virke stend slik og forfers. Eg finn det difor i denne samanhengen rett å minne um siste avsnitt i § 14 i konsesjonsvilkåri. For det tredje vil eg nemne at det er vanskeleg å få oppgaver frå kontoret av A/S Skafså Kraftverk, endå dette hev interesse for det innbyrdes oppgjer av erstatningssummane. På forespurnad um ein 5—6 timberoppgjer mottok eg soleis den 5. ds. slik svar frå driftsstyrar R. Mo: «Vedr. transporter. Vi har mottatt Deres ovennevnte brev og beklager meget at vårt selskap på grunn av stort arbeidspress ikke har anledning til også å virke som et privat oppgjørskontor for Dem, herr Florentz og andre grunneiere.»

Skal A/S Skafså Kraftverk få konsesjon på ytterlegare senking, torer eg difor på vegner av grunneigarane håpe at det vert stilla som konsesjonsvilkår at Kraftverket i framtid ikkje urettmessig tek seg fram over grunnen av andre, at Kraftverket utan opphald oppfyller sine skyldnader overfor grunneigarane etter skynsfyresetnader og avtale og at grunneigarar og andre interesserte hev krav på å få dei oppgåver som er av interesse for deira innbyrdes oppgjer av erstatningssummane frå kontoret av Kraftverket.

Når det gjeld skadene ei senking vil medføre, so er det ikkje so greidt å uttala seg om dette når det gjeld utgraving og utrasing, avdi Borsæ no er oppdemnd fleire meter. Når det gjeld ferdsele vil ei slik senking vera til stor ulempe ute ved Borsæosen og fleire stader ved landing uppe i vatnet, avdi det her er svert langgrunnt. Dette er soleis tilfelle i bugti ved hytta av Lars Berge, men skal ein få noko fullgod oversyn over slike ulemper, må strandlina ved den nye lågvasstand bli avmerkt og avstanden frå denne til den tidlegare lågvasslina bli oppmålt. Framkomsten i «Fløe» vil vel bli serleg vanskeleggjort, so verknaden her av senkingsarbeidet må klårleggjast nærmare.»

De to siste uttalelser har vært forelagt A/S Skafså Kraftverk med anmodning om nærmere redegjørelse og overrettssakfører Sverre Kittelsen svarer den 14. juli 1952 slik på Kraftverkets vegne:

«1) Vedr. Borsæ.

Kraftverket fastholder at søknaden om senkningen av Borsæ gjelder mellom kote 744 og kote 743 idet kote 744 er vannets normale lavvannstand.

Det er ikke korrekt at man har gjennomført senkningsarbeidet. Det har vært foretatt en del opprenskningsarbeider i elveløpet nedenfor terskelen ved utløpsoset av Borsæ, men disse arbeider er ikke egnet til å senke vannstanden i Borsæ, og det arbeid som har vært utført har ikke skadet noen. Selve terskelen gjenstår fremdeles. Kraftverket er klar over at formelt sett burde det ha foreligget samtykke fra grunneierne langs elvestrekningen til å foreta opprenskningsarbeidet og beklager at arbeidet ble utført uten at slikt samtykke var innhentet. Arbeidet ble dessverre utført av byggeledelsen på stedet uten rapport til Kraftverkets kontor.

Etter sitt skjønn vil senkningen av Borsæ medføre minimale eller overhodet ingen ulemper for grunneierne. Borsæ vil ikke, unntatt muligens helt eksepsjonelt tørre år, være nedtappet til bunns til andre tider enn senvinters like før vårflommen kommer. På dette tidspunkt blir det bare spørsmål om ferdsel på isen og en ytterligere en meters senkning av vannet volder ingen ulemper for atkomsten. Arealoppgavene over det anslåtte tørrlagte areal ved en meters senkning bygger på skjønnsmessige vurderinger idet man på det meget nøyaktige kart over Borsæ har inntegnet en meterkote i vannet hvor det er tatt hensyn til terrengets beskaffenhet over vann-

linjen. En mer detaljert oppmåling kan ikke ha noen interesse idet som ovenfor anført senkningen ikke bevirker noen ulemper.

Senkningen av Borsæ vil ikke berøre den såkalte «Fløet», dvs. den nordvestlige arm av Borsæ. Atkomsten til «Fløet» vil heller ikke bli vanskeliggjort idet det som det fremgår av det ovenstående vanligvis ikke vil være spørsmål om nedtapping til lavvannstand annet enn på vinterstid.

2) Urvann.

Urvann ligger meget utilgjengelig til, og dette var grunnen til at det ikke forelå nøyaktig oppmåling ved skjønnsforretningen sommeren 1951. Det tall for neddemning som ble satt ved skjønnet var det imidlertid enighet om mellom o.r.sakfører Hals og meg som Kraftverkets prosessfullmektig. Da kontrollmåling viste at det neddemte areal var atskillig større ble dette selvsagt opplyst til o.r.sakfører Hals, og vi forhandlet om en korrigering av skjønnsresultatet. Kraftverket vil søke å skaffe så gode målinger som mulig til et eventuelt nytt skjønn for Urvanns vedkommende i forbindelse med den ytterligere heving og senkning av vannet, men jeg gjør oppmerksom på at store deler av breddene langs vannet består av bratte svaberg uten verdi. Det kan heller ikke ses at det har noen interesse å foreta detaljmåling av det neddemte areal ved dette vann. Ved vestenden av vannet ligger en hytte, som for øvrig brukes meget sjelden og det vil bli foretatt detaljnivellering for å bedømme hvor høyt hytten kommer til å ligge over vannet. Spørsmålet om flytting av hytten og de andre spørsmål som o.r.sakfører Hals har reist vil bli søkt løst ved avtale med grunneierne eller eventuelt ved skjønn.

Da grunnboringene ved Urvann dessverre fremdeles ikke er ferdig er Kraftverket ikke i stand til å angi nøyaktige reguleringshøyder for dette vann, men jeg håper at man i nærmeste fremtid vil kunne få tallene oppgitt.»

A/S Skafså Kraftverk opplyser så i brev av 22. august 1952 at Urvatn etter foretatte undersøkelser med fordel kan senkes 1,5 m. Det anføres videre:

«Vår endelige søknad omfatter derfor nå 11,7 meters heving og 1,5 meters senkning av vannet. Reguleringshøydene blir som følger:

Høyeste regulerte vannstand	808,98
Normalvannstand	797,28
Laveste regulerte vannstand	795,78

Den tidligere meddelte tillatelse til 9 meters oppdemning av Urvann gir et magasin på ca. 21,4 mill. m³. Tilleggsreguleringen gir ca. 10,6 mill m³, slik at Urvannsmagasinet i alt blir på ca. 32 mill. m³»

På forespørsel herfra meddeler Kraftverket i brev av 7. oktober 1952 at de tidligere oppgitte kotehøyder for Urvatn ikke var basert på nøyaktige målinger og at ovenfor angitte tall er de riktige.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Skafså Kraftverks konsesjon av 22. juni 1951 omfatter 12,0 m oppdemning av Bordsjø fra kote 744,0 til kote 756,0, 9,0 m oppdemning av Urvatn fra nåværende sommervannstand og 4,0 m oppdemning av Hyllebuhylen fra kote 652,5 til kote 656,5. Kraftverket regnet da med å få magasiner på henholdsvis 79, 40 og 1,0 mill. m³, tilsammen 120 mill. m³. Etter nå utførte detaljmålinger er magasin-størrelsene beregnet til henholdsvis 80, ca. 21,4 og 0,68 tilsammen 102,08 mill. m³, dvs. en svikt på 17,92 mill. m³.

For så vidt mulig å oppveie denne svikt søker Kraftverket nå om tillatelse til å senke Bordsjø 1,0 m fra kote 744,0 til kote 743,0, total reguleringshøyde 13,0 m med regulert lavvannstand (nedre reguleringsgrense) på kote 743,0 og ikke kote 743,4 som overretts-sakfører Hals synes å gå ut fra. Videre om tillatelse til å senke Urvatn 1,5 m og demme det ytterligere 2,7 m slik at den totale reguleringshøyde blir 13,2 m. Sommervannstand i Urvatn er oppgitt til kote 797,28 og reguleringsgrensene til kote 808,98 og 795,78. Tilleggsmagasinet i Bordsjø er beregnet til 3,4 mill. m³ og i Urvatn til 10,6 mill. m³, det totale magasin blir altså 116,08 mill. m³.

Tilleggsreguleringen er av søkeren anslått å komme på kr. 660 000 inkl. kr. 40 000 til erstatninger og uforutsett m. v.

Med et magasin på 120 mill. m³ og uten avgivelse av fløtningsvann har Hovedstyret anslått kraftøkningen i tallet fra Hyllebuhylen, Skafså I, til ca. 21 580 nat.-HK og i fallet fra Skrevatn til Vråvatn til ca. 7 400 nat.-HK, jfr. St. prp. nr. 77/1951 s. 7.

Med det nå beregnede totale magasin på 116,08 mill. m³ vil kraftøkningen, når det regnes proporsjonalt, dreie seg om henholdsvis 21 000 og 7 200 nat.-HK, hvorav henholdsvis ca. 2 500 og ca. 850 tilsammen ca. 3 350 nat.-HK kan tilskrives tilleggsreguleringen. Man tar som vanlig forbehold om senere revisjon av tallene.

Skader og ulemper.

Etter søkerens oppgave vil der ved Urvatn demmes ned ca. 150 dekar, hvorav ca. 40 dekar lyngmark og myr med en del kratt i østenden av vatnet, ca. 22 dekar med en del beiteland i vestenden, og resten av det neddemte areal oppgis å være fjellgrunn. Grunneiernes representant betviler riktigheten av søkerens oppgaver og peker særlig på at arealet i vestre ende av vatnet etter hans oppfatning er minst like så stort som det som neddemmes i østenden. Videre må man regne med at en jakthytte i vestenden må flyttes.

Grunneiernes representanter frykter at senkingen av vatna vil medføre vanskeligheter for ferdseien da det er langgrunt flere steder. Til dette er å si at magasinene neppe blir helt nedtappet i den tid ferdsel med båt foregår. Men det kan bli vanskeligere om vinteren.

Etter det som foreligger kan tilleggsreguleringen ikke antas å medføre økte skader eller ulemper av betydning for fisket.

I den rekke av regulerings saker som har vært til behandling i årene etter verdenskrigen har det i mange tilfelle skortet mer eller mindre på forutgående undersøkelser og gjennomarbeidede reguleringsplaner, før søknader er sendt inn. Men i foreliggende tilfelle synes svikten å være særlig stor, og det har som det ses like til det siste vært usikkerhet om reguleringsens nødvendige omfang. Hovedstyret mener det er grunn til overfor søkeren å påtale at det i den første søknad må ha vært sett bort fra reguleringslovens klare krav i § 5 a,

«en fullstendig plan tillikemed fornødne målinger, grunnundersøkelser, beregninger og omkostningsoverslag.»

Ansøkeren har fremmet reguleringsanleggene, og Kraftverket kan i nær fremtid settes i drift. Administrasjonen må derfor sies å være i en tvangsstilling, når det gjelder å ta standpunkt til den foreliggende søknad. Skadene og ulempene synes imidlertid etter det som er opplyst ikke å være av sådant omfang og merutgiftene heller ikke så store, at tilleggsreguleringen bør nektes. Hovedstyret finner derfor etter omstendighetene å kunne tilrå at A/S Skafså Kraftverk får tillatelse til å gjennomføre reguleringen etter nå foreliggende planer.

Kraftverket går ut fra at det ikke blir stilt ytterligere vilkår av noen art for tilleggsreguleringene. Mo kommune derimot krever avgiften til kommuner forhøyet, fordi den må være i samsvar med inngrepet ved reguleringen og ikke bare med størrelsen av magasinet.

Etter det som foreligger synes ikke tilleggsreguleringen å medføre noen uforholdsmessig øking av skadevirkningene, liksom arten av disse er den samme. Hovedstyret finner at det neppe er grunnlag for å belegge tilleggsreguleringen med høyere avgift og foreslår altså samme avgiftssatser som fastsatt for Bordsjø og Urvatn i konsesjonen av 22. juni 1951, nemlig kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner.

Også de andre for Bordsjø og Urvatn i konsesjonen av 22. juni 1951 fastsatte be-

tingelser foreslås uten endringer gjort gjeldende for tilleggskonsesjonen. Konsesjonstid og andre tidsfrister blir altså de samme.

Man gjør oppmerksom på at post 23 i betingelsene utgår i tilfelle A/S Skafså Kraftverk som omsøkt får tillatelse til å rå over fløtningsvannet, jfr. annen sak herom.

Det samme gjelder pkt. 2 i manøvreringsreglementet om avgivelse av vann til fløtningen. Reglementets øvrige bestemmelser foreslås bibeholdt uforandret, dog må reguleringsgrenser m. v. i pkt. 1 rettes. Utkast til manøvreringsreglement for den samlede regulering vedlegges.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

Utkast til manøvreringsreglement for regulering av Urvatn, Bordsjø og Hyllebuhylen i Amdalselva.

1.

Reguleringsgrensene er:

Urvatn:

øvre	kote 808,98
nedre	» 795,78
Reguleringshøyde	13,20 m

Bordsjø:

øvre	kote 756,0
nedre	» 743,0
Reguleringshøyde	13,0 m

Hyllebuhylen:

øvre	kote 656,5
nedre	» 652,5
Reguleringshøyde	4,0 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige merker som skal godkjennes av det offentlige.

2.

Ved manøvreringen skal en ha for øye at flomvassføringen ikke forøkes. Heller ikke må den tidligere lågvassføring forminskes til skade for andres rettigheter.

Videre må det ikke uten samtykke av eierne av vedkommende reguleringsanlegg tilbakeholdes vann slik at effektiviteten av de nedenforliggende — tidligere konsederte — reguleringsanlegg forringes.

For øvrig kan vannslippingen foregå etter Skafså Kraftverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger, som godtas av vedkommende regjeringsdepartement. Manøvreringen skal skje i samråd med den for Arendalsvassdraget av Kongen oppnevnte dambestyrer.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal, om det forlanges, sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

6.

Tvist om forståelse av dette reglement avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Etter det foreliggende vil oppdemningen som er foretatt i medhold av den tidligere konsesjon av 1951 ikke gi de ønskede magasiner. For å oppveie denne svikt, som er kalkulert til ca. 18 mill. m³, er det nå planen å demme opp Urvatn ytterligere 2,7 m. og å senke det 1,5 m. Den samlede oppdemningshøyde for dette vann vil da bli 11,7 m, og den totale reguleringshøyde 13,2 m. Bordsjø er planlagt regulert ytterligere 1 m ved 1 m senkning. Bordsjøes samlede reguleringshøyde vil da bli 13 m. Magasinøkningen vil da bli ca. 14 mill. m³ eller ca. 3 350 nat.-HK. Omkostningene er beregnet til ca. kr. 660 000 inkl. erstatninger.

Skadene og ulempene antas å bli forholdsvis små, idet det er en stor del lyngmark og myr og fjellgrunn som neddemmes. Nøyaktig hvor stort areal som blir neddemmet er det vanskelig å avgjøre nå, idet søknaden mangler nøyaktige opplysninger herom. Såfremt tillatelse blir gitt, vil imidlertid departementet gjøre søkeren oppmerksom herpå.

Det fremgår at de oppgaver søkeren har gitt angående denne regulering har vært altfor mangelfulle. En må derfor erklære seg enig med hovedstyret i at en sådan fremgangsmåte er egnet til å sette konsesjonsmyndigheten i en tvangsstilling når det gjelder å ta standpunkt til søknaden. I tilfelle av at konsesjon blir gitt vil departementet ta saken opp med søkeren.

Mo kommune har anmodet om at reguleringsavgiften til kommuner, som ved tillatelsen av 1951 ble satt til kr. 2 pr. nat.-HK, må bli forhøyet. Kommunen har ikke antydning noe om hvor stor avgiften etter dens mening bør være.

Hensett til at tilleggsreguleringen ikke medfører noen uforholdsmessig økning av skadevirkningene, finner departementet med hovedstyret at det neppe er grunnlag for å forhøye avgiften.

En antar at tilleggsreguleringen vil fremme almene interesser, jfr. reguleringslovens § 8 og vil rå til at tillatelse blir gitt på de samme vilkår som for reguleringskonsesjonen av 1951 med bibehold av konsesjonstid og frister for øvrig.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 1917 tillates det A/S Skafså Kraftverk å foreta en ytterligere regulering av Urvatn og Bordsjø i Mo kommune, Telemark fylke, på de vilkår og i samsvar med de manøvreringsreglement som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 6. februar 1953.

6. A/S Skafså Kraftverk.

(Tillatelse til å rå over alt reguleringsvannet fra Hyllebuhylen, m. m.)

Kgl. resol. av 6. februar 1953.

Ved kgl. resolusjon 22. juni 1951 fikk A/S Skafså Kraftverk tillatelse til å erverve fallet i Amdalselva mellom Hyllebuhylen og Espekleiv (Skafså I) og til å regulere Hyllebuhylen, Bordsjø og Urvatn på nærmere angitte vilkår. En viser for øvrig til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind XXXVIII side 54 flg., samt til St. prp. nr. 92 for 1949 og nr. 77 for 1951.

I skriv av 28. juni 1951 søker kraftverket om tillatelse til etter vassdragsreguleringslovens § 19, 2. ledd å rå over alt vann ved utbyggingen av Amdalsvassdraget til reguleringsformål.

I skriv av 16. januar 1953 har Hoved-

styret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse:

«Departementet har 7. juli 1951 oversendt til uttalelse følgende søknad — datert 28. juni s. å. — fra A/S Skafså Kraftverk:

«I medhold av vassdragsreguleringsloven § 19, 2, tillater vi oss å søke om tillatelse for A/S Skafså Kraftverk til å rå over alt vann ved utbyggingen av Amdalsvassdraget til reguleringsformål.

Som departementet vil være kjent med har vi prøvet forhandlinger med de interesserte skogeiere ved vassdraget for å søke å komme fram til en minnelig ordning om fløtnings-spørsmålet. Forholdene angår imidlertid et relativt stort antall skogeiere, og det har derfor ikke vist seg mulig i minnelighet å komme til en ordning som alle er tilfreds med.

Det ærede departement vil videre i detalj kjenne våre planer om utbyggingen av Amdalselven og reguleringen av Hyllebuhylen, Borsæ og Urvann, jfr. bl. a. St. prp. nr. 92 for 1949 og nr. 77 for 1951, men vi vil nedenfor allikevel gi en kort redegjørelse for Kraftverkets syn på de spørsmål nærværende søknad angår.

Etter Kraftverkets planer vil vannføringen i elvestykket mellom Urvann og Borsæ bli regulert etter Kraftverkets behov, men bortsett fra eventuell skade på fiske antas det at ingen andre interesser lider skade ved at dette gjøres. Eventuell skade på fiske vil bli oppgjort i forbindelse med reguleringskjønn for Borsæ og Urvann.

Videre vil det gå regulert vannføring i elvestrekningen mellom Borsæ og Hyllebuhylen. Denne vannføring er ikke tilstrekkelig til fløtning. Til elvestrekningen ligger det en del høytliggende skogeiendommer, hvorfra det visstnok for en årrekke siden ble fløtet i elven. Da Kraftverket har foranlediget bygging av vei fram til Borsæ, må det imidlertid antas at utbyggingen i sin helhet har medført fordeler for driften av disse skoger som langt oppveier ulempen ved at det ikke lenger vil bli stilt fløtningsvann til disposisjon.

Ved Hyllebuhylen er det Kraftverkets hensikt å ta hele vannføringen inn i driftstunnelen. Heller ikke på strekningen mellom Hyllebuhylen og Espekleiv hvor undervannet fra kraftstasjonen kommer ut i Amdalselven igjen, antar vi at utbyggingen vil være til skade for de interesserte. Kraftverket har utbedret og bygget anleggsvei fram til Hyllebuhylen og til tunnelinnslag i Suggelidalen, og har åpnet skogene for mer økonomisk drift. Så vidt oss bekjent har det for øvrig heller ikke på denne strekning vært fløtet siden 1920-årene.

På strekningen Espekleiv—Skrevann vil vannføringen også være delvis regulert, men det er visstnok heller ikke her blitt fløtet på en årrekke. Kraftverket har dessuten bedret forholdene for skogeierne ved sitt anlegg av vei fram til kraftstasjonen.

Det er mulig at reguleringen av Borsæ og Urvann vil få en viss innflytelse på fløtningsforholdene mellom Skrevann og Vråvann, men det er, særlig med henblikk på utbyggingen av fallet Vesle-Rjukan, allerede opptatt for-

handlinger med de interesserte grunneiere og Nidarå Fellesfløtningsforening om dette spørsmål. Ved utbyggingen av Vesle-Rjukan vil det ikke være rasjonelt lenger å fløte forbi fossen, og det vil sannsynligvis bli truffet et arrangement med bilkjøring på denne strekning. Vi har foreløpig ikke tilstrekkelig materiale til å bedømme riktigheten av Nidarå Fellesfløtningsforenings uttalelse om virkningen av reguleringen for fløtningsforholdene i Vråvann og Nisservann (jfr. St. prp. nr. 77, side 6, spalte 1), men vi akter snarest å undersøke forholdene og ta spørsmålet opp med Nidarå Fellesfløtningsforening direkte.

Som det fremgår av ovenstående er det vår oppfatning at de skader som det vil føre med seg om det ikke avgis fløtningsvann fra A/S Skafså Kraftverks magasiner, er meget små, og antakeligvis for det alt vesentlige kompensert ved fordeler som skogeierne har fått ved nye transportveier. Noen skade på ferdsele eller andre skader på almene interesser medfører reguleringen så vidt vi kan forstå overhodet ikke. Etter vår mening er det overveiende sannsynlig at det på grunn av utviklingen av tømmertransport med bil og traktor m. v. aldri ville ha vært fløtet mer i Åmdalselven. De tall vedrørende fløtningsvann som er oppgitt fra skogeierne side må derfor anses som rent hypotetiske. I de oppgaver som er gitt om Kraftverkets og reguleringens ytelser i forbindelse med konsesjonssøknadene er det også den hele tid regnet med at Kraftverket kunne rå over alt vannet, og det er hverken praktisk mulig eller riktig ved en eventuell formell tillatelse til dette å regne med at det innvinnes noe kraft.

Da både de interesserte skogeiere og Nidarå Fellesfløtningsforening allerede har uttalt seg om saken, jfr. St. prp. nr. 77, side 5, spalte 2, og side 7, spalte 2, vil vi være takknemlig om vår søknad kunne avgjøres så snart som mulig. Hvis det skulle bli nødvendig med skjønn om disse forhold, vil skjønnet sannsynligvis måtte holdes allerede i sommer.»

Kraftverket gjentar i brev av 25. oktober 1951 at det ved planleggingen av kraftanlegget er forutsatt at alt vann i vassdraget utnyttes i anlegget og at oppgaver over kraftytelser er gitt på dette grunnlag og at det derfor ikke kan være riktig at det innvinnes noe kraft ved at det får rådighet over alt vannet. Kraftverket har forelagt spørsmålet for sin tekniske konsulent, ingeniør Chr. F. Grøner, som bl. a. uttaler:

«Fløtning har ikke vært foretatt i vassdraget på mangfoldige år, og man har ingen oversikt over hvor meget vann der har vært anvendt til fløtning den gang denne ble utført og spørsmålet om fløtning var aktuelt. Det er derfor ikke mulig å sette opp noen oppgave over den kraft som tapes hvis fløtningen mot formodning skulle bli gjenopp-tatt.»

Kraftverket anfører at bruken av alt vannet, det bekjent, ikke medfører andre skadevirkninger enn redegjort for i søknaden.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 28. juli og 1. august (nr. 172 og 175) 1951 og har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Mo herredstyre har behandlet saken i møte den 22. september 1951 og avgitt følgende uttalelse:

«Så vidt ein skynar søknaden frå A/S Skafså Kraftverk til Industridepartementet av 28. juni 1951 er meininga å få nytte alt vatn utan vederlag.

Det er halde fram som grunnlag for søknaden verdet av vegar som er bygde, og som skulle vera kompensasjon for at den gamle tømmervegen, fløtningselva vert turr eller delvis turrlagd.

Vegen frå bygda til Borsæ er bygd av Vegstellet med forskottering av Kraftverket. Ein visar elles med omsyn til dette til St. prp. nr. 77, side 7, sp. 2.

Dei vegar som elles er bygde var turvande for anlegget. At desse kjem ein del skog-eigarar til gode for deira skog er rett nok, men mange fleir ikkje. Det ville såleis vera svært urett om ikkje Kraftverket laut erstatte alle for det tap dei lid i og med at elva vert ufarbar med tømmer.

At det er lenge sidan her har vore fløta er ingen grunn. Så mykje avsidesliggande skog har stade urørd sidan 1920—30-åra. Men den dag kjem nok, og kanskje snart, at ogso drift av desse må gjerast lønsam.

Vedtak: Mo heradstyre finn å måtte rå til at A/S Skafså Kraftverk får løyve til å nytte alt vatn i Aamdalselva for den strekning som ligg innan Mo kommune. Men ein går sjølsakt ut frå at grunneigarane får full dekking for den skade dei lid ved at elva ikkje lenger vert fløtningselv.

Helst såg ein at A/S Skafså Kraftverk vart pålagd å overta alt framdrive tømmer ved dei gamle leveringsplassane langs med elva, og då til dei til ei kvar tid gjeldande tømmerprisar.»

Formannen i Telemark fylkes elektrisitetsnemnd, kanalbestyrer Sigurd Aarsrud, anfører under 2. oktober 1951 at A/S Skafså Kraftverk etter hans oppfatning bør gis tillatelse til å utnytte alt vannet i Åmdalselva slik at fløtningen i elva opphører. Den eventuelle skade som derved påføres skogeierne eller andre interesser bør i mangel av minnelig overenskomst erstattes etter skjønn.

Fylkesmannen i Telemark henviser til foranstående uttalelser og har ingen særlige bemerkninger til disse. Han rår til at det blir tatt hensyn til det som er fremholdt i herredstyrets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 3. oktober 1951.

Gjøvdal herredstyre har i møte den 8. desember 1951 ikke noe imot at A/S Skafså Kraftverk får rå over alt vannet når det ikke fører med seg vanskeligheter for fløtningen.

Åmli herredstyre går i møte den 26. november 1951 ut fra at Nidarå Fellesfløtningsforening ivaretar kravet med hensyn til fløtningsvannet gjennom Åmli. Ellers har det ikke noe imot at kraftverket rår over vannet.

Froland herredstyre anbefaler i møte den 15. august 1951 konsesjon gitt på betingelse av at kommunen og bedrifter innen samme ikke blir påført noen ulemper.

Fjære herredstyre forutsetter i møte den 16. august 1951 at eventuelle skadelidende interesser får erstatning.

Øyestad herredsstyre har i møte den 20. august 1951 ingen innvending å gjøre, men henviser til Aust-Agder Kraftverks uttalelse i saken.

Hisøy herredsstyre har i møte den 20. august 1951 ikke noe å innvende mot at Skafså Kraftverk får full rådighet over vannet i Åmdalsvassdraget.

Arendal Vassdrags Brugsseierforening har 4. september 1951 avgitt slik uttalelse:

«Vi viser til våre tidligere uttalelser i brev av 23. april 1948 og 1. juli 1950, som fastholdes.

Av St. prp. nr. 77, 1951 fremgår at Hovedstyret for Vassdragsvesenet er av den oppfatning, at reguleringen av Åmdalsvassdraget vil kunne medføre økning av den regulerte vannføring nedenfor Nisserdammen. Vi ser at Hovedstyret selv er oppmerksom på, at grunnlaget for denne beregning er noe usikkert på grunn av den korte tidsperiode hvorover beregningene er foretatt, og selv mener vi at det kan være mere tvilsomt om reguleringen av Åmdalsvassdraget vil øke den nedenforliggende reguleringseffektivitet. I vannrike år vil reguleringen av Åmdalselven bli uten betydning for hovedvassdraget, idet der da allikevel vil bli mere enn den nå regulerte vannføring i hovedelven. I vannfattige år (de år da Nisser og Vråvatn ikke blir fylt) vil reguleringen av Åmdalsvassdraget kunne medføre, at den nåværende reguleringseffektivitet forringes. Forutsetter man i ett sådant år, at 120 millioner m³ tilbakeholdes i Åmdalselvns magasiner, og A/S Skafså Kraftverk gis rett til å rå over alt vannet, vil resultatet bli at Nisser og Vråvatn's beholdninger blir for små til å kunne gi ett avløp av 26 m³ pr. sek. Vi savner derfor en bestemmelse, som gir oss en ubetinget rett til å forlange Åmdalsmagasinene tappet til en tid, som gjør det mulig å bibeholde den nåværende regulerte vannføring nedenfor Nisserdammen.

Vi peker i denne forbindelse på at vi tidligere har foreslått, at der oppnevnes en dambestyrer for begge reguleringer, og vi er fremdeles av den oppfatning at dette ville medvirke til at fremtidige friksjoner kunne unngås. Vi mener at en bestemmelse herom bør medtas i konsesjonsbetingelsene, og tør henstille at så skjer.

Vi har også påpekt, at en samkjøring mellom A/S Skafså Kraftverk og de nedenfor Nisser

liggende kraftverk ville gi en bedre utnyttelse av vassdraget, og vi henstiller at dette spørsmål nærmere utredes.

Kan vår forening få den fornødne sikkerhet for at vann ikke blir tilbakeholdt i Åmdalsmagasinene til vår skade, vil vi ikke motsette oss at A/S Skafså Kraftverk gis adgang til å rå over alt vannet, således at dette for øvrig kan slippes etter kraftverkets behov.»

Nidarå Fellesfløtningsforenings direksjon har i møte den 24. september 1951 vedtatt å uttale:

«Såfremt A/S Skafså Kraftverk får sin søknad innvilget, vil det medføre at pkt. 2 i manøvreringsreglementet blir sløyfet, og regulanten slipper å «avgi det til den alminnelige fløtning nødvendige vann».

Dette betyr at den fløtning vi hittil har besørget fra og med Skrevann gjennom Folsetelv til Vråvann må opphøre. Betingelsen for at A/S Skafså Kraftverk får den søkte tillatelse må derfor være:

- 1) at kraftverket pålegges biltransport til Vråvann av alt tømmer som naturlig søker til Skrevann og Folsetelv uten økede utgifter for leverandørene og innenfor de leveringstider som til enhver tid gjelder for vassdraget.
- 2) at Kraftverket anlegger og vedlikeholder nødvendige optreksanordninger ved Skrevannsosen, samt oppkjørselsveier til hovedveien og fullt ut tilfredsstillende velteplasser ved Vråvann.
- 3) at Kraftverket godtgjør oss det udekkede beløp som er påkostet fløtningsroden, da vi fremtidig ingen anledning får til å dekke dette ved avgift på tømmeret.

Forøvrig henvises til vår uttalelse i brev av 29. juli 1950 (St. prp. nr. 77, 1951 side 5).»

Aust-Agder Kraftverks styre har i møte 26. mars 1952 vedtatt følgende uttalelse:

«Man henviser til uttalelse av 4. september 1951 fra Arendals Vassdrags-Brugsseierforening og slutter seg fullt ut til Foreningens standpunkt. Man tør henstille til herr Fylkesmannen å fremholde like over for Departementet at det blir inntatt sådanne bestemmelser i konsesjonsbetingelsene at den nåværende reguleringseffektivitet blir opprettholdt.

For en tilfredsstillende utnyttelse av vannet i hele vassdraget er det to forhold som spiller særlig stor rolle, nemlig:

1. At reguleringen av reguleringsanleggene forestås av en mann for hele vassdraget.
2. At det oppnås samkjøring mellom samtlige kraftverk i vassdraget.

Hva punkt 1 angår bør det stilles krav om at dette blir gjennomført.

Hva punkt 2 angår, så bør dette spørsmål utredes hurtigst mulig bl. a. av hensyn til utvidelser av maskininstallasjonen i de nedenforliggende anlegg.»

Fylkesmannen i Aust-Agder henviser til de innhentede uttalelser og henholder seg til det som er uttalt av Aust-

Agder Kraftverk, jfr. hans ekspedisjon av 29. mars 1952.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Skafså Kraftverk fikk ved kgl. resolusjon av 22. juni 1951 tillatelse til å erverve fallet i Åmdalselva mellom Hyllebuhylen og Espekleiv (Skafså I) og til å regulere Hyllebuhylen, Bordsjø og Urvatn på nærmere angitte betingelser. Samtidig ble manøvreringsreglementet for de tre sjøer fastsatt. Jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1951 s. 54—64, St. prp. nr. 92, 1949 og St. prp. nr. 77, 1951.

Kraftverket søker nå — 28. juni 1951 — i medhold av reguleringslovens § 19 pkt. 2 om tillatelse til å rå over alt vann ved utbyggingen av Åmdalsvassdraget til reguleringsformål.

Videre har Kraftverket den 22. mars 1952 søkt om tillatelse til å utvide den konsederte regulering av Bordsjø og Urvatn, jfr. annen sak i dag, og den 29. september 1952 om tillatelse til å erverve det ca. 91,75 m høye bruttofall mellom Skrevatn og Vråvatn (Skafså II), regulere Skrevatn 4,0 m mellom kotene 340,0 og 336,0 og rå over alt vannet i vassdraget mellom Skrevatn og Vråvatn til reguleringsformål. Denne søknad omfatter også innløsning av vassfall og ekspropriasjon av nødvendig grunn.

Den førstnevnte søknad av 28. juni 1951 om rådighet over alt vannet for Skafså I bør imidlertid behandles nå, og for seg, av hensyn til de skadelidende.

Etter det for konsesjonen av 22. juni 1951 fastsatte manøvreringsreglements pkt. 2 og 3 plikter kraftverket å avgi det til den alminnelige fløtning nødvendige vann — dvs. til fløtningen i Åmdalselva ned til Vråvatn. Videre må flomvassføringen ikke forøkes og lågvassføringen forminskes til skade for andres rettigheter. Bestemmelsen om flomvassføringen gjelder vassdraget fra Urvatn til Vråvatn og bestemmelsen om lågvassføringen elvestykkene Urvatn—Bordsjø, Bordsjø—Hyllebuhylen og fra kraftstasjonens undervann til Skrevatn.

Dessuten må det ikke uten samtykke av eierne av vedkommende reguleringsanlegg tilbakeholdes vann slik at effektiviteten av de nedenforliggende — tidligere konsederte — reguleringsanlegg forringes. Bestemmelsen svarer i realiteten til Arendals Vassdrags Brugseierforenings forslag av 1. juli 1950, jfr. St. prp. nr. 77, 1951 s. 5. Det sier seg selv at denne bestemmelse fremdeles må opprettholdes av hensyn til de bestående reguleringer

i Arendalsvassdraget. Den foreliggende søknad inneholder da heller ikke noe som skulle tyde på at søkeren har ment noe annet. Brugseierforeningens frykt for at Skafså Kraftverks rådighet over vannet skal skade foreningens interesser synes dermed ugrunnet.

Bestemmelsene vedr. flom- og lågvassføring må likeledes bibeholdes.

Det blir etter dette da bare spørsmål om rådighet over fløtningsvannet, hva søkeren også synes å ha ment.

Som nevnt i forbindelse med regulerings-saken — se St. prp. nr. 77, 1951 s. 7 og 8 — skal det ikke være fløtet i Åmdalselva ovenfor Skrevatn siden omkring 1930. Fløtning her er selvsagt umulig uten avgivelse av vann, men Kraftverket hevder at de veier det har bygd til kraftstasjonen og Bordsjø mer enn oppveier ulempene ved at det ikke vil bli avgitt fløtningsvann. På den annen side anser Kraftverket det mulig at fløtningen mellom Skrevatn og Vråvatn vil bli berørt. Nidarå Fellesfløtningsforening mener at fløtningen her må opphøre helt.

Det er ikke mulig å angi den kraftinnvinning som oppnås ved innsparingen av fløtningsvannet, da vannbehovet for fløtningen ned til Skrevatn ikke er kjent og heller ikke eventuelt tilskudd til fløtningen fra Skrevatn til Vråvatn. Man nevner at den i St. prp. nr. 77, 1951 s. 7 beregnede kraftinnvinning også omfatter den kraft som vinnes ved at det ikke avgis vann til fløtningen. Hovedstyret antar at betingelsene er til stede for tillatelse etter reguleringslovens § 19 pkt. 2 og man anbefaler at det gis A/S Skafså Kraftverk tillatelse til å rå over avløpet fra Hyllebuhylen på en slik måte at det ikke avgis noe vann til fløtningen.

Tillatelsen skal tilknyttes betingelser etter de samme grunnregler som gjelder for tillatelser etter reguleringsloven. For kraft som innvinnes kan dog tas høyere avgifter etter § 11 enn de som er fastsatt for kraft innvunnet ved regulering på vanlig måte.

Som forholdene ligger an her finner ikke Hovedstyret grunn til å foreslå høyere avgifter for den kraft som innvinnes ved fløtningsvannet enn de som er fastsatt for hovedkonsesjonen, nemlig kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner.

Tillatelsen foreslås gitt på samme betingelser som gjelder for tillatelsen til regulering av Bordsjø og Urvatn (kgl. resolusjon 22. juni 1951), og slik at konsesjonstid og andre tidsfrister regnes fra 22. juni 1951. Innvilgelse av søknaden vil ha til følge at post 23 i den sistnevnte tillatelse om plikt til å avgi vann til fløtningen og den tilsvarende bestemmelse

i manøvreringsreglementets pkt. 2 må utgå.

Nidarå Fellesfløtningsforening krever betinget at Kraftverket pålegges å sørge for biltransport av tømmeret, anlegg og vedlikehold av nødvendige opptrekkсанordninger og oppkjørselsveier ved Skrevatnsosen samt velt-plasser ved Vråvatn. Dessuten at Kraftverket betaler det som er udekket av det beløp som er påkostet fløtningsroden og som fløtningsforeningen ikke fremtidig får noen anledning til å få dekket ved avgift på tømmeret.

Etter § 19 pkt. 2 plikter reguleringsanleggets eier å treffe rimelige tiltak for å avhjelpe den skade og ulempe som utvidelsen fører med seg for den alminnelige ferdsel og fløtning eller andre almene interesser. Spørsmålet om hvilke tiltak han skal treffe avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Videre skal reguleringsanleggets eier svare erstatning etter reglene i lovens § 16 pkt. 1, 2, 3, 5, 6 og 7 for skade og ulempe som ikke avhjelpes ved de av forannevnte skjønn påbudte tiltak. Det blir altså eventuelt skjønnets sak å ta stilling til fløtnings foran nevnte krav.

Brugseierforeningen og Aust-Agder Kraftverk henstiller nå som før at reguleringene i Åmdalselva og Arendalsvassdraget for øvrig foreståes av en og samme mann. Dette spørsmål ble overveid i forbindelse med reguleringssaken, og man ser ingen grunn til å innta et annet standpunkt nå. Manøvreringen bør forestås av søkeren, men den må skje i samråd med den av Kongen oppnevnte dambestyrer for Arendalsvassdraget, jfr. St. prp. nr. 77, 1951 s. 8 og 9, avsnitt om vannslipping og post 17 i reguleringstillatelsen av 22. juni 1951 vedr. Bordsjø og Urvatn.

Vedr. spørsmålet om samkjøring mellom A/S Skafså Kraftverk og kraftverkene nedenfor Nisser henvises til post 26 om samarbeid med andre kraftanlegg i ovennevnte reguleringstillatelse, hvoretter bestemmelse herom i mangel av minnelig overenskomst treffes av et av Kongen oppnevnt skjønn.

Brugseierforeningens øvrige bemerkninger foranlediger ingen kommentar utover det som er anført foran og tidligere i forbindelse med reguleringen av Bordsjø og Urvatn.

Behandlet i møte den 14. januar 1953.»

Departementet skal bemerke:

Iflg. post 3, 2. ledd i manøvreringsreglementet i tillatelsen av 22. juni 1951 må det ikke uten samtykke av eierne av vedkommende reguleringsanlegg tilbakeholdes vann slik at effektiviteten av de nedenforliggende — tidligere konsederte — reguleringsanlegg forringes. Av hensyn til de bestående reguleringer i Aren-

dalsvassdraget må denne bestemmelse bli å opprettholde.

Iflg. samme manøvreringsreglements post 3, 1. ledd skal kraftverket ved manøvreringen ha for øye at flomvassføringen ikke forøkes og at den tidligere lågvassføring ikke forminskes til skade for andres rettigheter. Denne bestemmelse må da også bli å opprettholde.

Videre er det i betingelsenes post 23 og i manøvreringsreglementets post 2 i nevnte tillatelse betinget plikt til å avgi vann til fløtningen. Søkeren antar at fløtning ikke har vært aktuell siden 1930-årene men at de veier kraftverket har bygget vil oppveie ulempene ved at det ikke blir avgitt fløtningsvann. Betingelsenes post 23 og manøvreringsreglementets post 2 antas i samsvar hermed å kunne utgå.

Departementet antar etter det opplyste at overveiende almene hensyn taler for at A/S Skafså Kraftverk får tillatelse til å rå over alt reguleringsvannet fra Hyllebuhylen, jfr. reguleringslovens § 19, 2. ledd, og vil rå til at tillatelse blir gitt og på de samme vilkår som gjelder for tillatelse av 22. juni 1951 for kraftverket til regulering av Åmdalselva, og slik at konsesjonstid og frister regnes fra nevnte tillatelses datum.

Industridepartementet

tilrår:

I.

I medhold av vassdragsreguleringslovens § 19, nr. 2, gis A/S Skafså Kraftverk tillatelse til å rå over hele vannløpet fra Hyllebuhylen på vilkår som foreslått i Industridepartementets tilråding av 6. februar 1953.

II.

Post 23 i betingelsene og post 2 i manøvreringsreglementet i tillatelse av 22. juni 1951 for A/S Skafså Kraftverk til å regulere Åmdalselven utgår.

7. Nøsted Bruk A/S.

(Tillatelse til å leie ytterligere 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 6. februar 1953.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved brev av 16. januar 1953 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 21. mai 1952 fra Nøsted Bruk A/S om konsesjon på leie av inntil 10 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk:

«I brev av 21. mai 1952 til Hovedstyret har Nøsted Bruk A/S søkt om konsesjon på leie av inntil 10 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Undertegnede, Nøsted Bruk A/S, tillater seg herved å søke om tillatelse til ytterligere innkjøp av 10 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Som grunn for vår søknad kan vi meddele følgende:

I samråd med Drammens Elektrisitetsverk har vi besluttet å installere en elektrisk kjele på 10 000 kW for genering av damp i spillkraftsesongen fra våren 1953.

Foranledningen til dette har vært å prøve å få ned konsumpsjonen av importert brensel, olje og kull, og for en viss tid å frigjøre det øvrige dampanlegg for oversyn og rengjøring, å anvende den elektriske kjele som reservekjele hvis forholdene skulle kreve det, samt å øke vår kielekapasitet, idet denne har vist seg å være for liten.

Nøsted Bruk A/S fremstiller pr. år ca. 20 000 tonn hard og porøs wallboard, ca. 1 500 stdr. saget og høvlet virke, samt spesialprodukter av hard og porøs wallboard.

Vi tillater oss å henvise til tidligere gitte konsesjon av 18. januar 1951, vårt dagsbrev angående elektrisk kjele, samt de i nevnte konsesjon oppgitte kraftkontrakter datert 7. februar, 26 februar 1948, 30. desember 1949 og 24. februar 1950.»

Skoger herredstyre har i møte den 23. september 1952 enstemmig vedtatt å anbefale at konsesjonen blir gitt.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegning av 7. oktober 1952 til Hovedstyret meddelt at han ikke har noe å bemerke til saken.

På foranledning herfra har Nøsted Bruk A/S i brev hertil av 21. november 1952 bl. a. meddelt følgende supplerende opplysninger med hensyn til kontraktsforholdet:

«De av oss tidligere oversendte kontrakter er avskrifter av de sist opprettede og utgjør således originaldokumenter av de mellom oss og Drammens Elektrisitetsverk sluttede avtaler for kraftleveranser.

Noen kontrakt for leveranse av spillkraft for den nye elektriske dampkjele er ennå ikke tegnet. Vi har imidlertid i dag vært i forbindelse med Drammens Elektrisitetsverk og anmodet dette om å sette seg i forbindelse med Dem og redegjøre for den nåværende situasjon.»

I brev hertil av 25. november 1952 til Hovedstyret har Drammens Elektrisitetsverk i anledning saken bemerket:

«I møte 13. mars 1952 fattet Drammen Bystyre vedtak om at spillkraftkontrakten for Nøsted Bruk utvides til å omfatte 10 000 kW. Bystyret bevilget samtidig de nødvendige midler til overføringsanlegget. Kommunal- og Arbeidsdepartementet meddelte

med skrivelse av 13. oktober i år at departementet ikke har noe å bemerke til vedtaket. Konsesjon for overføringsanlegget er meddelt.

Det har ikke vært tilsiktet å gjøre noen endring i vilkårene for spillkraftleveransen i og med den besluttede utvidelse. Nøsted Bruk har spillkraften på samme betingelser som alle våre øvrige større spillkraftavtagere og dersom det ikke av andre grunner er ønskelig å gjøre forandringer (bestemmelser om grunn for transformatorstasjon etc.) skulle vi tro at saken enklest ordnes ved å forandre kvantumsbestemmelsen i den lønende kontrakt.

Vi beklager at det i telefonen feilaktig ble opplyst at de 10 000 kW kommer i tillegg til de nåværende 4 000, det skyldtes en feilendring.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 22. desember 1950 er Nøsted Bruk A/S meddelt konsesjon på leie av inntil 3 000 kW primakraft og inntil 4 000 kW spillkraft fra Drammens EV. Tillatelsen gjelder så lenge de fremlagte kraftleiekontrakter av henholdsvis 7. februar—26. februar 1948 og 30. desember 1949/24. februar 1950 står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1959.

I konsesjonsvilkårenes post 9 er betinget en årlig avgift til staten av kr. 1 pr. kW av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes. Derimot er det ikke betinget avgift av spillkraften idet denne nyttes til erstatning for kull til fremstilling av damp.

Som det vil sees av det foran siterte brev av 21. mai 1952 fra Nøsted Bruk A/S har dette nå besluttet å installere en 10 000 kW elektrokjele for fremstilling av damp i spillkraftsesongen. Selskapets kontrakt av 30. desember 1949/24. februar 1950 med Drammens EV på leie av 4 000 kW spillkraft blir i den anledning å utvide til å omfatte i alt 10 000 kW spillkraft. Det søkes derfor om konsesjon på leie av ytterligere inntil 6 000 kW spillkraft.

Spillkraften leveres i Nøsted Bruks transformatorstasjon med ca. 4 500 volt spenning og på kullpris-basis (jfr. Hovedstyrets brev av 27. november 1950 til Industridepartementet ang. selskapets søknad om bl. a. konsesjon på de før leiede 4 000 kW spillkraft).

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen på leie av de ytterligere 6 000 kW spillkraft fra Drammens EV meddeles på de samme vilkår som fastsatt i Nøsted Bruk A/S konsesjon av 22. desember 1950 på de før leiete 4 000 kW spillkraft fra Drammens EV.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. januar 1953.»

Departementet skal bemerke:

Nøsted Bruk A/S er ved kgl. resolusjon av 22. desember 1950 gitt konsesjon på leie av

inntil 3 000 kW primakraft og inntil 4 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Etter det opplyste vil selskapets gjeldende kraftleiekontrakt med Drammens Elektrisitetsverk på leie av 4 000 kW spillkraft bli søkt utvidet til å omfatte i alt 10 000 kW spillkraft. Den foreliggende søknad gjelder således konsesjon på leie av ytterligere 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Departementet vil med hovedstyret anbefale tillatelsen gitt. Videre vil en anbefale oppstilt de samme vilkår for tillatelsen som fastsatt ved kgl. resolusjon av 22. desember 1950 i tillatelsen for Nøsted Bruk A/S til å leie inntil 3 000 kW primakraft og inntil 4 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

En forutsetter at det blir opprettet kontrakt med Drammens Elektrisitetsverk om at selskapets kraftleiekontrakt av 30. desember 1949/24. februar 1950 skal omfatte leie av i alt 10 000 kW spillkraft. I samsvar hermed vil en rå til at punkt 1 i vilkårene for tillatelsen gis følgende ordlyd:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge Nøsted Bruk A/S måtte leie inntil 3 000 kW primakraft og inntil 10 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk i henhold til de fremlagte kraftleiekontrakter av henholdsvis 7. februar/26. februar 1948 og 30. desember 1949/24. februar 1950, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1959.»

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV. tillates Nøsted Bruk A/S å leie ytterligere 6 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 6. februar 1953.

8. A/S Follum Fabrikker.

(Tillatelse til å utvide sin ordinære aksjekapital med kr. 6 000 000.)

Kgl. resol. av 20. februar 1953.

Med skriv av 15. november 1952 søker høyesterettsadvokat Jens P. Heyerdahl jnr. Oslo, på vegne av A/S Follum Fabrikker om tillatelse til å utvide den ordinære aksjekapital med kr. 6 000 000, fra kr. 3 000 000 til kr. 9 000 000.

Søknaden er sålydende:

«På ekstrasordinær generalforsamling den 4. november 1952 i A/S Follum Fabrikker ble det enstemmig besluttet å forhøye selskapets

ordinære aksjekapital med kr. 6 000 000, fra kr. 3 000 000 til kr. 9 000 000 ved utstedelse av 60 000 nye aksjer à kr. 100. Selskapets aksjekapital vil etter dette, inklusive kr. 3 000 000 i preferansekapital, bli kr. 12 000 000.

I henhold til denne beslutning har selskapets styre den 5. s. m. utstedt aksjeinnbydelse, hvorav et eksemplar vedlegges.

Under henvisning til den alminnelige konsesjonslovs § 36, 2. ledd, tillater jeg meg på vegne av A/S Follum Fabrikker å søke om tillatelse til kapitalutvidelsen. I den anledning skal jeg gi følgende opplysninger:

Som det fremgår av aksjeinnbydelsen er «utvidelsen av selskapets aksjekapital avsluttet i anledning av utbygging av kraftstasjonen ved Bægna Træsliberi samt videre moderniseringer i selskapets fabrikker. Produksjonen ved Bægna Træsliberi vil bli overført til Follum Fabrikker og vannfallet (ved Bægna) utbygget til kraftstasjon med en maskinkapasitet på 7 300 HK. Denne kraft vil bli anvendt til den utvidede tremasseproduksjon på Follum. I og med denne overføring får bedriften et sentralt, tidsmessig sliperi med en kapasitet tilstrekkelig for fabrikkens behov. Sellulosefabrikkens modernisering er under avslutning. En betydelig ombygging av de to store papirmaskiner er under utførelse. Maskinenes hastighet vil derved kunne økes.»

Jeg minner i denne forbindelse om at Bægna Træsliberi med tilliggende vannfall tilhører et eget aksjeselskap, A/S Bægna Træsliberi. Det er dette selskaps vannfall som nå skal utbygges, idet A/S Follum Fabrikker finansierer utbyggingen.

A/S Follum Fabrikkers eget vannfall, Nedre Hofsfoss er allerede forlengst utbygget.

Som det videre fremgår av aksjeinnbydelsen, har selskapets eldre aksjonærer — såvel eiere av preferanse- som ordinære aksjer — fortrinnsrett til tegning av én aksje for hver eldre aksje. Hva der ikke måtte bli opptatt ved utnyttelsen av denne rett, blir fortrinnsvis å fordele — såvidt mulig forholdsvis — mellom de eldre aksjonærer som har tegnet ytterligere beløp. Styret regner med at hele, eller det alt vesentlige, av det beløp hvorved kapitalen forhøyes, vil bli opptatt av de eldre aksjonærer.

Selskapets aksjer sitter spredt på ca. 1 100 aksjonærer, hvorav ingen enkelt eier aksjer for mer enn ca. kr. 150 000.

Jeg vedlegger et eksemplar av selskapets vedtekter. Som det sees er bestemmelsene i § 3, som innskrenker aksjenes omsettelighet, i sin helhet gjengitt i aksjeinnbydelsen. Jeg peker i denne forbindelse spesielt på bestemmelsen i paragrafens 2. ledd, hvorefter:

«Enhver eiendomsovergang av aksje skal godkjennes av styret for å bli gyldig. Styret har å nekte godkjennelse av eiendomsovergang til utlendinger eller til selskaper hvis grunnkapital ikke er helt norsk. Også for øvrig kan godkjennelse nektes hvor styret finner dette å være i selskapets interesse. Styret har ikke plikt til å begrunne sådan nektelse. Dog kan godkjennelse ikke i noe tilfelle nektes hvor det gjelder norsk statsborgers ervervelse av aksje ved arv eller ekte-skap.»

A/S Follum Fabrikker har ingen utenlandske aksjonærer, og i henhold til foranstående

vedtektsbestemmelse vil heller ingen eien-
domsovergang til utlendinger eller til sel-
skaper med delvis utenlandsk kapital bli god-
kjent.

Jeg vedlegger endelig en erklæring fra sty-
ret i henhold til konsesjonslovens § 24, 2.
ledd.

Skulle Departementet ønske ytterligere opp-
lysninger, tør jeg be meg underrettet.»

Hovedstyret for Vassdrags-
og Elektrisitetsvesenet, som har
vært forelagt saken, uttaler i skriv av 11. fe-
bruar 1952:

«Saken har vært forelagt distriktet til ut-
talelse.

Norderhov herredsstyre har i
møte 12. desember 1952 enstemmig vedtatt å
anbefale søknaden.

Fylkesmannen i Buskerud har i
påtegnning av 9. januar 1953 anført at det fra
hans side ikke er noe å innvende.

Hovedstyret skal bemerke:

Etter det foreliggende er kapitalforhøyel-
sen besluttet i anledning av at A/S Follum
Fabrikker skal finansiere utbyggingen av
A/S Bæгна Træsliberis vassfall, og dessuten
modernisere sine egne fabrikk-anlegg. Produks-
jonen ved Bæгна Træsliberi vil bli overført
til Follum Fabrikker. Dette selskap er etter
det opplyste helt norsk, og dets vedtekte gir
ikke adgang til å godkjenne aksjeoverdragelse
til utlendinger eller selskaper hvis grunnka-
pital ikke er helt norsk.

Man vil tilråde at det i medhold av ervervs-
lovens § 36 annet ledd meddeles A/S Follum
Fabrikker tillatelse til å utvide sin ordinære
aksjekapital fra kr. 3 000 000 til kr. 9 000 000
ved utstedelse av 60 000 nye aksjer à kr. 100.
Tillatelsen foreslås meddelt uten særskilte vil-
kår.»

Departementet skal bemerke:

A/S Follum Fabrikkers aksjekapital er i
dag på tilsammen kr. 6 000 000 fordelt på
30 000 ordinære aksjer à kr. 100 = kr.
3 000 000 og 30 000 preferanseaksjer à kr.
100 = kr. 3 000 000.

Ifølge søknaden samt hovedstyrets foran-
gjengitte uttalelse er det meningen at selska-
pet gjennom den nye kapital skal finansiere
utbyggingen av A/S Bæгна Træsliberis vann-
fall og dessuten modernisere sine egne fabrikk-
anlegg. Det bemerkes at ifølge aksjonærfor-
tegnelsen pr. 30. desember 1950 er A/S Bæгна
Træsliberis aksjekapital på kr. 420 000, for-
delt på 2 100 aksjer à kr. 200, herav eier
A/S Follum Fabrikker 2 078 aksjer.

A/S Bæгна Træsliberi eier sine vannfall
uten konsesjon. I følge «Utbygget vannkraft
i Norge» for 1946 (siste utgave) har dette
selskap kun utbygget Svinefoss i Adalselv på
1 892 kW. Stasjonen ble satt i drift i 1889.

Da imidlertid kapitalen også skal nyttes til
modernisering av A/S Follum Fabrikkers egne
anlegg, og denne bedrift har vannfall på over
5 000 HK, er dette alene tilstrekkelig til at
tillatelse etter konsesjonsloven er nødvendig.

A/S Follum Fabrikker har ingen utenland-
ske aksjonærer, og har, etter vedtektenes § 3
heller ikke adgang til å ha sådanne.

Departementet har etter det foreliggende
intet å bemerke til den søkte kapitalforhøy-
else, og vil rå til at tillatelse hertil blir gitt
og uten særskilte vilkår.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember
1917 § 36, 2. ledd, tillates A/S Follum Fabrik-
ker å utvide sin ordinære aksjekapital med
kr. 6 000 000 fra kr. 3 000 000 til kr. 9 000 000
idet den nye aksjekapital fordeles på 60 000
aksjer à kr. 100.

9. Fjalerkraft.

(Tillatelse til ytterligere regulering av
Strandevatn i Fjaler herred.)

Kgl. resol. av 6. mars 1953.

Ved brev av 13. februar 1953 har Hoved-
styret for Vassdrags- Elektrisi-
tetsvesenet gitt følgende uttalelse til
departementet i anledning av en søknad av 14.
februar 1952 fra Fjalerkraft (tidligere Dale
Sokns Elektrisitetsverk) om tillatelse til
ytterligere regulering av Strandevatn (Mykle-
bustvatn) i Vassdalselv i Fjaler herred:

«Fra Dale Sokns Elektrisitetsverk — regi-
strert under navnet Fjalerkraft fra 1. juli 1952
— ved overingeniøren for Elektrisitetsforsy-
ningen i Sogn og Fjordane Fylke er kommet
følgende søknad datert 14. februar 1952:

«Dale Sokns Elektrisitetsverk har en kraft-
stasjon i Hålandsfossen i Daleelven. Elektri-
sitetsverket har nå besluttet å bygge denne
om og utvide stasjonen med et aggregat på
2 000 kVA. Jeg viser til vedlagte «P. M 14.
februar 1952 Ombygging av Dale Sokns Elek-
trisitetsverks kraftanlegg i Hålandsfossen» og
tegningene nr. 854 og 875 samt en kartskisse
som viser anleggets beliggenhet.

På vegne av Dale Sokns Elektrisitetsverk
tillater jeg meg herved å søke om løyve til å
regulere Strandevatnet (Myklebustvatnet) ved
senking, nemlig:

1. Den nedre del av vatnet (Hølen) til kote 90,0.
2. Den øvre del av vatnet ved utgravet kanal til kote 94,0.

Kotehøyden refererer seg til oversløpskronen på den nåværende dam som ligger på kote 100,0.

Vatnet ligger ca. 100 m over havet og begrenses i det vesentlige av utmark, men også av en del innmark.

Da reguleringen skjer ved senking, vil den ikke gjøre noen skade på beite, åker eller eng. Der er liten ferdsel på vatnet og ulempene i så måte blir små.

Den største ulempe blir for gjerdeholdet og der bør vel pålegges Elektrisitetsverket å sette gjerde langs stranden der hvor innmark går ned til vatnet.

Fisket er ikke av særlig verdi.

Reguleringen er av meget stor betydning for distriktets elektrisitetsforsyning. Fjalir herred har foruten å være en god jordbruksbygd meget industri. Der er to tønnefabrikker, en stor skofabrikk, en skifabrikk, to store teglverk og en stor knivfabrikk. Den siste arbeider for eksport.

Da det vel ikke blir mulig å bli enig med alle rettighetshavere, vil det bli nødvendig å holde takst etter reguleringsloven på skade og ulempe. Jeg tillater med derfor på vegne av Dale Sokns Elektrisitetsverk å søke om ekspropriasjonsløyve.»

Av den P. M. av 14. februar 1952 som følger med søknaden hitsettes:

«Dale Sokns Elektrisitetsverk har en kraftstasjon med et aggregat på 385 kVA i Hålandsfossen. Den er bygget i 1916—17.

Anlegget har en overvannskanal på 350 m, som er lite tilfredsstillende. Inntaket er i Strandevatnet, som er 1,2 km². I vatnet er der gode senkingsmuligheter, men p. g. a. at der er overvannskanal kan ikke dette magasin utnyttes.

Overvannskanalen ender i en inntakskum av mur lagt i mørtel.

Overvannskanalen lekker og en tetning må i tilfelle skje ved utforing med betong hva der blir dyrt og som vil innskrenke kanalens tverrprofil.

Inntakskummen lekker også. Mørtelen i muren er utvasket og kummen truer med å rase sammen.

En reparasjon av disse anlegg blir meget kostbar. Vi er derfor kommet til at det riktige må være å bygge om hele kraftanlegget med tilløpstunnel, som gjør det mulig å senke nedre del av Strandevatnet (Hølen) ca. 10 m og den øvre del av vatnet, som også kalles Myklebustvatnet, ca. 6 m.

Jeg viser til tegningene nr. 854 og 875 som legges ved.

Det magasin som kan oppnås i Strandevatnet (Myklebustvatnet) blir:

Nedre del

$$\frac{(Hølen) 0,24 + 0,04}{2} \times 10 = 1,40 \text{ mill. m}^3$$

Øvre del

$$\text{senking 6 m} \dots\dots\dots 5,60 \text{ » »}$$

$$\text{Magasin i Strandevatnet i alt} \dots \underline{7,00 \text{ mill. m}^3}$$

Nedslagsdistriktet til utløpet av Strandevatnet er 46,5 km². Det gjennomsnittlige avløp anslås til 95 l pr. sek. pr. km² — altså 4,5 m³ pr. sek og 140 mill. m³ om året. Magasinet utgjør altså 5 pst. av årsavløpet. Det gir en regulert vannføring av ca. 1,6 m³ og en kraftmengde av 750 kW. Det maskineri som blir installert er:

Det gamle aggregat	385 kVA
Det nye aggregat	2 000 »
I alt	<u>2 385 kVA</u>

Fra disse maskiner vil der kunne tas ut en maksimalbelastning på 1 900 kW.

Da inntaket er i magasinet og nedslagsdistriktet ikke har noen stor høyde over havet og ligger nær kysten, regner vi med, når anlegget settes inn på samkjøringsnettet, å kunne utnytte ca. 10 mill. kWh om året.

På fjellet er der dessuten gode reguleringsmuligheter og det er meningen å regulere der også i den utstrekning som det viser seg nødvendig.

Beskrivelse av ombyggingen. Se tegn. nr. 854 og 875.

Der slås en tunnel med tverrsnitt 4 m² som begynner i den nåværende rørgate på kote 69 og går rettlinjet inn i nedre del av Strandevatnet, som derved kan senkes 10 m. Ved stranden slås en lukesjakt. Tilløpstunnelen fra utslaget til rørintaket blir 516 m. Røret ligger på en strekning av 66 m i tunnel. Der hvor den nye rørgate skjærer den nåværende rørledning monteres et bukserør. Herfra og til kraftstasjonen bibeholdes det gamle rør og det nye legges ved siden av. Det gamle rør ovenfor bukserøret demonteres.

Selve kraftstasjonshuset er bygget for 2 aggregater. Det gamle aggregat leverer nå kraft inn på det nåværende lokale 5 kV nett og er gjennom transformator 5/20 kV i forbindelse med samkjøringsnettet.

Det nye aggregat monteres ved siden av det gamle. For forbindelsen med samkjøringsnettet må der installeres ennå en transformator 5/20 på 2 000 kVA.

Som det går fram av tegn. nr. 875 er der et grunnt parti mellom øvre og nedre del av Strandevatnet som består av morene. Her må der graves en kanal på ca. 4 500 m³ for å kunne senke øvre del av vatnet 6 m.»

De samlede omkostninger for ombyggingen av kraftverket og tilleggsreguleringen er oppgitt til kr. 1 300 000, heri inngår senkingskanalen mellom øvre og nedre del av vatnet med kr. 100 000 og tappetunnelen med inntaksmaskineri og lukesjakt med kr. 300 000.

Ansøkeren opplyser i brev av 7. mars 1952 at det er ingen nyttbar fallstrekning nedenfor kraftanlegget og foreslår fastsatt følgende reglement:

«Vannslippingen fra Strandevatnet foregår etter behovet i kraftstasjonen til Dale Sokns Elektrisitetsverk.»

Videre opplyser han i brev av 1. august s. å., «at der ikke er noe veganlegg som berøres av reguleringen eller som settes i fare p. g. a. utrasing o. l.

Den veg som er vist på tegning nr. 875 i sundet mellom Hølen og Strandevatnet, er ikke bygget. Det var en plan om å legge opp de masser, som vi kommer til å grave ut, i senkningskanalen, i en fylling for veg over sundet som jeg forela vegsjefen i brev av 19. februar 1952. Jeg legger ved gjennomslag av dette brev.

På dette brev har jeg ikke fått noe svar, og jeg anser planen som bortfalt.

Der er ikke noen fare for utrasing i Strandevatnet p. g. a. senkingen.

Som overalt ved senkinger av vatn med dyrket jord og havnegang omkring, vil gjerdeholdet nok volde vanskeligheter, men det er en sak som skjønnnet får vurdere.

Andre særlige ulemper kan der så vidt jeg forstår ikke bli. Der er ingen ferdsel på vatnet sommer eller vinter, som har noen betydning.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 2. og 5. mai 1952 (nr. 101 og 103) og har vært forelagt distriktet med følgende resultat:

Fjaler herredstyre har i møte 29. april 1952 godtatt tilbud fra Bergens Sparebank av 26. mars s. å. om et lån på kr. 1 300 000 til utbyggingen. Tilbudet er vedtatt av elektrisitetsverkets styre i møte 19. april s. å. Og i møte den 22. mai 1952 har herredstyret vedtatt «samrøystes på det beste å telja til at det vert gjeve reguleringsløyve for Strandevatnet i Fjaler for å kunne byggja ut Hålandsfossen.»

Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane Fylke uttaler i påskrift 18. juni 1952:

«Ombyggingen og utvidingen av denne kraftstasjon går inn i den plan for elektrisitetsforsyningen i Nordfjord, Sunnfjord og Ytre Sogn på nordsiden av fjorden som vi arbeider etter. Anlegget er billig og av meget stor betydning for Fjaler herred og for distriktet i det hele tatt. Jeg råder til at reguleringsløyve blir gitt med rett til om nødvendig å holde skjønn i henhold til reguleringsloven.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane fylke viser «til vedlagte fråsegner» og «er samd med overingeniøren for elektrisitetsforsyninga og råder til at reguleringsløyve vert gjeve», jfr. hans ekspedisjon av 30. juni 1952.

Inspektøren for Ferskvannsfisket har 22. oktober 1952 avgitt slik uttalelse:

«En savner opplysninger om gyteplassene, om de finnes i selve vannet eller de i det all vesentlige finnes i rinnende vann. Videre savner en opplysninger om hvordan elektrisitetsverket har tenkt seg manøvreringen, og til hvilke tider av året bassenget antas å være fullt eller motsatt, nedtappet til lavgrensen.

En finner likevel å kunne gå med på at reguleringen blir satt i verk, men på følgende betingelser:

Konsesjonæren bekoster og sørger for utsetting av det antall yngel og/eller settefisk som departementet til enhver tid finner påkrevet, dog ikke over 20 000 yngel (eller 2 000 settefisk) pr. år.

Alle utgifter som følger med nødvendige undersøkelser angående fiskens vekst og bestandens størrelse m. v bæres av konsesjonæren.

Angående gitter i tunnellen inntaksåpning samt gjødsling av vannet har en så liten erfaring å bygge på at en ikke tør ta standpunkt.

En går ut fra at de vanlige skadevirkninger som følger en regulering, som tilbakegang i produksjonen, vanskeliggjort fiske m. v., blir avgjort ved skjønn.»

Fiskeriinspektøren sender med en uttalelse fra konsulenten for ferskvannsfisket i det Vestenfjelske av 30. august 1952.

Konsulenten opplyser at vatnet skal ha vært meget fiskerikt, men at det nå ser ut til å være overbefolket fordi fisket ikke lenger drives så intenst som tidligere. Verdien av det nyttefiske som kan drives anslår han til ca. kr. 2 000 pr. år. Hertil kommer verdien av det sportsfiske som kan drives. Han opplyser at i alt 19 bruk har fiskerett i vatnet. Han anfører at fiskens forplantningsmuligheter og næringsforhold vil bli dårligere ved senkingen.

Med fylkesmannens ekspedisjon følger et brev fra formannen i elektrisitetsverkets styre av 29. mai 1952, hvori opplyses at styret har hatt møte med grunneierne ved vatnet og at samtlige har sagt seg villige til å selge reguleringsretten, en av dem krever dog takst. Videre at grunneierne krevde elektrisk kraft i vederlag, men at styret finner kravet så stort at det ønsker vederlaget fastsatt ved takst. Fisket angis å ha liten verdi og ingen for de fleste av grunneierne.

Hovedstyret skal bemerke:

Fjaler herredstyre fikk — etter ansøking av det kommunale Dale Sokns Elektrisitetsverk — ved kgl. resolusjon av 6. oktober 1917 tillatelse til etter vassdragsloven av 1. juli 1887 § 25 til å regulere Strandevatn i Fjaler i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på nærmere angitte betingelser. Reguleringshøyden er 1,5 m, hvorav 1 m senking under tidligere laveste vannstand. Manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 1. februar 1918.

Fjalekraft (tidligere Dale Sokns Elektrisitetsverk) må gå til en omfattende reparasjon

av sitt kraftanlegg, og det har funnet det hensiktsmessig å gå til hel ombygging av anlegget. I stedet for den nåværende driftskanal fra Strandevatnet skal det slås en tunnel, og verket søker nå om tillatelse til i forbindelse hermed å senke nedre del av vatnet til kote 90 og den øvre del til kote 94 gjennom en kanal mellom de to deler. Da overløpskronen på den nåværende dam etter det opplyste ligger på kote 100 blir den totale reguleringshøyde henholdsvis 10 m og 6 m. Det totale magasin er oppgitt til 7,0 mill. m³. Hovedstyret anslår den regulerte vassføring til 1,8 m³/sek., altså noe høyere enn verket regner med. Den regulerte vassføring ved den før tillatte regulering kan ansettes til 0,85 m³/sek., dvs. man får en vassføringsøkning på 0,95 m³/sek. Kraftstasjonens undervannstand er oppgitt til kote 35,0, brutto-fallet vil da dreie seg om 63 m (94 — 35 + $\frac{2}{3}$ × 6) og kraftøkingen om 800 nat.-HK, som altså representerer fordelene. Man tar som vanlig forbehold om revisjon av disse beregninger.

Søknaden blir å behandle etter reguleringsloven.

Skader og ulemper.

Senkningen vil medføre skade på fisket både med hensyn til forplantnings- og næringsforhold, videre vil gjerder som går ned til vatnet måtte forlenges og dermed også kreve større vedlikehold. Magasinet utgjør bare ca. 4½ pst. av det årlige tilløp og må derfor påregnes fylt forholdsvis hurtig og ofte, men ferdseilen på vatnet kan allikevel til sine tider bli vanskelig.

Overingeniør Hysing mener at det ikke er fare for utrasning på grunn av senkningen. Det er heller ikke fra grunneierhold eller andre uttalt noen frykt for det.

Hovedstyret finner etter dette at betingelsene for å gi tillatelse er til stede, jfr. reguleringslovens § 6 pkt. 1, og anbefaler søknaden innvilget.

Vedrørende betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, jfr. post 1 i vedliggende utkast.

I henhold til reguleringslovens § 10 pkt. 2 foreslås konsesjonen gitt på ubegrenset tid.

Årlige avgifter, post 2 i utkastet, foreslås betinget med kr. 0,10 pr. nat.-HK til staten og det samme til kommuner. Da Strandevatn og vassdraget nedenfor i sin helhet ligger innen Fjaler kommune og kraftverket eies av kommunen foreslår man at Fjalerkraft i medhold av nevnte lovs § 11 pkt. 7 fritas for å erlegge avgift til kommunen.

Legehjelp til arbeiderne er betinget i post 9. Da det her gjelder et forholdsvis lite reguleringsanlegg skulle det ikke være nødvendig å betinge noe sykehus med isolasjonslokale.

Opphjelp av fisket, post 12 i utkastet.

Vilkåret er i realiteten overensstemmende med fiskeriinspektørens forslag, men er formulert som vanlig. Dessuten er tatt med den vanlige bestemmelse om at innløpet til tunnelen skal forsynes med gitter, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Kraftavgivelse er i post 16 betinget med lovens satser inntil 10 pst. til kommuner og inntil 5 pst. til staten.

De andre foreslåtte betingelser skulle ikke trenge nærmere begrunnelse.

Som forholdene ligger an skulle det ikke være grunn til å betinge at konsesjonæren skal erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier. Som vanlig ved kommunale reguleringsstillinger er det heller ikke krevd sikkerhetsstillegg i medhold av lovens § 12 pkt. 16.

Manøvreringsreglement.

Ansøkerens forslag foreslås supplert med de vanlige bestemmelser.

Utkast som omfatter den samlede regulering vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 10. februar 1953.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Konsesjonen gis på ubestemt tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av lågvassføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes med den tid-

ligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantessikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

Den i nærværende post omhandlede plikt til å erlegge avgift til kommuner gjelder ikke Fjalerkraft.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket, samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 16, skal, for så vidt de ikke er fastsatt med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig —

herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Departementet kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi, beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte

og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Vegar og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren skal til fremme av fisket i vassdraget sette ut yngel eller settefisk i den utstrekning, av den art og på de steder som bestemmes av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de regulerte vatn skal konsesjonæren være forpliktet til å dekke omkostningene hermed.

For å hindre at fisk går inn i regulerings- og driftstunnelen skal innløpet til denne forsynes med gitter etter nærmere bestemmelse av departementet.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres

på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som utferdiges på forhånd. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av levering, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallene kan gi er tatt i bruk,

kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

17.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget, i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre del:

Øvre grense, kote	100,0
Nedre grense, kote	94,0
Reguleringshøyde	<u>6,0 m</u>

Nedre del (Hølen):

Øvre grense, kote	100,0
Nedre grense, kote	90,0
Reguleringshøyde	<u>10,0 m</u>

Den nåværende dams overløpskrone er betegnet med kote 100,0.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes og at den tidligere flomvannstand i Strandevatn så vidt mulig ikke forhøyes. Heller ikke må lavvassføringen i elva nedenfor kraftstasjonen forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippningen foregå etter Fjalerkraft's behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og om det forlanges observeres og noteres regnmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes ved hver måneds utgang avskrift til Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.»

Departementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 6. oktober 1917 fikk Fjaler herredstyre — etter søknad fra Dale Sokns Elektrisitetsverk i henhold til vassdragsloven av 1. juli 1887 § 25 tillatelse til

å regulere Strandevatn i Fjaler. Reguleringshøyden ble fastsatt til 1,5 m, hvorav 1 m ved senking.

Fjalerkraft (tidligere Dale Sokns Elektrisitetsverk) søker nå om tillatelse til i forbindelse med ombygging av sitt kraftanlegg å foreta en ytterligere regulering av Strandevatn ved å senke nedre del av vatnet 10 m og øvre del av vatnet 6 m.

Det er oppnådd overenskomst med alle grunneierne, unntatt en, om avståing av de nødvendige reguleringsrettigheter.

Kraftinnvinningen ved den ytterligere regulering er av Hovedstyret oppgitt til ca. 800 nat.-HK. Dette representerer fordelene.

Ved reguleringen antas å bli voldt noen skade på fisket. Dette har imidlertid etter det som er opplyst liten verdi for grunneierne.

Videre regner en med noen skade og ulempe for ferdselen over vatnet, og ved økte utgifter til gjerdehold langs vatnet.

Det foreligger et samlet omkostningsoverslag på kr. 1 300 000 for ombyggingen av kraftverket og for tilleggsreguleringen. Utgiftene til tilleggsreguleringen er således ikke særskilt oppgitt. Imidlertid vil senkingskanalen ifølge overslaget beløpe seg til kr. 100 000 og tappetunnelen med inntaksmaskineri og lukesjakt til kr. 300 000.

Departementet antar at vilkårene er til stede for å gi den søkte tillatelse, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 1.

En vil med hovedstyret anbefale tillatelsen gitt, og på de av hovedstyret foreslåtte vilkår.

Angående de enkelte vilkår bemerkes:

Ad post 1.

I denne post er foreslått at konsesjonen gis på ubegrenset tid som vanlig for kommuner, jfr. lovens § 10 pkt. 2.

Ad post 2.

Det er foreslått avgift til staten kr. 0,10 og til kommuner kr. 0,10 pr. nat.-HK. Da Strandevatn og vassdraget nedenfor i sin helhet ligger innen Fjaler kommune og kraftverket eies av kommunen, foreslår departementet i tilslutning til hovedstyret at Fjalerkraft i medhold av lovens § 11, pkt. 7, fritas for å erlegge avgift til kommuner.

Ad post 9.

I denne post er foreslått plikt for konsesjonæren til å skaffe legehjelp til arbeiderne. En har imidlertid ikke funnet grunn til å betinge plikt til å holde sykehus med isolasjonslokale for arbeiderne.

Ad post 12.

Det er her foreslått bestemmelser om opphjelv av fisket i det vesentlige i samsvar med forslaget fra Fiskeriinspektøren.

For øvrig er foreslått vanlige vilkår.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med hovedstyrets forslag, som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. Fjalerkraft (tidligere Dale Sokns Elektrisitetsverk) tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å foreta en ytterligere regulering av Strandevatn i Fjaler herred, Sogn og Fjordane fylke, i det vesentlige i samsvar med søknad av 14. februar 1952. Tillatelsen gis på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 6. mars 1953.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inn- tatte utkast som gjeldende inntil videre.

10. Tinnfos Papirfabrikk.

(Tillatelse til å erverve bruksrett til Notodden kommunes del av Sagafoss i Tinnelva.)

Kgl. resol. av 6. mars 1953.

Aktieselskapet Tinnfos Papirfabrik har søkt om konsesjon på erverv av Notodden kommunes del av Sagafoss i Tinnelva.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 13. februar d.å. gitt følgende uttalelse:

«Departementet har 1. desember 1952 oversendt til uttalelse følgende søknad — datert 20. november s.å. — fra Tinnfos Papirfabrik:

«Ved kontrakt av 28. oktober 1952 har Notodden kommune for et tidsrom av 50 år, regnet fra den dag da konsesjonen er meddelt, overlatt oss bruksretten til sin anpart av vannfallet Sagafoss i Tinnelven i Notodden. Fotokopi av kontrakten vedlegges.

Vi tillater oss herved å søke om konsesjon på ervervelse av bruksretten i medhold av ervervsloven § 5.

Tinnfos Papirfabrik er et norsk aksjeselskap med norsk styre og utelukkende norsk aksjekapital, stor kr. 1 000 000. Erklæring fra styret overensstemmende med ervervsloven § 24 vedlegges.

Videre vedlegges oversiktskart som bl. a. viser beliggenheten av vannfallet Sagafoss i forhold til vårt vannfall Tinnfoss.

Planen er å nytte kommunens anpart av vannfallet Sagafoss i forbindelse med ombygging av vår kraftstasjon Tinfos I, som er bygget i tiden 1899—1901 og derfor ikke lenger svarer til tidens krav. Etter planen vil vi da foruten å innvinne en økt kraftytelse ved moderne maskineri tillike kunne nytte fallhøyden i Sagafoss i tillegg til fallhøyden i Tinnfoss. Den gjennomsnittlige kraftmengde den anpart av Sagafoss som bruksretten omfatter kan frembringe, er beregnet til 4 050 nat.-HK på grunnlag av en fallhøyde på 8 m og en gjennomsnittlig reguert vannføring på 75,5 m³ i Tinnelven.

Vi eier østre side av vannfallet Sagafoss og nytter vår del av vannmengden gjennom Holtakanalen i vår kraftstasjon Tinfos I.

Notodden kommune ervervet sin anpart av Sagafoss ved ekspropriasjon i 1916.

I de 36 år som er gått siden ekspropriasjonen, har det ikke vært aktuelt for kommunen å bygge ut dens del av vannfallet, og det regnes som lite sannsynlig at det i fremtiden vil bli spørsmål om separat utbygging. Vår kontrakt med kommunen er imidlertid etter sin ordlyd ikke til hinder for at dette kan skje.

Så lenge ikke Notodden kommune bruker vannet selv, kunne vi i medhold av vassdragslovens § 60 nyttiggjøre oss kommunens andel av vannmengden uten videre og uten annet vederlag enn erstatning for mulig skade. Men vi har ansett det for riktigere å få forholdet inn i ordnede former.

Moderniseringen av kraftstasjonen Tinfos I i forbindelse med utnytting av fallhøyden i Sagafoss vil bli ganske omstendelig, så den kraftmengde som innvinnes vil bli temmelig kostbar. Hvis det til konsesjonen skulle bli knyttet tyngende avgifter, ville det kunne oppstå vanskeligheter for finansieringen. Vi tør derfor regne med at avgiften til staten ikke blir satt synderlig over den lovbestemte minimumsavgift i betraktning av de særlige forhold i forbindelse med denne utbygging, og at det ikke blir pålagt avgift eller kraftavståelse til kommunen. Med særlige forhold sikter vi til det som er nevnt ovenfor om vår adgang til å nytte kommunens andel av vannet i Sagafoss i medhold av vassdragslovens § 60, hvilket kunne skje uten konsesjonsavgifter og uten noe vederlag til kommunen for bruk av vannet. Videre nevner vi i denne forbindelse at kommunen etter kontrakten har beholdt adgangen til i kontraktstiden å bygge ut sin andel av Sagafoss separat eller i forbindelse med utbyggingen av andre vannfall.

Når det gjelder avgift til kommunen, kommer ytterligere til at den innvundne kraftmengde vil bli anvendt i våre egne og våre datterselskapers bedrifter i Notodden og derved vil bidra til å sikre arbeidslivet i byen og skaffe den økte skatteinntekter.»

Den mellom Tinfos Papirfabrik og Notodden kommune inngåtte kontrakt — vedtatt av bystyret 4. august 1952 — lyder slik:

«1. Notodden kommune overlater bruksretten til sin anpart av vannfallet Sagafoss i Notodden til Tinfos Papirfabrik, som er eier av den motsatte strand ved vannfallet. Bruksretten overlates for et tidsrom av 50 — femti — år, regnet fra den dag da konsesjon på ervervelse av bruksretten er meddelt.

2. Tinfos Papirfabrik betaler for bruksretten til Notodden kommune en årlig avgift av kr. 7 500 — syvtusenfemhundre — som betales forskuddsvis innen hvert års 31. desember for ett år ad gangen. For inntil 3 — tre — års avgift har Notodden kommune pant i kraftstasjonen med tilbehør som utnytter vannet med prioritet etter pant for grunnavgifter til selgerne av Tinfos Papirfabriks arealer og vannfall.
3. For så vidt det i løpet av nevnte 50 år skulle bli aktuelt for Notodden kommune å utbygge sin andel av Sagafoss, separat eller i forbindelse med utbygging av andre vannfall i Tinnelven, skal ikke den bruksrett som er tilstått Tinfos Papirfabrik være til hinder for dette. Dog kan ikke Notodden kommune ved å avhende sin anpart av Sagafoss eller på annen måte overføre sin utbyggingsrett til andre i kontraktstiden.
4. Tinfos Papirfabrik har rett til, uten særskilt godtgjørelse å benytte kommunens grunn ved Sagafoss i den utstrekning som trenges til utnyttelse av vannfallet. Tinfos har således overfor kommunen rett til å bygge dam over elven for oppdemning av vannet, og til å gjøre midlertidig bruk av kommunens tilstøtende grunn under anlegget og senere reparasjoner av dammen. Den skade og ulempe som påføres tredjemann ved utbyggingen plikter Tinfos å erstatte. Hvis utbyggingen medfører at noe av kommunens vei-, vann- eller kloakkanlegg må omlegges, bærer Tinfos også de derved voldte omkostninger.
5. Hvis bruksretten ved utløpet av nevnte 50 år ikke blir fornyet, tilfaller de innretninger som er anbrakt på kommunens grunn til vannets utnyttelse Notodden kommune uten vederlag. Hvis noen av disse innretninger er til hinder for kommunens egen utnyttelse av vannet, plikter Tinfos Papirfabrik på forlangende å fjerne dem uten utgift for kommunen.
6. Denne kontrakt er betinget av at det blir gitt konsesjon på vilkår som Tinfos finner antagelige.
7. Eventuelle rettstvister som måtte oppstå av dette kontraktsforhold skal avgjøres ved voldgift overensstemmende med tvistemålslovens kap. 32.
8. Denne kontrakt opprettes og underskrives i 2 eksemplarer, hvorav Notodden kommune og Tinfos Papirfabrik får hver sitt.»

Det vedligger erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Notodden formannskap har i møte den 9. januar d. å. fattet følgende vedtak:

- «1. Konsesjon anbefales gitt.
2. Formannskapet forutsetter som anført i Tinfos Papirfabriks konsesjonssøknad av 20. november 1952 at den innvunne kraftmengde vil bli benyttet i Tinfos Papirfabrik og datterselskaper i Notodden.
3. Notodden Elektrisitetsverk skal ha forkjøpsrett til eventuell overskuddskraft.»

Fylkesmannen i Telemark er ikke fremkommet med spesielle bemerkninger i anledning søknaden, jfr. hans ekspedisjon av 20. desember 1952.

Hovedstyret skal bemerke:

Tinfos Papirfabrikk er et aksjeselskap med helt norsk styre med sete på Notodden og helt norsk aksjekapital på kr. 1 000 000. Selskapet har 2 kraftstasjoner, Tinfos I og II, i Tinnelva. Den første omfatter høyre side av Tinnfoss og den annen venstre side både av Tinnfoss og Sagafoss. Stasjonene bruker hver sin halvpart av vassføringen og bruttofall er henholdsvis 18,8 m og 28,56 m. Det hviler ingen ervervskonsesjon på anleggene.

Tinfos I ble bygget i årene 1899—1901 og selskapet har nå planer om å bygge om kraftstasjonen slik, at også høyre side av Sagafoss, som eies av Notodden kommune, kan bli utnyttet.

Selskapet har i oktober 1952 sluttet kontrakt med kommunen om leie av dennes del og søker nå om konsesjon på bruksrett.

Hovedstyret har i brev til Industridepartementet den 14. oktober 1952 uttalt, at det av hensyn til kommunens interesser ikke skulle være grunn til å nekte bortleiekontrakten godkjent.

Fossens brutto fallhøyde oppgis til 8 m og kommunens halvdel er angitt å representere 4 050 nat.-HK ved den gjennomsnittlige regulerede vassføring på 75,5 m³/sek. Det er ikke fremlagt plan og omkostningsoverslag for utbyggingen, men så vidt skjønnes vil Tinfos I etter ombyggingen utnytte samme bruttofall som Tinfos II nemlig 28,56 m. Da Tinnfossens bruttofall etter det som foreligger er 18,8 m skulle Sagafoss ha et bruttofall på 9,76 m tilsvarende ca. 4 900 nat.-HK. Man tar som vanlig forbehold om senere revisjon av beregningene.

Det er utvilsomt mest rasjonelt å utnytte Sagafoss sammen med Tinnfoss, og da almene hensyn ikke taler imot dette anbefaler Hovedstyret søknaden innvilget, jfr. ervervslovens § 5. Konsesjonen vil omfatte bare det vassfall som leies av Notodden kommune.

Ved fastsettelsen av betingelsene får etter samme paragraf grunnreglene i lovens § 2 post 1—12, 15 og 23 tilsvarende anvendelse, for så vidt dertil er anledning. Dessuten skal en del nærmere angitte grunnregler iakttas.

Vedr. de enkelte betingelser i vedlagte utkast bemerkes:

Styre m. v., post 1.

Etter § 2, post 1, siste punktum bør det som regel også stilles som betingelse, «at selskapets grunnkapital, når utbyggingen er ferdig, skal utgjøre minst en tredjedel av omkostningene ved ervervelsen, utbyggingen og oppførelsen av kraftstasjon og transportanlegg samt av de fabrikker selskapet måtte oppføre til utnyttelse av kraften».

Den del av Sagafoss som bruksrettskonsesjonen vil omfatte, utgjør ca. 17 pst. av det samlede fall i Sagafoss og Tinnfoss, resten eies konsesjonsfritt av Tinfos Papirfabrikk. Det synes lite rimelig å opprettholde den nevnte bestemmelse uavkortet her. Hovedstyret foreslår som ved A/S Viul Tresliperis erverv av vannrettigheter i Randselva, jfr. kgl. resolusjon 6. mai 1949 og 10. oktober 1952, at bestemmelsen i post 1, 3. ledd frafalles hvis Tinfos Papirfabrikk vedtar følgende forutsetning for konsesjonen:

«Utbyggingen av Sagafoss og mulige utvidelser av Tinfos Papirfabrikks fabrikkanlegg i forbindelse hermed skal finansieres fortrinsvis ved selskapets egen kapital og i annen rekke ved innenlandsk lånekapital.»

Kraftavgivelse, post 13, avgifter, post 14.

Selskapet fremholder at det i medhold av vassdragslovens § 60 vil kunne nyttiggjøre seg kommunens andel av vannmengden, så lenge kommunen selv ikke bruker vannet, uten annet vederlag enn erstatning for mulig skade og uten konsesjonsavgifter, videre at moderniseringen av Tinfos I i forbindelse med utnyttning av Sagafoss vil bli ganske omstendelig og at den kraft som innvinnes vil bli temmelig kostbar. Selskapet regner derfor med at det ikke blir pålagt avgift eller kraftavgivelse til kommunen og at avgiften til staten ikke blir satt synderlig over den lovbestemte minimumsavgift.

Til dette er å bemerke, at det her ikke gjelder bruk av kommunens andel av vassføringen i henhold til vassdragslovens § 60, men en egen utbygging av kommunens fall sammen med fallet i Tinfos I.

For øvrig er den kraft som innvinnes ved følgende reguleringer ovenfor i vassdraget belagt med avgifter og kraftavgivelse:

Regulering av	kgl. res.	Årlige avgifter		Kraftavgivelse	
		staten	komm.	staten	komm.
Mårelva	19/9 1913	0,60	0,50	5 % ¹⁾	5 % ¹⁾
Møsvatn, tillegg	16/4 1948	0,50	2,00	5 %	10 %
Mårelva, ytterligere	2/7 1948 ²⁾	0,50	1,50	5 %	10 %
Gjøyst	2/7 1948 ²⁾	0,50	1,50	5 %	10 %

Etter loven skal det betinges inntil 10 pst. kraftavgivelse til kommuner, dog kan det i særlige tilfelle fastsettes en høyere grense.

Notodden kommune forutsetter at den innvunne kraft — som anført i søknaden blir brukt i Tinfos Papirfabrik og datterselskaper i Notodden og at Notodden Elektrisitetsverk skal ha forkjøpsrett til eventuell overskuddskraft. Det skulle da ikke være grunn til å betinge høyere sats enn den lovbevalte 10 pst. Kraftavgivelsen til kommuner vil på grunnlag av den foreløpige kraftberegning dreie seg om 500 nat.-HK. Plikt til kraftavgivelse i henhold

til foran nevnte reguleringskonsesjoner gjelder ikke i det foreliggende tilfelle, jfr. reguleringslovens § 12, pkt. 15, siste ledd.

Etter loven står man fritt med hensyn til kravet om kraftavgivelse til staten, men Hovedstyret finner det rimelig at man her som ved reguleringskonsesjonene forbeholder staten inntil 5 pst. av kraften og har tatt opp forslag om det.

Avgiften til staten og kommuner ved de i den senere tid meddelte ervervskonsesjoner o. l. på fall i Skiensvassdraget er fastsatt slik:

	Kgl. res.	Staten kr.	Komm. kr.
Erverv og regulering av Hjerdøla	7/11 1947	0,50	0,50 pr. nat.-HK
Leie av 1/3 av Mår kraftverks ytelse	29/4 1949	1,00	1,00 » kW
Leie av ytterligere 10 000 kW av Mår kraftverks ytelse	8/7 1949	1,00	1,00 » »
Erverv av Åmdalselva, regulering av Hyllebuhylen	22/6 1951	0,50	1,50 » nat.-HK
Erverv av Rjukan III	28/6 1952	1,50	1,50 » »

Disse erverv omfatter eller vedrører hele det fall som skal utnyttes og kan ikke direkte sammenlignes med nærværende tilfelle, hvor det bare gjelder en mindre del av fallet. Nærmest i art og omfang er A/S Viul Tresliperis foran nevnte ervervskonsesjoner, hvor det også gjaldt erverv av et mindre fall for å utnytte det sammen med et konsesjonsfritt større. Avgiftene til stat og kommuner er i disse konsesjoner satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 1,00.

Hovedstyret foreslår samme satser brukt for den her omhandlede halvpart av Sagafoss.

Etter lovens § 5 pkt. 2 skal de årlige reguleringsavgifter som hviler på anlegget komme til fradrag for så vidt angår den del av kraftmengden, som det betales reguleringsavgifter for.

Konsesjonstiden, jfr. post 17,

foreslås satt til leietiden, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

De andre oppstilte betingelser antas ikke å trenge nærmere begrunnelse.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 10. februar 1953.»

Hovedstyrets konsesjonsbetingelser:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende departements godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske språk.

Selskapets grunnkapital skal når utbyggingen er ferdig utgjøre minst en tredjedel av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

Majoriteten av selskapets aksjer eller parter må ikke uten særlig tillatelse tilhøre noen som eier, bruker eller leier kraft fra annet vassfall her i riket, eller som sitter inne med aksje- (part)majoriteten i noe annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra vassfall her i riket. Selskapets vedtekter så vel som seinere forandringer i disse blir å forelegge

¹ Av kraftøkningen utover 1 000 nat.-HK. ² Stadfestet av tillatelse av 1. juli 1943.

vedkommende departement til godkjennelse. Likeledes blir beslutninger i generalforsamling som fastsetter alminnelige eller særlige innskrenkninger i styrets virksomhetsområde alene gyldige når de godkjennes av departementet.

2.

For så vidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føye til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

3.

Utbyggingen av vassfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 13 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — ett hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes arbeidere og funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti kroner — for hver person.

5.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget, å oppsamle et fond til sikring for vedkommende forsorgskommune overensstemmende med de regler som i lov om forsorgsvesenet av 19. mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelser å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbyggingarbeidene og oppførelse av kraftstasjonen beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del

av dette fond, som ikke medgår til dekking av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som departementet gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det senere ved lov blir bestemt.

12.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frambringes ved energien.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som de deler av vassfallet der omfattes av tillatelsen etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende, eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraften uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenking av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonskostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av de-

partementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som de deler av vassfallet der omfattes av tillatelsen etter den foretatte utbygging kan frambringe med den påregnelige vassføring år om annet, og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Hviler der årlige reguleringsavgifter på vassfallet, skal de komme til fradrag i de avgifter, som pålegges i henhold til denne post, for så vidt angår den del av kraftmengden, hvorav reguleringsavgifter erlegges.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

15.

Nærmere bestemmelser om betaling av avgiftene etter post 14 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vassfallets utbygging, således at ar-

beidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Konsesjonen gjelder for leietiden, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

18.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

19.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Overtredelse av foran stående poster 1, 12 og 19 samt unnlattelse av å stille de i medhold av post 11 påbudte fond medfører i gjentagelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

21.

Idet konsesjonæren vedtar foran stående betingelser som forpliktende for seg, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner som det konsederte anlegg m. v. er beliggende.

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår må det ansees hensiktsmessig at Sagafoss utnyttes sammen med Tinnfoss.

Departementet vil anbefale at Tinnfoss Pappfabrik får konsesjon på erverv av bruksrett

til Notodden kommunes andel av Sagafoss i Tinnelva på betingelser i samsvar med utkastet foran.

Post 1, tredje ledd, om grunnkapital kan frafalles, idet selskapet har vedtatt følgende forutsetning for konsesjonen:

«Utbyggingen av Sagafoss og mulige utvidelser av Tinfos Papirfabriks fabrikanlegg i forbindelse hermed skal finansieres fortrinsvis ved selskapets egen kapital og i annen rekke ved innenlandsk lånekapital.»

Kraftavgivelse er betinget med 10 pst. til kommuner og 5 pst. til staten (post 13). Avgifter med kr. 0,50 til staten og kr. 1 til kommuner pr. nat.-HK — med lovbestemt fradrag av reguleringsavgifter (post 14). Konsesjonstiden er begrenset til 50 år (post 17).

Selskapet har i brev 27. februar d. å. med noen bemerkninger meddelt at det vil motta konsesjon på de foreslåtte vilkår. Selskapet bemerker bl. a. at det går ut fra at de arbeidere som kan bli å sikre ved fondsavsetning etter post 11 bare blir det forholdsvis antall av den samlede arbeidsstokk som faller på det konsederte vassfall.

Kommunens del av Sagafoss kan som det fremgår utbringes i ca. 4 900 nat.-HK og det er ikke grunn til å forelegge saken for Stortinget, jfr. ervervslovens § 5 annet ledd.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 5 gis Tinnfos Papirfabrik tillatelse til å erverve bruksrett til Notodden kommunes del av Sagafoss i Tinnelva på betingelser i samsvar med Industridepartementets tilråding 6. mars 1953.

11. Niingen Kraftlag A/S.

(Tillatelse til erverv og regulering av Niingvassdraget.)

Kgl. resol. av 6. mars 1953.

Ved kgl. resolusjon 6. januar 1937 fikk A/S Ofoten Jernmalmgruber konsesjon på erverv og regulering av Niingvassdraget.

A/S Ofoten Jernmalmgruber har overdratt sine fallrettigheter m. v. til Niingen Kraftlag A/S som har søkt om konsesjon på ervervelse og på utvidet regulering.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev 19. januar d. å. gitt følgende uttalelse:

«Fra Niingen Kraftlag A/S, Bogen i Ofoten, er innkommet følgende søknad, datert 23. oktober 1951:

«Ifølge kontrakt mellom A/S Ofoten Jernmalmgruber og Niingen Kraftlag A/S, av 18. mars 1950, har A/S Ofoten Jernmalmgruber overdradd til Niingen Kraftlag A/S, det bestående kraftanlegg ved Bogen, og alle vassdragsrettigheter som selskapet innehar, i henhold til sin ervervs-konsesjon av 14. august 1936¹, på forskjellige betingelser. Kontrakten er godkjent av Hovedstyret i brev av 30. juni og 17. september 1948.

Niingen Kraftlag A/S, som har påtatt seg full utbygging av Niingvassdraget, søker herved om tillatelse til å erverve ovennevnte kraftanlegg og vassdragsrettigheter.

En tillater seg samtidig å søke om at konsesjonstiden blir forlenget, da det ellers kan oppstå vanskeligheter med finansieringen av utbyggingen.

En viser for øvrig til vedlagte søknad om reguleringstillatelse for Niingvassdraget.»

Denne er datert 24. oktober 1951 og lyder slik:

«Niingen Kraftlag A/S søker herved om tillatelse til regulering av Niingvatnet i Evenes og Astafjord kommuner i forbindelse med full utbygging av fallet mellom Niingvatnet på kote 515,85 og Strandvatnet på kote 4.

Det vises til gradteigskart M 9 Ofoten, samt til vedlagte plan for utbyggingen med tegn. nr. 1 790.

I forbindelse med det bestående kraftanlegg som utnytter ca. 120 meter fallhøyde, har A/S Ofoten Jernmalmgruber i henhold til kgl. resolusjon av 12. februar 1937, og tilleggs-skriv av 18. juni 1937, fått tillatelse til å regulere Niingvatnet mellom kote 515,85 og kote 509,25. Reguleringshøyde 6,6 meter. Denne regulering er bare delvis gjennomført med ca. 4 meters reguleringshøyde, fra kote 515,85 til ca. kote 511,85.

Ifølge Hovedstyrets skriv av 30. oktober 1939, til A/S Ofoten Jernmalmgruber, er konsesjonsavgiften stipulert etter en beregnet kraftmengde på 1 120 nat.-HK, tilsvarende en regulert vassføring på 0,7 m³/sek. og en brutto fallhøyde på 120 meter.

Det bemerkes at nåværende regulerte høyvannstand, etter foretatte nivellemeter, ligger på kote 510, og denne høyde brukes som utgangspunkt for den fremtidige regulering.

Det søkes nå om utvidelse av reguleringen ved senking til kote 494, således at vatnet blir regulert mellom kote 510,00 og kote 494,00 i alt 16 meter reguleringshøyde.

Nedbørsfeltet til utløpet av Niingvatnet er ca. 26 km² målt etter gradteigskartet. Det regnes med et gjennomsnittlig avløp på 1,3 m³/sek. og et årsavløp på 41 mill. m³, tilsvarende 50 sl. pr. km².

¹ Hovedstyrets bemerkning. — Bergverks-konsesjon, vassdragskonsesjon er av 6. januar 1937.

Ved én reguleringshøyde på 16,0 meter regner en med en magasin størrelse på ca. 38 mill. m³ eller 93 pst. av midlere årsavløp. Ved dette magasin regnes med en regulert vannføring lik den gjennomsnittlige på 1,3 m³/sek.

Midlere brutto fall ved full regulering ansettes til 502 m, og kraftytelsen blir da ved en vannføring av 1,3 m³/sek. 8 700 nat.-HK.

Skadevirkningene ved senkning av Niingsvatnet er ubetydelige.

Reguleringen gjennomføres ved en ca. 2 300 m lang tunnel, som samtidig er driftstunnel for anlegget. Omkostningene ved reguleringen kan derfor ikke angis særskilt. Tunnelen med lukesynt og luke m. v. er beregnet til å koste omkring kr. 1 600 000.

Hele kraftanlegget er beregnet til ca. kr. 8 300 000.»

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement inneholder i det vesentlige de samme bestemmelse som det som er fastsatt for den konsederte regulering.

Søknadene ble 29. desember 1951 sendt fylkesmannen i Nordland og Troms for å forelegges de interesserte kommuner.

Regulerings søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 3. og 5. januar 1952, nr. 2 og 4.

Astafjord herredstyre har i møte 26. januar 1952 gjort slikt vedtak:

«Under forutsetning av at Astafjord kommune fortsatt blir tildelt 50 pst. av den til enhver tid utregnede konsesjonsavgift, anbefaler Astafjord herredstyre reguleringstillatelse av Niingsvassdraget innvilget.»

Overingeniøren for Troms Fylkes Kraftforsyning fremholder i påtegning av 22. februar 1952, at kommunene i Sør-Troms, deriblant Astafjord kommune, er interessert i reguleringen gjennomførelse fordi en del av den innvunne kraftmengde skal overføres på Vågsfjord Kraftselskaps linjenett. Han synes det ikke er urimelig at Astafjord kommune får 50 pst. av den del av konsesjonsavgiften som skal tilfalle de kommuner hvori reguleringsbassenget er beliggende, men noe forbehold herom kan ikke tilknyttes konsesjonen. Han tilrår fylkesmannen å anbefale konsesjonssøknadene uten noe forbehold.

Fylkesmannen i Troms slutter seg til overingeniørens uttalelse og forutsetter at spørsmålet om fordeling av konsesjonsavgiften blir tatt opp senere, jfr. hans ekspedisjon av 23. februar 1952.

Evenes herredstyre vedtok i møte 6. mai 1952 å anbefale erverv- og regulerings-

tillatelse gitt til Niingen Kraftlag A/S. Vedtaket ble imidlertid gjort betinget av endringer i kraftselskapets vedtekter og i den tinglyste kontrakt av 18. mars 1950 om overdragelse av de nødvendige vassdragsrettigheter fra A/S Ofoten Jernmalmgruber til Niingen Kraftlag A/S. Denne kontrakt var imidlertid satt opp med tilslutning av hovedstyret og Evenes herredstyre hadde i møte 24. september 1948 enstemmig godkjent kontrakten. Etter ny henvendelse fra hovedstyret behandlet Evenes herredstyre saken på ny i møte 13. juni 1952 og anbefalte da konsesjonen gitt på vanlige betingelser.

Overingeniøren for Elektrisitetskontoret i Nordland fylke redegjør i brev av 4. og 14. juni 1952 nærmere for grunnen til at behandlingen har tatt så lang tid i Evenes herredstyre.

Han fremholder at den mellom A/S Ofoten Jernmalmgruber (Evenes kommune) og Niingen Kraftlag A/S inngåtte kontrakt må være fullt tilfredsstillende for Evenes kommune og at forhandling om endringer i kontrakten bare vil forsinke anlegget ytterligere og neppe medføre nye fordeler for kommunen.

Han anbefaler at de omsøkte konsesjoner blir innvilget.

Fylkesmannen i Nordland viser i påskrift av 5. juni 1952 til det som elektrisitetskontoret har anført og fortsetter:

«Det forekommer meg noe merkelig at det fra visse hold innen kommunen nå blir gjort forsøk på å få forandret de vilkår som — så vidt jeg kan se — tidligere er godtatt av alle vedkommende.

I betraktning av at staten investerer betydelige beløp i samband med utbyggingen av Niingsvassdraget og at kommunen også på annen måte i atskillig utstrekning er henvist til å motta betydelige tilskudd fra staten (således bl. a. kr. 150 000 til balansering av budsjettet for 1951—52) synes det ikke å være grunn for kommunen til å stille krav i samband med elektrisitetsutbyggingen.»

Fylkesmannen slutter seg til elektrisitetskontorets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 19. juni 1952.

Innspektøren for Ferskvannsfisket slutter seg i brev av 9. april 1952 til følgende uttalelse — datert 11. mars 1952 — fra Konsulenten for Ferskvannsfisket i Nord-Norge:

«Jeg har innhentet opplysninger fra kjentfolk om tilhøva i nevnte vassdrag. Det opplyses at fiskeslaga er fjellaure og røye. Fisken er små og mager og har liten verdi. Dette gjelder så vel for Niingsvatnet som elva som munner ut i Strandvatnet. For øvrig opplyses at selve Niingsvatnet ligger i høgfjells-

terreng med noen grønne ller rundt, men det meste er nakne, stupbratte flåg. Vassdraget må derfor ansees å være lite produktivt, og har liten verdi som fiskevassdrag.

Ved den omsøkte regulering vil Niingsvatnet bli senket 16 meter, og elva ned til Strandvatnet vil bli tatt i tunnel. Ved senkningen må en anta at produksjonen av fiskemat i Niingsvatnet vil bli atskillig redusert. Samtidig vil reguleringen medføre at fiskens forplantning vil bli atskillig redusert, en kan således frykte for at auren vil bli omtrent borte, fordi gyte plassene i utløpselva vil bli tørrlagt. Dette må antas å være det viktigste gyteområde for auren i vatnet. Hvilken virkning reguleringen vil få på røya, er vanskelig å si, da en ikke kjenner til hvor djupt dennes gyte plasser ligger. En må likevel påregne atskillig reduksjon også av dette fiskeslaget. Det er derfor meget sannsynlig at etter noen år vil fiskebestanden i vatnet være så redusert at det trengs utsetting av yngel eller settefisk.

Etter det her anførte finner jeg at reguleringen bør medføre følgende fiskerimessige forpliktelser for konsesjonæren. I konsesjonsvilkåra tas inn en bestemmelse om at konsesjonæren tilpliktet å sette ut yngel eller settefisk av aure og røye i et antall og på slik måte som måtte bestemmes av det departement ferskvannsfisket til enhver tid sorterer under. Det bør foretas fiskeriundersøkelser i vassdraget med visse års mellomrom, og konsesjonæren bør tilpliktet å dekke de utgifter som er forbundet med dette. Medfører reguleringen skjønn, bør det av skjønnsretten oppnevnes en fiskerisakkyndig.»

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Ofoten Jernmalmgruber fikk ved kgl. resolusjon av 6. januar 1937 tillatelse til å erverve nærmere angitte eiendommer i Evenes herred — omfattende den ene side av Niingvassdraget mellom Niingen og Strandvatn — videre tillatelse i medhold av reguleringsloven av s. d. til å regulere Niingen og tillatelse etter samme lovs § 18 til å benytte den vannkraft som ved den konsederte regulering innvinnes i den halvdel av vassfallet, som selskapet ikke eier, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1937 s. 5—13.

Manøvreringsreglement ble fastsatt ved kgl. resolusjon av 12. februar 1937.

Niingen Kraftlag A/S, som består av Ofoten Kraftlag A/S, Vågsfjord Kraftselskap, Vesterålen Kraftlag, Hadsel kommunale Kraftverk, Vågen kommunale Kraftverk og A/S Svolve Elektrisitetsverk, er så — delvis under Hovedstyrets medvirkning — ved kontrakt med A/S Ofoten Jernmalmgruber av 18. mars 1950, tinglyst 17. april 1952, blitt overdradd dette selskaps vassdragsrettigheter og de grunnrettigheter som trengs såvel til drift av det gamle kraftanlegg, som utnytter et fall på ca. 120 m, som til det nye kraftverk som skal utnytte hele fallhøyden

mellom Niingen og Strandvatn angitt til middel 502 m. I denne forbindelse nevnes at Evenes kommune eier 998 av 1000 aksjer i A/S Ofoten Jernmalmgruber.

Den konsederte regulering på 6,6 m mellom kotene 515,85 og 509,25, hvorav bare de øverste ca. 4 m er gjennomført, tilsvarer kotene 510,0 og 503,4 i det generalplan som Niingen Kraftlag A/S bruker på grunnlag av nytt nivellement.

Niingen Kraftlag A/S søker nå om konsesjon på ervervet og reguleringen og om tillatelse til å utvide reguleringen ved en ytterligere senkning på 9,4 m slik at den totale regulering blir 16,0 m mellom kotene 510,0 og 494,0.

De i ervervslovens § 24 påbudte erklæringer fra kraftlagets styre foreligger.

Ifølge reguleringsøknaden er hele kraftanlegget beregnet å komme på ca. 8,3 mill. kroner, heri inngår driftstunnelen, som også er senkningstunnel, med ca. 1,6 mill. kroner.

Da hensikten med overtagelsen av de omhandlede vassfallsrettigheter er alminnelig elektrisitetsforsyning skulle almene hensyn tale for innvilgelse av overdragelsen. Ansøkeren har da også fått tilsagn om statsstøtte på 4,5 mill. kroner til bygging av kraftanlegget og linjenettet og Hovedstyret har i brev til Industridepartementet av 18. juni 1952 vedr. lån i Kommunalbanken foreslått at banken blir gitt meddelelse om at konsesjon vil bli anbefalt. Departementet har i brev av 21. s. m. gitt Kommunalbanken beskjed overensstemmende hermed.

Etter post II, 1 i konsesjonen av 6. januar 1937 kan reguleringstillatelsen ikke overdras.

Bestemmelsen i reguleringslovens § 14 pkt. 2 må formentlig forstås slik at den bare forbyr særskilt overdragelse av en reguleringskonsesjon, ikke overdragelse overhodet. Hovedstyret antar at det derfor ikke er noe i veien for å gi Niingen Kraftlag regulerings-tillatelse i den form at den tidligere tillatelse blir overdratt, men at man står fritt med hensyn til vilkårene bare disse er i samsvar med bestemmelsene i reguleringsloven.

Kraftlaget oppgir magasinet i Niingen ved 16,0 m regulering til 38 mill. m³ og det regner med å få en regulert vassføring på 1,3 m³/sek. Ved sammenligning med avløpsforholdene i nærliggende vassdrag antas imidlertid påregnelig regulert vassføring å kunne ansettes til 1,5 m³/sek. Magasinet ved den konsederte regulering er oppgitt til 15,3 mill. m³ tilsvarende en regulert vassføring på 1,2 m³/sek. Økingen ved tilleggsreguleringen blir altså 0,3 m³/sek., motsvarende ca.

2 000 nat.-HK i fallet mellom Niingen og Strandvatn.

Man må regne med at en utvidelse av reguleringen med ytterligere 9,4 m senkning vil påføre fisket atskillig skade, men vatnet er angitt å ha liten verdi som fiskevatn. Annen skade av noen betydning vil det neppe bli.

Hovedstyret finner at betingelsene er til stede for at tillatelse til utvidet regulering kan meddeles, jfr. reguleringslovens § 8 pkt. 1, og anbefaler sådan gitt. Videre anbefaler man at kraftlaget i medhold av samme lovs § 18 får tillatelse til å benytte den ved den samlede regulering innvunne vannkraft.

Vedrørende ervervskonsesjonen er adgangen til å oppstille vilkår, utover dem som ble fastsatt i konsesjonen av 6. januar 1937, begrenset i samsvar med bestemmelsene i ervervslovens § 2 pkt. 22. For reguleringskonsesjonen — både overdragelsen og utvidelsen — står man som før nevnt fritt, men det er rimelig stort sett å følge de i 1937 fastsatte betingelser. Disse ble oppstillet under hensyn til at de nederste 120 m av fallet fra Niingen til Strandvatn allerede var utbygd og til at det ikke forelå planer for videre utnyttelse, likesom også reguleringen var delvis gjennomført. I konsesjonen ble det således ikke fastsatt noen frist for full utbygging og regulering. Heller ikke ble det fastsatt plikt til å opprette fattigfond eller erstatte forsorgsutgifter og å skaffe arbeiderne nødvendig legehjelp. Da arbeidet med full utbygging og regulering pågår synes det naturlig at betingelser herom tas med nå og slik at de gjelder både utbygging og regulering, idet man foreslår at konsesjonen ikke gis med mindre kraftlaget går med på at disse betingelser også skal gjelde utbyggingen.

Hovedstyret finner det nå som sist hensiktsmessig at betingelsene for erverv og regulering slås sammen, jfr. vedliggende utkast.

Vedrørende betingelsene bemerkes:

Styre m. v., jfr. post 1 i utkastet.

Tillatelsen av 1937 er gitt i medhold av ervervslovens § 4, mens det nå er spørsmål om konsesjon etter lovens § 2. Det medfører at betingelsen må endres, jfr. samme paragrafs pkt. 22, og den foreslås gitt den form som er vanlig for lignende kraftlag.

Fullførelsesfristen

er i post 2 på grunnlag av det som er anført foran satt til 7 år fra denne konsesjons datum.

Norske funksjonærer og arbeidere, norske varer, jfr. post 3 og 4, er overensstemmende med de tilsvarende be-

tingelser i konsesjonen av 1937. Mulktbestemmelser er noe anderledes enn vanlig nå, men Hovedstyret har ansett seg bundet av ervervslovens § 2 pkt. 22.

Kraftavgivelse

er i post 12 betinget med inntil 10 pst. til kommuner. Staten er ikke i konsesjonen av 1937 forbeholdt noen rett til kraft og etter omstendighetene foreslår man at det heller ikke gjøres nå. Det måtte i tilfelle bli av den kraft som innvinnes ved reguleringen.

Årlige avgifter, post 13.

Avgiftene etter konsesjonen av 1937 er nå kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og det samme til kommuner. For ervervskonsesjonen er man bundet til disse satser, mens man står fritt hva reguleringen angår. Hovedstyret ser — slik som forholdene ligger an her — ingen grunn til endring og foreslår satsene bibeholdt.

Konsesjonstid, post 16 og 17, og innløsningsrett, post 18.

Konsesjonen av 1937 gjelder i 50 år fra 14. august 1936, dvs. fra den opprinnelige bergvervskonsesjons datum. Den samme konsesjonstid blir automatisk gjeldende for den nye konsesjon, som altså vil gjelde til 14. august 1986 eller henimot 34 år fra nå av.

Innløsningsretten for staten inntreer tilsvarende i det 35. år etter 14. august 1936.

Opphjelp av fisket, post 20.

Betingelse herom er ikke tilknyttet reguleringstillatelsen av 1937, men foreslås oppstillet nå overensstemmende med fiskeriinspektørens forslag.

Vannslippingen, post 21.

Manøvrering av dammen i strid med manøvreringsreglementet er i tillatelsen av 1937 belagt med en tvangsmulkt til statskassen av kr. 2 000 for hver gang. Hovedstyret finner etter forholdene å burde foreslå den nedsatt til kr. 500.

Sikkerhetsstillelse, post 24, foreslås som i konsesjonen av 1937 for et beløp av kr. 5 000, jfr. reguleringslovens § 12 pkt. 16.

Tinglysning m. v., post 28.

Etter konsesjonen av 1937 er konsesjonæren forpliktet til innen 2 år å innsende til departementet konduktørkart over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter.

I henhold til departementets brev av 29. januar d. å. foreslås denne bestemmelse erstattet med:

«Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som

departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, vilkårenes post 16, 17 og 18.»

De øvrige betingelser skulle ikke trenge nærmere begrunnelse.

Utkast til manøvreringsreglement vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 14. januar 1953.»

Hovedstyrets utkast til betingelser og reglement er sålydende:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

Selskapets vedtekter såvel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 100 — etthundre — kroner pr. dag vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktomsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

Handler selskapet mot bestemmelsene i post 3 og nærværende post plikter det å erlegge en konvensjonalbot stor inntil kr. 10 000, for hver gang etter Kongens bestemmelse. Forinnen sådan bot ilegges skal det være gitt selskapet en frist av 6 måneder til å rette på forholdet. Boten kan i tilfelle gjentas med en måneds frist mellom hver gang inntil forholdet er ordnet.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i stedet for penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi

beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjengelig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som departementet bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er

beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inn-til 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hva enten ledningen tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av liknende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,50 pr. nat.-HK, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,50 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

14.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget og vassfallets utbygging samt beskrivelse av det som er utført. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Når 50 år er forløpet fra 14. august 1936, tilfaller vassfallet med alle de innretninger hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og

andre bygninger som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anlegget med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

17.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 14. august 1936.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tiliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist med skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

18.

I det 35. år etter 14. august 1936 skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det etter post 16 tilfaller staten og etter post 17 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vassfallet med tilhørende regulering, grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for sin tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Så fremt anlegget innløses, plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tilatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrom som ikke må strekke seg ut over 5 år etter innløsningen. Staten har

rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av minnelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av departementet oppnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

19.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengninger i krigstilfelle uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøye-med.

20.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel av aure og røye etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget plikter konsesjonæren å bære omkostningene hermed.

21.

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

22.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

23.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planlegging og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 5 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

25.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

26.

Overtredelse av foranstående poster 1 og 11 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov om ervervelse av vassfall m. v. av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

27.

For så vidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og liknende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkt, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre be-

tydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser som etter konsesjonens tinglysning (jfr. post 28) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

Alle heftelser som hviler på reguleringsanlegget med tilhørende eiendommer faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

28.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneing og innen de jurisdiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Departementet kan når som helst forlange at konsesjonæren sender inn kart i 2 eksemplarer over samtlige ervervede eiendommer og rettigheter, opptatt av en landmåler som departementet godkjenner og etter departementets nærmere bestemmelse. Konsesjonæren plikter å melde fra til departementet om erverv av eiendommer og rettigheter som går inn under postene om hjemfalls- og innløsningsrett, vilkårenes post 16, 17 og 18.

Manøvreringsreglement:

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre grense, kote	510,0
Nedre grense, kote	494,0
Reguleringshøyde	<u>16,0 m</u>

Reguleringshøydene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

Flomløpet er fast med krone på øvre reguleringsgrense. Flomvannstanden kan derfor stige noe over denne.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes. For øvrig kan vannslipningen skje etter kraftanleggets behov.

3.

Det skal påsees at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanlegget til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder, temperatur m. v.

Av protokollen sendes — om det forlanges — ved hver måneds utløp avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår skal Niingen Kraftlag bygge ut for levering til den alminnelige elektrisitetsforsyning i distriktet. Kraftlaget er ved kgl. resolusjon 26. november 1948 tilstått 4,5 mill. kroner i statsstonad. Den omsøkte utvidelse av reguleringen synes hensiktsmessig — skadevirkningene gjelder vesentlig et beskjedent fiske.

Departementet vil anbefale at Niingen Kraftlag A/S får tillatelse til å overta A/S Ofoten Jernmalmgrubers vassfallsrettigheter og reguleringstillatelse og til ytterligere regulering av Niingvatnet — alt på betingelser med manøvreringsreglement i samsvar med de gjengitte utkast.

For ervervskonsesjonen er iaktatt ervervslovens § 2, punkt 22. Også for reguleringen har en stort sett fulgt betingelsene i konsesjonen av 1937. Således er de årlige avgifter (post 13) ført opp med kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og det samme til kommuner og konsesjonstiden (post 16, jfr. 17) med 50 år fra 14. august 1936 i samsvar med nevnte lovbestemmelse. Post 20 om opphjørp av fisket er overensstemmende med fiskerinspektørens forslag. De øvrige betingelser er i det vesentlige som vanlig.

På departementets henvendelse har Niingen Kraftlag i brev 14. februar d.å. meddelt at det ikke har noe vesentlig å bemerke til de foreslåtte betingelser unntatt post 12 om inntil 10 pst. konsesjonskraft til kommuner. Kraftlaget anfører at det har forpliktet seg til å levere Evenes kommune nær fjerdedelen av den totale kraftproduksjon

til en pris som ligger betydelig under produksjonsprisen. Kraftlaget anser det ønskelig allerede på det nåværende tidspunkt å bli fritatt for kraftlevering etter post 12. Departementet vil være merksam på det anførte hvis det skulle bli spørsmål om fordelingen av konsesjonskraft.

A/S Ofoten Jernmalmgruber hadde etter det foreliggende skjøte på eiendommer som omfatter den ene side av det vassfall som bygges ut og overenskomst med oppsitterne på den annen side om rett til å utnytte vasskraften mot erstatning en gang for alle etter skjønn. Overenskomsten er kanskje i realiteten en overdragelse av eiendomsrett til vassfallrettigheter. Departementet antar at Niingen Kraftlag bør få tillatelse til å erverve begge sider av det vassfall som bygges ut og dessuten tillatelse som av hovedstyret foreslått til å utnytte den ved reguleringen innvunne vasskraft.

Som det fremgår har kraftlaget beregnet ytelsen i vassfallet ved full regulering til 8 700 nat.-HK. Etter det som er anført i hovedstyrets uttalelse kan ytelsen kanskje bli opp imot 10 000 nat.-HK. Departementet antar imidlertid at det etter omstendighetene ikke er grunn til å forelegge saken for Stortinget, jfr. ervervslovens § 2, tredje ledd.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 gis Niingen Kraftlag A/S tillatelse til å erverve og regulere Niingvassdraget i Nordland og Troms fylker. Tillatelsen gis på betingelser med manøvreringsreglement i samsvar med Industridepartementets tilråding 6. mars 1953. Videre gis kraftlaget tillatelse etter reguleringslovens § 18 til å benytte hele den vasskraft som innvinnes ved reguleringen.

12. A/S Fredrikstad Mek. Verksted.

(Tillatelse til å leie inntil 2 500 kW fra A/S Hafslund.)

Kgl. resol. av 10. april 1953.

Ved «Ministerpresidenten»s beslutning 5. mars 1942 fikk A/S Fredrikstad Mek. Verksted tillatelse til å leie inntil 2 500 HK elektrisk energi fra A/S Hafslund på nærmere angitte vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1942, bind XXIX s. 16. Ved kgl. resolusjon 7. mars 1947 ble tillatelsen

stadfestet i overensstemmelse med restitutionsloven av 15. november 1946 § 4 med noen mindre endringer i vilkårene, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1947, bind XXXIV s. 31. Tillatelsen er tidsbegrenset til 5. april 1977.

I skriv av 3. november 1952 søker selskapet om tillatelse på leie av ytterligere inntil 2 500 kW fra A/S Hafslund.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning den 21. mars d. å. gitt følgende uttalelser:

«Med Industridepartementets påtegnning av 6. november 1952 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 3. november 1952 fra A/S Fredrikstad Mek. Verksted om konsesjon på leie av ytterligere inntil 2 500 kW fra A/S Hafslund.

Søknaden er sålydende:

«Under henvisning til konsesjonslov for vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917, nr. 16, tillater vi oss herved å søke om konsesjon for den elektriske kraft som vedlagte kontrakt omfatter.»

Ifølge den vedlagte kontrakt av 30. oktober 1951 mellom A/S Fredrikstad Mek. Verksted («verkstedet») og A/S Hafslund («Hafslund») leverer Hafslund fra 1. januar 1951 til «verkstedet» inntil 1 000 kW fast årskraft (A-kraft) samt inntil 1 500 kW tilfeldig ledig kraft (B-kraft). Kraften leveres med 18 kV i «verkstedets» inntaksstasjon ved Dokken.

Kraftuttaket måles ved kWh-måler med maksimalviser. For A-kraft betales kr. 42 pr. kW pr. år + 2 øre pr. kWh uttatt i vinterhalvåret og 1 øre pr. kWh uttatt i sommerhalvåret. For B-kraft som leveres av Hafslund betales samme pris som for A-kraften. For B-kraft fra andre betales samme pris dog minst Hafslunds innkjøpspris, med tillegg av 25 pst. for overføring plus administrasjon m. v.

Kraften kan av «verkstedet» anvendes til alle formål i verkstedsdriften, herunder motorer og termiske apparater, samt til lys og oppvarming av kontorer og verkstedlokaler. Kraften må dog ikke anvendes på elektriske dampkjeler eller smelteovner og den må ikke fremleies (jfr. kraftleiekontraktens § 3).

Kontrakten utløper den 31. desember 1958 hvis den innen 1. januar 1958 er sagt opp av en av partene. Bliir kontrakten ikke oppsagt innen denne tid, løper den videre inntil den med minst ett års varsel av en av partene sies opp til utløp 31. desember.

Kalenderåret gjelder som driftsår.

Saken er herfra forelagt distriktet til uttalelse.

Kråkerøy herredstyre har i møte den 22. desember 1952 vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Østfold fylkes Elektrisitetskontor har i påtegning av 25. februar 1953 til fylkesmannen i Østfold anbefalt kraftleiekonsesjon gitt på vanlige betingelser.

Fylkesmannen i Østfold har i påtegning av 6. mars 1953 til hovedstyret meddelt at han henholder seg til elektrisitetskonsulentens uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Under okkupasjonen fikk A/S Fredrikstad Mek. Verksted den 5. mars 1942 konsesjon på leie av inntil 2 500 HK fra A/S Hafslund. Tillatelsen som gjelder inntil 5. april 1977 er gitt på vanlige vilkår uten betingelse om avgift til kommuner eller staten.

Ifølge forarbeidene var A/S Fredrikstad Mek. Verksted i årene 1935—1940 i økonomiske vanskeligheter. I 1935 ble etter det derom opplyste selskapets aksjekapital nedskrevet fra 5 mill. kroner til 1 mill. kroner. Siden er selskapet tilstått kommunegaranti og statsgaranti. Statsgarantien ble gjentatt for 1941. Etter hva en underhånden har fått opplyst fra Industridepartementet (Industrikontoret) er statsgarantien ikke benyttet og så vidt en kjenner til det skal selskapet nå ha konsolidert sin stilling og stå seg økonomisk godt.

Hovedstyret vil rå til at den nå søkte kraftleiekonsesjon innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid A/S Fredrikstad Mek. Verksted måtte leie ytterligere inntil 2 500 kW fra A/S Hafslund i henhold til kraftleiekontrakten av 30. oktober 1951, dog ikke lenger enn inntil 5. april 1977.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes beregnet etter formelen $\frac{kWh.}{8760}$. Avgiften foreslås oppkrevet fra og med 1951.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt for selskapets konsesjon av 5. mars 1942 på leie av de tidligere inntil 2 500 HK fra A/S Hafslund, jfr. den kgl. resolusjon av 7. mars 1947 for stadfestelse av konsesjonen.

En forutsetter at kraften ikke nyttes i strid med rasjoneringsbestemmelsene.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1953.»

Departementet skal bemerke:

A/S Fredriksstad Mek. Verksted er et uansvarlig selskap med norsk styre og vesentlig norsk kapital.

Det kan nevnes at av selskapets 5 000 aksjer à kr. 1 000 eies 2 017 av det norske skipsrederi Ivarans Rederi A/S. 41 av aksjene er på utenlandske hender.

Om selskapets økonomiske stilling før og under den siste krig vises til det som er anført i hovedstyrets foran gjengitte skriv. På grunn av den svake økonomi ble det ikke pålagt konsesjonsavgift i den tidligere kraftleiekonsesjon.

En kjenner ikke nøyaktig selskapets økonomiske stilling i dag. En må imidlertid kunne gå ut fra at denne er forholdsvis god, og kan nevne at selskapets aksjer, som er børsnoterte, pr. 28. februar 1952 ble notert i en kjøperkurs av 165 pst. For driftsåret 1951 ble det for øvrig utdelt 5 pst. utbytte.

Departementet har derfor ikke denne gang funnet tilstrekkelig grunn til å foreslå avgift sløyfet, og vil tilrå at denne, i fall tillatelse blir gitt, blir satt til kr. 1 pr. kW. For øvrig har en intet å bemerke til søknaden som tilrås imøtekommet på følgende vilkår:

1.

Tillatelsen gjelder så lenge A/S Fredriksstad Mek. Verksted måtte leie ytterligere inntil 2 500 kW fra A/S Hafslund i henhold til kraftleiekontrakt av 30. oktober 1951, dog ikke lenger enn til 5. april 1977.

2.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes

som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW, beregnet etter formelen: $\frac{\text{kWh.}}{8760}$ Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet forutsetter med hovedstyret at den i post 9 betingede avgift blir oppkrevet fra og med året 1951 og at kraften ikke nyttes i strid med rasjoneringsbestemmelsene.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. IV tillates A/S Fredriksstad Mek. Verksted å leie ytterligere inntil 2 500 kW fra A/S Hafslund. Tillatelsen meddeles på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 10. april 1953.

13. A/S Kammerfos Bruk.

(Tillatelse til å leie inntil 2 300 kW primakraft fra Kragerø-distriktets Kraftlag.)

Kgl. resol. av 10. april 1953.

Ingeniørene Nissen og von Krogh søker i skriv av 16. desember 1952 på vegne av A/S Kammerfos Bruk om tillatelse til å leie inntil 2 300 kW primakraft fra Kragerø-distriktets Kraftlag.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning gitt følgende uttalelse, datert 21. mars 1953:

«Ingeniørene Nissen og von Krogh har i brev av 16. desember 1952 til Hovedstyret på vegne av A/S Kammerfos Bruk i Sannidal herred søkt om konsesjon på leie av inntil 2 300 kW fra Kragerø-distriktets Kraftlag.

Søknaden er sålydende:

«Kammerfos Bruk har med Kragerø-distriktets Kraftlag avsluttet kontrakt om levering av 2 300 kW, som skal anvendes til fremstilling av tremasse, finér og finérfat. En gjensidig av kraftleveringskontrakten vedlegges. Likeledes vedlegges en erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger noen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

I henhold til ervervsloven av 14. desember 1917 kap. IV tillater vi oss på vegne av Kammerfos Bruk å søke om tillatelse til å erverve elektrisk kraft til fremstilling av tremasse, finér og finérfat.»

Sannidal herredstyre har i møte den 13. februar 1953 enstemmig anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Telemark fylke har i påtegning av 24. februar 1953 til Hovedstyret meddelt at han slutter seg til foran nevnte uttalelse fra Sannidal.

Hovedstyret skal bemerke:

I henhold til kraftleiekontrakten av 2. desember/5. desember 1952 mellom Kragerø-distriktets Kraftlag (K.K.) og Kammerfos Bruk (K.B.) stiller K.K. 2 300 kW til disposisjon for K.B. fra 1. juli 1953 og K.B. forplikter seg fra samme tidspunkt til å betale for denne kraftmengde. Energien leveres ved Bråten transformatorstasjon i Kragerø med en spenning av ca. 5,2 kV. For den rekvirerte kraftmengde betaler K.B. kr. 65 pr. kWh/år og i tillegg hertil 0,5 øre pr. kWh i tiden 16. mai—15. oktober og 1,2 øre pr. kWh resten av året. Disse priser som er basert på dagens statskraftpriser blir, i tilfelle statens kraftpris går opp eller ned eller K.K. må kjøpe inn samkjøringskraft, å endre tilsvarende slik at K.K. får den samme fortjeneste av kraftleveringen. Driftsåret regnes fra 1. juli til 30. juni. (Jfr. kraftleiekontraktens § 1 og § 3.)

For videreføring av kraften fra Bråten transformatorstasjon i Kragerø til K.B.s område på Atangen bygger K.K. en 5 kV ledning av 6 × 95 m/m² ekvivalent Fe-Al, men K.B. deltar i byggeomkostningene med kr. 100 000 (kontraktens § 9).

Kontrakten er sluttet med 5 års gjensidig oppsigelse — regnet fra utløpet av det driftsår hvori oppsigelse finner sted.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles inntil 1. juli 1963.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. kWh av den kraft som gjennomsnittlig benyttes, beregnet etter formelen $\frac{\text{kWh}}{8760}$ Avgiften for-

faller i tilfelle til betaling pr. 30. juni hvert år.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1953.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Kammerfos Bruk måtte leie inntil 2 300 kW fra Kragereidistriktets Kraftlag i henhold til kraftleiekontrakten av 2. desember/5. desember 1952 dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1963.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester.

Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift på kr. 1 — en krone — pr. kW beregnet etter formelen: $\frac{kWh.}{8760}$

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiften med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjen-tagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet

blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet skal bemerke:

Kraften skal nyttes til fremstilling av finér, finérfat og tremasse.

Angående den tekniske side ved gjennomføringen av kraftleveringen viser en til det som er anført i hovedstyrets foran gjengitte skriv.

Departementet har intet å innvende mot at tillatelse blir gitt og vil rå til at A/S Kammerfos Bruk får tillatelse til å leie inntil 2 300 kW primakraft fra Kragerødistriktets Kraftlag.

Tillatelsen foreslås gitt på vilkår som av hovedstyret foreslått. En er således enig i at der betinges en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates det A/S Kammerfos Bruk å leie inntil 2 300 kW primakraft fra Kragerødistriktets Kraftlag på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 10. april 1953.

14. Faxälvens Vattenreglerings-företak.

(Tillatelse til å innføre inntil 500 kW fra Sverige i anleggstiden.)

Kgl. resol. av 10. april 1953.

Departementet har mottatt søknad av 5. februar 1953 fra høyesterettsadvokat Harald Knudtzon som fullmektig for Faxälvens Regleringsforening antar at man maksimalt vil trenge 500 kW til anleggskraft og privat konsum i 1953, og at dette tall vel bør nyttes i tillatelsen uansett at behovet synker etter hvert som anlegget blir fullført.

I brev av 9. mars 1953 til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har høyesterettsadvokat Knudtzon meddelt at Faxälvens Regleringsforening antar at man maksimalt vil trenge 500 kW til anleggskraft og privat konsum i 1953, og at dette tall vel bør nyttes i tillatelsen uansett at behovet synker etter hvert som anlegget blir fullført.

Som forutsatt i St. prp. nr. 106 for 1950 om regulering av Limingen side 39 pkt. 1, Innst. S. nr. 221, 1952 og Stortingets vedtak av 24. juni 1952 skal der allerede i anleggstiden leveres elektrisk energi til forbrukere

ved Voldmo og ellers i Tunsjø kapellsogn langs ledningen fra Voldmo til reguleringsanlegget. Med hensyn til prisen for kraften henvises til pkt. 3 side 39 i ovennevnte St. prp.

Hovedstyret har i brev 25. mars d. å. rådet til at Faxälvens Vattenregleringsforetag på vegne av Kungl. Vattenfallstyrelsen, Hjäлта Aktiebolag, Krånge de Aktiebolag, Edsele Kraftaktiebolag og Graningeverkens Aktiebolag meddeles tillatelse til å innføre inntil 500 kW elektrisk energi fra Sverige i anleggstiden. Hovedstyret finner ikke grunn til å foreslå at det knyttes særlige vilkår til tillatelsen.

Departementet slutter seg til hovedstyrets tilråding.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av konsesjonslovens § 23 a gis Faxälvens Vattenregleringsforetag på vegne av Kungl. Vattenfallstyrelsen, Hjäлта Aktiebolag, Krånge de Aktiebolag, Edsele Kraftaktiebolag og Graningeverkens Aktiebolag, tillatelse til å innføre inntil 500 kW elektrisk energi fra Sverige i den tid reguleringsanlegget ved Limingen er under utførelse.

15. A/S Songe Træsliperi.

(Tillatelse til å leie inntil 1 450 kW fra Aust-Agder Kraftverk.)

Departementets avgjørelse 20. april 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates A/S Songe Træsliperi å leie inntil 1 450 kW elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk på nærmere angitte betingelser.

Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Songe Træsliperi måtte leie inntil 1 450 kW fra Aust-Agder Kraftverk i henhold til kontrakt av 27.—30. juli 1951, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1962.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal minst $\frac{8}{10}$ være på norske hender regnet på den måte som er

fastsatt i § 19 i Ervervsloven av 14. desember 1917 med senere tillegg og endringer.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll).

Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraft-

stasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraftmengde hvorav det betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

16. Norwegian Paper Mill A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 1 200 kW primakraft og inntil 4 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 24. april 1953.

Norwegian Paper Mill A/S fikk ved beslutning av 9. april 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon av 11. januar 1946 tillatelse til å leie inntil 4 675 kW elektrisk energi fra Drammens Elektrisitetsverk. Tillatelsen gjaldt til 1. januar 1952, og er senere ikke fornyet.

Departementet har mottatt følgende uttalelse av 21. mars 1953 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i anledning av en søknad av 9. januar 1953 fra Norwegian Paper Mill A/S om konsesjon på leie av inntil 1200 kW primakraft og inntil 4000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk:

«I brev av 9. januar 1953 til Hovedstyret har Norwegian Paper Mill A/S søkt om konsesjon på leie av inntil 1200 kW primakraft og inntil 4000 kW spillkraft til driften av en elektrisk dampkjel, fra Drammens Elektrisitetsverk (DEV). Jfr. vedlagte kraftleiekontrakter av henholdsvis 22. desember og 11. desember 1951.

Søknaden er sålydende:

«Vi har mottatt Deres brev av 5. ds. og tillater oss herved å søke om konsesjon på følgende kraftleie som vi har med Drammens Elektrisitetsverk:

1. Vår kontrakt med Drammens Elektrisitetsverk, datert 22. desember 1951.
 2. Vår spillkraftkontrakt med Drammens Elektrisitetsverk, datert 11. desember 1951.
- Kontraktene bes godhetsfullt returnert etter benyttelse.»

Rådmannen i Drammen har i brev av 30. januar 1953 til fylkesmannen i Buskerud — i tilslutning til uttalelse fra Drammens Elektrisitetsverk — meddelt at det ikke ansees for nødvendig å innhente uttalelse fra bystyret i slike saker hvor kraftleien skjer etter verkets vanlige kontrakter.

Fylkesmannen i Buskerud har i påtegning av 10. februar 1953 til hovedstyret meddelt at han anbefaler søknaden innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

Norwegian Paper Mill A/S fikk under okkupasjonen, den 9. april 1942, konsesjon på leie av inntil 4675 kW fra Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn til 1. januar 1952. I konsesjonsvilkårenes post 9 er betinget en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og som ikke benyttes til fremstilling av damp. For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår. Ved kgl. resolusjon av 11. januar 1946 ble kraftleiekonsesjonen stadfestet på uforandrede vilkår. Imidlertid utløp konsesjonen som nevnt den 1. januar 1952. Selskapet har dog betalt konsesjonsavgift til og med året 1952. Avgiften for 1952 var kr. 724,30. På foranledning herfra har selskapet søkt om ny kraftleiekonsesjon.

I henhold til kontrakten av 22. desember 1951 leverer DEV inntil 1200 kW primakraft til NPM til en grunnpris av kr. 88 pr. kW pr. år hvis effekten er 1000 kW eller derover, og kr. 93 pr. kW pr. år hvis den er under 1000 kW samt med en brukstid på inntil 3500 timer i året. Forbruk over 3500 timer betales med 1,5 øre pr. kWh (kontraktens § 4).

Kontrakten gjelder i 5 år fra 1. januar 1952, altså til 31. desember 1956.

Med hensyn til den annen kontrakt av 11. desember 1952 så omfatter denne som nevnt NPM's leie av inntil 4000 kW spillkraft fra DEV til drift av en elektrisk dampkjel. I henhold til kraftleiekontraktens § 3 avregnes spillkraftleveringen på basis av prisen for fyringsolje — jfr. tilleggsavtalen av 11. desember 1951.

Spillkraftkontrakten gjelder i 10 år fra 1. mai 1951, altså til 1. mai 1961.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid Norwegian Paper Mill A/S måtte leie inntil 1200 kW primakraft og inntil 4000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. mai 1961.

Hovedstyret vil foreslå at det som før betinges en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og som ikke brukes til fremstilling av damp.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som for Norwegian Paper Mill A/S nå utløpte konsesjon av 9. april 1942 på leie av inntil 4675 kW fra Drammens Elektrisitetsverk. — Jfr. den kgl. resolusjon av 11. januar 1946.

Behandlet i hovedstyremøte den 21. mars 1953.»

Departementet vil med hovedstyret anbefale at Norwegian Paper Mill A/S gis tillatelse til å leie inntil 1200 kW primakraft og inntil 4000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. mai 1961.

En vil videre med hovedstyret foreslå oppstilt vilkår om en årlig avgift til statskassen på kr. 1 pr. kW av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og som ikke benyttes til fremstilling av damp, og for øvrig vanlige vilkår, slik at vilkårene i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Norwegian Paper Mill A/S måtte leie inntil 1200 kW primakraft og inntil 4000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. mai 1961.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

3 *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell

tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. *Trygd.*

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for

selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes og som ikke brukes til fremstilling av damp skal det svares en årlig avgift til statskassen på kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Bli avgiften ikke betalt til forfalltid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen. De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiften med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjen-tagelse tap av konsesjon hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Det er videre en forutsetning for tillatelsen at kraften ikke tas ut i strid med de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV Norwegian Paper Mill A/S å leie inntil 1 200 kW primakraft og inntil 4 000 kW spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på de vilkår og under den forutsetning som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 24. april 1953.

17. Porsgrund Metalverk A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 1 200 kW fra Skiensfjordens kommunale Kraftselskap.)

Departementets avgjørelse 24. april 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates Porsgrund Metalverk A/S å leie inntil 1 200 kW elektrisk energi fra Skiensfjordens kommunale Kraftselskap på nærmere angitte betingelser.

Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Porsgrund Metalverk A/S måtte leie inntil 1 200 kW fra Skiensfjorden kommunale Kraftselskap i henhold til kraftleiekontrakten av 14. desember —29. november 1949, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1963.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlands materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i ut-

landet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW beregnet etter formelen: $\frac{kWh}{8\ 760}$.

Avgiften erlegges fra og med 1. juli 1949.

Avgiften forfaller til betaling pr. 30. juni hvert år. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir overholdt.

Utgiften med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjon hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

18. L/L Svultingen.

(Tillatelse til å erverve bruksrett til Stakaldefossen i Sogn og Fjordane fylke.)

Kgl. resol. av 9. mai 1953.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i følgende brev, datert 23. april 1953, gitt uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 8. juli 1952 fra Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane om tillatelse for L/L Svultingen til å erverve bruksrett til Stakaldefossen i Jølstra, som er innkjøpt i fellesskap av kommunene Lavik, Hyllestad, Solund, Fjalir, Gaular, Førde, Naustdal og Askvoll:

«Departementet har 17. juli 1952 oversendt til uttalelse følgende søknad av 8. s.m. fra Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke på vegne av L/L Svultingen:

«Det er gitt løyve til utbygging av Stakaldefossen for øket forsyning i Svultingområdet i Sogn og Fjordane.

Svultingområdet omfatter kommunene Lavik, Hyllestad, Solund, Fjalir, Gaular, Førde, Naustdal og den del av Askvoll som ligger på sydsiden av Dalsfjorden.

L/L Svultingen er et aksjeselskap med kraftlagene og kommunene i ovennevnte område som aksjonærer.

L/L Svultingen har fått bruksrett til og har bygget ut Svultingsfossen i Bøfjordvassdraget med et aggregat på 4 500 kVA.

Det er L/L Svultingen som også skal bygge ut Stakaldefossen i Jølstra og drive kraftstasjonen.

Stakaldefossen var håndgitt L/L Svultingen eller ordre. Avskrift av håndgivelseskontrakten legges ved som bilag 1.

Håndgivelseskontrakten er akseptert. Avskrift av aksepttilsagnene legges ved som bilag 2 a—m.

Rettighetene i Stakaldefossen blir tilskjøtet ovennevnte kommuner i Svultingområdet i fellesskap, og disse gir L/L Svultingen bruksrett til fossen. Avskrift av det framlagte forslag til bruksleiekontrakt legges ved som bilag 3.

Da håndgivelseskontrakten på Stakaldefossen ikke kunne aksepteres før byggeløyve forelå, vil det ta ennå en tid å få eiendomsdokumenter o.l. formelt i orden.

Til orientering legges ved som bilag 4 tegning nr. 865 som i store trekk viser planen for utbyggingen av Stakaldefossen.

Videre legges ved som bilag 5 avskrift av søknaden til Vassdragsvesenet datert 15. mars 1952 om byggeløyve u/bilag. Av denne går utbyggingen, ytelse og kostnader fram.

Endelig legges ved som bilag 6 «Kraftytelse ved utbygging av Stakaldefossen med et aggregat på 4 500 kVA».

Førde komm. Elektrisitetsverk har søkt om løyve til å regulere Jølstervatnet og i denne regulering skal L/L Svultingen delta.

L/L Svultingen har i dag en aksjekapital på kr. 360 500. Generalforsamlingen har besluttet å utvide aksjekapitalen med kr. 1 200 000 til kr. 1 560 500.

Utvidelsen skal tegnes av de ovenfor nevnte kommuner i Svultingområdet. Herredstyrevedtakene foreligger, men det vil likevel ta noen tid før utvidelsen er i formell orden.

På vegne av L/L Svultingen tillater jeg meg herved å søke om konsesjon på bruksrett til Stakaldefossen i Jølstra i det vesentlige i overensstemmelse med vedlagte forslag til bruksleiekontrakt (bilag 3).

Gjennomføringen av denne utbygging har vært avhengig av byggeløyve. Aksept av håndgivelsen på fossen kunne ikke gjøres før byggeløyvet forelå. Det vil derfor ta en tid før eiendomsoverdragelse og kontrakter er formelt i orden.

Jeg sender likevel denne søknad allerede nå for å påskynde behandlingen. Så snart de endelige dokumenter foreligger vil de bli etter-sendt.»

Etter en med søknad innsendt kontrakt, datert 14. juli 1951 har eierne av gnr. 51, bnr. 1, 2, 3 og 4, gnr. 52, bnr. 1 og 8, bnr. 2 og 3, bnr. 4 og bnr. 5 i Jølster, gnr. 47 bnr. 1 og 2, gnr. 48 bnr. 1 og gnr. 48 bnr. 2 i Førde håndgitt alle sine rettigheter i Jølstra—Stakaldefossen — til L/L Svultingen eller ordre for en kontant kjøpesum på tilsammen kr. 29 385, 47,8 kW til gårds- eller husbruk og 18 kW til sag levert gratis henholdsvis ved husvegg og sag.

Rettighetene er tilskjøtet kommunene Lavik, Hyllestad, Solund, Fjalir, Gaular, Førde, Naustdal og Askvoll, som så leier fossen ut til L/L Svultingen for så lang tid som dette får konsesjon på å bruke den og med rett for lutlaget til ytterligere leie for like lang tid såfremt det er lovlig adgang til det. Som leie en gang for alle skal L/L Svultingen betale samtlige omkostninger ved kjøpet og dessuten være ansvarlig for forpliktelser av enhver art som bruken av rettighetene m. v. måtte medføre, herunder levering av den foran nevnte gratiskraft og betaling av alle de utgifter som i leietiden måtte hvile på rettighetene. Kommunene samtykker i at L/L Svultingen kan pantsette kraftverket med tilhørende bygninger.

Den senest fremlagte plan omfatter utbygging av fallet mellom kotene 99 og 56, dvs. et bruttofall på 43 m. (Kotehøydene referer seg til Vassdragsvesenets nivellement.) Inntaksdammen, som blir 61 m lang, får et fast overløp med krone på kote 99,0 og dessuten et regulerbart flømløp. Utbyggingen som opprinnelig var forutsatt på høyre side av elva er nå flyttet over på den venstre side. Maskininstallasjonen blir 1 turbin på 6 500 HK og 1 generator på 5 500 kVA. Det regnes med en maksimalbelastning på 4 500 kW og en gjennomsnittlig på ca. 3 400 kW, dvs. at årsytelsen skulle bli ca. 30 mill. kWh.

Omkostningene er beregnet til kr. 3 500 000 inkl. kr. 100 000 som andel i reguleringen av Jølstervatn. Byggekapitalen tenkes skaffet ved å utvide aksjekapitalen med kr. 1 200 000 og resten — kr. 2 300 000 — ved lån i Bergens Sparebank, som skal ha stilt seg velvillig.

Det er innsendt erklæring fra lutlagets styre om at det ikke foreligger noen avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, jfr. ervervslovens § 24.

Søknaden er forelagt distriktet med følgende resultat:

Førde herredstyre har i møte 13. august 1952 gjort slikt vedtak:

«Førde kommune gjev L/L Svultingen høve til å nytta den rett som Svultingkommunene har kjøpt, ved å byggja ut Stakaldefossen med eit aggregat på 4 500 kW, og såleis at L/L Svultingen får taka del i den regulering av Jølstervatnet som Førde kommune har søkt om».

Jølster herredstyre vedtok i møte 20. august 1952 følgende uttalelse:

«Jølster heradstyre rår til at omsøkte konsesjon vert gjeven, men tek atterhald om:

1. Ein viser til vedlagte avskrift av avtale millom Førde Komm. Elektrisitetsverk, nedanfor kalla F.e.v., og Jølster Kraftlag og ordføraren i Jølster, nedanfor kalla J.k., dagsett 2. mars 1951 (vedlegg 1), om bygging av nåledam i Jølstra i samband ombygging av Vassendebrua. I denne avtale er ikkje utbygging av Stakaldefossen nemnt, men ein føresetnad for avtale var at F.e.v. skulde settja inn eit maskinaggregat til (nr. 2) i Brulandsfossen på 1 000 til 1 200 kW. Som ein vil sjå av avtala skal F.e.v. som godtgjerdsl for skade og ulempe, som vert ei fylgje av reguleringa, levera ei viss mengd elektrisk kraft til J.k. og denne kraftmengda skal auke frå 75 kW, brukstid 6 000 timar, til 275 kW med same brukstid når F.e.v. set inn aggregat nr. 2 i Brulandsfossen. Ein er kjend med at Førde herad er gått inn

som luteigar i L/L Svultingen (Stakaldefossen) og om utbygginga av Stakaldefossen fører det med seg at F.e.v. ikkje utvidar kraftstasjonen i Brulandsfossen med aggregat nr. 2, kan ein ikkje rå til at det vert gjeve L/L Svultingen bruksrett til Stakaldefossen med mindre L/L Svultingen (Stakaldefossen), tek på seg den utvida kraftlevering til J.k. som er nemnd i avtala av 2. mars 1951 i samband med maskinaggregat nr. 2 i Brulandsfossen.

2. I avtale av 2. mars 1951 tek J.k. på seg å få avgiftsfritt løyve til reguleringa frå grunneigarane langs Jølstravatnet og elva Jølstra, innanfor heradsgrensa. Jølster heradstyre har seinare, i møte den 10. mars 1951, godkjent avtala og dermed gjeve komm. trygd til grunneigarane for mogeleg skade og ulempe.

I avtala millom J.k. og grunneigarane, som ligg ved i avskrift (vedlegg 2), er det teke atterhald om at denne avtala gjeld berre F.e.v. og den påemna utviding av kraftstasjonen i Brulandsfossen.

3. I vedlegg 5 til konsesjonssøknaden frå L/L Svultingen, pkt. «Regulering av Jølstervatnet og den påregnelige vannføring», er nemnt at «dammen bygges slik at reguleringshøyden kan utvides fra 1,25 m til 1,5 m».

Med det ein viser til det som er nemnt framanfor under pkt. 1 og 2 kan Jølster heradstyre i dag ikkje rå til det vert gjeve L/L Svultingen konsesjon på bruksrett til Stakaldefossen i Jølstra, om føresetnaden er at damhøgda på Vassenden skal utvidast frå 1,25 m til 1,5 m. Ein meiner at om so er tilfelle må L/L Svultingen først syta for ny avtale med grunneigarane langs Jølstravatnet, og elva Jølstra og med J.k. og Jølster herad.»

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane «viser serskild til vedtaket av Jølster heradstyre punkt 3 vedkomande reguleringa av Jølstervatn.

Fylkesmannen, som er formann i representantskapet for L/L Svultingen har vore med på dei vedtak som er gjorde om erverv av bruksrett til Stakaldefossen for Svultingen, og har elles gått inn for og stødd dei planar som ligg føre om utbygging av Stakaldefossen (saman med Førde herad) for kraftforsyninga i Svultingområdet,»

jfr. hans brev av 4. desember 1952 med bilag.

Hovedstyret skal bemerke:

For å forsyne halvøya mellom Sognefjorden og Dalsfjorden med elektrisk kraft ble det omkring 1939 i kommunene Lavik, Hyllestad, Solund, Askvoll, Fjaler og Gaular dannet lutlag, som skulle bygge ledningsnett og overta forsyninga hver i sitt distrikt. Disse lutlag dannet sammen med Dale Sokns Elektrisitetsverk (nå Fjalerkraft) og Ytre Fjordane Kraftlag L/L Svultingen. Dette fikk så 5. august 1940 tillatelse til å erverve bruksrett til Svultingsfoss i Bøfjordelva, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1940 s. 65—70, og 11. juni

1941 tillatelse til å regulere Nordstrandsvatn i samme vassdrag, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1941 s. 30—32. Begge tillatelser er stadfestet ved kgl. resolusjon av 25. juli 1947, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for s. å. s. 76—77.

L/L Svultingen som kommunene Førde og Naustdal også er blitt med i, søker nå om tillatelse til å erverve bruksrett til Stakallefossen i Jølstra.

Utbyggingen av denne er gitt høy prioritet i St. meld. nr. 38 for 1952, og Hovedstyret har i brev til Industridepartementet av 4. juni 1952 satt opp en sammenlignende beregning av utbyggingsomkostningene for Stakallefossen og Norddalvassdraget, som også har vært på tale, hvorefter Stakallefossen gir den absolutt gunstigste kraftpris. Departementet har 7. juni 1952 sagt seg enig med Hovedstyret i at Stakallefossen tillates utbygd straks. Byggeløve er gitt og arbeidet påbegynt. Spørsmålet om konsesjon er således i realiteten allerede avgjort.

Ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 fikk Førde kommunale elektrisitetsverk tillatelse til å regulere Jølstervatn 1,25 m, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1952 s. 79—88. Det herved innvunne magasin — 50 mill. m³ — antas, tappet med hensyn på Stakallefossen, å gi en midlere regulert vassføring på 11,9 m³/sek. tilsvarende en kraftytelse på 6 800 nat.-HK i Stakallefossen.

Det er på det rene at almene hensyn ikke taler imot at konsesjon blir gitt, jfr. ervervslovens § 5.

Tillatelsen foreslås som for L/L Svultingens foran nevnte bruksrettskonsesjon av 11. juni 1941 gitt for en tid av 50 år og avgiftene satt til lovens minimum kr. 0,10 pr. nat.-HK hver til staten og kommuner, jfr. postene 16 og 13 i vedliggende utkast til betingelser.

Da utbyggingsarbeidet er påbegynt har man som ved konsesjonen i 1941 på Svultingsfoss bare oppstilt frist på 5 år for fullførelse og ellers tatt med de ordinære bestemmelser om driften, jfr. post 2 i utkastet.

I konsesjonen på Svultingsfoss er betinget inntil 10 pst. kraftavgivelse til kommuner og ikke noe til staten. Som vanlig nå ved lignende tillatelser foreslår man staten forbeholdt de lovbestemte inntil 5 pst. av kraften, jfr. post 12 i utkastet.

Videre har man i post 9 betinget plikt for konsesjonæren til å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og i post 10 til å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom. Som post 18 er oppstilt den vanlige bestemmelse vedr. naturforekomster m. v.

De øvrige betingelser er enslydende med dem som gjelder for Svultingsfoss, bortsett fra vilkåret om forsikring som er gitt den vanlige tilføyelse om at vedkommende departement kan dispensere fra bestemmelsen når særlige hensyn foreligger.

Jølster herredstyre har gjort sin anbefaling av søknaden betinget av at L/L Svultingen overtar den utvidede kraftlevering fra Førde komm. elektrisitetsverk til Jølster Kraftlag som er omhandlet i avtale av 2. mars 1951 i forbindelse med den foran nevnte regulering av Jølstervatn, for så vidt utvidelsen av Førde komm. elektrisitetsverks kraftstasjon med et nytt aggregat ikke blir gjennomført nå når Førde kommune er blitt luteier i L/L Svultingen. Med stigende kraftbehov som en vel må regne med vil det neppe gå lang tid før det blir aktuelt å installere et aggregat nr. 2 i Førde komm. Elektrisitetsverks kraftstasjon, ikke minst fordi flomkraft da kan bli utnyttet på samkjøringsnettet. Men Hovedstyret finner ikke å kunne foreslå konsesjonen til L/L Svultingen gjort avhengig av noe vilkår.

Til Jølster herredstyes forbehold vedr. utvidelse av reguleringen i Jølstervatn bemerkes at en utvidelse av reguleringen ikke kan gjennomføres uten tillatelse etter reguleringsloven, og en eventuell søknad herom vil liksom den forrige bli forelagt distriktet for noen avgjørelse treffes.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 21. april 1953.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

2.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris

energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti — kroner pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvå enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenking av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggs-kapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan

dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom departementet og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.-HK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall, kan inndrives ved utpantning.

14.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vassfallets ut-

bygging. Planene skal approberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Konsesjonen gjelder i 50 år fra konsesjonsens datum.

17.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

18.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidernes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planlegging og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

19.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

20.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 19 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov om erverv-

else av vassfall m. v. av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

21.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verne-ting og innen de jurisdiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende.

Departementet skal bemerke:

L/L Svultingen skal etter de foreliggende planer bygge ut Stakaldefossen i Jølstra, slik at det ved reguleringen av Jølstervatn i henhold til Førde komm. Elektrisitetssverks konsesjon av 30. mai 1952 vil kunne innvinnes i Stakaldefossen ca. 6 800 nat.-HK.

Omkostningene ved utbyggingen er beregnet til kr. 3 500 000, hvori er inkludert kr. 100 000 som andel i reguleringen av Jølstervatn.

Utbyggingen av Stakaldefossen er gitt høy prioritet i St. meld. nr. 38 for 1952 om kraftutbyggingen, og departementet har 7. juni 1952 samtykket i at Stakaldefossen tillates utbygd straks. Byggearbeidet er allerede satt i gang.

Departementet antar med hovedstyret at almene hensyn ikke taler mot at den søkte tillatelse blir gitt, jfr. ervervslovens § 5.

En vil med hovedstyret rå til at L/L Svultingen får konsesjon på erverv av bruksrett til Stakaldefossen i Jølstra, og på de ovenfor nevnte av hovedstyret foreslåtte vilkår.

I anledning av Jølster herredstyres forbehold bemerkes:

Avtalen av 2. mars 1951 mellom Førde kommunale elektrisitetsverk, L/L Jølster Kraftlag og Jølster kommune er opprettet i anledning av ombygging av Vassendbrua og bygging av reguleringsdam 1,25 m høy ved Vassenden i Jølstervatn (den damhøyde som ligger til grunn for reguleringskonsesjonen til F.E.V. av 30. mai 1952). Dammen er allerede bygget. Førde kommunale el.verk har ikke søkt om konsesjon på ytterligere regulering av Jølstervatn utover den fastsatte demmehøyde 1,25 m. En eventuell søknad herom vil bli behandlet på vanlig måte og det vil intet være foregrepet i så måte ved at L/L Svultingen får konsesjon på erverv av bruksrett til Stakaldefossen. I ovennevnte avtale har Jølster Kraftlag betinget seg at F.E.V. skal levere J.K. 75 kW gratis, dog slik at denne gratislevering faller bort, når F.E.V. installerer et ytterligere maskinaggregat i sin kraftstasjon

(i Brulandsfossen) idet J.K. i så fall skal ha rett til å ta ut 275 kW til en pris av kr. 35 pr. kW, levert på Sunde i Førde med en spenning på 20 000 volt. Avtalen kan av begge parter oppsies med 2 års varsel og hvis partene da ikke enes om vilkårene for en fornyelse av avtalen, skal vilkårene «avgjerast i samsvar med vassdragslova».

Departementet finner med hovedstyret ikke å kunne rå til at innvilgelse av konsesjonen til L/L Svultingen på bruksrett til Stakaldefossen blir gjort avhengig av at dette interkommunale kraftlag yter Jølster Kraftlag kompensasjon — f.eks. i form av kraftlevering fra Stakaldefossen — for det tilfelle at Førde kommunale elektrisitetsverk ikke utvider sin kraftstasjon i Brulandsfossen med et aggregat nr. 2, fordi F.E.V. nå er blitt medeier i L/L Svultingen og derved i stedet foreløpig kan få dekket sitt økte kraftbehov fra dettes kraftstasjoner. Denne eventualitet er ikke nevnt i avtalen mellom F.E.V. og Jølster Kraftlag. Avtalen inneholder heller ingen bestemmelser om at F.E.V. skal være forpliktet til fortrinnsvis å dekke sitt økte kraftbehov fra Brulandsfoss. Avtalens forutsetninger fremgår i det hele ikke klart av dens ordlyd. Tvister om forståelsen av avtalen skal etter denne avgjøres ved voldgift.

Jølster Kraftlag er medlem av L/L Firdakraft og er således ikke avhengig av krafttilførsel fra Brulandsfoss. Jølster kraftlag har ved kgl. resolusjon av 2. mars 1951 fått statsstønning til å bygge ledningsnett fram til 1 200 mennesker på sørsiden av Jølstervatn fra Skei til grensen mot Førde. Samtidig er det gitt statsstønning til bygging av en samkjøringslinje videre til Førde EV's transformatorstasjon på Sunde i Førde, som vil binde sammen L/L Firdakraft og L/L Svultingens høgspenningsnett.

Blant de for bruksrettskonsesjonen på Stakaldefossen foreslåtte vilkår, kan merkes:

Konsesjonstiden er i utkastets post 16 foreslått satt til 50 år fra konsesjonens datum.

Det er betinget 5 pst. kraftavståelse til staten og 10 pst. til kommuner, jfr. vilkårenes post 12.

I post 2 har en foreslått en fullføringsfrist på 5 år fra konsesjonens datum.

Avgifter til staten og til kommuner er foreslått betinget med henholdsvis kr. 0,10 og kr. 0,10 pr. nat.-HK, jfr. vilkårenes post 13.

I post 9 er foreslått vilkår om plikt for konsesjonæren til å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp, og i post 10 om plikt til å skaffe funksjonærene og arbeiderne

derne sunt og tilstrekkelig husrom.

For øvrig er vilkårene de vanlige.

Industridepartementet

tilrår:

L/L Svultingen tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 5 å erverve bruksrett til vannfallet Stakaldefossen i Jølstra, Sogn og Fjordane fylke.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 9. mai 1953.

19. Kristiansands Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å erverve Fennefoss i Otra.)

Kgl. resol. av 29. mai 1953.

Stortinget har, ifølge meddelelse fra dets Presidentskap, i møte 16. mai d. å. gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at Kristiansands Elektrisitetsverk i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917, § 2, nr. 22, meddeles konsesjon til erverv av Fennefoss i Otra på de i Industridepartementets tilråding av 20. mars 1953 foreslåtte betingelser og under de der inntatte forutsetninger.»

Vedtaket er helt i samsvar med St. prp. nr. 56 for 1953 og Innst. S. nr. 108 for s. å.

Med tilråding av 20. mars 1953 — St. prp. nr. 56, 1953 — la departementet fram dette utkast til konsesjonsbetingelser:

1. Norske funksjonærer og arbeidere.

Konsesjonæren skal ved vannfallets utbygging og kraftanleggets drift bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede unntagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste er legges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person. Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor og mulig arbeidsledighetsnevnd i Hornnes og Evje.

2. Norsk arbeid og materiell.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av det elektriske anlegg bruke norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

3. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

4. Kraftens anvendelse.

For så vidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Varer istedenfor penger.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres til arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de kastes bort eller ødelegges, og da bare med deres virkelige

verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

7. Husrom m. v.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten begning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å si opp arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i dette ledds første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsigelsesreglene i nevnte paragraf.

8. Veier, broer og kaier.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget.

9. Kunstig forhøyelse av priser.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepar-

tement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

10. Avgivelse av kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inn-til 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Anlegget har rett til å fordre et varsel av 2 år for hver gang kraft uttas. Kraften skal leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene med et tillegg av 20 pst. Størrelsen av produksjonsomkostningene hvori medregnes 6 pst. forrentning av anleggskapitalen, fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og anleggets eier eller i mangel herav ved lovlig skjønn. Denne fastsettelsen kan så vel av departementet som av konsesjonshaveren forlanges revidert hvert 5te år. Kraften avgis i den form, hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas i kraftstasjonen eller fra fjernledningen.

11. Årlige avgifter.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 1, — pr. natur-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer av kr. 1, — pr. natur-HK beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pst. rente etter forfall har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

Hviler det årlige reguleringsavgifter på vassfallet, skal de komme i fradrag i de avgifter, som pålegges i henhold til denne post, for så vidt angår den del av kraftmengden, hvorav reguleringsavgifter erlegges.

12. Kontroll med vannforbruket.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene etter post 11 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 10, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for

hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

13. Hydrografiske iakttagelser.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvorledes målingene er utført.

14. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

15. Tinglysning.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomservervelser som forpliktende for seg og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

De forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding er at Aust-Agder fylke, når Fennefossen blir fullt utbygget, blir sikret til vanlig pris 1 500 kW til forsyning av bygdene i Nedre Setesdal samt at i disse 1 500 kW er inkludert den kraftmengde som konsesjonæren er forpliktet til å avgi etter post 10 i de foreslåtte vilkår.

Det er videre departementets forutsetning at de 500 kW som selgeren av Fennefossen, Raffineringsverket A/S, har forbeholdt seg å disponere når fossen blir fullt utbygget, blir å regne som inkludert i de nevnte 1 500 kW, men bare i den utstrekning disse 500 kW blir nyttet innen kommunene i Nedre Setesdal i Aust-Agder.

Departementet vil rå til at konsesjon blir gitt på de foran inntatte vilkår og de anførte forutsetninger.

Industridepartementet

tilråd:

Kristiansands Elektrisitetsverk tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 2 nr. 22 å erverve Fennefoss i Otra på de vilkår og under de forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 29. mai 1953.

20. A/S Hansa Bryggeri.

(Tillatelse til å leie inntil 1 500 kW spillkraft fra Bergens Elektrisitetsverk.)

Departementets avgjørelse 2. juni 1953.

I medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 22. april 1949 tillates A/S Hansa Bryggeri å leie inntil 1 500 kW spillkraft fra Bergens Elektrisitetsverk på nærmere angitte vilkår.

Vilkårene er:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Hansa Bryggeri måtte leie inntil 1 500 kW spillkraft fra Bergens elektrisitetsverk (jfr. kraftleiekontrakt av 7. mai 1941) dog ikke utover 1. januar 1960.

2. *Styre.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal bare bestå av norske statsborgere.

3 *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. *Søksmål etter naboloven.*

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. *Norske tjenestemenn og arbeidere.*

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement illegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. *Norsk arbeid og materiell.*

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang illegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet,

må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

10. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 9 medfører i tilfelle av gjentagelse tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

21. A/S Hunsfos Fabrikker.

(Tillatelse til å leie inntil 3 000 kW primakraft og inntil 9 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 5. juni 1953.

Ved kgl. resolusjon 9. juni 1933 fikk A/S Hunsfos Fabrikker tillatelse til å leie inntil 12 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Tillatelsen gjaldt inntil 1. juli 1942. Jfr. for øvrig Meddelte vassdragskonsesjoner, bind XX side 39 flg. Ved «Ministerpresidentens vedtak» av 6. mai 1943 fikk selskapet tillatelse til å leie inntil 12 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Tillatelsen gjaldt inntil 1. juli 1952. Jfr. for øvrig Meddelte vassdragskonsesjoner bind XXX side 40 flg.

Med skriv av 14. januar 1953 har selskapet søkt om fornyelse av den sist anførte kraftleiekonsesjon.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning med skriv av 19. mai 1953 avgitt følgende uttalelse:

«I brev av 14. januar 1953 til Hovedstyret har Hunsfos Fabrikker i Vennesla herred søkt om fornyelse av selskapets konsesjon av 6. mai 1943 på leie av inntil 12 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Konsesjonen utløp den 1. juli 1952.

Søknaden er sålydende:

«Vi har med takk mottatt Deres brev av 5. ds. og tillater oss å søke om fornyelse av vår kraftleiekontrakt med Vest-Agder Elektrisitetsverk på inntil 12 000 kW spillkraft.

Betingelsene er de samme som tidligere, resp. i henhold til kontrakt av 2. mars 1942 mellom Vest-Agder Elektrisitetsverk og Hunsfos Fabrikker.

Vi vedlegger konsesjonen og ber om Deres påtegning.»

Vennesla herredstyre har i møte den 23. februar 1953 enstemmig vedtatt å anbefale søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Vest-Agder har i påtegning av 6. mars 1953 til Hovedsty-

ret meddelt at han ikke har noe imot at den søkte kraftleiekonsesjon blir gitt.

Hovedstyret skal bemerke:

Som nevnt er Hunsfos Fabrikker meddelt konsesjon av 6. mai 1943 på leie av inntil 12 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk inntil 1. juli 1952. Da det handlet seg om spillkraft til erstatning for brensel til fremstilling av damp, er tillatelsen gitt på vanlige vilkår uten særbeholdninger om avgift til kommuner eller Staten.

Siden konsesjonen var gitt under okkupasjonen, ble selskapet herfra varslet den 31. oktober 1946 om å søke stadfesting av kraftleiekonsesjonen for så vidt bedriften fortsatt aktet å benytte den. I det høve meddelte selskapet i brev av 6. november 1946 til Hovedstyret at det fant at saken ikke hadde noen interesse. Da konsesjonen således ikke er stadfestet skulle den dermed være bortfalt allerede den gang.

På foranledning herfra har selskapet underhånden opplyst at det har inngått en ny kraftleiekontrakt av 18. mars 1953 med Vest-Agder Elektrisitetsverk om leie av primakraft og spillkraft. Med brev av 10. april 1953 fra Hunsfos Fabrikker har en mottatt de vedlagte avskrifter av henholdsvis den nye kraftleiekontrakt av 18. mars 1953 og den gamle kraftleiekontrakt av 2. mars 1942 med tillegg av 25. april 1949. Den gamle kraftleiekontrakt omfatter etter tillegget til denne så vel leie av spillkraft som leie av primakraft, henholdsvis 12 000 kW og 3 000 kW. Primakraftleveringen begynte etter meddelelsen fra Vest-Agder Elektrisitetsverk den 1. januar 1950.

Kontraktene om disse leveringer er nå avsløst av den nye kraftleiekontrakt av 18. mars 1953. I henhold til denne påtar Vest-Agder Elektrisitetsverk (V. A. E.) seg å levere til Hunsfos Fabrikker (H. F.) 3 000 kW primakraft samt i tillegg hertil 9 000 kW som spillkraft til dampfremstilling. Energien leveres med 5 000 V spenning ved H. F.s kjelehus for primakraften (kontraktens §§ 1, 2 og 3).

For de 3 000 kW primakraft betaler H. F. kr. 110 pr. kW/år ved en brukstid på inntil 7 200 timer pr. år, mens overskytende uttak av spillkraft avregnes på brenselpris basis (kontraktens § 6). Hvis V. A. E. innfører strømrasjonering har V. A. E. rett til å kreve at H. F. reduserer sitt primakraft-kvantum pro rata som for V. A. E.s øvrige abonnenter (kontraktens § 11).

I henhold til kontraktens § 13 trer kontrakten i kraft fra 1. juli 1953 og er for begge parter bindende til 1. juli 1958.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen gis inntil 1. juli 1958.

Hovedstyret vil foreslå at det betinges en årlig avgift til Staten av kr. 1 pr. kW av den primakraft hvorav det i henhold til kraftleiekontrakten skal betales leie. Avgiften foreslås i tilfelle oppkrevd fra og med 1. januar 1950.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på vanlige vilkår således at betingelsene i sin helhet blir som i vedlagte forslag.

Behandlet i hovedstyremøte den 15. mai 1953.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontraktene av henholdsvis 2. mars 1942 med tillegg av 25. april 1949 og 18. mars 1953 mellom Vest-Agder Elektrisitetsverk og A/S Hunsfos Fabrikker om leie av inntil 3 000 kW primakraft samt inntil 9 000 kW spillkraft står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1958.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalsbott på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller

når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor

stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft omfram spillkraften hvorav der i h. t. kraftleiekontraktene skal betales leie, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregning og erleggelse av avgiften fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kontroll.*

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiften med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement.

11. *Overtredelse av konsesjonsvilkårene.*

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjen-tagelse tap av konsesjon hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet skal bemerke:

Som det vil fremgå av hovedstyrets foran gjengitte skriv ble det ikke søkt om stad-festing av den konsesjon som ble meddelt under okkupasjonen. En er derfor enig med hovedstyret i at denne konsesjon av den grunn må anses bortfalt. Den kontrakt (om spillkraft) som lå til grunn for denne konsesjon fikk imidlertid et tillegg i 1949 om levering av 3 000 kW primakraft, og leveringen av denne begynte 1. januar 1950. Kontraktene er senere avløst av kontrakt av 18. mars 1953 om levering av 3 000 kW primakraft og 9 000 kW spillkraft til dampfremstilling.

Departementet har intet å innvende mot at tillatelse blir gitt og vil med hovedstyret rå til at A/S Hunsfos Fabrikker får leie inntil 3 000 kW primakraft og inntil 9 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales gitt på vilkår som foreslått av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet. En er således enig i at der oppkreves en avgift av kr. 1 pr. kW av den primakraft som der etter kraftleiekontrak-tene skal betales leie, mens leie av spillkraf-ten fritas for avgift som i andre lignende til-feller.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates det A/S Hunsfos Fabrikker å leie inntil 3 000 kW primakraft og inn-til 9 000 kW spillkraft fra Vest-Agder Elek-trisitetsverk på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 5. juni 1953.

22. *L/L Gjerdsvik Kraftverk.*

(Tillatelse til erverv av bruksrett til og regu-lering av Gjerdsvikvassdraget, Møre og Romsdal.)

Kgl. resol. av 12. juni 1953.

L/L Gjerdsvik Kraftverk har søkt om konsesjon på erverv av bruksrett til og regule-ring av Gjerdsvikvassdraget i Sande i Møre og Romsdal.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev 19. mai d.å. gitt følgende uttalelse:

«Fra L/L Gjerdsvik Kraftverk er kommet følgende søknad datert 20. august 1952:

«L/L Gjerdsvik Kraftverk tillater seg her-ved å søke om konsesjon på bruksrett til Gjerdsvikvassdraget i Sande herred, Møre og Romsdal fylke. Vassdraget eies nå av kommune Sande, Herøy, Ulstein og Hareid i henhold til tinglyste skjøter og består av føl-gende eiendommer:

Gr.nr. 6 bnr. 19 i Sande herred, kallet Skot-elven.

Gr.nr. 6 bnr. 43 i Sande herred, kallet Gjerdselva I.

Gr.nr. 6 bnr. 44 i Sande herred, kallet Gjerdselva II.

I henhold til leiekontrakt av 22. juli 1952, tinglyst 19. august 1952, har L/L Gjerdsvik Kraftverk fått bruksrett til vassdraget med tilhørende grunn- og vannretter. Kraftanleg-get er projektert med et aggregat på ca. 6 200 kVA. Industridepartementet har gjen-nom Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen gitt tillatelse til utbygging av Gjerdsvikvassdraget den 7. juli 1951. Der er ikke gitt statsstønad til anlegget.

L/L Gjerdsvik Kraftverk har til formål å forsyne distriktets fiske- og sildoljeindustri med elektrisk kraft og dessuten i samkjøring med L/L Søre Sunnmøre Kraftlag å styrke den alminnelige elektrisitetsforsyning i di-striktet. Kraftlagets vedtekter vedlegges. Kraftlagets aksjekapital utgjør kr. 360 000 fordelt således:

Sande kommune	kr. 50 000
Herøy kommune	» 150 000
Ulstein kommune	» 30 000
Hareid kommune	» 30 000
L/L Søre Sunnmøre Kraftlag	» 100 000

L/L Gjerdsvik Kraftverk har i henhold til skjøte av 22. juli 1952, tinglyst 19. august 1952, ervervet I/S Gjerdsviken Elektrisitets-verks eiendom «Ljosna» gr.nr. 6, bnr. 15 av skyld mark 0,03 i Sande herred, med på-stående kraftstasjon med tilbehør og retter.

Beskrivelse av kraftanlegget med oversikts-kart og oppgave over ytelse vedlegges.

Da kraftlaget er et almennyttigt foreta-gende som har til formål å sørge for distrik-tets elektrisitetsbehov til industrielt og almin-nelig behov tør vi be om at avgifter o. a. set-tes så lavt som ervervsloven tillater.»

Samtidig er kommet følgende søknad datert 25. august 1952 om regulering av Sædalsvatn:

«L/L Gjerdsvik Kraftverk er et aksjeselskap som har til formål å bygge ut Gjerdselva i Gjerdsvik i Sande kommune for å forsyne fiskeindustrien i distriktet med elektrisk kraft og i samkjøring med L/L Søre Sunnmøre Kraftlag styrke den alminnelige elektrisitetsforsyning i distriktet. (Bilag 1, kraftlagets vedtekter.) Kommunene Sande, Herøy, Ulstein og Hareid har ervervet alle rettene i vassdraget (bilag 2, 3 og 4) og har overdratt bruksretten til vassdraget til L/L Gjerdsvik Kraftverk (bilag 5). L/L Gjerdsvik Kraftverk har dessuten overtatt Interessentskapet Gjerdsvikens Elverk sine retter i Gjerdselva (bilag 6). Industridepartementet har gjennom Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet den 7. juli 1951 gitt tillatelse til utbygging av Gjerdsvikvassdraget. Bilag 7 viser kostnadsoverslag total kostnad kr. 4 068 500 og bilag 8 kontrakt med Eeg — Henriksen & Diderich Lund A/S om bygningsarbeidet. Turbinmaskineriet skal leveres av Mayer, Vest-Tyskland, og generator og transformator med apparatanlegg av Proton. Turbinrør og lukeutstyr er det ennå ikke sluttet kontrakt om. På bilag 9 er vist finansieringsplanen.

Nedslagsfeltet til Gjerdselva er 12,74 km², og der regnes med et midlere årlig avløp på 30 mill. m³. Som magasin tjener Sædalsvatnet, som er 1,26 km² ved normalvannstand på kote 206,30. Bilag 10 viser kart over nedslagsfeltet, Sædalsvatnet og Gjerdselva. Bilag 11 viser profil av kraftanlegget. Gjennom en 1 000 m lang tilløpstunnel skal Sædalsvatnet senkes til kote 175. Ved denne kote har vatnet en overflate på 0,38 km². Ved denne senking oppnås et magasin på 24 mill m³. Der er ikke beregnet noe demning av vatnet, slik at eventuelt flomvatn ved fullt magasin vil gå i det gamle elveløpet.

Utspyling av tunnelen etter gjennomslaget mot vatnet skal foregå gjennom en sidetunnel foran rørkonusen (se bilag 11) og ut i elva.

Terrenget rundt vatnet består av fjell, lyng- og beitemark. Det skulle ikke være fare for noen utglidninger ved senking av vatnet. I vatnet er endel småørret, som ikke har noen økonomisk verdi for bygda.

Kraftstasjonen blir stående på fjell med turbinakselen på kote 6. Turbinrørets fundamenter blir stående dels på fjell, dels i fast grusbakke.

Aggregatet blir på 5 000 kW og det er regnet med en årlig produksjon på 12,5 mill. kWh. Aggregatet er så stort, fordi det er så stort behov for toppkraft i sildeoljesesongen.

I henhold til ovenstående tillater vi oss å søke om løyve til å regulere Sædalsvatnet ved senking mellom kote 206,30 og kote 175.

Som manøvreringsreglement vil vi foreslå: «Vannslippingen foregår etter L/L Gjerdsvik Kraftverks behov.»

L/L Gjerdsvik Kraftverk har på Hovedstyrets foranledning fremkommet med følgende nærmere redegjørelse, datert 17. september 1952:

«I besvarelse av Deres brev av 11. d. m. beklager vi å måtte meddele at der ved en inkurie fra Sorenskriverkontorets side er blitt en del sammenblandinger av g.nr. og br.nr. Vi korrigerer derfor: Søknaden om bruksrettskonsesjon er ment å omfatte

g.nr. 6 br.nr. 19 Skotelven,
g.nr. 6 br.nr. 43 Gjerdselva I,
g.nr. 8 br.nr. 23 Gjerdselva II.

Disse tre parseller omfatter hele fallhøyden og samtlige grunn og vannrettigheter i vassdraget. Det er disse tre parseller kommunene har ervervet. Sande kommune eide før g.nr. 6 br.nr. 19 Skotelven. Denne parsel utgjorde halvparten — den øvre — av hele fallhøyden. Med hensyn til g.nr. 6 br.nr. 15 Ljosna forholder det seg slik:

Denne parsell utgjør tomt for I/S Gjerdsvikens Elektrisitetsverks kraftstasjon. Foruten denne eiendom med påstående statsjonsbygg etc. hadde interessentskapet ifølge den opprinnelige byggekontrakt som lå til grunn for selskapets stiftelse bruksrett på 50 meter av fallhøyden i Gjerdsvikvassdraget. Retten gjaldt så lenge som kraftverket ble drevet eller overdratt til andre. Situasjonen blir da denne: I/S Gjerdsvikens elektrisitetsverk overdrar ved salg og skjøte sin eiendom g.nr. 6 br.nr. 15 til L/L Gjerdsvik Kraftverk med virkning fra den dag L/L Gjerdsvik Kraftverk kan begynne leveringen av strøm fra sin nye stasjon. Fra den dag opphører det gamle verk å fungere i og med at det gamle elveleie tørrelgges som avløp fra Sædalsvann. Hverken de gamle eller nye eiere skal drive verket lenger da det jo umuliggjøres ved at vannet gjennom tunnel ledes en annen vei. Fra samme dag opphører også interessentskapet sin rett til bruken av fallhøyden. De gamle interessenter skal så skaffes kraft fra det nye verk på nærmere fastsatte vilkår.

Det er disse vilkår som også har foranlediget forbeholdet i pkt. 10. Der var nemlig fire av de opprinnelige interessenter som ikke var helt enig i vilkårene for overdragelsen. Det resterende overveiende flertall som var enig i salg og salgsvilkår var ikke sikker på om der måtte være full enstemmighet om overdragelsen eller om et kvalifisert flertall kunne være tilstrekkelig. Derfor har de tatt forbehold om at de skal være fri for ansvar ved et eventuelt søksmål fra disse fire. Jeg har forelagt den såkalte byggekontrakt som er selskapets eneste vedtekter, for bl. a. en meget erfaren dommer som mente at vi ikke ville risikere noe selv om disse fire skulle prøve holdbarheten av overdragelsen for en rett. Sorenskriveren i Søre Sunnmøre var også oppmerksom på dette punkt ved tinglysningen, men etter at han hadde fått nærmere forklaring på forholdet blev skjøtet antatt til tinglysning.»

Ifølge leiekontrakten, datert 22. juli 1952, har kommunene påtatt seg å skaffe alle de vann- og grunnrettigheter som trengs for full utnyttelse av Gjerdsvikvassdraget som elektrisk kraftkilde. Nødvendige rettigheter, som ikke ligger under g.nr. 6 br. nr. 19 og 43 og g.nr. 8 br.nr. 23 i Sande, jfr. L/L Gjerdsvik Kraftverks brev av 17. september 1952, vil

kommunene i tilfelle erverve enten i minnelighet eller ved ekspropriasjon. Leietiden er satt til 50 år regnet fra 22. juli 1952 og med vederlagsfritt hjemfall til kommunene av kraftanlegget m. v. ved leietidens utløp, dog med adgang for kraftverket til å fornye leien for like lang tid på samme vilkår om det er lovlig adgang til det. I leie betaler kraftverket kr. 51 000 en gang for alle, dessuten alle utgifter til skjønn, hjemmelsdokumenter m. v. samt alle utgifter av enhver art som i leietiden måtte hvile på omhandlede rettigheter og på anlegget.

Det vedliggjer erklæring i henhold til ervervslovens § 24, jfr. bilag 6 til søknaden om konsesjon på bruksrett.

Reguleringsøknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 15. og 17. september 1952 (nr. 214 og 216), og søknadene har vært forelagt distriktet med følgende resultat.

Sande herredstyre har i møte 29. september 1952 gjort slikt vedtak:

«Sande heradstyre råder til at det vert gjeve konsesjon og reguleringsløyve i samsvar med søknadene og på vanlege vilkår.»

Elektrisitetsforsyningskontoret i Møre og Romsdal anfører 15. oktober 1952:

«De to søknader anbefales innvilget. Det antas at det i dette tilfelle ikke bør fastsettes betingelser for konsesjonene som går videre enn hva der er nødvendig for å dekke lovens minimumskrav såvel med hensyn til avgifter som til øvrige forpliktelser.

Om det formelle bemerkes følgende.

Jeg antar at den stiftelsesform som er valgt tar sikte på å frita foretagendet fra hjemfallsrett. Jeg har vært i tvil om det ikke da burde være de 4 eierkommuner som direkte søkte om reguleringskonsesjon. Som det vil sees er søknaden undertegnet av L/L Gjerdsvik Kraftverk. Imidlertid opplyser kraftverkets formann på henvendelse at man har fulgt nøyaktig den samme fremgangsmåte som ved behandlingen av konsesjonssaken for Sør Brandal Kraftverk (Søre Sunnmøre Kraftlag), og jeg går da ut fra at man kan forholde seg på samme måte i dette tilfelle.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal henviser og henholder seg til Elektrisitetsforsyningskontorets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 17. oktober 1952.

Inspektøren for ferskvannsfisket har 2. mars 1953 avgitt slik uttalelse:

«Saken har vært forelagt konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge. Konsulentens uttalelse av 18. desember 1952 følger vedlagt i avskrift.

På grunnlag av denne uttalelse og i samråd med Landbruksdepartementet, finner fiskerinspektøren at følgende bør inntas i konsesjonsvilkårene:

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.

For øvrig tar en som vanlig forbehold om oppnevning av en fiskerisakkyndig ved eventuelle skjønn for fastsettelse av skader og erstatninger for fisket.»

Hovedstyret skal bemerke:

Industridepartementet ga 21. juni 1951 sitt samtykke til at L/L Søre Sunnmøre Kraftlag kunne gå igang med utbygging av Gjerdsvikvassdraget i Sande herred, Møre og Romsdal fylke, således at anlegget kunne bli ferdig i 1953.

L/L Søre Sunnmøre Kraftlag har så den 17. april 1952 sammen med Herøy, Sande, Ulstein og Hareid kommuner stiftet L/L Gjerdsvik Kraftverk. Dettets formål er å forsyne distriktets fiske- og sildoljeindustri med elektrisk kraft og i samkjøring med L/L Søre Sunnmøre Kraftlag å styrke den alminnelige elektrisitetsforsyning i distriktet.

De nevnte kommuner har sammen ervervet g.nr. 6 br.nr. 19 og 43 og g.nr. 8 br.nr. 23 i Sande, som angis å omfatte Gjerdsvikvassdraget fra Sædalsvatn til sjøen, og ved kontrakt av 22. juli 1952 leiet bort sine vann- og grunnrettigheter m. v. i vassdraget til L/L Gjerdsvik Kraftverk på nærmere angitte vilkår.

Kraftverket søker nå om konsesjon på bruksrett og om tillatelse til å regulere Sædalsvatn ved 31,3 m senkning fra normalvannstand på kote 206, 3 til kote 175,0. Sædalsvatns areal er oppgitt til 1,26 km² på kote 206,3 og 0,38 km² på kote 175,0, magasin størrelsen til 24 mill. m³ og nedbørfeltet ved utløpet til 12,74 km². Kraftverket regner med et midlere årlig avløp på 30 mill. m³ og man skulle da kunne påregne en regulert vassføring på 0,9 m³/sek. ved jevn tapping. Den tilsvarende kraftytelse i det ca. 190 m høye bruttofall blir ca. 2 300 nat.-HK, hvorav det vesentligste — ca. 2 000 nat.-HK innvinnes ved reguleringen. Det foreligger ikke noe

hydrologisk materiale vedr. vassdraget og man forbeholder seg å kunne revidere kraftberegningene senere.

Kraftverket trenger etter dette konsesjon både på bruksrett og regulering.

Almene hensyn taler her for at konsesjon på bruksrett gis, jfr. ervervslovens § 5.

Fordeler ved reguleringen er kraftinnvinningen på ca. 2 000 nat.-HK.

Selv om senkningen er betydelig — 31,3 m — synes det etter det som foreligger ikke å herske noen frykt i distriktet for utrasning fra strandbreddene, og man må derfor formentlig kunne gå ut fra at reguleringen ikke vil medføre skade av betydning på jord.

Med den høye magasinprosent det her er tale om — 80 pst. — vil magasinet neppe bli fylt hvert år. Ferdselen på vatnet må derfor påregnes vanskeliggjort, likesom også utseendet må antas å bli skjemma. Eventuelt gjerdehold ned til vatnet vil også økes og fordyres. Videre må man regne med skade på fisket.

Hovedstyret antar at betingelsen etter reguleringslovens § 8 for å gi tillatelse skulle være til stede, og anbefaler at også regulerings-søknaden imøtekommes.

Man vedlegger utkast til betingelser og manøvreringsreglement.

Vedr. betingelsene bemerkes:

Konsesjonstiden, jfr. post 16 og 17, foreslås satt til leietiden, altså til 50 år fra 22. juli 1952, og for reguleringen med rett for staten til å kreve avståelse uten godtgjørelse ved konsesjonstidens utløp.

Innløsningsrett for staten er betinget i post 18 for så vidt angår reguleringen.

Årlige avgifter, jfr. post 13.

L/L Gjerdsvik Kraftverk har i søknaden om konsesjon på bruksrett bedt om at avgiftene må bli satt så lavt som ervervsloven tillater det. Elektrisitetsforsyningskontoret fremholder — med tilslutning av fylkesmannen — at «det ikke bør fastsettes betingelser for konsesjonene som går videre enn hva der er nødvendig for å dekke lovens minimumskrav såvel med hensyn til avgifter som til øvrige forpliktelser». Sande herredstyre anbefaler konsesjonene gitt i samsvar med søknadene og på vanlige vilkår.

Hovedstyret finner — særlig hensett til den vidtgående regulering som vel må sies å by på en viss usikkerhet — å ville foreslå avgiften til kommuner satt til kr. 1 pr. nat.-HK både for erverv av bruksrett og regulering. Avgiften til staten foreslås satt til lovens minimum kr. 0,10.

Opphjelp av fiske, jfr. post 20.

Man har som vanlig fulgt fiskeriinspektørens forslag, men foretatt et par redaksjonelle endringer.

Sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 1 000 er betinget i post 24, som ved L/L Søre Sunnmøre Kraftlags konsesjon på regulering av Brandalsvassdraget av 24. juni 1949.

De andre foreslåtte betingelser er også i det vesentligste overensstemmende med dem som er fastsatt for nevnte kraftlags konsesjoner av 24. juni 1949, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for s. å. s. 123—129, men man har samlet betingelsene under ett.

Utkastet til manøvreringsreglement er gitt den vanlige form ved slike senkninger.

Som det fremgår av oversiktskartet, bilag 3 til søknaden om konsesjon på bruksrett er avløpskanalen fra kraftstasjonen ført ut i den ene av Gjerdsvikelvas to løp. Gjerdsvika Idrettslag har underhånden gjort oppmerksom på at den økte vassføring i det ene løp kan medføre ulemper for idrettsplassen, som ligger mellom dette løp og sjøen. Man forutsetter at dette spørsmål ordnes før anlegget settes i drift.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte 15. mai 1953.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsbetingelser:

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse.

2.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid insatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hva der måtte være avgitt til bruk for kommune etter post 12, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må

ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti — kroner pr. dag vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unnakelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

4.

Selskapet skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende de-

partement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmateriale). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sin arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øymedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøyelse av prisene her i riket på energi.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pst. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenking av leveringen som ikks skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter

en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Unnlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko så vidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

13.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.-HK beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vassfallet etter den foretatte utbygging og regulering kan frembringe med den påregnelige vassføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,00 pr. nat.-HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pst. rente etter forfall kan inndrives ved utpantning.

14.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgiftene etter post 13 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 12, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget og vassfallets utbygging. Planen skal ap-

proberes av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Bruksrettkonsesjonen gjelder i 50 år regnet fra 22. juli 1952.

17.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrom av 50 år regnet fra 22. juli 1952.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

18.

I det 35. år regnet fra 22. juli 1952 skal staten kunne innløse reguleringsanlegget i den utstrekning hvori det etter post 17 kan kreves avstått ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hva de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

19.

Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser av vassdraget plikter konsesjonæren å bære omkostningene med disse undersøkelser.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelser av departementet sørge for anordning av gitter foran tunellåpningen for å hindre at fisk blir ført inn i tunnelen.

21.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 100 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

22.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

23.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planlegging og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

24.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like over for andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

25.

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

26.

Overtredelse av foranstående poster 1, 11 og 25 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov om ervervelse av vassfall m. v. av 14. desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

27.

Alle heftelser som hviler på reguleringsanlegget med tilhørende eiendommer faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

28.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for seg inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneeting og innen de jurisdiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Manøvreringsreglement for regulering av Sødalsvatn i Gjerdsvikvassdraget.

1.

Sødalsvatn kan senkes 31,3 m fra nåværende normalvannstand, betegnet med kote 206,3 til kote 175,0.

Tapningsgrensen skal betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring såvidt mulig ikke forøkes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftstasjonens behov.

3.

Til å forestå manøvreringen ansettes en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Hvis det forlanges, observeres og noteres også regnmengder, temperatur m. v.

Av protokollen sendes hver måneds utløp avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre ved vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Kraftytelsen i fallet mellom Sødalsvatn og sjøen er som det fremgår beregnet til ca. 2 300 nat.-HK hvorav ca. 2 000 nat.-HK innvinnes ved reguleringen av Sødalsvatn, 31,3 meters senking.

I gjeldende prioritetsordning er utbyggingen forutsatt fullført i 1953 med en maskininstallasjon på 5 000 kW, jfr. St. meld. nr. 38 for 1952.

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at L/L Gjerdsvik Kraftverk får erverve bruksrett til vassfallet og får senke Sødalsvatn 31,3 meter. Som det fremgår synes ikke skadevirkningene av senkingen å

bli særlig store og i anledning av skaden på fisket er det foreslått betinget (post 20) utsettning av settefisk og yngel etter Landbruksdepartementets bestemmelser. Forholdet til idrettsplassen forutsettes ordnet før anlegget settes i drift.

Departementet finner i det hele å kunne slutte seg til Hovedstyrets forslag til betingelser med reglement. En er således enig i at avgiften til kommuner etter forholdene kan settes til kr. 1 pr. nat.-HK og til staten lovens minimum, kr. 0,10 pr. nat.-HK (post 13).

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 gis L/L Gjerdsvik Kraftverk konsesjon på erverv av bruksrett til og regulering av Gjerdsvikvassdraget i Sande i Møre og Romsdal, på betingelser med manøvreringsreglement i samsvar med Industridepartementets tilråding 12. juni 1953.

23. Nora Fabrikker A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 250 kW primakraft og inntil 1 200 kW spillkraft fra Oslo Lysverker.)

Departementets avgjørelse 16. juli 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates det Nora Fabrikker A/S å leie inntil 250 kW primakraft og inntil 1 200 kW spillkraft fra Oslo Lysverker på nærmere angitte betingelser.

Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid Nora Fabrikker A/S måtte leie inntil 250 kW primakraft og inntil 1 200 kW spillkraft fra Oslo Lysverker i h. t. primakraft-kontrakten av 19. september 1950 resp. spillkraftkontrakten av 7. mars 1944, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1960.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til en hver tid bare bestå av norske statsborgere.

3 Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om

dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW, beregnet etter

$$\text{formelen: } \frac{\text{kWh}}{8\,760}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 10 fastsatte betingelser medfører i gjentagelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.

24. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap.

(Tillatelse til erverv og regulering av Matre- og Haugdalsvassdragene.)

Kgl. resol. av 17. juli 1953.

Stortinget har i møte 26. juni d. å. samtykket i at Bergenshalvøens kommunale kraftselskap får konsesjon på erverv og regulering av Matre- og Haugdalsvassdragene i samsvar med Industridepartementets tilråding 23. januar 1953. Vedtaket samsvarer med innst. S. nr. 154 og St. prp. nr. 21 for 1953.

I tilrådingen 23. januar d. å. foreslo departementet disse konsesjonsbetingelser:

Vassfallene.

1.

Utbyggingen av vassfallene må fullføres innen en frist av 7 — syv — år fra konsesjonens datum.

Driften må ikke i så lang tid som 5 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes under en fjerdepart av det i den forløpne tid innsatte maskineris energi, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid, som på grunn av overoverdentlige tildragelser (vis major), herunder innbefattet streik, lockout og desslike, har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger konsesjonæren en løpende mulkt stor kr. 100 — et hundrede kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversittes.

2.

Konsesjonæren skal, såvel ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved utbyggingen av de nevnte vassfall og oppførelse av kraftstasjon m. v., utelukkende anvende norske funksjonærer og arbeidere.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede unntagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en daglig løpende mulkt, stor kr. 50 — femti kroner.

3.

Konsesjonæren forplikter seg til ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved utbyggingen av anleggene og senere eventuelt ved driften å anvende norsk materiell, for såvidt sådant her kan erholdes til like god beskaffenhet, likeså hurtig og til en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — pst. overstiger den pris hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av 2 menn, hvorav departementet og konsesjonæren hver velger en, samt en av mennene tilkalt oppmann. Såfremt mennene ikke blir enige om valg av oppmann, oppnevnes denne av fylkesmannen i Oslo og Akershus. Omkostningene ved skjønnet bæres av konsesjonæren.

Vedkommende regjeringsdepartement kan også tilstede unntagelser fra regelen, når særegne hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger konsesjonæren for hver gang en konvensjonalbot av inntil kr. 500 etter vedkommende departements nærmere avgjørelse.

4.

Anvendes anleggets vannkraft til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen forening til kunstig forhøyelse av prisene på energi her i riket.

5.

Konsesjonæren forplikter seg til av den ved vedkommende anlegg produserte elektriske energi å avgi inntil 500 HK av energien til stat eller kommune, etter en pris av kr. 30 pr. elektrisk hestekraft pr. år. Kraften leveres på kraftstasjonen og direkte fra de her installerte maskiner.

6.

Konsesjonæren forplikter seg til å stille de veier han måtte anlegge til fri avbenyttelse for distriktets innvånere.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved utbyggingen og oppføringen av kraftstasjonen ansatte arbeidere og deres familier.

8.

Konsesjonæren har å underkaste seg de bestemmelser, som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

9.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomsservervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for seg og de konsedererte eiendommer, inngår han på, at nærværende konsesjon, der ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på hans bekostning tinglyses ved sitt verneting og innen de juridiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Reguleringene.

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som innvinnnes ved reguleringen og overføringen skal erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av lavvannføringen, som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- og statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke

sprengstoff, verktøy og andre arbeidsredskaper). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje.

Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens

utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter årlig å sette ut i de vassdrag som berøres av reguleringen og overføringen yngel og/eller settefisk i det antall, av den art og på det sted som vedkommende departement bestemmer. Omkostningene med utsettingen bæres av konsesjonæren.

For så vidt mulig å hindre fisk i å gå ut av vatna plikter konsesjonæren — dersom vedkommende departement finner det nødvendig — innen reguleringen tas i bruk å anbringe gittere foran tappeluker og tunneler i den årstid der ikke er fare for isdannelse på gitterene.

Hvis vedkommende departement finner det nødvendig med års mellomrom å foreta undersøkelser for å fastslå den årlige utsetting er konsesjonæren forpliktet til å dekke omkostningene hermed.

Konsesjonæren skal ryddiggjøre de neddemte arealer.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt. For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne

materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommunene eller stat kan uttas fra

kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19.

Det påhviler konsesjonshaveren, i den utstrekning hvori det kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av

konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

Departementet skal tilføye:

Som det nærmere fremgår av proposisjonen og innstillingen foreligger det bl. a. overenskomst om kraftforsyningen i den nordlige del av Hordaland fylke og tilbud m. v. om kompensasjoner til grunneiere. Som det fremgår av innstillingen foreligger det også forståelse om kraftlevering til distrikter i Sogn- og Fjordane og om erstatning til grunneiere der.

Stortingskomitéen bemerker også at eierne av brukene ved Kringlebotten i tilfelle bør få en ordning som tilsvarende det andre grunneiere vil få, og videre at den tilbakeføring av eiendommer som er forutsatt i proposisjonen, helst bør være gjennomført fra den tid kraftverket er utbygd. Departementet har ut fra forutsetningene i proposisjonen intet å bemerke hertil.

Departementet viser ellers til proposisjonen og innstillingen og vil anbefale at konsesjon blir gitt i samsvar hermed.

Industridepartementet

tilråder:

Bergenshalvøens kommunale kraftselskap gis konsesjon etter lover nr. 16 og 17 av 14. desember 1917 på erverv og regulering av Matre- og Haugsdalsvassdragene i samsvar med Industridepartementets tilråding 17. juli 1953.

25. L/L Søre Sunnmøre Kraftlag.

(Tillatelse til regulering av Trollevatn i Brandalsvassdraget m. v.)

Kgl. resol. av 17. juli 1953.

Ved kgl. resolusjon av 24. juni 1949 ble L/L Søre Sunnmøre Kraftlag meddelt tillatelse til å erverve bruksrett til og å foreta en regulering av Brandalsvassdraget i Sande og Vanylven herreder på nærmere angitte vilkår. En viser herom til «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1949, side 120 flg.

Kraftlaget har 29. mai 1951 ved overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane søkt om tillatelse til ytterligere regulering av vassdraget ved overføring av av-

løpet fra Olalivatn og Trollevatn til Børevatn og ved å foreta en senkning av Trollevatn på 7 m.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse datert 29. juni 1953:

«Fra L/L Søre Sunnmøre Kraftlag ved overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane fylke er innkommet følgende søknad, datert 29. mai 1951:

«Jeg viser til søknad dat. 18. mai 1948 om regulering av Børevatn.

Overføringen av elven fra Olalivatn og Trollevatn til Børevatn var ikke fastlagt da den søknad ble innsendt.

Jeg oversender herved tegn. nr. 1718/7 Eeg-Henriksen & Diderich Lund, som viser overføringstunnelen som den vil bli.

Ved denne overføringstunnel kan Trollevatn senkes fra normal vannstand kote 449 til kote 442.

Nedslagsdistriktet til utløpet av Trollevatn er 3,6 km². Når vannstanden i Børevatn nærmer seg høyden på overløpet, vil luken i tunnelen før Trollevatn bli stengt så avløpet fra Trollevatn ikke vil øke flomvannføringen i Børevatnets overløp.

Trollevatns flateinnhold ved normal vannstand er 0,347 km² og høyden over havet 445 m.

Det magasin som oppnås ved reguleringen av Trollevatn er ca. 2 mill. m³. Det tjener særlig som pufferbasseng for overføring av flomtoppene, men vil naturligvis også til en viss grad tjene som reguleringsmagasin for økning av kraftanlegget.

Tunnelens tverrsnitt er ca. 3,5 m².

Oppdemning av Trollevatn er det regnet med ved plassering av konstruksjon av luken, men der er foreløpig ikke tatt noen beslutning herom.

Jeg viser for øvrig til oversiktskart og andre data som fugte med søknaden dat. 18. mai 1948 for regulering av Børevatn.

På vegne av L/L Søre Sunnmøre Kraftlag tillater jeg meg herved å søke om tillatelse til å overføre elven fra Olalivatn og Trollevatn til Børevatn ved hjelp av tunnel som stenges ved luke og til å senke Trollevatn til kote 442. Normal vannstand i Trollevatn er kote 449.»

Ansøkeren har i brev av 8. juni 1951 på Hovedstyrets foranledning korrigert og supplert søknaden slik:

«Nedbørsfeltet ved utløpet av Trollevatn er 4,6 km². Det er en feilskrift når der i søknaden av 29. mai 1951 står 3,6 km².

Vi regner å kunne utnytte hele vannføringen, gjennomsnittlig 350 l pr. sek. gjennom magasinet i Børevatn. Ved 360 m netto fall blir den innvunne kraft ca. 1 400 turbinhesterkter.

Noen skadevirkning av senkingen av Trollevatn og overføringen til Børevatn kan der ikke bli. Vannet fra tunnelen går i et gammelt bek-

kefar og der blir ingen nevneverdig forandring i fare.

Olalivatn blir uberørt av reguleringen. Senkingen av Trollevatn kan naturligvis ha noen innflytelse på fisket der, men fisket er av meget liten betydning.

Sandvikvatnet som berøves tilsiget fra det overførte nedbørsfelt har igjen et nedbørsfelt på 4,5 km², så noen skade på fisket o. l. kan ikke tenkes der.

Vi vil foreslå følgende manøvreringsreglement:

«Gjennom tunnelen fra Trollevatn tappes etter L/L Søre Sunnmøre Kraftlags behov. Når Trollevatn nærmer seg normal vannstand stenges luken delvis eller helt så flomvannføringen i Børevatns-dammens flomløp ikke forhøyes.»

I brev av 1. august 1952 opplyser ansøkeren at «Trollevatn er et fjellvatn som omgis av storstenet moræne og fjell. Grunnen omkring vatnet er dårlig beite og en utrasing vil i tilfelle være uten betydning. Jeg anser det imidlertid etter de befaringer jeg har gjort, helt usannsynlig at noen utrasing vil forekomme.»

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad den 23. og 28. juni 1951 og den har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Vanylven herredstyre har i møte 15. august 1951 ikke noe å innvende mot tiltaket og Syvde og Sande herredstyre tilrår i møte henholdsvis 24. august og 17. november 1951 søknaden innvilget.

Sunnmøre Fiskeristyre har 10. juli 1951 avgitt slik uttalelse:

«Etter lakselova har fiskeristyret ikkje noko å gjera med innlandsfisket, men berre med lakse- og sjøaurefisket. I dei i dokumenta nemnde vatn er berre vassaure, då laks og sjøaure ikkje har hatt tilgjenge grunna fossefall. I nedre luten av Brandalselva frå sjøen og eit stykke oppetter, gjekk der før reguleringa, opp noko sjøaure og unntaksviss også smålaks. Dette fisket kjem no venteleg bort, grunna regulering.»

Underskrivne er ved eiga røynsle, kjend med at nemnde fjellvatn, særleg Bjørevatn og Olalivatn, før reguleringa, var sers gode aurevatn med stor aure av høg kvalitet og sjeldan god kondisjon. Det er truleg at reguleringa vil skade fiskesetnaden i vatna, slik at det vert turvande å setja ut aureyngel kvart år for å bøta på skaden. Underskrivne er vidare kjend med at fiskerikonsulent Jon Bakke har vore på synfaring i vassdraget, og i rapport av 1. juli 1950 til Inspektøren for Ferskvannsfisket, på 4 maskinskrevne ark, konkluderer han mellom anna med at når reguleringa er ferdig er det turvande å setja ut aureyngel kvart år, og at det vert sett gitter for tunnelåpninga.»

Elektrisitetforsyningskontoret i Møre og Romsdal uttaler 1. desember 1951 «at Børevatns regule-

ringsgrenser ikke berøres av de i søknaden nevnte forføyninger og at Olalivatn blir uberørt av reguleringen. Fisket i Trollevatn må antas å ha meget liten økonomisk betydning. Ingen av herredstyrene har da heller gjort reservasjoner med hensyn til fisket.

Søknaden anbefales innvilget.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal henviser og henholder seg til Elektrisitetsforsyningskontorets uttalelse, jfr. hans ekspedisjon av 6. desember 1951.

Inspektøren for ferskvannsfisket henviser i sin uttalelse av 18. september 1952 til vedlagte brev og utredning fra fiskerikonsulenten i Vest-Norge av henholdsvis 12. september 1952 og 1. juli 1950. Han fortsetter slik: «En finner det naturlig at det settes de samme betingelser for overføringen av vannet fra Olalivatn og Trollevatn som de som er anført i post 14 i tillatelsen til regulering av Børevatn (kgl. res. av 24. juni 1949), men med unntak av plikt til å sette gitter foran tunnelinntaket.»

En har foreløpig ingen oversikt over hvor store yngelkvanta det kan bli tale om å sette ut i vatna, men en antar de ikke vil bli særlig store. De må bli å bestemme etter nærmere undersøkelse av vassdraget.»

Hovedstyret skal bemerke:

L/L Søre Sunnmøre Kraftlag fikk ved kgl. resolusjon av 24. juni 1949 tillatelse til å erverve bruksrett til fallet i Brandalsvassdraget fra Børevatn til sjøen og til å regulere Børevatn 21,5 m ved ca. 7,1 m oppdemning og ca. 14,4 m senkning i det vesentlige overensstemmende med søknad av 18. mai 1948, jfr. Meddelte vassdragskonsesjoner for 1949 s 120—129.

Kraftlaget søker nå om tillatelse til å overføre avløpet fra Olalivatn og Trollevatn til Børevatn samt å regulere Trollevatn ved 7 m senkning fra normal vannstand angitt til kote 449. Overføringen var omhandlet i søknaden av 1948, men omfattes ikke av den. Situasjonsskisse vedlegges.

Ved overføringen økes Børevatns nedbørsfelt med 4,6 km² fra 13,2 til 17,8 km² og det gjennomsnittlige årlige avløp anslagsvis fra 30 til vel 40 mill. m³. Magasinet i Trollevatn er oppgitt til 2 mill. m³, det totale magasin i vassdraget blir da 29,6 mill. m³. Med dette magasin kan påregnes en regulert vassføring på 1,28 m³/sek., som tilsvarer den gjennomsnittlige. Vassføringsøkingen ved overføringen og reguleringen av Trollevatn kan ansettes til 0,33 m³/sek., som gir en kraftøking på ca. 1 600 nat.-HK i det utnyttede bruttofall på ca. 370 m (355,7 + $\frac{2}{3}$ · 21,5). Ansøkeren regner med litt større vassføringer.

Man tar som vanlig forbehold om senere revisjon av beregningene.

Skader og ulemper.

Grunnen omkring Trollevatn består etter det opplyste av storsteinet morene og fjell med dårlig beite. Ansøkeren mener at det ikke er fare for utrasninger av strandbredden, i tilfelle vil de være uten betydning. Ansøkeren har uimotsagt fremholdt at det ikke kan bli noen skadevirkning — formentlig på jord — ved senkningen av Trollevatn og heller ikke ved overføringen, da vannet fra overføringstunnelen skal gå i et gammelt bekkefar.

Fisket i Trollevatn må antas å bli skadet, men det angis å ha liten betydning. Man nevner at tiltaket ikke berører Olalivatn og at forholdene ved dette vatn blir som før. Sandvikvatn vil miste omkring halvdel av sitt nedbørfelt og vassføringen i Brandalselvas nedste del derved bli redusert ytterligere.

Hovedstyret antar at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 for at tillatelse kan gis er oppfylt og anbefaler søknaden innvilget.

Da det her i realiteten dreier seg om en tilleggskonsesjon er det naturlig at betingelsene i det vesentligste blir de samme som fastsatt ved kgl. res av 24. juni 1949 for reguleringen av Børevatn.

Konsesjonstiden må bli den samme som for bruksrettkonsesjonen og altså ikke lenger enn 50 år regnet fra 24. juni 1949. Likeledes må statens innløsningsrett inntre i det 35. år regnet fra samme datum.

Avgiftene ved reguleringen av Børevatn er kr. 0,10 til staten og kr. 1 pr. nat.-HK til kommuner. Ved Børevatn gjelder det en betraktelig større regulering, hele 21,5 m hvorav 7,1 m oppdemning, mens det her bare er 7 m senking og av et mindre vatn. Da det på den annen side nå også er spørsmål om overføring synes det rimelig å beholde kommuneavgiften på kr. 1 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften blir å beregne på grunnlag av den øking av vassdragets lavvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes ved den bestående regulering av Børevatn.

Da reguleringen og overføringen er gjennomført bortfaller som ved Børevatn frister for arbeidets påbegynnelse og fullføring, jfr. reguleringslovens § 12, pkt. 1.

Kraftavgivelse til kommuner og stat er som ved Børevatn betinget med henholdsvis inntil 10 pst. og 5 pst.

Vilkår om opphjelp av fisket foreslåes oppstilt overensstemmende med fiskeriinspektørens forslag.

Etter omstendighetene finner man videre å burde foreslå at den vedr. Børevatn etter nevnte lovs § 12 pkt. 16 fastsatte sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 1 000 også gjøres gjeldende for den her omhandlede regulering og overføring.

Hovedstyret foreslår etter dette at L/L Søre Sunnmøre Kraftlag gis tillatelse til etter lov nr. 17 av 14. desember 1917 å regulere Trollevatn i Brandalsvassdraget og overføre avløpet til Børevatn i samme vassdrag i det vesentlige overensstemmende med søknad av 29. mai 1951 på samme betingelser som fastsatt ved kgl. resolusjon av 24. juni 1949 for regulering av Børevatn med følgende endringer:

Post 1, 1. ledd skal lyde:

Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten om leie av vassfallet står ved makt, dog ikke lenger enn 50 år fra 24. juni 1949.

Post 2, 1. punktum skal lyde:

I det 35. år etter 24 juni 1949 skal staten kunne innløse anlegget.

Post 3, 4. ledd, 1. punktum skal lyde:

Øking av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lavvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes ved den bestående regulering av Børevatn.

Post 13, 1. punktum.

Utgår.

Post 14, 3. og 4. ledd.

Utgår.

Post 20, skal lyde:

Den i post 20 i konsesjonen av 24. juni 1949 på regulering av Børevatn betingede sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 1 000 gjelder også for den her omhandlede regulering og overføring.

Man gjør oppmerksom på at ordene «regulering» og «reguleringsanlegg» i betingelsene også omfatter «overføring» henholdsvis «overføringsanlegg», jfr. reguleringslovens § 1.

Manøvreringsreglement.

Ansøkerens forslag er formet slik:

«Når Trollevatn nærmer seg normal vannstand stenges luken delvis eller helt så flomvannføringen i Børevatnsdammens flomløp ikke forhøyes.»

I søknaden derimot er stengningen av luken forutsatt avhengig av vannstanden i Børevatn.

Da bestemmelsens hensikt er å avverge øking av flomvassføringen fra Børevatn bør bestemmelsen formes som antydning i søknaden.

Utkast til manøvreringsreglement som omfatter den samlede regulering vedlegges.

Behandlet i møte den 23. juni 1953.»

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Trollevatn kan senkes 7,0 m fra normal vannstand, kote 449,0 til kote 442,0.

Børevatn.

Øvre reguleringsgrense kote	377,2
Nedre reguleringsgrense kote	355,7
Reguleringshøyde	<u>21,5 m</u>

Høyden referer seg til f.m. bolt i fjell ved utløpet som er gitt høyden 371,95.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forøkes. Når vannstanden i Børevatn nærmer seg høyden på overløpet, stenges luken i overføringstunnelen delvis eller helt så avløpet fra Trollevatn ikke øker flomvassføringen fra Børevatn. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i kraftanlegget.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges nedbørsmengder, temperatur m. v. Av protokollen sendes — om det forlanges — avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor han skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement avgjøres med bindende virkning av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

L/L Søre Sunnmøre Kraftlag er dannet av en rekke kommuner på Sunnmøre. Kraftlaget har fått statsstønning til bygging av kraftanlegg og utbygging av ledningsnett på til sammen kr. 1 775 000.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet uttalte i forbindelse med den ved kgl. resolusjon av 24. juni 1949 meddelte tillatelse for kraftlaget til regulering av Børevatn m. v. at en ved en senere overføring av feltet fra Trollevatn og med noen regulering av dette felt formentlig ville kunne oppnå en ideell regulering.

Kraftøkningen ved den søkte regulering og overføring er beregnet til ca. 1 600 nat.-HK.

Bortsett fra at fisket i Trollevatn, som for øvrig er angitt å ha liten betydning, må antas å bli skadet og vassføringen i Brandalselvas nederste del ytterligere redusert, vil reguleringen og overføringen etter det som er opplyst ikke medføre skadevirkninger.

Betingelsene i reguleringslovens § 8 for meddelelse av den søkte tillatelse antas å være tilstede.

Regulerings- og overføringsarbeidene er etter det opplyste allerede gjennomført.

Departementet vil etter det foreliggende rå til at den søkte tillatelse blir meddelt.

Konsesjonsvilkårene anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag.

Departementet er således enig i at avgiften til kommuner settes til kr. 1 pr. nat.-HK som ved den tidligere regulering av Børevatn.

Likeledes er en enig i at den sikkerhet på kr. 1 000 som allerede er stillet for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de fastsatte konsesjonsbetingelser skal omfatte også denne regulering og overføring.

Departementet har for tydelighets skyld funnet å burde endre teksten i de foreslåtte vilkår, slik at en der hvor de tidligere vilkår omhandlet «regulering» alene eller i sammensetninger nå har nyttet betegnelsen «regulering og overføring.»

De foreslåtte konsesjonsvilkår blir i sin helhet sålydende:

1.

Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten om leie av vassfallet står ved makt, dog ikke lenger enn 50 år fra 24. juni 1949.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilligende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført i henhold til reguleringen og overføringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter 24. juni 1949 skal staten kunne innløse anleggene. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10de år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, kr. 1,00 pr. nat.-HK.

Øking av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville

medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes ved den bestående regulering av Børevatn. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etterhvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den

utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i stedet for penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje.

Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, bruer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens

utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

14.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser av vassdraget plikter konsesjonæren å bære omkostningene til reiser og opphold.

15.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 100 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvis enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri inbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk,

kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommunene kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

19.

Det påhviler konsesjonæren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonæren plikter ved planlegging og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

20.

Den i post 20 i konsesjonen av 24. juni 1949 på regulering av Børevatn betingede sikkerhetsstillelse for et beløp av kr. 1 000 gjelder også for denne regulering og overføring.

21.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når de i henhold til konsesjonen går over til staten.

23.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

Manøvreringsreglementet anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 17 av 14. desember 1917 om vassdragsreguleringer tillates det L/L Søre Sunnmøre Kraftlag å foreta en regulering av Trollevatn i Brandalsvassdraget og overføre avløpet til Børevatn i samme vassdrag i det vesentlige overensstemmende med søknad av 29. mai 1951 og på vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 17. juli 1953.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det utkast som er tatt inn i ovennevnte tilråding.

26. Saugbrugsforeningen.

(Tillatelse til å utvide aksjekapitalen med kr. 10 000 000.)

Kgl. resol. av 31. juli 1953.

Saugbrugsforeningen, Halden, har ved brev til departementet av 23. april 1953 søkt om tillatelse til å forhøye selskapets aksjekapital med kr. 10 000 000 fra kr. 15 000 000 til kr. 25 000 000 gjennom utstedelse av nye aksjer.

Søknaden har vært forelagt for Industridirektoratet, som i ekspedisjon av 2. mai 1953 har gitt den sin anbefaling, idet «Industridirektoratet tillegger det stor betydning at denne viktige bedrift får anledning til den omsøkte utvidelse av grunnkapitalen».

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brev av 17. juli 1953 avgitt følgende uttalelse:

«Man tilbakesender vedlagt den med Departementets påtegning av 28. april d. å. motatte søknad fra Saugbrugsforeningen av 23. s. m. med bilag, den med Departementets påtegning av 9. mai d. å. oversendte uttalelse fra Industridirektoratet av 2. s. m. samt det med Departementets påtegning av 20 mai d. å. oversendte brev fra Saugbrugsforeningen av 15. s. m. med bilag.

Søknaden har vært forelagt for distriktet og er anbefalt innvilget ved enstemmig vedtak i Halden bystyre i møte 25. juni d. å. Fylkesmannen i Østfold har i påtegning av 4. juli d. å. meddelt at han ikke har noe å merke til at søknaden innvilges. Man viser for så vidt til vedlagte brev fra rådmannen i Halden til formannskapet av 8. mai d. å. med påtegninger.

Hovedstyret skal bemerke:

Saugbrugsforeningen eier som det fremgår vassfall som ved regulering kan utbringes til mer enn 5 000 nat.-HK, og utvidelse av aksjekapitalen gjennom utstedelse av nye aksjer kan derfor ikke finne sted uten tillatelse etter ervervslovens § 36, 2. ledd.

Foranledningen til kapitalutvidelsen er opplyst å være de omfattende moderniserings- og nybyggingsarbeider som pågår og som er planlagt for de kommende år. Man viser i denne forbindelse bl. a. til det som er anført i brev herfra av 13. februar d. å. angående selskapets søknad om ekspropriasjonstillatelse for nytt kraftverk.

Etter det opplyste er bare vel 4 pst. av aksjekapitalen på utenlandske hender og adgangen til å overdra aksjer til utlendinger eller utenlandske selskaper er sterkt innskrenket i vedtektene. Etter de regler som er oppstilt for de eldre aksjonærs rett til å delta i nyttegningen må man formentlig kunne gå ut fra at bare en liten del av de nye aksjer kommer på utenlandske hender.

Hovedstyret vil etter det foreliggende rå til at Saugbrugsforeningen i medhold av ervervslovens § 36, 2. ledd får tillatelse til å utvide aksjekapitalen fra kr. 15 000 000 til kr. 25 000 000 gjennom utstedelse av nye aksjer.

Man gjør oppmerksom på at saken er bedt påskyndet.»

Departementet skal bemerke:

Etter § 36, annet ledd i lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vassfall m. v. kan et selskap med begrenset ansvar, som innehar eiendomsrett eller annen rettighet til et vassfall, som ved regulering kan utbringes til mere

enn 5 000 nat.-HK, ikke utvide sin grunnkapital gjennom utstedelse av nye aksjer uten tillatelse av Kongen.

Det er på det rene at Saugbrugsforeningen er eier av vassfall av slik størrelsesorden, og at tillatelse til aksjeutvidelsen derfor er nødvendig.

Av selskapets nåværende aksjekapital på kr. 15 000 000 eies 4,02 pst. av ca. 50 utenlandske aksjonærer, mens aksjekapitalen for øvrig er på norske hender. I henhold til selskapets vedtekter er styret forpliktet til å nekte godkjenning av eiendomsovergang til utlendinger eller til selskaper hvis grunnkapital ikke er helt norsk, medmindre overgangen skjer ved ekteskap eller arv.

Ved nytegningen har selskapets eldre aksjonærer fortrinnsrett til tegning av to nye aksjer à kr. 500 for hver tre eldre aksjer à kr. 500. Bare en liten del av de nye aksjer vil således kunne komme på utenlandske hender.

Formålet med aksjeutvidelsen er opplyst å være omfattende moderniserings- og nybyggingsarbeider. Selskapet fikk således ved departementets brev av 27. februar 1953 tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for å bygge nytt kraftverk ved Tistedalsfossen. Dette skal først og fremst erstatte det gamle kraftverk som ble bygget i 1905—07, men det er også hensikten å parallellkjøre kraftverkene når det er vann nok. Utbyggingsomkostningene er beregnet til kr. 7 700 000.

Departementet anbefaler den søkte tillatelse gitt. En har ikke funnet det nødvendig å oppstille noe vilkår for tillatelsen.

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 om erverv av vassfall m. v. § 36, annet ledd, tillates det Saugbrugsforeningen, Halden, å utvide sin aksjekapital med kr. 10 000 000 (fra kr. 15 000 000 til kr. 25 000 000) ved utstedelse av nye aksjer.

27. Aura og Lilledalsvassdraget m. m.

(Fastsettelse av reguleringsbestemmelser for statsregulering av Aura og Lilledalsvassdraget m. v.)

Kgl. resol. av 31. juli 1953.

Stortinget har i møte 15. juli 1953 samtykket i at det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Aura og Lilledalsvassdraget og overføring av Aura til Lille-

dalsvassdraget i samsvar med det i Innst. S. nr. 246 for 1953 inntatte utkast.

Utkastet til reguleringsbestemmelser er sålydende:

1.

Reguleringsbestemmelsene gjelder i ubegrenset tid.

2.

For den økning av vannkraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen er legges følgende årlige avgifter:

For regulering og overføring av Aura kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-HK.

For regulering av Lilledalsvassdraget kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. nat.-HK.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av lavvannføringen, som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 13, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Aura kraftverk er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde en for øyemedet tjenlig sykestue.

5.

Aura kraftverk er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Aura kraftverk er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos det. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsen i første ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom Aura kraftverk og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

6.

Aura kraftverk er forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer, å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Vegger, bruer og kaier som anlegges eier bygger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

Aura kraftverk er forpliktet til å heve den nåværende transportvei Sørhella — Kvita — Gautsjøset — Gjeitavollen over regulert høyvannstand, alternativt å heve den ved Kvita og erstatte parsellen Gautsjøset — Gjeitavollen med ny vei på østsiden av Gautsjø, samt til ellers å legge om stier og fremkomstveier langs sjøene der de demmes ned. Aura kraftverk skal videre være forpliktet til å flytte seterhus og bygge veg til disse når fjellstyre og setereiere er enige om den nye plass for oppførelse av seter.

For å finne en heldig løsning av disse spørsmål kan erstatningsskjønnet konstitueres som tiltaksskjønn.

7.

Aura kraftverk er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

8.

Til opprettholdelse av bestanden av laks, aure og sjøaure i vassdragene plikter Aura kraftverk å bekoste, bygge og drive en anstalt

for klekking og oppdrett samt å sette ut det antall settefisk av den art og på det sted som Landbruksdepartementet bestemmer.

Skulle Aura kraftverk ved siden herav ønske å bekoste foring av laks og aure på gyteplassene i Eira og eventuelt andre deler av vassdraget, og det måtte vise seg at man på denne måte oppnår betryggende resultater for opprettholdelse av fiskebestanden i det hele vassdrag reguleringen og overføringen omfatter, skal det stå Aura kraftverk fritt for i fremtiden å benytte den fremgangsmåte kraftverket måtte ønske.

Planene for anstalten skal godkjennes av Landbruksdepartementet som også iører kontroll med driften, settefiskens kvalitet samt utsettelsen. Utgiftene hermed bæres av Aura kraftverk.

De biologiske undersøkelser som Landbruksdepartementet finner nødvendige for å fastslå behovet av settefisk m. v. samt for å kontrollere resultatene bekostes av Aura kraftverk.

Hvis Landbruksdepartementet finner det nødvendig plikter Aura kraftverk å bygge gitter foran tappetunneler o.l. for å hindre at fisk følger med vannet ut av vassdragene. Omkostningene ved eventuelle undersøkelser i den anledning bæres av Aura kraftverk.

9.

Aura kraftverk plikter å ryddiggjøre de neddemte arealer.

10.

Før reguleringen tas i bruk skal Aura kraftverk innbetale til Lesja kommune kr. 75 000 som avsettes til et fond, hvis renter etter nærmere bestemmelse av herredstyret anvendes til fremme av jord- og skogbruk i distriktet. For fondet skal utarbeides vedtekter som må godkjennes av Landbruksdepartementet.

11.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

12.

Aura kraftverk skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste

tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som Aura kraftverk lar oppta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

13.

Aura kraftverk er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2).

Når 30 år er forløpet fra denne resolusjons datum kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører Aura kraftverk eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økte utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og Aura kraftverk eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av Aura kraftverk forlanges revidert hvert 5te år. Hvis Aura kraftverk leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Aura kraftverk har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av avgitt kraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

14.

Ved regulerings- og overføringsanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at Aura kraftverk har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Aura kraftverk må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Det påhviler Aura kraftverk i den utstrekning hvori det kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidens fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Aura kraftverk plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

16.

Aura kraftverk underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de fastsatte bestemmelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av Aura kraftverk etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

17.

Reguleringsbestemmelsene skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdragene for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

Som det vil fremgå av St. prp. nr. 39 og innst. S. nr. 246 for 1953 har Stortinget videre vedtatt følgende forutsetninger for reguleringen og overføringen:

- «1. a. Levering av 400 kW à kr. 40 pr. år til Eresfjord og Vistdal kommune, fordelt på Myklebostad, Torhus og Bogge.
 - b. Et tilskudd på kr. 700 000 en gang for alle til transformatoranlegg Istad og overføringsledningene Istad — Torhus og Neset prestegård — Bogge.
 - c. Et årlig tilskudd på kr. 14 000 til drift og vedlikehold av transformatoranlegg 66 kV/22 kV på Istad og ledninger.
- Tilskuddene — b og c — faller bort, hvis Aura kraftverk bygger og overtar driften av transformatoranlegg og ledninger.
2. Levering til oppsitterne i Eikisdal av 60 kW gratis ved husvegg, fordelt mellom de enkelte eiendommer av en nemnd oppnevnt av departementet. Denne levering kommer i tillegg til gratiskraften til Sætergårdene.
 3. Tilleggsbetaling av kr. 35 000 pr. år til oppsittere i Eikisdal. Beløpet forutsettes fordelt mellom de enkelte eiendommer av en nemnd oppnevnt av departementet.»

Angående forutsetningenes punkt 2 bemerkes:

Det er forutsetningen at alle som bor i Eikesdal kommer med og blir tildelt strøm av dette kvantum, således også Mardalen og Finset-Elverhøy. Strømmen kan bare tildeles eier av grunn og hus, og strømleveringen skal i fremtiden knyttes som en herlighet til bruket, som ikke kan fraskilles uten i forbindelse med skylddeling. Oppdeling må ikke finne sted i mindre enheter enn $\frac{1}{2}$ kW, og ledningsnett til den nye avtager skal være Aura kraftverk uvedkommende. Hva ledningsnett til Mardalen angår bør dette bekostes av kommunen. Avtakerne av kraften betaler mulige omkostninger ved fordelingen etter nemndas bestemmelse.

Oppsitterne i Eikesdal skal også ha anledning til å bli tildelt strøm av den tildeling kommunen skal ha ifølge punkt 1. Det kvantum som måtte tilfalle dem blir å levere over linjenettet fra Aura og vil således komme i fradrag på det som skal leveres fra Istad. Oppsitterne i Eikesdal bør betale den samme pris som måtte bli beregnet for strøm levert fra Istad.

Også eventuelle omkostninger ved fordelingen av det under punkt 3 nevnte beløp blir å betale av de berettigede etter nemndas bestemmelse.

Lesja kommune har fremholdt ønskeligheten av at Aura kraftverk blir pålagt å bygge

vei i fjellet slik at det blir forbindelseslinje fra Vestlandet til Lesja samt at visse seterhus blir flyttet og veistrekninger omlagt.

Noe påbud om bygging av forbindelsesvei har Stortinget ikke funnet å kunne gi. Derimot er Aura kraftverk, såfremt forholdene ligger til rette herfor, i bestemmelsenes post 6 pålagt å utføre visse tiltak, idet det pågående erstatningsskjønn skal kunne etablere seg som tiltaksskjønn for å ta stilling til følgende spørsmål:

1. Flytting av setre der det kan gjøres i forståelse mellom setereiere og fjellstyre.
2. Bygging av vei til ny seter eller setergrend.
3. Omlegging og utbedring av seterveiene der de måtte bli neddemt eller ødelagt på grunn av reguleringen. Herunder kan det også bli tale om å bygge helt ny veilinje.

For så vidt angår spørsmålet om en forbindelseslinje mellom Aura kraftverk og Verma på strekningen Eid — Holm har Stortinget forutsatt at det opptas forhandlinger mellom Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet og Vistdal kommune.

Som opplyst i proposisjonen er det meningen at nytt erstatningsskjønn skal avholdes etter 12 år for å kunne bedømme skadevirkninger og erstatning vedrørende fisket i Eira og Eikesdalsvatn. Stortinget har funnet det riktig at slikt skjønn også kan utvides til å omfatte mulige skadevirkninger av botanisk og mikroklimatisk art på grunn av de endrede isforhold reguleringen fører med seg. Videre skadevirkninger på grunn av endret grunnvannstand. Det forutsetter at slik utvidelse av skjønnet bare skjer såfremt det er tydelig påviselige skadevirkninger og at den som forlanger skjønn avholdt må være forberedt på å bære sine egne skjønnsomkostninger.

Stortinget har videre gitt uttrykk for at Aura kraftverk må ha plikt til å holde lovlig gjerde på de steder hvor elven blir tatt bort og ikke lenger freder for beitefe, og dette uansett om det er tatt forbehold i salgskontrakter eller ikke. Skader som kan påvises eller befryktes å oppstå ved at grus, stein og avfall ikke blir ført bort, forutsetter Stortinget blir tatt opp og avgjort av erstatningsskjønnet.

Departementet vil rå til at det blir fastsatt reguleringsbestemmelser overensstemmende med Stortingets vedtak og under de forutsetninger som ligger til grunn for Stortingets vedtak av 15. juli 1953.

Som omtalt i proposisjonen har Eresfjord og Vistdal fått forskudd på konsesjonsavgifter ved kgl. resolusjon av 8. mai 1952 kr. 300 000 og 31. oktober 1952 kr. 150 000. Det

var forutsetningen at ca. kr. 250 000 skulle nyttes til det lokale forsyningsnett og ca. kr. 200 000 til overføringslinje Istad — Torhus. Da det synes å ha rådet noen uklarhet i distriktet om hvordan det skal forholdes med hensyn til de nevnte kr. 200 000 skal departementet for ordens skyld bemerke at det er forutsetningen at beløpet skulle ytes som en midlertidig ordning inntil det var truffet avgjørelse om bygging og finansiering av overføringsledningen. Det er således meningen at beløpet skal tilbakebetales av det i forutsetningene fastsatte engangstilskudd på kr. 700 000.

Ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 ble fastsatt manøvreringsreglement for statsreguleringen av Aura — Lilledalsvassdraget.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i brevet av 14. januar 1953 vedkommende fastsettelsen av reguleringsbestemmelser anført følgende angående manøvreringsreglementet:

«Som nevnt under avsnittet om opphjør av fisket blir tappetunnelen fra Gautsjøen utstyrt med luke, som forutsettes manøvrert slik at senkningsmagasinet i Gautsjøen vil bli tømt sist og fylt først. Dette bør komme til uttrykk i reglementet og dets pkt. 2 foreslås supplert slik at pkt. 2 kommer til å lyde:

«Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdragene nedenfor dammene såvidt mulig ikke økes. Videre skal luken i tappetunnelen fra Gautsjøen settes når vannstanden er kommet ned til kote 851,0 og ikke åpnes før det er nødvendig å tømme magasinet. Før vårfloppen settes luken igjen og åpnes først når vannstanden i Aursjø—Grønningenmagasinet er steget til kote 851,0. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Aura kraftverks behov.»

I det fastsatte manøvreringsreglement er høyden på nåværende vannstand i Langvatn, Lilledalsvassdraget feilaktig. I reglementet er den oppgitt til kote 832,2, mens den er 832,3. Det medfører at oppdemningen er 10 cm mindre og senkningen 10 cm større enn oppgitt, men reguleringsgrensene er riktige og reguleringshøyden blir den samme. Selv om det er uten enhver praktisk betydning bør reglementet allikevel rettes. Pkt. 1 vedr.

Langvatn får da følgende ordlyd:

H.R. V. st.	kote	848,8
Nåv. » »	»	832,3
L.R. » »	»	824,3
Reguleringshøyde	24,5 m	
	16,5 m opp og 8,0 m ned.»	

Departementet slutter seg til hovedstyrets forslag om endring av manøvreringsreglement, som i sin helhet blir sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

a. Aursjødammen.

Gautsjøen:

H.R.V.st. (høyeste regul. vannst.)	kote	856,0
Nuv.V.st. (alminnelig lavvannst.)	»	851,0
L.R.V.st. (laveste regul. vannst.)	»	843,5

Reguleringshøyde 12,5 m.
5,0 m opp og 7,5 m ned.

Grønningen:

H.R. V. st.	kote	856,0
Nuv. » »	»	837,5
L.R. » »	»	837,5

Reguleringshøyde 18,5 m
18,5 m opp og 0 m ned.

Aursjø:

H.R. V. st.	kote	856,0
Nuv. » »	»	831,0
L.R. » »	»	827,3

Reguleringshøyde 28,7 m
25 m opp og 3,7 m ned.

b. Torbudammen.

Torbuvatn:

H.R. V. st.	kote	854,85
Nuv. » »	»	849,15
L.R. » »	»	847,85

Reguleringshøyde 7 m
5,7 m opp og 1,3 m ned.

c. Osbudammen.

Sandvatn:

H.R. V. st.	kote	848,8
Nuv. » »	»	836,2
L.R. » »	»	825,8

Reguleringshøyde 23 m
12,6 m opp og 10,4 m ned.

Langvatn:

H.R. V. st.	kote	848,8
Nuv. » »	»	832,3
L.R. » »	»	824,3

Reguleringshøyde 24,5 m
16,5 m opp og 8,0 m ned.

Osuvatn:

H.R. V. st.	kote	848,8
Nuv. » »	»	825,7
L.R. » »	»	817,8

Reguleringshøyde 31,0 m
23,1 m opp og 7,9 m ned.

d. Holbudammen.

Holbuvatn:

H.R. V. st.	kote	792,7
Nuv. » »	»	777,4
L.R. » »	»	777,4
<hr/>		
Reguleringshøyde	15,3 m	
	15,3 m opp og 0 m ned.	

e. Reinsdammen.

Reinsvatn:

H.R. V. st.	kote	892,9
Nuv. » »	»	879,7
L.R. » »	»	874,4
<hr/>		
Reguleringshøyde	18,5 m	
	13,2 m opp og 5,3 m ned.	

Høydene refererer seg til Vassdragsvesenets generalplan av 1951.

De tillatte oppdemnings- og senkningsgrenser skal angis ved faste og tydelige merker ved de enkelte magasiner.

Samtlige dammer er utstyrt med faste overløp, vannstanden i vatna kan derfor under flom stige noe over øvre reguleringsgrense.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at flommene i vassdragene nedenfor dammene så vidt mulig ikke økes. Videre skal luken i tappetunnelen fra Gautsjøen settes når vannstanden er kommet ned til kote 851,0 og ikke åpnes før det er nødvendig å tømme magasinet. Før vårfloppen settes luken igjen og åpnes først når vannstanden i Aursjø—Grønningmagasinet er steget til kote 851,0. For øvrig kan vannslippingen foregå etter Aura kraftverks behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som tilsettes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet bestemmer hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende, og at dammene og reguleringsluker til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander og eventuelt observeres og noteres nedbørsmengder, temperatur m. v.

Industridepartementet

tilråder:

1. Det fastsettes reguleringsbestemmelser for statsregulering av Aura og Lilledalsvassdraget og overføring av Aura til Lilledalsvassdraget overensstemmende med det i Industridepartementets tilråding av 31. juli 1953 inntatte utkast og under de i samme tilråding inntatte forutsetninger.
2. Det ved kgl. resolusjon av 30. mai 1952 fastsatte manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen endres slik at manøvreringsreglementet i sin helhet blir i samsvar med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

28. Foreningen til Randsfjords Regulering.

(Fristforlengelse for ytterligere regulering av Randsfjord.)

Departementets avgjørelse 28. september 1953.

I medhold av § 12 punkt 1 i lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 forlenges de ved kgl. resolusjon av 16. mars 1951 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av den ytterligere regulering av Randsfjord med 2 år til henholdsvis 16. mars 1955 og 16. mars 1960.

29. A/S Dale Fabrikker.

(Tillatelse til å leie inntil 2 000 el.-HK spillkraft fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap.)

Departementets avgjørelse 30. september 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 22. april 1949 tillates det A/S Dale Fabrikker å leie inntil 2 000 el.-HK spillkraft fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap for tiden inntil 26. november 1976.

Tillatelsen meddeles på samme vilkår som tillatelsen av 26. november 1926 til leie av inntil 2 000 el.-HK, idet dog bestemmelsen om avgift i vilkårenes post 9 ikke skal gjelde for den nå meddelte tillatelse.

30. Falconbridge Nikkelverk A/S.

(Tillatelse til å leie ytterligere inntil 7 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 23. oktober 1953.

Ved kgl. resolusjon av 11. april 1946 og 31. mars 1949 har Falconbridge Nikkelverk A/S fått tillatelse til å leie inntil 16 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1946 side 39 flg. og 1949 side 53 flg.

Tillatelsene gjelder for den tid kraftleveransen står ved makt, dog ikke utover 1. juli 1963.

På vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S har h.r. advokat Georg Lous i brev av 18. juni 1953 søkt om tillatelse til å leie ytterligere 7 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk. Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i brev av 15. september 1953 har avgitt følgende uttalelse:

«Med Industridepartementets påtegning av 20. juni 1953 mottok Hovedstyret til uttalelse en søknad av 18. juni 1953 fra høyesterettsadvokat Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om konsesjon på leie av ytterligere inntil 7 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Søknaden lyder slik:

«Jeg tillater meg å vise til min ekspedisjon av 6. januar 1949 hvor jeg på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S søkte om konsesjon på leie av 6 400 kW utover de 9 600 kW som selskapet tidligere hadde tatt ut fra Kristiansands Kommunale Elektrisitetsverk.

I tillegg til disse i alt 16 000 kW som Falconbridge har fått konsesjon på å leie søkes det nå om konsesjon på leie av ytterligere 2 000 kW + 5 000 kW, slik at kraftforbruk kommer opp i 23 000 kW. Jeg vedlegger i denne forbindelse kopi av tilleggsavtale mellom Falconbridge Nikkelverk A/S og Kristiansands Kommunal Elektrisitetsverk datert 2. oktober 1952 samt kontrakt mellom de samme parter av 28. april 1953.

De to tidligere kontrakter av 28. oktober og 29. november 1948 som det henvises til i tilleggsavtalen medfulgte min tidligere nevnte ekspedisjon av 6. januar 1949. Det kan opplyses at den her foreliggende tilleggsavtale og kontrakt er approbert av Kristiansands Bystyre ved vedtak av 15. ds.

På vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S ber jeg om at der må bli gitt konsesjon etter loven av 14. desember 1917 nr. 16 kap. IV på den foreliggende tilleggsavtale og kontrakt med Kristiansands Kommunale Elektrisitetsverk, om leie av ytterligere 7 000 kW årskraft.»

Kristiansand bystyre har godkjent tilleggsavtalen av 2. oktober 1952 og kraftleiekontrakten av 28. april 1953 mellom Falconbridge

Nikkelverk A/S og Kristiansands Elektrisitetsverk, henholdsvis i møter den 19. desember 1952 og 15. juni 1953. Rådmannen i Kristiansand har derfor i påtegning av 8. juli 1953 meddelt at han ikke har funnet det påkrevd å forelegge saken for bystyret på nytt.

Fylkesmannen i Vest-Agder har i påtegning av 13. juli 1953 til hovedstyret meddelt at fylket ikke har noe å bemerke til søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 11. april 1946 er Falconbridge Nikkelverk A/S meddelt konsesjon på leie av inntil 9 600 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk, og ved kgl. resolusjon av 31. mars 1949 er selskapet meddelt konsesjon på leie av ytterligere 6 400 kW, til sammen 16 000 kW. Konsesjonene, som gjelder til 1. juli 1963, er meddelt på betingelser om en årlig avgift av kr. 1. pr. kW til Staten, og en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til kommuner av den kraft hvorav det skal betales leie. For øvrig er tillatelsene meddelt på vanlige vilkår uten andre særvilkår.

Som nevnt i søknaden skal Kristiansands Elektrisitetsverk levere ytterligere inntil 7 000 kW til nikkelverket, ifølge tilleggsavtalen av 2. oktober 1952 om levering av 2 000 kW og kraftleiekontrakten av 28. april 1953 om levering av ytterligere 5 000 kW. Tilleggsavtalen gjelder til 1. juli 1963, og kraftleiekontrakten gjelder til 1. juli 1975.

I henhold til tilleggsavtalen av 2. oktober 1952 forplikter elektrisitetsverket seg til å levere 2 000 kW fra 1. mai 1954, og fra samme dato forplikter nikkelverket seg til å betale for kraften, uansett om den uttas eller ikke. Prisen på disse 2 000 kW er kr. 110 pr. kW/år, med forbehold om indeksregulering.

I henhold til kraftleiekontrakten av 28. april 1953 forplikter elektrisitetsverket seg til å levere 5 000 kW fra det tidspunkt maskin I i Steinsfossen kraftstasjon settes i regulær drift, (etter planen høsten 1957) og fra samme tidspunkt forplikter nikkelverket seg til å betale for kraften, uansett om den uttas eller ikke. Fra samme tidspunkt trer kontrakten i kraft. Prisen på de 5 000 kW er kr. 120 pr. kW/år, dog med forbehold om reduksjon hvis elektrisitetsverket oppnår et gunstigere lån enn til 3,5 pst. rente pr. år til Steinsfossens utbygging. All kraft skal leveres som vanlig prima kraft.

Kristiansands bystyres vedtak av 19. desember 1952 om inngåelsen av tilleggsavtalen av 2. oktober 1952 om levering av de 2 000 kW er godkjent ved Kommunaldepartementets brev av 26. mars 1953 til fylkesmannen i Vest-

Agder, dog med forbehold med hensyn til avgjørelsen av konsesjonsspørsmålet.

Ifølge dokumentene disponerer Kristiansands Elektrisitetsverk i alt 50 000 kW fra sine tre kraftstasjoner: Iveland, Nomeland og Kringsjø samt inkl. leie av 3 300 kW fra Vest-Agder Elektrisitetsverk. Av de 50 000 kW leveres 18 000 til Falconbridge Nikkelverk inkl. de ytterligere omsøkte 2 000 kW fra 1. mai 1954, slik at verket da etter fradrag for overføringstap får til disposisjon for byens egen forsyning bare 28 000 kW mens belastningen allerede vinteren 1952—53 nådde denne høyde. For å møte det stigende konsum har verket besluttet utbyggingen av Steinsfossen i Otra, foreløpig med et aggregat på 25 000 kVA. Utbyggingen er forutsatt tilendebrakt høsten 1957.

Ved kgl. resolusjon av 5. juni 1953 er Kristiansands Elektrisitetsverk gitt tillatelse til å leie Statens $\frac{1}{5}$ av den fallstrekning som det er aktuelt å utbygge. Leieavtalen er bindende i 20 år fra 1. juli 1957, altså inntil 1. juli 1977.

De ytterligere 5 000 kW for nikkilverket skal som nevnt leveres fra Steinsfossen når første byggetrinn er tilendebrakt. Inntil anlegget kommer i drift regner verket med et betydelig kraftunderskudd (ca. 6 000 kW), foruten økningen i kraftleveringen til storindustri og leveringer utenom verkets forsyningsområde. Økningen av kraftleveringen til nikkilverket med de første 2 000 kW fra 1. mai 1954 har verket likevel måttet påta seg for fremtidig å sikre seg mot at denne stor-konsument overflytter en del av virksomheten annetsteds.

Hovedstyret vil etter omstendighetene rå til at den foreliggende søknad om konsesjon på ytterligere kraftleie for Falconbridge Nikkelverk blir innvilget. Som det vil bemerkes har tilleggsavtalen, kraftleiekontrakten og avtalen med Staten samtlige forskjellige utløpstider. Tilleggsavtalen om leie av de 2 000 kW utløper samtidig med hovedkontrakten og kraftleiekonsesjonen av 11. april 1946, altså den 1. juli 1963. Kraftleiekontrakten av 28. april 1953 på leie av de ytterligere 5 000 kW gjelder derimot til 1. juli 1975 etter forlangende av Kristiansands Elektrisitetsverk, av hensyn til finansieringen av utbyggingen av Steinsfossen. Etter muntlig meddelelse fra direktøren for Kristiansands Elektrisitetsverk vil det senere bli å ta opp spørsmålet om forlengelse av hovedkontrakten og tilleggsavtalen, slik at alle kraftleieavtalene utløper samtidig, eventuelt den 1. juli 1975, men inntil videre blir utløpstidene for disse å opprettholde til henholdsvis 1. juli 1963 og 1. juli 1975.

Hovedstyret vil i henhold hertil anbefale tillatelsen til å leie de inntil 2 000 kW gitt inntil

1. juli 1963 mens tillatelsen til å leie de ytterligere inntil 5 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverks utbygging av Steinsfossen anbefales gjort gjeldende inntil 1. juli 1975.

For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt i Falconbridge Nikkelverk A/S' konsesjoner kgl. resolusjon av 11. april 1946 og kgl. resolusjon av 31. mars 1949 på leie av de opprinnelige henholdsvis 9 600 kW og 6 400 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk, herunder innbefattet vilkårene om avgift til kommuner og Staten.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. september 1953.»

Departementet skal bemerke:

Kristiansands Elektrisitetsverk fikk ved kgl. resolusjon av 5. juni 1953 tillatelse til å leie statens $\frac{1}{5}$ av fallstrekningen Steinsfoss—Paulenfoss for et tidsrom av 20 år fra 1. juli 1957 bl. a. på betingelse av at utbyggingen av fallstrekningen blir gjennomført etter planer godkjent av staten.

Utbyggingen, som er forutsatt tilendebrakt høsten 1957 og antas å gi en nettotilvekst på ca. 24 000 kW, er nødvendig for å møte det stigende kraftbehov, idet Kristiansands Elektrisitetsverk inntil anlegget kommer i drift regner med et kraftunderskudd på ca. 6 000 kW, bortsett fra økingen i kraftleveringen til storindustri og leveringer utenom verkets forsyningsområde.

5 000 kW av de 7 000 kW Falconbridge Nikkelverk A/S nå søker om tillatelse til å leie skal leveres fra den planlagte kraftstasjon i Steinsfossen, mens leveringen av de øvrige 2 000 kW skal påbegynnes allerede 1. mai 1954. Denne levering vil bety en sterk belastning for elektrisitetsverket inntil kraftstasjonen i Steinsfossen blir ferdig. Departementet finner det imidlertid av betydning at nikkilverket får den kraft det har behov for og vil i tilslutning til hovedstyret rå til at de søkte tillatelser blir innvilget.

En er enig med hovedstyret i at tillatelsen til leie av de 2 000 kW gjøres gjeldende for tiden inntil 1. juli 1963, slik at tillatelsen utløper samtidig med de tidligere meddelte konsesjoner, og at tillatelsen til leie av de 5 000 kW fra Steinsfossen gjøres gjeldende til 1. juli 1975, som kontrakten mellom nikkilverket og elektrisitetsverket.

Overensstemmende med hovedstyrets forslag vil en rå til at tillatelsene for øvrig meddeles på samme vilkår som de tidligere tillatelser.

I disse er betinget en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til staten og en årlig avgift av kr. 1

pr. kW til kommuner av den kraft hvorav det skal betales leie. Tillatelsene er for øvrig meddelt på vanlige vilkår.

Vilkårene for de nye tillatelser blir således i sin helhet sålydende:

«1. Leietid.

Tillatelsen til å leie 2 000 kW i henhold til tilleggsavtale av 2. oktober 1952 gjelder så lenge tilleggsavtalen står ved makt, dog ikke lenger enn til 1. juli 1963.

Tillatelsen til å leie 5 000 kW i henhold til kontrakt av 28. april 1953 gjelder så lenge kontrakten står ved makt, dog ikke lenger enn til 1. juli 1975.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der skal betales leie, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW og til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Blir avgiften ikke betalt til forfallstid, svares 6 pst. årlig rente fra forfallsdagen.

De nærmere bestemmelser om beregningen og betalingen av avgiften fastsettes av departementet.

10. Kontroll.

Selskapet plikter å rette seg etter de bestemmelser som vedkommende departement måtte treffe til kontroll med at konsesjonsvilkårene blir holdt.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelser av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsvilkårene.

Overtredelse av de vilkår som er fastsatt i postene 2 og 10 medfører i tilfelle av gjentakelse tap av konsesjon hvis forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Industridepartementet

tilråder:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV tillates det Falconbridge Nikkelverk A/S å leie ytterligere inntil 7 000 kW fra Kristiansands Elektrisitetsverk på de betingelser som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. oktober 1953.

31. Egersund kommunale Elektrisitetsverk.

(Tillatelse til å regulere Spjodevatn og Mjåvatn m. v.)

Kgl. resol. av 23. oktober 1953.

Egersund kommunale Elektrisitetsverk fikk den 19. juli 1940 tillatelse til å regulere Nodlandsvatn, Hyttevatn, Liavatn og Kydlandsvatn i Grødemsvassdraget i Rogaland fylke. Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1946 ble tillatelsen stadfestet og samtidig fikk elektrisitetsverket tillatelse til ytterligere regulering av de nevnte vatn.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved brev av 19. september 1953 gitt følgende uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 24. juli 1951 fra o.r.sakfører K. H. Schaanning på vegne av Egersund kommunale Elektrisitetsverk om tillatelse til å regulere Spjodevatn og Mjåvatn m. v. og overføre avløpet til Kydlandsvatn i Grødemsvassdraget:

«Departementet har 6. august 1951 oversendt til uttalelse søknad av 24. juli s. å. med bilag fra overrettssakfører K. H. Schaanning på vegne av Egersund kommunale Elektrisitetsverk.

Av søknaden hitsettes:

«Ved kgl. resolusjon av 6. januar 1939 fikk Egersund kommunale elektrisitetsverk i medhold av vassdragslovens § 25 tillatelse til å regulere Smievatn i Grødemsvassdraget.

Den 6. februar s. å. fikk Egersund kommunale elektrisitetsverk tillatelse av Hovedstyret for Norges Vassdrags- og elektrisitetsvesen til å bygge og drive en kraftstasjon med en 1 350 K. V. A. generator ved Grødemfossen.

Den ovenfor omhandlede reguleringsstillatelse angikk hevning av Smievatn, hvorved man oppnådde et magasin på 1,1 mill. m³. Den 19. juli 1940 fikk elektrisitetsverket Administrasjonsrådets tillatelse til å regulere Nodlandsvann, Hyttevann, Liavann og Kydlandsvann i Grødemsvassdraget.

Denne reguleringstillatelse angikk:

1. 2 meters senkning av Hyttevann, hvorved oppnåes et reguleringsmagasin på 0,7 mill. m³.
 2. 3 meters senkning av Nodlandsvann ved en kanal, hvorved oppnåes et magasin på 9 mill. m³.
 3. 3 meters senkning av Liavann, hvorved oppnåes et magasin på 3 mill. m³.
 4. 3,5 meters senkning av Kydlandsvann, hvorved oppnåes et magasin på 2 mill. m³.
- Ved kgl. resolusjon av 5. juli 1946 fikk Egersund kommunale elektrisitetsverk tillatelse til ytterligere å regulere:
1. Hyttevann ved 3 meters oppdemning, hvorved magasinet ville bli på 1,75 mill. m³.
 2. Nodlandsvann ved 3 meters oppdemning, hvorved magasinet i fullt utbygget stand ville bli på 19 mill. m³.
 3. Liavann ved 3 meters oppdemning, hvorved magasinet ville bli på ca. 6,5 mill. m³.
 4. Kydlandsvann (Hegdalsvann) ved 3 meters oppdemning, hvorved magasinet ville bli på ca. 3,6 mill. m³.

Ved skrivelse av 27. april 1949 gav det Kgl. Industri-, Håndverk- og Skipsdepartement i henhold til vassdragslovens § 62 punkt 1 og 2 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 28. juni 1946 Egersund kommunale elektrisitetsverk tillatelse til å ekspropriere grunn og rettigheter som trengs for å regulere Røssvann og Grønnevann i Helleland og overføre avløpet til Grødemsvassdraget.»

Av søknaden for øvrig, bilagene og senere innsendte supplerende opplysninger fremgår at elektrisitetsverket ikke ser seg i stand til å dekke det stadig økende behov for elektrisk energi. For å øke kraftproduksjonen i sine 2 kraftanlegg i Grødemsvassdraget — Honnefossen (37 m) mellom Kydlandsvatn og Smievatn og Grødemfossen (63 m) mellom Smievatn og Svåvatn — søker det om tillatelse til å regulere Spjodevatn og Mjåvatn og overføre avløpet via Kråkevatn til Kydlandsvatn overensstemmende med plan datert mai 1950.

Spjodevatn ligger på kote 129,0 og er 3,3 km², det har nå sitt avløp gjennom Åvendalsvatn og Mjåvatna (har ikke noe å gjøre med forannevnte Mjåvatn) til Svåvatn nederst i Grødemsvassdraget.

Mjåvatn ligger på kote 130,75, er ca. 0,2 km² og har avløp gjennom Fossevatn til Liavatn i Sokndalsvassdraget. Planen går ut på å demme opp Spjodevatn og Mjåvatn henholdsvis 8,5 og 6,75 til kote 137,5 ved faste dammer i utløpsosene og regulere vatna 6,0 m mellom kotene 137,5 og 131,5. Det forutsettes gravd en kort kanal mellom Spjodevatn og Mjåvatn, fra dette føres vannet ved hjelp av 2 mindre kanaler gjennom 2 små tjern og en ca. 70 m lang tunnel over til Kråkevatn, som har avløp til Kydlandsvatn. Begge tjern demmes noe opp.

Da det er meningen å overføre hele avløpet også under flom vil det bli sprengt eller gravd ut et flomløp med bunn på kote 137,5 (HRV) fra det innerste tjern over til Kråkevatn. Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement inneholder derfor følgende bestemmelse:

«Flommen avledes gjennom fritt overløp til Kråkevatn.»

For øvrig forutsettes tappingen å skje etter elektrisitetsverkets behov.

Størrelsen av det nedbørfelt, som blir overført, er oppgitt til 13,9 km² og det gjennomsnittlige årlige avløp til ca. 26 mill. m³ tilsvarende en gjennomsnittlig vassføring på 0,83 m³/sek. Med det ved reguleringen innvunne magasin på 21 mill. m³ påregner ansøkeren ideell regulering og kraftøkningen i de to anlegg skulle da tilsammen bli ca 1 100 nat.-HK.

Regulerings- og overføringsanleggene er i januar 1952 beregnet å komme på kr. 381 000.

Søknaden inneholder oppgave over de eiendommer m. v. som berøres av tiltaket. Lensmannen i Sokndal har etter oppdrag av ansøkeren befart eiendommene i Sokndal herred og konferert med eierne. Hans innberetning herom, datert 22. mai 1951, vedliggjer søknaden og konkluderer med at det i første rekke er sauebeite som vil gå tapt. Videre neddemmes en del dyrkbare myrstreknings og litt dyrket mark samt en del skog. Hertil kommer skade på fiske, vanskeligere atkomst til enkelte beitestreknings og ulemper ved at avløpselvene på sine steder ikke lenger vil danne naturlig gjerde. Dessuten vil Åvendalsoppsitternes lille elektrisitetsverk nedenfor Spjodevatn miste sitt driftsvann og Vestlandske Vassdrag & Kraftselskap A/S' kraftanlegg i Sokndalsvassdraget berøves ca. 1 pst. av nedbørfeltet.

Skadevirkningene innen Eigersund herred består etter det av ansøkeren fremlagte materiale vesentlig i at Rodveltoppsitternes lille elektrisitetsverk nedenfor Åvendalsvatn mister sitt driftsvann, neddemming av noe sauebeite og vanskeligheter for ferdselen på og over de vatn som omfattes av søknaden. For gården Kydlands vedkommende dreier det seg om vanskeligheter for transport av høy og torv over Mjåvatn og ulemper ved at de prosjekterte kanaler vil dele opp utmarka. Også innen Eigersund herred er elva fra Spjodevatn naturlig gjerde nå og ansøkeren regner med at det må settes opp gjerder på nærmere angitte steder.

Ansøkeren gjør rede for fisket i vassdraget nedenfor Spjodevatn, men tør ikke uttale noe bestemt om mulige skadevirkninger på det.

Videre peker han på at grunneierne ved Grødemsvassdraget kanskje vil fremkomme med erstatningskrav på grunn av den økede vassføring og ber meddelt om disse grunneiere bør innstevnes til ekspropriasjonsskjønnet.

Til slutt søkes om at tillatelsen må bli gitt på ubegrenset tid og om fritagelse for å erlegge avgifter.

Egersund kommunale Elektrisitetsverk opplyser i brev av 15. januar 1952 at det i alt neddemmes ca. 165 dekar snaufjell og ca. 480 dekar lynchhei og myr.

Ansøkeren har 28. juli 1952 sendt inn utskrift av overenskomster med eierne av elektrisitetsverkene på Rodvelt og Avendal om innløsning. Etter overenskomstene, datert henholdsvis 17. og 25. og 26. april s. å., er innløsningssummen henholdsvis kr. 30 000 og kr. 10 000. Dessuten skal Egersund kommunale Elektrisitetsverk for all fremtid levere 10 kW gratis ved husvegg til hver av de 6 oppsittere, 3 på Rodvelt og 3 på Avendal. For skader og ulemper ved reguleringen og overføringen for øvrig skal de 3 siste ha en engangserstatning på tilsammen kr. 8 300 og en årlig erstatning på tilsammen kr. 1 500. Videre skal det for en av dem anordnes båtslipp ved Spjodevatn. Dessuten skal elektrisitetsverket etter eget valg sette opp og vedlikeholde de gjerder som det finner nødvendig. Hvis dyr kommer til skade på grunn av manglende gjerde eller dårlig vedlikehold skal elektrisitetsverket være erstatningspliktig. For Rodvelts vedkommende forutsettes skader for øvrig erstattet etter skjønn, hvis ikke minnelig ordning oppnås.

Overenskomstene, som er godkjent av Egersund bystyre i møte 23. mai 1952, er trådt i kraft 1. januar 1953.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 13. og 15. november 1951 (nr. 264 og 266) og den har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Eigersund herredstyre har i møte 5. juli 1952 gjort slikt vedtak:

«Mellom gården Rodvelt's oppsittere og konsesjonssøkeren er der inngått overenskomst, vedtatt av Eigersund herredstyre. Hvis konsesjonen blir gitt innen 1. januar 1953 er forholdet for disse oppsittere i orden. Avskrift av overenskomsten vedlegges.

For rettighetshavere i vedkommende vassdrag nedenfor Rodvelt antas skadene ikke å bli så store at konsesjon av den grunn bør nektes.

Gården Kydlands oppsittere vil bli påført skade ved reguleringen. Ved tidligere reguleringer er en del av gårdsvegen satt under vann uten at veggen er omlagt eller erstatning

ydet. Ved den nye regulering vil forholdet bli ytterligere forverret, idet Kydlandsvannet i langt større utstrekning vil være fullt på grunn av overføringen. Herredstyret krever at erstatningen til oppsitterne ytes i form av strøm, enten etter skjønn eller minnelig overenskomst, da en mener det ikke er riktig at en gård berøves sine naturherligheter mot vederlag i penger som utbetales den aktuelle eier, slik at gården i framtiden synker i verdi.

Under henvisning til foranstående finner herredstyret å kunne anbefale konsesjonssøknaden på følgende vilkår: Hvis konsesjon ikke er gitt innen 1. januar 1953 må der være truffet ny ordning med oppsitterne på gården Rodvelt før konsesjon gis. Konsesjonen gis på betingelse av at søkeren straks omlegger gårdsvegen til Kydland der den er satt under vann på grunn av regulering i vassdraget, godkjent av vegsjefen i Rogaland og slik at omleggingen kan gå inn i en senere ombygging av veggen til bygdeveg. Erstatningen til Kydlands oppsittere ytes i form av elektrisk strøm.»

Vedtaket er ledsaget av følgende brev, datert 8. juni 1952, fra Eigersund formannskap:

«I 1948 søkte Egersund komm. elektrisitetsverk om tillatelse til å forhøye driftsspenningen på overføringslinjen fra Grødem Kraftstasjon til mottagerstasjonen ved Egersund. Søknaden ble anbefalt av Eigersund herredstyre på uttrykkelig betingelse av at Egersund komm. elektrisitetsverk påtok seg levering av elektrisk strøm til de nevnte gårder. Ved senere vedtak av desember 1950 har herredstyret igjen gjort departementet oppmerksom på forholdet. En tør i denne forbindelse nevne at det har vært et vilkår for alle tidligere anbefalinger på søknader om konsesjon fra Egersund komm. elektrisitetsverk at de gårder som blir berøvet sine vassrettigheter, skulle bli tildelt elektrisk kraft. Ikke noen av disse vilkår er tatt hensyn til.

I forbindelse med departementets gitte konsesjon til Egersund komm. elektrisitetsverk av 29. desember 1950 henstilles til Egersund komm. elektrisitetsverk og Eigersund herreds elektrisitetsverk å treffe overenskomst om levering av strøm til gårdene. En har ikke kommet til enighet om dette. En skal be det ærede departement medvirke til at ordning kan oppnås. Herredet mener at Egersund komm. elektrisitetsverk har gitt muntlig tilsagn om å levere strøm til de omhandlede gårder som berøres av reguleringen, før herredet anbefalte konsesjon.»

Formannskapet opplyser at brevet i denne form ble vedtatt i herredstyremøtet den 5. juli 1952. I samme møte godkjentes den mellom Egersund kommunale Elektrisitetsverk og oppsitterne på Rodvelt inngåtte kontrakt.

Sokndal herredstyre, som har behandlet saken i møte 29. desember 1952, anbefaler søknaden under henvisning til en mellom Sokndal og Egersund kommune inngått kontrakt. Denne som er datert 22. og 23. desember 1952 lyder slik:

- «1. Egersund komm. Elektrisitetsverk yter Vestlandske Vassdrag og kraftselskap en erstatning på kr. 15 000 for Mjåvatn.
2. Egersund komm. Elektrisitetsverk påtar seg å bygge elektrisk overføringsanlegg og fordelingsanlegg fram til gårdene Gyland, Birkeland, Egeli, Selebø, Saurdal og Ribland i Sokndal herred og overtar etter utbyggingen driften og vedlikeholdet av dette anlegg. Strømprisen til abonnentene beregnes etter Egersund komm. Elektrisitetsverks tariffer.
3. Sokndal Kommune eller oppsitterne i ovennevnte kretser søker om statstilskott til linjen etter planer utarbeidet av Egersund komm. Elektrisitetsverk og som er godkjent av Sokndal kommune.
4. Sokndal kommune vil medvirke til å søke oppnådd en minnelig ordning når det gjelder erstatningen til oppsitterne rundt Spjodevatn og Mjåvatn for så vidt angår oppsitterne i Sokndal herred, unntatt oppsitterne på Ougendal.
5. Sokndal kommune påtar seg alle utgifter til stolpegrunn, tomter til kiosker og eventuelle erstatninger for ulemper i forbindelse med både høy- og lavspennetettet.
6. Sokndal kommune garanterer for et lån på inntil kr. 50 000 til bygging av ovennevnte linje. Lånet skal være innbetalt i løpet av 15 år.
7. Sokndal kommune frafaller kravet om konsesjonskraft under forutsetning av at ovennevnte gårder blir sikret strøm på like vilkår med Egersund kommunale Elektrisitetsverks øvrige abonnenter.
8. Utbyggingen av det elektriske linjenettet til ovennevnte gårder skal være ferdig innen 31. desember 1953 eller 9 måneder etter at konsesjon er gitt.»

Etter det som foreligger har herredstyret vedtatt å betale et tillegg på kr. 15 000 til det i kontraktens pkt. 1 nevnte beløp på kr. 15 000. Videre at ansøkeren har ordnet seg i minnelighet med grunneierne ved Spjodevatn og Mjåvatn innen Sokndal angående erstatning for den skade de lider ved oppdemningen.

Vestlandske Vassdrag og Kraftselskap A/S godtar i brev av 3. januar 1953 de forannevnte kr. 30 000 som full erstatning for den kraftreduksjon tiltaket medfører i selskapets kraftstasjoner og har ikke noe å innvende mot at den omsøkte tilatelse blir gitt.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor anfører i brev av 7. januar 1953 at tiltaket påregnes å gi en kraftøkning i Grødemfoss av ca. 5 mill. kWh og i Honnefoss av ca. 3,2 mill. kWh. Kontoret peker på Eigersund herreds krav vedr. kraftlevering til oppsitterne ved Grødemsvassdraget og mener at dette spørsmål nå bør søkes ordnet på noenlunde samme måte som for Sokndal. Det nevner at Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap A/S har påtatt seg å bygge ledning fram til en avsidesliggende gård, Gaudland, mot at

Sokndal herred deltar i utgiftene. Under henvisning hertil anbefales søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer Elektrisitetskontorets anbefaling, jfr. hans ekspedisjon av 14. januar 1953.

Inspektøren for ferskvannsfisket anfører i brev av 3. januar 1953:

«Ifølge uttalelse i saken fra konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge vil reguleringen bl.a. medføre at en del gyteplasser vil forsvinne. Hvor stor innvirkning dette vil få på den naturlige reproduksjon er umulig å ha noen formening om på forhånd.

For å kunne bøte på eventuelle skader som måtte oppstå, finner en, etter samråd med Landbruksdepartementet, å ville foreslå følgende tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeriblogiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.»

For øvrig tar en forbehold om at en fiskerisakkyndig må bli oppnevnt til å delta i eventuelle skjønn for fastsettelse av skader og erstatninger for fisket.»

Uttalelsene fra distriktet ble med Hovedstyrets brev av 21. januar 1953 forelagt ansøkeren, idet man spesielt henledet oppmerksomheten på det som er anført av Rogaland fylkes elektrisitetskontor og Eigersund herred vedr. strøm til oppsitterne ved Grødemsvassdraget.

Egersund kommunale Elektrisitetsverk opplyser i sitt svar av 11. februar 1953 at omleggingen av veien langs Kydlandsvatn er blitt sinket fordi det er reist spørsmål om helt ny vei til Kydland. Elektrisitetsverket er på sin side villig til å la den del av veien, som verket skal legge om, gå inn i det nye veianlegg, og Rogaland vegvesen har for lang tid tilbake fått anmodning om å foreta den nødvendige stikning og beregning. Elektrisitetsverket fremholder at veien til Kydland ikke på noe punkt er satt under vann og at det, så lenge nyanlegget og dermed omleggingen ikke er gjennomført, ikke kan få

utnyttet den tidligere tillatte regulering av Kydlandsvatn. Elektrisitetsverket anfører videre:

«Hva angår spørsmålet om elektrisk kraft til de gårdene som blir berørt og har vært berørt av de foretatte reguleringer i Grødemsvassdraget, så kan det opplyses at i samtlige tilfeller er det ydet erstatninger etter skjønn. Eigersund herreds Elektrisitetsverk har anledning til å ta ut elektrisk kraft fra Grødemfoss kraftstasjon til disse gårdsbruk. Styret finner det urimelig at Eigersund komm. Elektrisitetsverk — i tillegg til at det har betalt den pålagte erstatningen, og i tillegg til at det leverer elektrisk kraft til Eigersund herred til priser som ligger under produksjonsprisen — også skal påta seg levering av elektrisk kraft til de strøk av Eigersund herred som dette elektrisitetsverk ikke finner regningssvarende for seg. Eigersund komm. Elektrisitetsverk har intet imot å yte erstatninger i form av elektrisk kraft, men en kan ikke gå med på å yte både dette og erstatninger i kontanter etter skjønn. Eigersund komm. Elektrisitetsverk har imidlertid allikevel gått med på forhandlinger for om mulig å finne fram til en løsning av denne sak. Disse forhandlinger pågår fremdeles.»

Elektrisitetsverket vedlegger bl. a. referat fra konferanse med opsitterne på Kydland den 20. oktober 1952. Det fremgår herav at partene var enige om å få oppstukket og kalkulert hele veien langs Kydlandsvatn og oppmålt og kalkulert den del av den gamle veien som blir satt under vann. Videre at oppsitterne ønsket erstatningen for jordskade ved oppdemningen av Spjodevatn og Mjåvatn m. v. gitt i form av gratis strøm og at de regnet med å måtte ha 8—10 kW. Strømmen skulle leveres så snart Eigersund herred bygger linje fram til Kydland, inntil så skjer forutsettes en årlig erstatning i penger. Etter referatet var det enighet om å få avgitt en veiledende takst over jordskaden.

I tilknytning til bemerkningene opplyser ansøkeren i brev av 12. februar 1953 at det ikke er truffet noen overenskomst med grunneierne ved det lille elvestykke mellom Mjåvatna og Svåvatn.

Eigersund kommunale Elektrisitetsverk har så i brev av 14. mars 1953 bedt behandlingen utsatt til det foreligger noe nærmere om resultatet av de endelige forhandlinger med oppsitterne på Kydland. I brev av 10. juni 1953 opplyser Elektrisitetsverket at forhandlingene trekker lenger ut enn ventet, men at det ennå er håp om minnelig ordning. Det finner imidlertid ikke å kunne vente lenger på resultatet av forhandlingene og ber Hovedstyret behandle saken så snart som mulig. Det opplyses at det er enighet om at verket skal innløse de områder i utmarka av eiendommene som ved reguleringsanleggene blir skilt fra hovedbru-

kene i stedet for å bygge bruer over kanalene. Men det ber om at en eventuell tillatelse ikke må bli fastlåst til ett av disse alternativer.

Ordføreren i Eigersund herred, som har fått seg forelagt Eigersund kommunale Elektrisitetsverks bemerkninger av 11. februar 1953, ber i brev av 12. mars 1953 om at saken ikke må bli avgjort før det foreligger et resultat av forhandlinger mellom byens og herredets elektrisitetsverker om en ordning av elektrisitetsforsyningen i Grødemsvassdragets nedbørfelt og før herredstyret har hatt anledning til å uttale seg herom.

Hovedstyret skal bemerke:

Eigersund kommunale Elektrisitetsverk eier fallene i Grødemsvassdraget mellom Nodlandsvatn og Svåvatn. Det nederste mellom Smievatn og Svåvatn på 63 m er utbygd og det 37 m høye fall mellom Kydlandsvatn og Smievatn, Honnofossen, bygges ut nå. Fallet mellom Nodlandsvatn og Liavatn og mellom dette og Kydlandsvatn er henholdsvis 17,5 og 6,5 m.

For å øke lågvassføringen har elektrisitetsverket som det fremgår av søknaden fått flere reguleringstillatelser, men det trenges mer kraft. Verket søker derfor om tillatelse til å regulere Spjodevatn i Grødemsvassdraget og Mjåvatn med et par små tjern i Sokndalsvassdraget og å overføre hele avløpet fra disse vatn til Kydlandsvatn i førstnevnte vassdrag. Ved overføringen økes det nåværende nedbørsfelt med 13,9 km² til 74,4 km². Magasinet i Spjodevatn m. v. ved den omsøkte reguleringshøyde på 6 m er oppgitt til 21 mill. m³ som omtrent tilsvarende årsavløpet. Med dette magasin kan påregnes ideell regulering av det overførte felt, og vassføringsøkingen blir altså lik gjennomsnittsvassføringen. Ansøkeren har anslått denne til 0,83 m³/sek., men Hydrologisk avdeling antar at den ikke bør settes høyere enn til 0,68 m³/sek. Den tilsvarende kraftøking i Grødemfoss blir ca. 570 nat.-HK og i Honnofoss ca. 330 nat.-HK, tilsammen ca. 900 nat.-HK.

Som følge av den store reguleringsprosent vil Spjodevatn i ugunstige perioder ikke kunne fylles hvert år. Eksempelvis kan nevnes at vatnet ved jevn tapping sannsynligvis ikke ville ha vært fylt mellom 1939 og 1949. Man tar som vanlig forbehold om å kunne revidere økingsberegningene senere.

Da kraftøkingen i Grødemfossen blir over 500 nat.-HK blir søknaden å behandle etter reguleringsloven, jfr. § 3, pkt. 2 d.

Fordelene ved reguleringen og overføringen er altså en kraftinnvinning på 900 nat.-HK, motsvarende ca. 540 kW eller vel 4,7 mill. kWh.

Skader og ulemper ved reguleringen består etter det som foreligger i neddemning av ca. 165 dekar snaufjell og ca. 480 dekar lynchhei og myr med noe bjerkeskog og kanskje litt dyrket mark. Hertil kommer skade ved forsumping av mark som ligger nær ned til øvre reguleringsgrense. Det er opplyst at traktene omkring vatna benyttes til sauebeite og at en del av myrstreknin-gene er dyrkbare. Man vedlegger avskrift av overingeniør Bangs notat fra befaring av vatna.

Videre må man regne med at fisket skades og at ferdselen på og over vatna — sommer som vinter — vanskeliggjøres, jfr. det som er anført foran om fyllingsmulighetene.

Ved overføringen av Spjødevatn vil den øvre del av elva fra dette til Åvendalsvatn praktisk talt bli tørrlagt og elva videre fra sistnevnte vatn til Svåvatn berøves en vesentlig del av sitt nedbørfelt. Det medfører at to små private elektrisitetsverk mister sitt driftsvann og må nedlegges, videre at elva på enkelte strekninger ikke lenger vil danne naturlig gjerde og at fisket skades. Overføringskanalene mellom Spjødevatn og Kråkevatn vil dele opp Kydlandsgårdenes utmark og hindre atkomsten til de atskilte deler. Dessuten må man regne med øking av vassføringen i bekken fra Kråkevatn til Kydlandsvatn og tilsvarende ulemper for ferdselen.

Overføringen av Mjåvatn antas å minske vassføringen i Sokndalsvassdragets vestre tilløp, Lindelandselva, med vel 1 pst. Vestlandske Vassdrag- og Kraftselskap A/S eier det nyttbare fall her (vel 100 m) og har bygd det ut i to anlegg som utnytter henholdsvis 53 og 42 m, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1932 s. 40 (ervert av Sokndalsvassdraget) og for 1948 s. 53—60 (regulering av Eiavatn). Den nåværende vassføring er ansett til 3,3 m³/sek., tilsvarende 4 180 nat.-HK tilsammen i de 2 anlegg. Kraftreduksjonen vil altså dreie seg om 42 nat.-HK.

Elva fra Mjåvatn til Fossevatn vil på det nærmeste bli tørrlagt. Den tjener som naturlig gjerde på en kortere strekning og det kan den ikke påregnes å gjøre etter overføringen.

Eigersund herredstyre har pekt på at Kydlandsvatn etter overføringen vil stå mer fylt enn nå og derved øke skadevirkningene for oppsitterne på Kydland. Hertil bemerkes at Eigersund kommunale Elektrisitetsverk i henhold til sine tidligere reguleringskonsesjoner har anledning til å variere vannstanden

innen nærmere fastsatte grenser og at overføringen, så lenge vannstanden holdes innen disse grenser, ikke kan skjønnes å innebære noen øking av de skadevirkninger som forårsakes av de tidligere tillatte reguleringer. Det samme gjelder forholdene ved Smievatn. Under flom kan det imidlertid være fare for at flomvannstanden blir høyere i Kydlandsvatn, Smievatn og Svåvatn. Hovedstyret forutsetter derfor i sitt utkast til reglement at dette has for øye ved manøvreringen slik at flommene i vatna og Grødemsvassdraget så vidt mulig ikke blir større enn de ville vært uten overføring.

Eigersund kommunale Elektrisitetsverk har inngått overenskomst med oppsitterne på Åvendal i Sokndal og på Rodvelt i Eigersund om innløsning av de to bestående elektrisitetsverker for henholdsvis kr. 10 000 og kr. 30 000 og levering av 10 kW til hver av de 6 oppsittere gratis, eller tilsammen 60 kW. Videre har elektrisitetsverket ordnet seg med Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskap A/S, som eier det vesentligste av de nyttbare fall i Sokndalvassdraget. Det er ikke truffet noen overenskomst med andre eiere av rettigheter som berøres av overføringen, men disse rettigheter må anses å være av mindre betydning.

Etter dette finner Hovedstyret at betingelsene i reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 for at tillatelse til den omsøkte regulering og overføring kan gis er oppfylt.

Hovedstyret foreslår tillatelse gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser.

Til de enkelte betingelser bemerkes:

Konsesjonstid, post 1.

Konsesjonen foreslås gitt på ubegrenset tid, som for elektrisitetsverkets øvrige konsesjoner på reguleringer i Grødemsvassdraget.

Årlige avgifter, post 2.

Elektrisitetsverket søker nå som tidligere om å bli fritatt for å erlegge årlige avgifter. Dette er hittil ikke imøtekommet da vedkommende vatn ligger utenfor ansøkerkommunen. I tillatelsen av 19. juli 1940, stadfestet ved kgl. resolusjon 5. juli 1946, er avgiften satt til kr. 0,10 til staten og kr. 0,25 til kommuner pr. nat.-HK innvunnet ved reguleringen. Tillatelsen omfattet senking av Nodlandsvatn, Hyttevatn, Liavatn og Kydlandsvatn på henholdsvis 3,0, 2,0, 3,0 og 3,5 m. I tillatelsen av 5. juli 1946 til å utvide reguleringen ved å demme opp hvert vatn 3,0 m ble avgiften til staten satt til kr. 0,10 som for senkingen, men økt til kr. 0,75 pr. nat.-HK til kommuner. De to vatn som omfattes av den forelig-

gende søknad ligger også utenfor søkerkommunen. De skal reguleres, og dessuten overføres fra to forskjellige vassdrag til Grødemvassdraget. Avgiften til kommuner foreslås derfor satt til kr. 1 pr. nat.-HK mens avgiften til staten som før foreslås satt til kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Veier og bruer, post 11.

Tiltaket medfører som nevnt oppdeling av Kydlandsgårdenes utmark og det pågår forhandlinger mellom elektrisitetsverket og oppsitterne om en minnelig ordning av dette spørsmål. Hovedstyret foreslår betinget plikt for søkeren til i mangel av minnelig overenskomst å bygge bru for kreaturer og hestekjøretøy over kanalen mellom Spjodevatn og Mjåvatn, over overføringskanalen til Kråkevatn og over bekken fra dette til Kydlandsvatn, og videre de vanlige bestemmelser om erstatning for økede utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og bruer, og om å benytte veier og bruer som konsesjonæren bygger.

Veien langs Kydlandsvatn er elektrisitetsverket i henhold til post 11 i konsesjonen av 5. juli 1946 forpliktet til å bygge om, i den utstrekning den berøres av oppdemmingen av Kydlandsvatn.

Opphjelp av fisket, post 13.

Hovedstyret har i det vesentlige fulgt fiskeinspektørens forslag, men føyd til den nå vanlige bestemmelse om plikt til å ryddiggjøre de arealer som blir demt ned.

Avgivelse av kraft er i post 17 som vanlig foreslått betinget med inntil 10 pst. til kommuner med rett for de kommuner som berøres til etter 30 år å kreve avgitt ytterligere kraft under visse omstendigheter. Videre er staten forbeholdt inntil 5 pst.

Oppsitterne på Kydland krever med støtte av Eigersund herred at erstatning for skade og ulempe ytes i form av elektrisk strøm. Eigersund kommunale Elektrisitetsverk synes ikke å ha noe å innvende mot det, men forutsetter at kraftledningen fram til Kydland bekostes av Eigersund herred eller oppsitterne selv. Hovedstyret antar at loven ikke hjemler adgang til å pålegge noe i omhandlede retning og at spørsmålet derfor bør ordnes ad frivillig vei.

Det samme gjelder spørsmålet om kraftforsyning til oppsitterne ved Grødemvassdraget. Eigersund kommunale Elektrisitetsverk har i forbindelse med reguleringskonsesjonen av

5. juli 1946 erklært seg villig til å levere strøm til disse oppsittere, etter samme tariff som brukes i byen, forutsatt at nødvendige høy- og lavspentlinjer i så fall blir bekostet av oppsitterne eller Eigersund herred. Hovedstyret har i brev til fylkesmannen i Rogaland av 29. desember 1950 vedrørende konsesjon på elektrisk anlegg bedt henstilt til Eigersund og Eigersund elektrisitetsverker å bli enig om hvilket av verkene som skal påta seg å bygge og drive nevnte linjer. Men det har altså ikke hittil blitt noen overenskomst.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor fremholder at dette forsyningsspørsmål bør søkes ordnet nå på noenlunde samme måte som i overenskomsten av desember 1952 mellom Eigersund og Sokndal kommuner, hvoretter Eigersund kommunale Elektrisitetsverk overtar forsyningen av gårdene Gyland, Birkeland, Egeli, Selebø, Saurdal og Ribland i Sokndal på nærmere angitte betingelser. Av disse gårder er det så vidt skjønnes bare Egeli som berøres av den omsøkte regulering og overføring.

Hovedstyret kan være enig med Rogaland fylkes elektrisitetskontor i at det på ny henstilles til partene å komme til overenskomst om ledningsspørsmålet, men finner ikke, slik som Eigersund krever det, at den foreliggende regulerings sak bør utstå lenger i påvente av sådan overenskomst.

Som post 18 er medtatt den vanlige bestemmelse om naturforekomster m. v.

De øvrige foreslåtte betingelser er i det vesentlige lik dem som er fastsatt i konsesjonen av 5. juli 1946.

Manøvreringsreglement.

Vannslippingen bør kunne skje etter Eigersund kommunale Elektrisitetsverks behov, og flommene avledes gjennom fritt overløp til Kråkevatn. Men det må has for øye at flommene i Grødemvassdraget så vidt mulig ikke blir større enn før. Søkerens forslag må dessuten suppleres med de vanlige bestemmelser om tilsyn med flomløp, og om protokollføring m. v. Utkast vedlegges.

Ansøkeren har bedt meddelt om grunneierne ved Grødemvassdraget bør innstevnes til ekspropriasjonsskjønnet. Spørsmålet ligger for så vidt utenfor det som konsesjonsmyndighetene avgjør, men etter det som er nevnt om vannstandsforholdene i Kydlandsvatn m. v. synes det rimelig at grunneiere og rettighetshavere ved Kydlandsvatn og nedenfor, også stevnes til skjønnet.»

Det som bilag til Hovedstyrets uttalelse oversendte notat fra befaringsmannen av vatna fra overing. Ragnar Bang ved Hovedstyret, datert 26. mai 1952, er sålydende:

«Driftsbestyrer Tveten ved elektrisitetsverket møtte med bil kl. 9.00 og vi bilte til utløpet av Spjodevatn. Driftsbestyreren hadde på forhånd varslet de interesserte, men ingen møtte opp. Forholdet til eierne av vassdraget fra Spjodevatn til Våvatn var ordnet ved overenskomster. Overenskomsten med Rodvelttoppsitterne er nylig innsendt til Hovedstyret, men overenskomsten med Ovendalopp-sitterne er ennå ikke innkommet. Den skal i det vesentlige være lik førstnevnte.

Roskyss til indre ende av Spjodevatn, hvorfra vi gikk langs Mjåvatn, tjern 1 og 2 til overføringsstedet. Tilbake igjen samme vei. Ved Spjodevatn var det litt bjerkeskog på østre side ved utløpet, likeså var der litt bjerkeskog på et par av holmene i vatnet. Stranden besto så vidt jeg kunne se av fjell som gjennomgående gikk bratt ned i vatnet, i fjellskortene var der sparsomt sauebeite og litt myr, men tilsammen utgjør det nok noen dekar. Jeg så ingen dyrket mark ned til vatnet, men det er mulig at litt dyrket mark berøres på Egeli, som er det eneste gårdsbruk rett ved vatnet.

Terrenget var gjennomgående så godt og øde at man skulle tro man befant seg på høyfjellet og ikke bare 130 m.o.h. og nær kysten. Ved Mjåvatn og tjernene var det ikke fullt så godt som ved Spjodevatn.

Driftsbestyreren opplyste at Sokndal kommune stilte seg velvillig og at noen gårder der antagelig ville bli knyttet til Egersund komm. Elektrisitetsverks linje til Rodvelt og Ovendal.

Ordføreren i Eigersund Landsokn er en av oppsitterne på Rodvelt.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsvilkår er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Den kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1 pr. nat.-HK. Økningen av vannkraften beregnes på

grunnlag av den økning av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal, for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

6.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for be-

stillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet be-

stemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

11.

Konsesjonæren er i mangel av minnelig overenskomst med oppsitterne på Kydland forpliktet til å bygge bru for kreaturer og hestekjøretøy på passende sted over kanalen mellom Spjodevatn og Mjåvatn, over overføringskanalen til Kråkevatn og over bekken fra dette til Kydlandsvatn.

Konsesjonæren er videre forpliktet til i den utstrekning som fylkesvegstyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget skal konsesjonæren være forpliktet til årlig å sette ut yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å la foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen og overføringen plikter konsesjonæren å bære omkostningene hermed.

Om departementet forlanger det plikter konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av departementet å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene.

Konsesjonæren plikter å ryddiggjøre de arealer som blir demmet ned.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

For så vidt dammene manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

16.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen og overføringen uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelser i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder som antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Hvis sådan ødeleggelse som følge av arbeidnes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om disse bestemmelser gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

19.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.»

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre	kote	137,5
Nedre	»	131,5
Reguleringshøyde		6,0

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at de tidligere flomvannstander i Kydlandsvatn, Smievatn og Svåvatn så vidt mulig ikke forhøyes og at den tidligere flomvassføring i Grødemsvassdraget så vidt mulig ikke forøkes. For øvrig foregår vannslippingen etter Egersund komm. Elektrisitetsverks behov.

3.

Det skal påses at flomløpet ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse avgjøres med bindende virkning av vedkommende departement.

6.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår skal Spjodevatn og Mjåvatn oppdemmes og reguleres 6 m mellom kotene 137,5 og 131,5 og avløpet føres via Kråkevatn til Kydlandsvatn for å kunne nyttiggjøres i Egersund kommunale Elektrisitetsverks kraftstasjoner i Grødemfoss og Honnefoss i Grødemsvassdraget. Spjodevatn har nå avløp til en annen gren av vassdraget som munner ut i Svåvatn nederst i Grødemsvassdraget, mens Mjåvatn tilhører Sokndalsvassdraget.

Kraftøkingen er av Hovedstyret beregnet til ca. 570 nat.-HK i Grødemfoss og ca. 330 nat.-HK i Honnefoss, tilsammen ca. 900 nat.-HK.

Departementet antar med Hovedstyret at det til reguleringen og overføringen vil trenge konsesjon etter reguleringsloven av 14. desember 1917.

Skadene og ulempene ved reguleringen antas vesentlig å bestå i neddemming av ca. 165 dekar snaufjell og ca. 480 dekar lynghei og myr med noe bjerkeskog langs vatna, og videre forsumping av mark som ligger nær til øvre reguleringsgrense. Traktene nyttes nå til sauebeite. En del av myrstrekningene er dyrkbare.

Videre må en regne med skade på fisket og ulemper for ferdselen over vatna m. v.

På grunn av overføringen av Spjodevatn vil to små, private elektrisitetsverk i vassdraget nedenfor måtte nedlegges. Søkeren har inngått overenskomst med eierne om innløsning av disse to elektrisitetsverk. Videre vil utmarken på gården Kydland bli oppdelt, og atkomsten mellom de enkelte deler vanskeligjøres.

Overføringen av Mjåvatn vil medføre et samlet krafttap på ca. 42 nat.-HK i Vestlandske Vassdrags- og Kraftselskaps kraftanlegg i Sokndalsvassdraget. Med dette kraftanlegg har søkeren også ordnet seg i minnelighet. Videre antas det å bli voldt ulemper for ferdselen og fisket og ved at elva fra Mjåvatn til Fossevatn ikke lenger vil tjene som naturlig gjerde.

Omkostningsoverslag av januar 1952 for regulerings- og overføringsanleggene lyder på kr. 381 000.

Departementet antar med Hovedstyret at de rettigheter som berøres av den søkte overføring, og hvis innehavere ikke har samtykket, må anses for å være av liten betydning i og for seg, og at vilkåret etter reguleringslovens § 8 pkt. 2 således er til stede for å tillate overføringen. Videre antar departementet at skaden og ulempen ved reguleringen og overføringen må anses for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene, idet en også har tatt i betraktning omkostningene, og at vilkåret etter lovens § 8 pkt. 1 således er tilstede for å tillate den søkte regulering og overføring.

Departementet vil anbefale tillatelsen gitt, og på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Departementet er enig med Hovedstyret i at det etter loven ikke er adgang til i forbindelse med konsesjonen å pålegge Egersund kommunale Elektrisitetsverk å yte skadeserstatning til oppsitterne på Kydland i form av elektrisk strøm, slik som disse har krevd med støtte av Eigersund herred.

Det samme gjelder spørsmålet om levering av strøm fra Egersund kommunale Elektrisitetsverk til en del oppsittere ved Grødemvassdraget. Dette spørsmål var oppe også i forbindelse med reguleringskonsesjonen av 5. juli 1946 og Egersund kommunale Elektrisitetsverk er fremdeles villig til å levere den

strøm disse oppsittere trenger fra sin kraftstasjon, men Egersund og Eigersund elektrisitetsverker er ikke blitt enig om vilkårene. Dersom konsesjon blir gitt, vil departementet henstille til de to elektrisitetsverker å komme til enighet om hvem som skal bygge og drive de nødvendige høy- og lavspennetlinjer for fremføring av strømmen til disse oppsittere og om vilkårene for øvrig.

Med hensyn til de foreslåtte konsesjonsvilkår bemerkes:

Post 2.

Departementet er enig i at avgiften til kommuner etter forholdene settes til kr. 1 pr. nat.-HK, hvilket er noe høyere enn i elektrisitetsverkets tidligere reguleringskonsesjoner, og at avgiften til staten settes til kr. 0,10 pr. nat.-HK, som i de tidligere konsesjoner i vassdraget.

Post 11.

Det er foreslått betinget plikt for konsesjonæren til i mangel av minnelig ordning med oppsitterne på Kydland å bygge en bru for kreaturer og hestekjøretøy over kanalen mellom Spjodevatn og Mjåvatn, over overføringskanalen til Kråkevatn og over bekken fra dette til Kydlandsvatn.

Post 13.

Det er foreslått bestemmelser om opphjør av fisket i vassdraget i det vesentlige i samsvar med forslaget fra Fiskeriinspektøren. Videre er foreslått vilkår om plikt for konsesjonæren til å ryddiggjøre de arealer som demmes ned.

For øvrig er vilkårene i det vesentlige de samme som for Egersund kommunale Elektrisitetsverks konsesjon av 5. juli 1946 på ytterligere regulering av Nodlandsvatn m. fl. vatn i Grødemvassdraget.

En vil videre rå til at det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. Egersund kommunale Elektrisitetsverk tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 å regulere Spjodevatn og Mjåvatn m. v. og føre avløpet over til Kydlandsvatn i Grødemvassdraget i Rogaland fylke, — i det vesentlige i samsvar med søknad av 24. juli 1951 fra o.r.sakfører K. H. Schaanning og dermed fremlagt plan.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 23. oktober 1953.

2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen og overføringen i samsvar med det forslag som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.

32. Elektrokemisk A/S.

(Overdragelse av kraftleiekonsesjon meddelt A/S Skorovas Gruber 19. november 1942.)

Departementets avgjørelse 2. november 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon 22. april 1949 overdras den kraftleiekonsesjon som ble meddelt A/S Skorovas Gruber 19. november 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon 11. april 1947, til Elektrokemisk A/S på uforandrede vilkår.

33. Varanger Kraftlag A/L.

(Tillatelse til å foreta en regulering av Fuglevann i Duddoelv, Garsjø og Kjerringvann i Neidenvassdraget m. v.)

Kgl. resol. av 6. november 1953.

Fylkesmannen i Finnmark søkte 19. mai 1948 på vegne av Varanger Kraftlag A/L om tillatelse til å regulere Duddoelvvassdraget i Nesseby herred og Garsjøvassdraget i Sør-Varanger herred, Finnmark fylke, i den hensikt å nytte vannføringen i vassdragene til drift av kraftverk i Gandvik ved Varangerfjorden.

Søknaden har blitt stillet i bero i påvente av at kraftlaget skulle skaffe seg disposisjonsrett over vassdragene og at en skulle komme til en overenskomst med den finske regjering i anledning av at reguleringen ville medføre at vannføringen i Neidenelven — i Finnland på en strekning av ca. 4 km — ville minke noe.

Mellom Varanger Kraftlag A/L og Finnmark Jordsalgskommisjon ble det 16. juni 1950 etter anbefaling av dette departement inngått kontrakt, hvorefter Kraftlaget for et tidsrom av 50 år fikk leie Duddoelven fra Fuglevann til sjøen, Fuglevann i reguleringsøyemed, Kjerringvann og Garsjøen i Neidenvassdraget for overføring til Duddoelvens nedbørfelt med regulering i Garsjøen, under

forutsetning av at den finske regjering ga sitt samtykke for så vidt angikk virkningene i Neidenvassdraget på finsk område, og på nærmere i kontrakten angitte vilkår. Kontrakten er approbert av Landbruksdepartementet 26. s. m.

Den norske og den finske regjering inngikk 25. april 1951 en overenskomst, hvorefter den finske regjering ikke reiser noen innvending mot reguleringene og overføringene. Den norske regjering påtok seg på sin side — for å oppveie de mulige ulemper som reguleringene og overføringene kunne tenkes å ville volde for oppsitterne langs Neidenvassdraget — å sørge for å lette laksens gang forbi Skoltefossen i Neidenelva og å godtgjøre den finske regjering for det tap i vannkraft som overenskomsten kunne forårsake m. v. kr. 15 000.

I anledning av søknaden har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet 22. oktober 1953 avgitt følgende uttalelse:

«Departementet har 28. mai 1948 oversendt til uttalelse følgende søknad datert 19. s. m. fra Fylkesmannen i Finnmark:

«På vegne av Varanger kraftlag søker jeg herved om tillatelse for laget til å regulere Duddoelvvassdraget i Nessby herred og Garsjøvassdraget i Sør-Varanger herred, Finnmark fylke, i den hensikt å nytte vannføringen i de nevnte vassdrag til drift av et vannkraftverk i Gandvik ved Varangerfjorden.

Jeg viser i den anledning til vedlagte bilag og nedenstående redegjørelse:

Planen for utbygging av Gandvik kraftverk går i korte trekk ut på:

- a. å overføre avløpet fra Kjerringvann til Garsjøen ved hjelp av en ca. 400 meter lang tunnel som gis tverrsnitt tilstrekkelig til å avlede flomvannføringen.
- b. å overføre avløpet fra Kjerringvann og Garsjøen til Fuglevann ved hjelp av en ca. 1 200 m lang reguleringstunnel med tverrsnitt 2×2 meter. Tunnelen legges så dypt at en oppnår en senkning på 5 meter i Garsjøen. En får da et magasin i Garsjøen som tilsvarer omlag 200 pst. av det beregnede årlige avløp fra Kjerringvann og Garsjøen tilsammen.

De nåværende elveløp fra Garsjøen vil tjene som flomoverløp.

- c. fra Fuglevann føres en ca. 1 450 meter lang kombinert drifts- og reguleringstunnel med tverrsnitt 2×2 meter fram til en fordelingssjakt i fjellet ovenfor Gandvik og derfra anlegges en ca. 230 meter lang jernrørledning ned til Gandvik Kraftstasjon. Tunnelen fra Fuglevann legges så dypt at en oppnår 5,5 meter senkning av Fuglevann. En oppnår da et magasin i Fuglevann på omlag 120 pst. av det beregnede årlige avløp fra Fuglevann.

Det nåværende elveløp fra Fuglevann vil tjene som flomoverløp. Etter denne plan vil de nevnte tre vassdrag bli mer enn 100 pst. regulert.

Fuglevannets nåværende vannstand ligger på kote 186,46 m o. h. Vannets areal er 2,8 km². Reguleringen tas på senkning og laveste regulerte vannstand er satt til kote 181 m o. h.

Garsjøen ligger på kote 247,64 m o. h. og sjøens areal er 9,3 km². Reguleringen tas på senkning og laveste regulerte vannstand er satt til kote 242,64 m o. h.

Det blir således ingen dammer i regulerings-systemet.

Som nevnt ovenfor utnyttes fallhøyden fra Fuglevann til sjøen og den årlige kraftproduksjon i Gandvik kraftstasjon er beregnet til 21 mill. kWh.

En har videre regnet med at brukstiden pr. kW vil ligge på omlag 5 000 timer årlig (årsbelastningsfaktor = 0,57) og Gandvik kraftverk vil da avgi 4 200 kW årlig fra stasjonsvegg.

Så vel Duddoelvvassdraget som Garsjø- og Kjerringvannvassdraget ligger i sin helhet på statens grunn.

Duddoelven som renner ut i Gandvik er ikke lakseelv.

Garsjøen og Kjerringvann har nå sitt avløp sydover i Gallokelven. Denne elv løper ut i Neidenelv inne i Finnland omlag 2 km fra grensen. Når avløpet fra Garsjøen og Kjerringvann føres over til Fuglevann vil vannføringen i Neidenelv minke omlag 3 pst. En mener at denne minking i Neidenelv vannføring ikke vil ha noen skadelige innvirkninger på laksefisket og fløtningsforholdene i elven. Fra den finske regjering er gitt samtykke til reguleringen. Jfr. tidligere innsendt meddelelse.

Ingen skog og intet dyrknings- eller beite-land vil lide skade ved den foreslåtte regulering av Garsjøen og Fuglevann.

Gandvik kraftverk bygges ut med statsstønad og den innvunne kraftmengde skal nyttes til alminnelig elektrisitetsforsyning for innbyggjerne i de fleste kommuner i Aust-Finnmark.

Jeg tillater meg derfor å søke om at reguleringsstillatelsen blir gitt på ubegrenset tid, at konsesjonsavgiften til staten blir satt lågest mulig, og at kraftlaget blir fritatt for spesiell avgift til de kommuner hvor kraftkilden ligger.»

Etter den fremlagte utbyggingsplan er nedbørfeltet for Fuglevatn 37,8 km² og for Garsjø og Kjerringvatn 64,5 km², tilsammen 102,3 km². Det er regnet med et gjennomsnittlig årlig avløp fra hele feltet på 51,5 mill. m³ eller 1,64 m³/sek. og med ideel regulering. Kraftytelsen i fallet Fuglevatn til sjøen — midlere bruttofall 183,73 m — er angitt til 2 410 kW.

Finnmark fylkes elektrisitetsforsyning har 7. januar 1949 gitt følgende supplerende opplysninger:

«Arealen av Kjerringvatn er omlag 1,75 km² etter utmåling foretatt på foreliggende luftfotografi i målestokk 1 : 19 000.

Sommeren 1948 ble det foretatt kontroll-nivellement av høyden på Garsjøen og Kjerringvatn og resultatet viser at alminnelig sommervannstand i Garsjøen ligger på kote 248,76 m o. h. og alminnelig sommervannstand i Kjerringvatn ligger på kote 272,95 m o. m.

Etter de siste beregninger er en blitt stående ved å foreslå at bunnen av tappetunnelen fra Kjerringvatn legges i høyde med alminnelig sommervannstand i Kjerringvatn, dvs. på kote 272,95. Videre er planlagt en 3 meter høy steinfyllingsdam i det gamle elveløp. En har ikke ment å regulere Kjerringvatn, men bare avlede vannføringen fra Kjerringvatn til Garsjøen ved hjelp av nevnte tunnel. Hver vår før flommen kommer kontrollerer en at tunnelåpningen er fri for is og snø.»

Samtidig oversendes forslag til manøvreringsreglement. Det forutsettes at vassdragets flomvassføring ikke økes og at vannslippingen for øvrig kan foregå etter kraftverkets behov. Dessuten inneholder det de vanlige bestemmelser om protokollføring m.m. Videre opplyses at de forhandlinger som pågår mellom norske og finske myndigheter om Neidenvassdraget også omfatter overføringen av Kjerringvatn og Garsjø til Fuglevatn.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 28. februar og 4. mars 1953 (nr. 50 og 53).

Sør-Varanger herredstyre har i møte 19. mai 1948 gjort følgende vedtak:

«Sør-Varanger herredsstyre anbefaler at Varanger Kraftlag får konsesjon for regulering av Garsjøvassdraget for å nytte vannføringen til drift av vannkraftverk i Gandvik ved Varangerfjordbotn.»

Nesseby herredstyre har i møte 29. mai 1948 enstemmig vedtatt at konsesjonssøknaden innvilges.

Konsulenten for ferskvannsfisket i Nord-Norge har i brev av 24. juli 1953 avgitt slik uttalelse:

«Det er to vassdrag som berøres, nemlig Duddoelv (Fuglevatnet med utløpselva) og Garsjøvassdraget. Reguleringen vil virke forskjellig i de ulike områder.

Duddoelv er utløpselva fra Fuglevatnet. Elva er av meget liten betydning som fiskeelv, og det går ikke laks i denne. På grunn av forholdene er den uten betydning som gyteelv for auren i Fuglevannet, da den er for bratt. Denne elva blir omtrent tørrlagt, men forholdet antas å ha meget liten betydning for fiskebestanden.

Fuglevatn er 2,8 km². Det skal kunne senkes 5,5 meter. I vatnet fins aure og røye. Vatnet er meget næringsfattig, og bestanden av fisk er overtallig. Ved reguleringen må en rekne med at det lille som fins av grunne områder vil bli tørrlagt når vatnet er tappa ned, men dette antas å være av liten betyd-

ning, da vatnet f. t. ikke har noen betydning som fiskevatn. Det kan imidlertid tenkes at forholdene vil bli endra når reguleringen har virket noen år, idet det kan bli vanskelig for auren å nå opp til gyte plassene i tilløpselvene når vatnet er tappa litt ned, og en del røye-rogn kan bli ødelagt under vintersenkningen.

Vatnet fra Garsjøen blir overført til Gammevatna ved hjelp av en tunnel. Dette medfører at vassføringa gjennom de nederste Gammevatna blir større enn før. Så små som disse vatna er, antas dette å være av liten betydning for fiskebestanden.

Garsjøen har et areal 9,3 km². Vatnet er gitt nytt utløp ved tunnel over til Gammevatna. Det kan senkes 5 meter. Dette vatnet har i mange år vært kjent som et ypperlig fiskevatn, og om vinteren er ofte folk her inne for å fiske på isen. Fiskeslaga i vatnet er aure og røye av ypperlig kvalitet, og vatnet er av betydelig verdi som fiskevatn. Ved reguleringen vil større, grunne områder i vatnet kunne bli tørrlagt, og en må rekne med at tilgangen på mat for fisken vil bli atskillig mindre enn før reguleringen. Videre har reguleringen ført til at det gamle utløp fra Garsjøen gjennom Gallokelva er blitt tørrlagt. Dette fører til at auren i Garsjøen mister sine beste gyte plasser, og en må rekne med at fiskebestanden i vatnet forskyves mer mot ensidig røyebestand. En viss kompensasjon vil en få for de gamle gyte plasser i Garsjøelva ved at elva fra Kjerringvatnet er ført over til Garsjøen. Det er sannsynlig at det nederst i denne elva vil bli en del gode gyte plasser for aure.

Kjerringvatnet har hatt utløp til Gallokvatnet. Til dette vatn gikk også Garsjøelva. Ved en kort tunnel er nå utløpet fra Kjerringvatnet ført over til Garsjøen. Kjerringvatnet er også av stor betydning som fiskevatn, fiskeslaga der er aure og røye. De beste gyte plasser for auren i dette vatnet var tidligere i utløpselva. På grunn av at utløpet nå føres over til Garsjøen ved tunnel, vil det ikke bli gyte plasser i utløpet. For øvrig antas at da vannstanden i vatnet ikke blir endra, vil reguleringen ikke ha noen betydning for tilgangen på mat for fisken, men den vil kunne føre til at det blir mer røye i høve til aure enn før på grunn av at auren avskjæres fra de viktigste gyteområder.

Gallokvatnet har en ypperlig bestand av aure og røye, og er kjent som et av distriktets beste fiskevatn. Ved at både Garsjøelva og Kjerringvasselva nå ikke lenger kommer ned i dette vatn, vil det få en langt mindre tilgang på fisk enn før.

Fisket i vassdraget er av betydelig verdi, og reguleringene vil føre til endringer i bestandens sammensetning. Reguleringen bør derfor medføre fiskerimessige forpliktelser for konsesjonæren, idet det i konsesjonsvilkåra bør tas inn en bestemmelse om at konsesjonæren tilpliktet å sette ut yngel eller settefisk av aure og/eller røye i et antall og på en slik måte som måtte fastsettes av det departementet ferskvannsfisket til enhver tid sorterer under. Det bør foretas fiskeriundersøkelser i vassdraget med visse års mellomrom, og konsesjonæren bør tilpliktet å dekke de utgifter som er forbundet med dette.

Det antas at det ikke skulle være nødvendig å foreta ytterligere undersøkelser, eller å sette ut yngel eller settefisk i vassdragene før 10 år er gått, og forholdene har stabilisert seg etter reguleringene.»

Inspektøren for ferskvannsfisket uttaler i brev av 2. september 1953:

«I samsvar med konsulentens uttalelse og etter samråd med Landbruksdepartementet vil jeg, for senere å kunne treffe tiltak til sikring og vedlikehold av fiskebestanden i de vannområder som berøres av reguleringen, foreslå at følgende blir tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i de vannområder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller settefisk av aure og/eller røye etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran lukene i tappetunnelene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.»

For øvrig må jeg ta forbehold om at det ved eventuelle skjønn til fastsetting av erstatning for skade på fisket må bli oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta.»

Hovedstyret skal bemerke:

Varanger kraftlag A/L består av Vardø og Vadsø bykommuner, Sør-Varanger, Vardø, Berlevåg, Tana, Nord-Varanger, Nesseby og Polmak herredskommuner samt private andelshavere innen de nevnte kommuner.

Etter vedtektene som er godkjent av Hovedstyret 30. april 1949 er kraftlagets formål å overta igangværende kraftverk og erverve retten til å utnytte vannkraften i passende vassdrag for å forsyne befolkningen i de tilsluttede kommuner med elektrisk energi.

Finnmark fylkes Elektrisitetsforsyning søkte i brev til Landbruksdepartementet av 20. november 1948 på vegne av Kraftlaget om tillatelse til å disponere over Duddoelva (Gandvikelva) m. v. i nærmere angitt utstrekning. Leiekontrakt herom mellom Finnmark Jordsalgskommisjon og Kraftlaget er undertegnet 16. juni 1950 og approbert av Landbruksdepartementet 26. s. m.

Etter kontrakten er leieforholdet bindende i 50 år fra kontraktens datum, med mindre det måtte være opphørt tidligere ved at staten har benyttet sin rett til å oppsi det på grunn av at Kraftlaget har misligholdt visse

bestemmelser i kontrakten. Ved oppsigelse har staten rett til å innløse anleggene etter nærmere angitte regler. For vann- og strandrettigheter skal Kraftlaget betale en årlig avgift på kr. 2 400, men ikke noe for skade på eiendomsgrunn m. v. Anleggene skal være fullført og drift påbegynt innen 7 år fra kontraktens datum.

Som nevnt i søknaden har Garsjøen og Kjerringvatn avløp sydover til Gallokkelva, som løper ut i Neidenelva inne i Finland ca. 2 km fra riksgrensen. Ca. 4 km lenger ned i vassdraget renner Neidenelva inn på norsk grunn. Det er derfor en forutsetning for bortleien at Finland gir sitt samtykke for så vidt angår virkninger på vassdraget på finsk område.

For bl. a. å løse omhandlede overførings-spørsmål ble det i 1948 oppnevnt en «Norsk—Finsk Neidenkommisjon» og den 25. april 1951 ble følgende overenskomst undertegnet:

«Overenskomst

mellom den norske og den finske regjering om overføring fra Neidenvassdraget til Gandvikvassdraget av vassføringen fra Garsjøen, Kjerringvatn og Førstevatna.

Da det av hensyn til driften av det fremtidige Gandvik Elektrisitetsverk i Finnmark fylke i Norge anses ønskelig å overføre vassføringen fra Garsjøen, Kjerringvatn og eventuelt Førstevatna i Sør-Varanger herred, hvis nedbørfelter er henholdsvis ca. 41 km², ca. 23 km² og ca. 51 km², fra Neidenelvas bielv Gallokkelva til Gandvikvassdraget, og

da en slik overføring ikke kan antas å fremkalle noen nevneverdig forstyrrelse i Neidenelvas vannforhold og følgelig heller ikke antas å kunne medføre ulemper av noen nevneverdig betydning for benyttelsen av Neidenvassdraget til ferdsel eller fløtning eller for fiskens gang til skade for fisket i Inari kommune i Finland,

er den norske og den finske regjering blitt enige om følgende:

Artikkel 1.

Den finske regjering vil ikke reise noen innvending mot at de naturlige utløp av Garsjøen, Kjerringvatn og Førstevatna blir avstengt ved hjelp av dammer eller på annen måte, og mot at vassføringen fra disse sjøer blir overført til Fuglevatn eller dets tilløp gjennom tunneler.

Artikkel 2.

For å oppveie de mulige ulemper som den i artikkel 1 nevnte overføring kan tenkes å ville volde for oppsitterne langs Neidenvassdraget, skal de to regjeringer gjennomføre følgende tiltak:

- a) Den norske regjering skal sørge for å lette laksens oppgang forbi Skoltefossen i Neidenelva, slik at laksen får adgang til elvas øvre løp.

Planer for arbeidet skal forelegges til uttalelse for de fiskerisakkyndige som den finske regjering måtte utpeke.

Arbeidet skal utføres og bekostes av den norske regjering snarest mulig etter at denne overenskomst er trådt i kraft.

- b) Den finske regjering skal sørge for at det på den ca. 4 km lange strekning av Neidenelva fra det sted hvor Gallokkelva løper sammen med denne elv og ned til riksgrensen mellom Norge og Finland fjernes en del store steiner og mindre fjellknauser, som er til ulempe for fløtningen.
- c) Den norske regjering godtgjør den finske regjering for det tap i vannkraft som denne overenskomst kan forårsake og for kostnaden av de i punkt b) nevnte rydningsarbeider med et erstatningsbeløp, som settes til sammenlagt norske kr. 15 000.
- d) Den norske og den finske regjering skal snarest mulig søke å oppnå enighet om samsvarende bestemmelser om fredning og liknende til vern og fremme av fiskebestanden i Neidenvassdraget.

Artikkel 3.

Denne overenskomst trer i kraft dagen for dens undertegning.»

Overenskomsten er satt i kraft i Finland ved forordning av 5. mai 1951.

Fuglevatns nedbørfelt er oppgitt til 37,8 km² og Kjerringvatn og Garsjøens til 64,5 km², tilsammen 102,3 km². Med den omsøkte regulering, 5,5 m senkning av Fuglevatn og 5,0 m senkning av Garsjøen innvinnes et magasin på henholdsvis ca. 15 og ca. 45 mill. m³, tilsammen vel 60 mill. m³. Disse magasiner skulle være mere enn nok til hel utjevning av avløpet selv om man ser hvert av de to felter for seg. Hovedstyret regner med et totalt gjennomsnittlig avløp på 57,1 mill. m³ eller 1,81 m³/sek., altså noe høyere enn det er regnet med i planen, tilsvarende ca. 4 450 nat.-HK i det 184,6 m (181,0 + $\frac{2}{3} \times 5,46$) høye bruttofall fra Fuglevatn til sjøen. Da lavvassføringen for Fuglevatn (uten overføring) er observert til 0,09 m³/sek., blir vassføringen ved reguleringen og overføringen 1,72 m³/sek., tilsvarende ca. 4 225 nat.-HK, hvorav ca. 2 800 nat.-HK faller på regulering og overføring av Garsjøen med Kjerringvatn. Man tar som vanlig forbehold om revisjon senere.

Etter omkostningsoverslag av 22. november 1952 — innsendt i forbindelse med søknad om statsstønad — vil kraftanlegg og ledningsnett komme på henholdsvis 6,75 og 9,75 mill. kroner, tilsammen 16,5 mill. kroner. I overslaget inngår overføringen av Kjerringvatn med kr. 575 000, hvorav ca. $\frac{1}{3}$ faller på en mindre dam i utløpet, og overføringstunnelen for Garsjø med 1,7 mill. kroner, tilsammen 2,275 mill. kroner. Driftstunnelen som

også er senkningstunnel for Fuglevatn, er angitt å komme på 1,2 mill. kroner.

Til bygging av kraftanlegg og ledningsnett har kraftlaget fått statsstønad på 7,7 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner er gitt som midlertidig, rentefritt lån. Resten av byggeomkostningene er forutsatt dekket ved et distriktsbidrag (andelskapital) på 1,1 mill. kroner og lån i Kommunalbanken på 7,7 mill. kroner.

Reguleringen og overføringen er gjennomført, det gjenstår bare mindre opprenskningsarbeider, og kraftstasjonen har vært i drift siden midten av desember 1952.

Skader og ulemper.

Kjerringvatn, Garsjø og Gallokvatn, som ligger noe nedenfor i vassdraget, har etter det foreliggende en meget god bestand av aure og røye, og de er kjent som noen av distriktets beste fiskevatn. Man må regne med at overføringen og reguleringen vil skade fisket her. Fuglevatn derimot har ikke noen betydning som fiskevatn, og det går ikke laks i Duddoelv.

Reguleringen av Fuglevatn og Garsjøen foregår ved senkning og det vil således ikke bli satt noe grunn under vann her. Ved Kjerringvatn, hvor det er bygd en mindre dam i utløpet, kan litt grunn bli neddemt under flom, men terrenget her er nærmest goldt. Kraftlaget skal da heller ikke — som det fremgår av leiekontrakten — betale noen erstatning for skade på grunn.

Ved overføring av Kjerringvatn og Garsjø til Fuglevatn mister Neidenelva 64,5 km² av sitt nedbørfelt, etter de siste oppgaver 2 923 km² ved Nesset vannmerke, like ovenfor Skoltefossen, dvs. en reduksjon på vel 2 pst. Reduksjonen antas i og for seg ikke å ville medføre nevneverdig skade eller ulempe i Neidenelva hverken for ferdsel, fløtning eller fiske, men Neidenelva vil ved overføringen berøves sitt beste reguleringsbasseng. Et magasin i Garsjøen tilsvarende midlere årstiltilløp til Kjerringvatn og Garsjø antas som første magasin i Neidenelva å ville øke lavvassføringen ved Skoltefossen med 2,6 m³/sek. fra 3,5 til 6,1 m³/sek. I Skoltefossen, som har et bruttofall på 18,5 m, representerer økingen 640 nat.-HK eller ca. 23 pst. av den øking overføringen gir Gandvik kraftverk. Foruten Skoltefossen er der et par mindre fall til på norsk side med et samlet bruttofall på ca. 20 m.

Hovedstyret antar at betingelsene etter reguleringslovens § 8 pkt. 1 og 2 for å gi tillatelse til regulering og overføring er oppfylt.

Vedrørende betingelsene bemerkes:

Konsesjonstiden, jfr. post 1 i vedliggende utkast, må følge leietiden og som denne begrenses til 50 år regnet fra leiekontraktens datum 16. juni 1950.

Innløsning, post 2.

Foruten den vanlige innløsningsrett i det 35. år må her også tas forbehold om slik rett hvis leieforholdet mellom Kraftlaget og staten skulle bli hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten.

Avgifter, post 3.

Kraftlaget har søkt om at avgiften til staten blir satt så lavt som mulig og at det blir fritatt for avgift til kommuner.

Hovedstyret foreslår avgiftene satt til lovens minimum. Å frita konsesjonæren for å betale avgift etter reguleringslovens § 11 pkt. 7 er det formentlig ikke adgang til da konsesjonen ikke blir gitt til en kommune. Ettergivelse i henhold til samme paragrafs pkt. 6 må i tilfelle finne sted for et bestemt tidsrom. Både fylket og de to kommuner som berøres av tiltaket har anbefalt søknaden uten forbehold, og det er vel da rimelig at Kraftlaget kan få avtale om frafallelse av kommuneavgiften.

Det største av vatna, Garsjøen, er 9,3 km². Med parallell i de senere års avgjørelser har man ikke foreslått betinget godtgjørelse til staten en gang for alle, jfr. lovens § 13.

Erstatning til Finland for tap i vannkraft m. v., post 11.

Den mellom den norske og finske regjering inngåtte overenskomst av 25. april 1951 vedrørende overføringen bestemmer i artikkel 2, litra c at den norske regjering godtgjør den finske regjering for tap i vannkraft og for omkostninger til fjernelse av en del store steiner og mindre fjellknauser med et erstatningsbeløp på i alt kr. 15 000. I samme artikels litra a er videre bestemt at den norske regjering skal sørge for å lette laksens oppgang forbi Skoltefossen, slik at laksen får adgang til elvas øvre løp. De nødvendige anleggsarbeider er omtalt i Fiskeriinspektørens brev til fylkesmannen i Finnmark av 24. september 1947, avskrift vedlegges, men endelig plan er ikke utarbeidet og det foreligger heller ikke noe omkostningsoverslag.

Da erstatningsbeløpet og de nevnte rydningsarbeider må betraktes som kompensasjon til Finland for samtykke, finner Hoved-

styret det rimelig at Kraftlaget forpliktes til å erstatte staten disse utgifter og foreslår oppstilt vilkår herom.

Opphjelp av fisket, post 12.

Man har i det vesentlige fulgt fiskeriinspektørens forslag.

Kraftavgivelse, post 17, er ifølge lovens § 12 pkt. 15 betinget med inntil 10 pst. til kommuner. Videre er staten forbeholdt inntil 5 pst.

Regulerings- og overføringsanleggene bygges i et veiløst terreng, og man har derfor ikke funnet grunn til å stille opp de vanlige betingelser om veier m. v. Etter omstendighetene har man heller ikke funnet det nødvendig å betinge sikkerhetsstillelse etter lovens § 12, pkt. 16.

De øvrige betingelser skulle ikke trenge nærmere begrunnelse. Ved utformingen er for øvrig hatt for øye at anlegget allerede er utført bortsett fra mindre opprenskningsarbeider.

Manøvreringsreglement.

Det er ikke noe vesentlig å bemerke til ansøkerens forslag utover at angivelse av øvre reguleringsgrense bør sløyfes da reguleringen foregår ved senkning og det ikke forutsettes utført noe reguleringsarbeid i utløpet av Fuglevatn og Garsjø.

I Kjerringvatn vil vannstanden, som før nevnt, kunne bli noe høyere enn før under flom, men da det ikke er noen reguleringsanordning i overføringstunnelen, har man ikke funnet det nødvendig å ta med noe om dette i manøvreringsreglementet.

Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 20. oktober 1953.»

Hovedstyrets utkast til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement er sålydende:

«1.

Konsesjonen gjelder i 50 år fra 16. juni 1950.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Ved utløpet av den i konsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse regulerings- og overføringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen og over-

føringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35. år fra 16. juni 1950 eller hvis leieforholdet mellom kraftlaget og staten blir hevet eller oppsagt i henhold til leiekontrakten har staten rett til å innløse anleggene helt eller delvis.

Innløsningssummen blir i tilfelle å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de beviselig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen og overføringen skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,10 pr. nat.-HK. Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,10 pr. nat.-HK.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av Duddovassdragets lågvassføring som reguleringen og overføringen antas å ville medføre utover den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen og overføringen innvunne øking av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen og overføringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3 og kontroll med vann-

forbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17, skal for så vidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år etter at konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare derved ikke overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse hvis særlige hensyn foreligger.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes, eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi — regnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familie.

11.

Konsesjonæren plikter å innbetale til staten kr. 15 000, tilsvarende det beløp den norske regjering ifølge artikkel 2, litra c i overenskomst av 25. april 1951 skal godtgjøre den finske regjering for tap i vannkraft og for fjernelse av stor stein og mindre fjellknauser som er til ulempe for fløtningen i Neidenelva mellom Gallokelta og riksgrensen.

Konsesjonæren er videre forpliktet til å erstatte staten dens utgifter til arbeider for å lette laksens oppgang forbi Skoltefossen i Neidenelva, jfr. Fiskeriinspektørens brev til fylkesmannen i Finnmark av 24. september 1947.

12.

Til vedlikehold av fiskebestanden i de vannområder som berøres av reguleringen plikter konsesjonæren årlig å sette ut yngel og/eller

settefisk av aure og/eller røye etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Om departementet forlanger det plikter konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av departementet å anbringe varegrinder foran tunnelene i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene.

13.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene. Planene skal approberes av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

14.

Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen utferdiger på forhånd. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16.

Anleggenes eier skal, etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte oppdemningshøyder og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtta la oppta i anledning av anleggene skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysninger om hvordan målingene er utført

17.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til

den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, etter departementets bestemmelse etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Kraften avgis i den form den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningen økte utgifter, bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft, vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledningen til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Det påhviler konsesjonshaveren i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke

kan unngås skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anleggene så vidt mulig å dra omsorg for at de ferdige anlegg virker minst mulig skjemmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniør eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

19.

Anleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Alle heftelser som hviler på anleggene faller bort når og i den utstrekning de i henhold til konsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

21.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Vedkommende departement kan bestemme at utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.»

Utkast til manøvreringsreglement:

«1.

Reguleringsgrensene er:

a. for Fuglevatn: nedre grense kote 181,00
Reguleringshøyde 5,46 m

Høydene referer seg til FM. nr. H 6 ved tunnelinnløpet. Dette fastmerke (jernbolt i fjell) har høyden 188,601 m o. h.

b. for Garsjøen: nedre grense kote 243,76
Reguleringshøyde 5,00 m

Høydene refererer seg til FM. nr. S 3 ved tunnelinnløpet. Dette fastmerke (jernbolt i stor stein har høyden 249,363 m o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

2.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragenes flomvassføring såvidt mulig ikke økes. For øvrig kan vannslipningen foregå etter kraftverkets behov.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende og at regulerings- og overføringsanleggene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres — om det forlanges — regnmengder og temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal — hvis det forlanges — ved hver måneds utgang sendes til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement.

6.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.»

Departementet skal bemerke:

Varanger Kraftlag A/L består av bykommunene Vardø og Vadsø og herredskommunene Sør-Varanger, Nesseby, Polmak, Tana, Nord-Varanger, Vardø herred og Berlevåg samt private andelshavere i de nevnte kommuner. Kraftlagets oppgave består i å forsyne befolkningen i de tilsluttede kommuner med elektrisk energi.

Til byggingen av kraftanlegg med ledningsnett — som er anslått å komme på 16,5 mill. kroner — hvorav for ledningsnett ca. 9,75 millioner — har kraftlaget fått 7,7 mill. kroner i statsstønad, hvorav 1 mill. kroner er gitt som midlertidig, rentefritt lån.

Reguleringene og overføringen er allerede gjennomført, og kraftstasjonen har vært i drift siden medio desember 1952.

De vassdrag reguleringene og overføringene gjelder ligger i sin helhet på statens grunn. Skadene på grunn antas å bli minimale. Derimot antas det at fisket vil bli noe skadet i Kjerringvatn og Garsjø samt i det nedenfor liggende Gallokvatn, som alle har sitt avløp gjennom Gallokelva til Neidenelva. Skaden

på fisket vil bli søkt avhjulpet ved bestemmelser i konsesjonsvilkårene til opphjør av fisket, jfr. utkastets post 12.

Neidenelva vil miste noe av sitt nedbørfelt uten at det vil medføre nevneverdig skade eller ulempe i elva, hverken for ferdsel, fløtning eller fiske. Derimot vil vannføringen i denne bli noe mindre. Som nevnt er det sluttet overenskomst mellom den finske og norske regjering om erstatning herfor, for så vidt angår den korte strekning elven går gjennom Finnland.

Kraftøkingen er beregnet til ca. 4 225 nat.-HK, hvorav ca. 2 800 nat.-HK faller på regulering og overføring av Garsjøen med Kjerringvatn. Ca. 12 000 mennesker i distriktene sør og vest for Varangerfjorden vil bli forsynt med kraft fra anlegget.

Det antas for øvrig å bli samkjøring med Kongsfjordanlegget på Varangerhalvøya nord for Varangerfjorden.

Departementet antar at skadene og ulempe ved reguleringene og overføringene må anses for å være av mindre betydning sammenlignet med fordelene som oppnås, også tatt i betraktning omkostningene ved anleggene, og at betingelsene etter reguleringslovens § 8 for å gi tillatelse som ansøkt er til stede.

En vil anbefale at tillatelse blir meddelt. Vilråene for tillatelsen anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag. I post 12 foreslår man etter ordet «reguleringen» tilføyet «og overføringen». En viser til hva hovedstyret har anført vedkommende de enkelte konsesjonsvilkår.

Manøvreringsreglementet anbefales fastsatt overensstemmende med hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 tillates det Varanger Kraftlag A/L å foreta en regulering av Fuglevatn i Duddoelv, Garsjø og Kjerringvatn i Neidenvassdraget og å overføre avløpet fra Kjerringvatn og Garsjø til Fuglevatn.
Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 6. november 1953.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Industridepartementets ovennevnte tilråding inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

34. Elektrokemisk A/S.

(Overdragelse av kraftleiekonsesjoner meddelt A/S Fiskaa Verk.)

Kgl. resol. av 6. november 1953.

Ved kgl. resolusjon av 31. oktober 1935 ble A/S Fiskaa Verk meddelt tillatelse til å leie inntil 8 300 kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1935 side 40 flg. Tillatelsen ble ved kgl. resolusjon av 8. februar 1952 forlenget til 31. oktober 1954 på uforandrede vilkår, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1952 side 32 flg.

Ved samme resolusjon av 8. februar 1952 fikk selskapet tillatelse til å leie inntil 8 700 kW elektrisk energi fra Vest-Agder Elektrisitetsverk inntil denne kraftleie blir avløst av leie av inntil 19 500 kW elektrisk energi, dog ikke lenger enn til 1. oktober 1955, og inntil 19 500 kW elektrisk energi til senest 1. oktober 1978.

Tillatelsen av 8. februar 1952 til leie av inntil 8 700 kW, senere inntil 19 500 kW, ble gitt på følgende vilkår:

«1. Leietid.

Tillatelsen til leie av inntil 8 700 kW primakraft gjelder for den tid kraftleiekontrakten av 12. august 1949 med Vest-Agder Elektrisitetsverk står ved makt og inntil denne kontrakt avløses av kontrakten av 17. januar 1950 om leie av inntil 19 500 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk — eventuelt inntil 1. oktober 1955.

Tillatelsen til deretter å leie inntil 19 500 kW primakraft gjelder for den tid kraftleiekontrakten av 17. januar 1950 med Vest-Agder Elektrisitetsverk står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. oktober 1978.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til en hver tid bare bestå av norske statsborgere.

3 Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne regel når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidsnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusiv toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departe-

ment for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — pst. av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjon eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utover de 2 000 kW som selskapet tidligere har leid i henhold til konsesjon av 12. desember 1906, erlegges følgende årlige avgifter:

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,75 — syttifem øre

$$\text{pr. kW} = \frac{\text{kWh}}{8\,760}.$$

Til statskassen kr. 0,75 — syttifem øre —

$$\text{pr. kW} = \frac{\text{kWh}}{8\,760}.$$

De 2 000 HK kommer her bare til fradrag for så vidt selskapets tidligere leie (konsesjon av 31. oktober 1935) av 8 300 kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk faller bort. De 2 000 HK blir dog bare avgiftsfrie inntil 15. juli 1957 da konsesjonen av 12. desember 1906 på denne kraftleie utløper. Det blir således å betale avgift av all kraft som hvert år gjennomsnittlig benyttes fra og med 15. juli 1957.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfallstid svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

For tillatelsen til leie av spillkraften er betinget en årlig avgift til kommuner og stat av den i årets løp gjennomsnittlig benyttede kraft utover 2 000 HK som selskapet tidligere har leiet, på kr. 0,50 til hver.

I post 2 er videre inntatt bestemmelse om at $\frac{2}{3}$ av selskapets aksjer til enhver tid skal være på norske hender. Tillatelsen gjelder som tidligere nevnt til 31. oktober 1954.

For øvrig er vilkårene de samme som for tillatelsen av 8. februar 1952.

Elektrokemisk A/S har 10. januar 1953 søkt om at omhandlede tillatelser til leie av inntil 8 300 kW spillkraft og inntil 8 700 kW, senere 19 500 kW primakraft blir overført til seg.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i den anledning avgitt følgende uttalelse, datert 21. oktober 1953:

«Med Industridepartementets påtegning av 13. januar 1953 har hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 10. januar 1953 fra Elektrokemisk A/S om tillatelse til å overta den ved kgl. resolusjon av 8. februar 1952 til A/S Fiskaa Verk gitte konsesjon på leie av inntil 8 700 kW primakraft resp. inntil 19 500 kW primakraft m. v. fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Søknad fra Elektrokemisk A/S om tillatelse til å leie elektrisk energi i henhold til følgende kontrakter, opprinnelig avsluttet av A/S Fiskaa Verk, pr. 31. desember 1952 transportert til Elektrokemisk A/S:

1. Med Vest-Agder Elektrisitetsverk datert 12. august 1949 angående levering av 8 700 kW.
2. Med Vest-Agder Elektrisitetsverk datert 17. januar 1950 angående levering av 19 500 kW.
3. Med Kristiansands Elektrisitetsverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk datert 29. oktober 1934 angående levering av inntil 8 300 kW spillkraft.

Den 31. juli 1950 søkte vårt datterselskap A/S Fiskaa Verk om tillatelse til å leie elektrisk energi i henhold til ovennevnte kontrakter, for så vidt angår kontrakt nr. 3 på samme måte som etter den tidligere meddelte konsesjon av 31. oktober 1935. Vi tillater oss for øvrig å henvise til søknaden, hvormed også ble oversendt avskrift av kontraktene.

Søknaden ble innvilget ved kgl. resolusjon av 8. februar 1952.

Vi er imidlertid kommet til at det vil være mest praktisk at vi overtar og driver direkte de anlegg som tidligere har vært drevet av en del av våre datterselskaper, bl. a. A/S Fiskaa Verks anlegg på Fiskaa. Pr. 31. desember 1952 ble derfor samtlige A/S Fiskaa Verks aktiva overdratt til oss, likesom vi overtok ansvaret for selskapets forpliktelser.

De tre ovennevnte kontrakter inneholder alle bestemmelser hvorefter A/S Fiskaa Verk kan overdra sine rettigheter og forpliktelser

i henhold til dem i forbindelse med overdragelse av sitt verk, og i henhold hertil transporterte A/S Fiskaa Verk kontraktene til oss den 31. desember 1952.

Verkets virksomhet vil bli drevet videre under samme ledelse som hittil, og vi tillater oss herved å søke om konsesjon på leie av den omhandlede elektriske energi på samme vilkår som A/S Fiskaa Verk fikk ved den kgl. resolusjon 8. februar 1952.

Vi tilføyer at vårt styre har sete i Norge og at samtlige styremedlemmer er norske statsborgere. Erklæring fra styret som omhandlet i konsesjonslovene § 24 legges ved.»

Oddernes herredstyre har i møte den 18. februar 1953 enstemmig vedtatt å uttale at det ikke har noe å innvende mot at søknaden innvilges.

Fylkesmannen i Vest-Agder har i påtegning av 23. februar 1953 til Hovedstyret meddelt at det heller ikke fra fylkets side er noe å innvende mot søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

I omhandlede kraftleiekonsesjon av 8. februar 1952 til A/S Fiskaa Verk er i konsesjonsvilkårenes post 1. Leietid, bestemt:

«Tillatelsen til leie av inntil 8 700 kW primakraft gjelder for den tid kraftleiekontrakten av 12. august 1949 med Vest-Agder Elektrisitetsverk står ved makt og inntil denne kontrakt avløses av kontrakten av 17. januar 1950 om leie av inntil 19 500 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk — eventuelt inntil 1. oktober 1955.

Tillatelsen til deretter å leie inntil 19 500 kW primakraft gjelder for den tid kraftleiekontrakten av 17. januar 1950 med Vest-Agder Elektrisitetsverk står ved makt, dog ikke lenger enn inntil 1. oktober 1978.»

Videre er i konsesjonsvilkårenes post 9 fastsatt at det av den kraft som gjennomsnittlig benyttes utover de 2 000 HK som selskapet tidligere har leid i henhold til konsesjon av 12. desember 1906, skal erlegges en årlig avgift av kr. 0,75 pr. kW til kommuner og en årlig avgift av kr. 0,75 pr. kW til staten.

For øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår, bl. a. om at selskapets styre bare skal bestå av norske statsborgere.

Selskapet har betalt konsesjonsavgifter til og med året 1952. Konsesjonsavgiftene til kommuner og Staten var for 1952 tilsammen kr. 16 522,28.

Med hensyn til den søkte overdragelse av omhandlede kraftleiekonsesjon har Elektrokemisk A/S på foranledning herfra i brev av 27. juni 1953 til Hovedstyret bl. a. bemerket:

«Det er for å oppnå den mest hensiktsmessige organisasjonsform for vårt konsern at vi har gått til dette skritt. Samtidig som vi overtok anleggene på Fiskaa, overtok vi også de anlegg i Moss og i Skorovas som tilhørte våre datterselskaper Steinull A/S og A/S Skorovas Gruber, slik at samtlige våre produksjonsbedrifter fra 1. januar 1953 også formelt eies og drives av vårt selskap.

I realiteten har det selvfølgelig alltid vært så at vi har eiet og drevet disse bedrifter. Vi kan således nevne at av A/S Fiskaa Verks aksjekapital på 1 mill. kroner fordelt på 1 000 aksjer eiet vi de 998, mens 2 av våre styremedlemmer eiet de andre 2.

Det er således ingen overdragelse i vanlig forstand som har funnet sted med anleggene på Fiskaa, det er bare en rent formell forandring som er foretatt av praktiske grunner.»

Hovedstyret har etter dette for sitt vedkommende ikke noe å bemerke til at A/S Fiskaa Verks ovennevnte kraftleiekonsesjon av 8. februar 1952 overdras til Elektrokemisk A/S på uforandrede vilkår, bl. a. om leietid og konsesjonsavgift til kommuner og staten som tidligere bestemt.

Behandlet i hovedstyremøte den 20. oktober 1953.»

Departementet skal bemerke:

A/S Fiskaa Verk er etter det opplyste oppløst og selskapets aksjer overtatt av Elektrokemisk A/S, som var eier av 998 av selskapets 1 000 aksjer. De to øvrige aksjer eides av styremedlemmer i Elektrokemisk A/S.

Elektrokemisk A/S har en aksjekapital på kr. 7 150 000 fordelt på 143 000 aksjer à kr. 50, hvorav under 1/10 er på utenlandske hender. Selskapets styre er helt norsk.

Elektrokemisk A/S har funnet det hensiktsmessig å overta også formelt datterselskapene A/S Skorovas Gruber og Steinull A/S.

Tillatelse av 19. november 1942, stadfestet ved kgl. resolusjon av 11. april 1947, for A/S Skorovas Gruber til leie av inntil 2 000 kW fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, har departementet i henhold til bemyndigelse av 22. april 1949 overdratt til Elektrokemisk A/S. Departementet har heller ikke noe å bemerke til at de her omhandlede konsesjoner blir overdratt til Elektrokemisk A/S, og vil rå til at overdragelsen skjer på uforandrede vilkår.

Det er departementets forutsetning at kraften ikke brukes i strid med de til enhver tid gjeldende rasjoneringsregler.

Industridepartementet

tilrår:

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV overdras følgende konsesjoner

meddelt A/S Fiskaa Verk til Elektrokemisk A/S på uforandrede vilkår:

1. Tillatelse av 31. oktober 1935, forlenget 8. februar 1952, til leie av inntil 8 300 kW spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk,
2. Tillatelse av 8. februar 1952 til leie av inntil 8 700 kW primakraft og etter at denne tillatelse er utløpet inntil 19 500 kW primakraft fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.

35. Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S.

(Tillatelse til å erverve 1 478 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted.)

Kgl. resol. av 13. november 1953.

Departementet har mottatt en søknad av 11. mars 1953 fra h.r.advokat P. Irgens Odberg, Sandefjord, på vegne av Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S om tillatelse etter ervervsloven av 14. desember 1917 nr. 16 til erverv av 1 459 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted. Ved brev av 18. august 1953 fra h.r.advokat Odberg til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet er søknaden utvidet til å omfatte i alt 1 478 aksjer.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved brev av 21. september 1953 gitt følgende uttalelse til departementet i saken:

«Vedlagt tilbakesendes den med Departementets påtegning av 18. mars d. å. mottatte søknad av 11. s. m. fra høyesterettsadvokat P. Irgens Odberg, Sandefjord, på vegne av Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S om tillatelse etter ervervslovens § 36 til å erverve 1 459 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted.

Saken ble 27. mars d. å. sendt fylkesmannen i Vestfold som ble anmodet om å forelegge den for vedkommende kommunestyre og ved tilbakesendelsen også selv gi uttalelse. Fylket har 30. mars d. å. sendt saken til rådmannen i Sandefjord «til forføyning». Rådmannen har etter muntlig konferanse med fylkesmannen 9. mai d. å. sendt den til Sandar kommune «som rette vedkommende». Kommunen har 1. juli d. å. sendt saken direkte tilbake hit med følgende påtegning:

«Herredstyret anbefaler at søknaden imøtekomes.»

Hovedstyret har etter omstendighetene ikke funnet grunn til å sende saken tilbake til fylket med fornyet anmodning om uttalelse, men har innhentet følgende opplysninger angående aksjeforholdet i Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S, gitt i brev fra advokat Irgens Odberg av 14. august d. å.:

«I besittelse av Deres skrivelse av 23. f. m. tillater jeg meg å meddele at Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S er dannet i 1920 med samme aksjekapital som selskapet har i dag, nemlig kr. 1 200 000 fordelt på navnaksjer à kr. 1 000.

Forretningen tilhørte tidligere grosserer Thor Dahl, der døde i 1920, og ble da drevet under navnet av Bryde & Dahls Hvalfangerselskap. Arvingene startet så aksjeselskap under navn av Bryde & Dahls Hvalfangerselskap A/S, og der har ikke vært andre aksjeeiere enn arvingene og deres barn.

Selskapet har også i dag utelukkende norske borgere som aksjonærer. Alle betingelser for et norsk skipsaksjeselskap er til stede. Konsul Lars Christensen og frue — som for så vidt er de største aksjonærer — bor for tiden i Amerika, men de er norske borgere og flytter vel snart hjem igjen.»

I brev av 18. august 1953 meddeler advokat Irgens Odberg at hvalfangerselskapet siden søknaden ble sendt inn har ervervet ytterligere 19 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted, og ber om at tillatelsen må omfatte også dette erverv, som tilsammen gjelder 1 478 aksjer.

Hovedstyret skal bemerke:

A/S Framnæs mek. Værksted er ved kgl. resolusjon av 13. april 1928 meddelt konsesjon på kraftleie fra Vestfold Kraftselskap. I konsesjonen er det bl. a. betinget at minst to tredjedeler av selskapets aksjer til enhver tid skal befinne seg på norske hender. Industridepartementet har underhånden opplyst at 54 av selskapets 4 000 aksjer for tiden er på utenlandske hender.

De 1 459 aksjer som Thor Dahls Hvalfangerselskap har ervervet utgjør mer enn 35 pst. av aksjene i Framnæs mek. Værksted, og tillatelse etter ervervslovens § 36 er da nødvendig uten hensyn til at enebestyreren i hvalfangerselskapet eier 25 aksjer i Framnæs mek. Værksted. Aksjene i Thor Dahls Hvalfangerselskap er etter det opplyste på norske hender.

Man vil anbefale den søkte tillatelse til erverv av 1 478 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted meddelt uten særskilte vilkår.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i møte 14. september 1953.»

Den nevnte søknad av 11. mars 1953 fra advokat P. Irgens Odberg på vegne av Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S er sålydende:

«A/S Framnæs mek. Værksted, Sandar pr. Sandefjord, har en aksjekapital på 4 mill. kroner fordelt på navneaksjer à kr. 1 000. A/S Framnæs mek. Værksted har konsesjon på leie av elektrisk kraft fra Vestfold Kraftselskap i henhold til konsesjonsloven av 14. desember 1917.

Som det vil sees av den av verkstedet innsendte aksjonærfortegnelse har Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S ervervet 1 459 aksjer.

Da dette antall aksjer utgjør mere enn 35 pst. av samtlige aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted, tillater jeg meg herved på vegne av Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S under henvisning til konsesjonsloven for vannfall m. v. av 14. desember 1917 § 36 å søke om tillatelse til ervervelse av disse aksjer.

Jeg tillater meg å opplyse at Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S er et gammelt, norsk aksjeselskap med aksjekapital på kr. 1 200 000, med sete i Sandefjord og med helt norsk styre bosatt i Norge, nemlig Lars Christensen jr., der er enebestyrer.

Det opplyses videre at ovennevnte aksjer i Framnæs er overtatt fra skipsreder Anders Jahre og hans selskaper.

Endelig bemerkes at Lars Christensen jr. personlig har 25 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted.»

Departementet skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 13. april 1928 er A/S Framnæs mek. Værksted gitt konsesjon etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 (ervervsloven) på leie av inntil 1 800 el. HK fra Vestfold Kraftselskap. (Jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner», bind XV, s. 18 flg.)

Etter det som er opplyst i søknaden av 18. mars 1953 fra h.r.advokat Odberg har Framnæs mek. Værksted en aksjekapital på kr. 4 000 000 fordelt på 4 000 aksjer, hver pålydende kr. 1 000.

Da de 1 478 aksjer som Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S har ervervet i selskapet utgjør mer enn 35 pst. av samtlige aksjer, vil det etter ervervslovens § 36 trenges konsesjon til ervervet.

Departementet vil med Hovedstyret anbefale tillatelse gitt etter ervervslovens § 36 for Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S til erverv av 1 478 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted. En finner med Hovedstyret ikke grunn til å foreslå oppstilt vilkår for tillatelsen.

Industridepartementet

tilrår:

Thor Dahls Hvalfangerselskap A/S tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 36 å erverve 1 478 aksjer i A/S Framnæs mek. Værksted.

36. A/S Hunton Bruk.

(Tillatelse til å leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 20. november 1953.

Ved Industridepartementets bestemmelse av 27. september 1951 er A/S Hunton Bruk gitt tillatelse til å leie inntil 2 000 kW primakraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i følgende brev, datert 15. september 1953, gitt uttalelse til departementet i anledning av en søknad av 16. mars 1953 fra A/S Hunton Bruk om konsesjon på leie av inntil 8 000 kW spillkraft fra Staten og Samkjøringen til drift av en elektrokjel:

«I brev av 16. mars 1953 til Hovedstyret har A/S Hunton Bruk, Gjøvik søkt om konsesjon på leie av inntil 8 000 kW spillkraft fra Staten og Samkjøringen.

Søknaden er sålydende:

«Vi tillater oss å søke om konsesjon på inntil 8 000 kW for kraft til vår elektrokjel. Kraften blir å levere som spillkraft fra Staten og Samkjøringen.

Vi håper å høre fra Dem så snart som mulig.»

Gjøvik bystyre har i henhold til bekreftelse i påtegning av 29. juni 1953 fra Gjøvik formannskap til fylkesmannen i Oppland enstemmig anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Oppland har i påtegning av 22. juli 1953 rådd til at søknaden innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved Industridepartementets brev av 27. september 1951 til A/S Hunton Bruk er selskapet meddelt konsesjon på leie av inntil 2 000 kW primakraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk. Tillatelsen som gjelder inntil 1. juli 1960, er meddelt på betingelse av en årlig avgift av kr. 1 pr. kW til staten av den kraft som gjennomsnittlig benyttes. Før øvrig er tillatelsen meddelt på vanlige vilkår. Avgiften som skal oppkreves fra 1. juli 1949, er betalt for årene 1949 og 1950 med tilsammen kr. 1 180,53. For årene 1951 og 1952 er avgiften betalt med henholdsvis kr. 1 171,49 og kr. 1 302,17.

Konsesjon på en 8 000 kW elektrokjel for 10 kV er meddelt A/S Hunton Bruk ved Hovedstyrets brev av 21. juli 1951.

Det er imidlertid Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk som står som leverandør av spillkraften til drift av elektrokjelen.

Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk kjøper spillkraften fra Statens kraftverker på Øst-

landet og dels fra Samkjøringen, men staten har fortrinnsrett til leveringen. Verket betaler 1,2 øre pr. kWh for spillkraften fra Staten og for tiden 1,2 øre pr. kWh + 4 pst. når det tas spillkraft fra Samkjøringen. Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk videreleverer så spillkraften til Hunton Bruk A/S for 1,3 øre pr. kWh. Spillkraftleveringen skjer etter forhåndsavtaler. Det er således ikke opprettet noen faste kontrakter om denne strømlevering idet spillkraften leveres når det has slik kraft til disposisjon.

Hovedstyret vil rå til at søknaden innvilges og at tillatelsen meddeles for den tid A/S Hunton Bruk måtte leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1970. For øvrig anbefales tillatelsen meddelt på de samme vilkår som fastsatt for A/S Hunton Bruks før nevnte kraftleiekonsesjon av 27. september 1951, dog således at vilkåret om avgift til Staten utgår, idet spillkraften nyttes til erstatning for brensel til framstilling av damp.

Behandlet i hovedstyremøte den 14. september 1953.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår er det Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk som skal stå som leverandør av spillkraften. Det er ikke opprettet faste kontrakter om denne strømlevering idet spillkraften leveres når slik kraft kan stilles til disposisjon.

Departementet vil med Hovedstyret rå til at A/S Hunton Bruk gis tillatelse etter lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV til å leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk. Det er departementets forutsetning at kraften ikke stilles til disposisjon i strid med de til en hver tid gjeldende rasjoneringsregler. I samsvar med Hovedstyrets forslag vil en anbefale at punkt 1 i vilkårene for tillatelsen om leietid gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen gjelder for den tid A/S Hunton Bruk måtte leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. juli 1970.»

Videre vil en med Hovedstyret anbefale oppstilt de samme vilkår for øvrig for tillatelsen som fastsatt for den av Industridepartementet den 27. september 1951 meddelte tillatelse for A/S Hunton Bruk til å leie inntil 2 000 kW primakraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk, idet dog punkt 9 i disse om avgift til staten sløyfes. Angående vilkårene for Industridepartementets nevnte tillatelse, viser en til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1951, side 77 flg.

Industridepartementet

tilrår:

A/S Hunton Bruk tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV å leie inntil 8 000 kW spillkraft fra Gjøvik kommunale Elektrisitetsverk.

Tillatelsen gis på de vilkår som er foreslått i Industridepartementets tilråding av 20. november 1953.

37. A/L Drammen Meieri.

(Tillatelse til å leie inntil 150 kW primakraft og inntil 1 150 kW spillkraft fra Drammen Elektrisitetsverk.)

Departementets avgjørelse 25. november 1953.

I medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 § 23 og bemyndigelse gitt ved kgl. resolusjon av 22. april 1949 tillates det A/L Drammen Meieri å leie inntil 150 kW primakraft og inntil 1 150 kW spillkraft fra Drammen Elektrisitetsverk på nærmere angitte betingelser.

Betingelsene er:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/L Drammen Meieri måtte leie inntil 150 kW primakraft og inntil 1 150 kW spillkraft fra Drammen Elektrisitetsverk, dog ikke lenger enn inntil 1. januar 1964.

2. Styre.

Lagets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid bare bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av departementet eller for noen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet mot denne bestemmelse, skal det for hver gang svare en konvensjonalbot på opp til kr. 1 — en krone — pr. kW pr. døgn etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

4. Søksmål etter naboloven.

Bruker selskapet energien til bedrift som ved røyk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det finner grunn til å gripe inn av almene hensyn, anerkjennes som rett saksøker når det gjelder overtredelser av naboloven.

5. Norske tjenestemenn og arbeidere.

Til byggingen og driften av anlegget skal det bare brukes tjenestemenn og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog dispensere fra denne bestemmelse når det trengs spesiell fagkunnskap eller øvelse eller når andre hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig for konsesjonæren.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler mot det, kan dispensasjon også gis når det gjelder fremmede tjenestemenn og arbeidere som har hatt fast bopel her i riket det siste år. Søknad om dispensasjon må i hvert enkelt tilfelle sendes om vedkommende politimester. Ansettelse må ikke i noe tilfelle foretas før søknaden er avgjort.

Bruker konsesjonæren fremmede tjenestemenn eller arbeidere uten å ha fått tillatelse til det, kan vedkommende departement ilegge ham en dagbot til statskassen på opp til 50 — femti — kroner dagen for hver person.

6. Norsk arbeid og materiell.

Til byggingen og driften av anlegget skal norsk vare brukes såfremt den er likeså god som den utenlandske, kan skaffes tidnok (en forutsetter da at den blir tinget i tide) og prisen på den ikke ligger mer enn 10 pst. over prisen på den utenlandske vare inklusive toll. Forutsetningen er dog at toll og prisforskjell tilsammen ikke skal overstige 25 pst. av prisen på den utenlandske vare (eksklusive toll). Når det gjelder valg mellom innenlandske tilbud, skal det tilbud velges som representerer mest norsk arbeid og den største innenlandske produksjon av råvarer og halvfabrikata, selv om dette tilbud er dyrere, når det bare ikke ligger over den prisgrense som gjelder i forhold til utenlandsk vare.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet. Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes departementet med de opplysninger som er nødvendige.

Ved overtredelse av bestemmelsene om bruk av norske varer kan vedkommende departement for hver gang ilegge konsesjonæren en bot til statskassen på inntil 15 — femten — prosent av den verdi som varen har.

Departementet går ut fra at konsesjonæren på alle måter søker å lette innkjøp av innenlandsk materiell, f. eks. ved å dele opp ordrene når det er høve til det og ved lempninger med omsyn til leveringstid og andre vilkår.

Når det gjelder innkjøp for over kr. 5 000 av en vare som også blir laget her i landet, må anbudsinnbydelse sendes ut dersom det skal innhentes tilbud fra utlandet. I anbuds-vilkårene skal det kreves at det i tilbud om norske varer må opplyses om det er brukt utenlandske råvarer eller halvfabrikata til fremstillingen av varene og eventuelt i hvor stor monn dette er gjort. Alle tilbud skal åpnes samtidig, og det må settes opp protokoll over forretningen. Blir det tinget for over kr. 5 000 av en vare som er laget i utlandet, skal det straks sendes melding til vedkommende departement om det med alle de opplysninger som en må ha for å kunne avgjøre om konsesjonsvilkårene er fulgt. Når departementet finner grunn til det, kan det kreve opplyst på forhånd om konsesjonæren akter å kjøpe varer fra utlandet.

7. Trygd.

Trygd skal fortrinnsvis tas i norske selskaper, hvis disse byr likeså gode vilkår som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger.

8. Kraftavståelse.

Selskapet plikter å avstå inntil 10 pst. av den leide kraft til de kommuner som Kongen bestemmer — derunder også fylkeskommuner.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges tatt ut etter bestemmelse av departementet enten i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hva enten dette tilhører selskapet eller eieren av vassfallet.

Volder uttaket av kraften økede utgifter, bæres disse av den som tar ut kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten samtykke av departementet.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft tas ut.

Konsesjonskraft kan oppsies med 2 års varsel. Kraft som er oppsagt kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den primakraft som gjennomsnittlig benyttes, omframt spillkraft til drift av elektrokjel, erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kWh, beregnet etter formelen:

$$\frac{\text{kWh}}{8760}.$$

Avgiften forfaller til betaling ved hvert års utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares deretter 6 pst. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste seg de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir brakt i orden etter reglene i lov om ervervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

38. Vest-Agder fylke.

(Tillatelse til å regulere Ørevatnet i Mandalselva.)

Kgl. resol. av 11. desember 1953.

I anledning av en søknad av 27. januar 1953 fra Vest-Agder Elektrisitetsverk om tillatelse for Vest-Agder fylke til å regulere Ørevatnet i Mandalselv i Vest-Agder fylke har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i brev av 27. november 1953 gitt følgende uttalelse til departementet:

«Fra Vest-Agder Elektrisitetsverk er innkommet følgende søknad datert 27. januar 1953:

«Herved tillater en seg, i medhold av Lov om Vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 § 10 pkt. 2, å søke om tillatelse til å regulere Ørevann i Mandalselven, beliggende i Åseral kommune ved senkning av dette inntil 3,5 m under alminnelig sommervannstand kote 260 ned til kote 256,50, som blir laveste vannstand. Der innvinnes et magasin på 15 mill. m³.

Dette magasin blir også inntaket til det kraftanlegg, som er planlagt utbygd for Vest-Agder fylkes reøning.

Det omfatter utnyttelsen av fallene på strekningen mellom Ørevann og Håverstad gård, i alt 87 m brutto fall, innkjøpt av fylket i 1918—1920, med unntakelse av det nederste ca. 15 m's fall på Mandalselvens østside, som eies av Lars Mjåland. Dette utgjør 7,5 m eller 8,6 pst. av det hele fall på 87 m.

Ved denne regulering oppnås en økning av den nå regulerte vannføring i vassdraget ovenfor (Skjerka og Mon) på ca. 1,5 m³/sek., hvorved den samlede regulerte vannføring nedenfor Ørevann vil bli 27,6 m³/sek.

I det 87 m's brutto fall fåes en kraftmengde på 18 600 kW levert ved kraftstasjonene. Denne energimengde vil dekke fylkets manglende behov i dag, samt gi reserve på 5 600 kW inklusive overføringstap.

Den forutsatte regulering vil ikke medføre nevneverdig innflytelse på fløtning eller fiske, og heller ikke på transportveger langsatter vannet, idet der på østsiden langs dette er veg for alminnelig trafikk. På vestsiden av vannet er der ikke bebyggelse som ikke har vegforbindelse fram til hovedvegen mellom Mandal og Kirkebygden i Åseral. Det foregår ingen alminnelig trafikk tvers over vannet.

I naturforholdene rundt vannet, hvis bredder for den vesentligste del består av bratt fjell, se vedliggende kart, vil det ikke skje noen nevneverdig forandring. Det forvoldes ingen skade på jord, skog eller beite etc.

Det antas at senkningen vil kunne medføre forsterkning av fundamentene for to vegbruer, nemlig en over Monselvens utløp i Ørevann, og brua over Ørevann ved Skjerka, tilhørende Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Av fallene nedenfor Ørevann til elvens utløp i sjøen ved Mandal, er foruten de forannevnte 87 m fall, kun to, nemlig Tungfosskomplekset i Bjelland, d. e. fallet mellom kote 152,12 og kote 78,81 = ca. 73,30 m, og Klevelandsfossen i Laudal i alt 23,5 m mellom kote 54,92 og kote 31,44, som kan utbygges.

De øvrige fall er bare små fossestryk, som ikke lar seg praktisk utnytte.

Den nåværende regulering av vassdraget, iberegnet 3,5 m senkning av Ørevann, gir som nevnt ovenfor 27,6 m³/sek. i regulert vannføring. Denne kan økes til ca. 45 m³/sek. ved ytterligere reguleringer i Mons og Logna. Den naturlige lavvannføring er ca. 4 m³/sek. gjennomsnittlig nedenfor Ørevann.

Av Tungfosskomplekset eier Mandal kommune ca. 12 fallmeter. Her ligger et lite kraftanlegg, som eies og drives av Vest-Agder Elektrisitetsverk. Mandal kommune har bortleid vannfallet til Vest-Agder for en rekke år framover, dvs. så lenge kraftanlegget drives.

Den øvrige del av fossekomplekset, ca. 62 m, eies av en rekke gårdbrukere som selv ikke kan utnytte disse.

Eieren av Klevelandsfossen, ingeniør T. Løvås, Kristiansand, har på forspørsel erklært at han ikke ønsker å delta i reguleringsforetagendet.

Det vedlegges foruten kart over Ørevann, kart over utfallsosene med inntegnet fast dam med overløp, som gjøres så stort at det tillater et flømløp på ca. 1 000 m³/sek. med kote 262,50, som er høyeste iakttagne vannstand i Ørevann.

Den ved denne regulering innvunne energimengde i det hele fall nedenfor Ørevann utgjør ca. 3 900 HK.»

Vest-Agder Elektrisitetsverk opplyser i brev av 24. april 1953:

«Vår kotehøyde 260 er lik Vassdragsvesenets kotehøyde 259,60. Maskinsalsgulvet på Skjerka kraftstasjon ligger på 265 i forhold til verkets generalplan.

Etter avtale med Dem bibeholdes verkets kote da alle kotehøyder i våre prosjekter i Mandalselven refererer seg til disse. Av praktiske grunner bør de vel bibeholdes.»

Videre har Elektrisitetsverket innsendt følgende tilleggsopplysninger:

«1. I henhold til foreliggende vannstands-iakttagelse i 10 års perioden 1923—1932, og i 20 års perioden 1933—1953, henholdsvis før og etter at Skjerka kom i drift er middelvannstanden for sommermånedene i Ørevann i forhold til Vest-Agder Elektrisitetsverks kotehøyde 265 på topp av skinnegang i Skjerka kraftstasjons maskinsalgulv følgende:

1923—1932				
Mai	Juni	Juli	August	Sept.
260,57	260,07	259,81	259,91	259,90
1933—1953				
260,29	260,0	259,74	259,80	260,0

Ved å holde vannstanden i Ørevann på kote 260,0 vil denne i juli og august måned gjennomsnittlig bli noe høyere enn før i enkelte år. Men den omstendighet antas ikke å ville influere nevneverdig på avkastningene av den dyrkede mark omkring Ørevann.

2. Lars Mjåland har ved kontrakt av 6. mai i år overdradd sine fosserrettigheter i Mandalselven på sin eiendom Mjåland, gnr. 34, bnr. 3 i Åseral til Vest-Agder Elektrisitetsverk.

Ved denne overdragelse bortfaller vår søknad om tillatelse til å ekspropriere nevnte fosserrettigheter.

Elektrisitetsverket rår nå over samtlige fosserrettigheter i det fall som aktes utbygd.»

Elektrisitetsverkets forslag til manøvreringsreglement går ut på at så lenge kraftanlegget på Håverstad er det eneste i vassdraget nedenfor Ørevatn foretas vannslipningen etter dettes behov og at vassdragets naturlige flomvassføring ikke forøkes. Reglementet inneholder videre de vanlige bestemmelser om godkjennelse av den som skal forestå manøvreringen, tilsyn med flomløp og dam, protokollføring, tvist om forståelse av reglementet og forandringer i dette.

Søknaden er kunngjort i Norsk Lysingsblad 20. og 23. februar 1953 (nr. 43 og 45) og har vært behandlet i distriktet med følgende resultat:

Åseral herredstyre har i møte den 20. mars 1953 gjort slikt vedtak:

«Formannskapetets framlegg vart samr. vedteke. Ein går ut frå at konsesjonsavgiften vert rekna av all ny-utvunnen kraft.

Formannskapetets framlegg:

Søknaden gjeld søkkjing av Ørevatn, utbygging av fossefalla med heil eller delvis flytting av Mandalselva gjennom tunnel til Håverstad 4 km lenger nede. Med dette kan

Vest-Agder Elektrisitetsverk vinne ut 18 600 kW og få eit naturleg låglandsbasseng i Ørevatn som vil minka færen for utkoblingar med 2—3 veker kvar vår.

Åseral formannskap må kome med desse atterhald:

1. Framstillinga frå Vest-Agder Elektrisitetsverk om at reguleringa ingen skade gjer på ferdsl, fløyting, fiske, skog, jord eller beite, er ikkje rett. Om dette viser ein til skriv frå grunneigarane, frå fellesfløytinga og frå Vest-Agder landbruksselskap, som vert ettersendt. Ein vil tilrå søknaden imøtekomen dersom kode 260 endres til 259,30 av omsyn til dei store vidder av dyrka og dyrkbar jord kring vatnet.

2. Fløyting.

Ørevatn er bindeled for fløyting Lognadalen til Lindeland bom. Vest-Agder Elektrisitetsverk må gå god for at skogegarane i Lognadalen og kring Ørevatn må få same pris som dei elles ville fått, levert elv. (Differansen mellom prisar levert elv og levert bilveg.)

3. Konsesjonsavgiftene.

Åseral får korkje formue- eller inntekts-skatt av anlegga som Vest-Agder Elektrisitetsverk har her. Bygde i dag ville desse i dag koma på minst 60 mill. kroner. Berre formuesskatt ville kome på kr. 240 000 nedskr. va til 40 mill. kroner, kr. 160 000.

Dette er sikkert ein av grunnane til dei store årlege nettoinntekter som Vest-Agder Elektrisitetsverk har hatt.

Dei fleste utbyggjingane til Vest-Agder Elektrisitetsverk har til dags dato helst vori på ubudde heiestrekningar. Reguleringa av Ørevatn gjeld dei mest sentrale strok i Åseral, der $\frac{1}{3}$ av folkemengda bur kring vatnet. Ei regulering av vatnet vil verka skjemma på natura kring Kyrkjebygd. Det er greitt at ei slik regulering også vil føra med seg mange og store ulemper som vedkjem heile heradet.

Alt dette gjer at ein meiner konsesjonsavgiftene må setjast ein god del høgare enn ved siste regulering.

Med desse atterhald rår ein til at søknaden vert imøtekomen.»

Høyesterettsadvokat Jens Haugland, Kristiansand, uttaler i brev av 14. mars 1953 følgende på vegne av grunneierne rundt Ørevatn:

«Kva Vest-Agder Elektrisitetsverk meiner med «almindelig sommervannstand» er ikkje klårt. Den tida som ein her bør rekna med, må vere månadene juni, juli og august, og ikkje meir.

Eg vil serleg nemne dette:

Med slik oppstemming av Ørevatnet som det her er tale om, vil gardane rundt vatnet misse sjangsen til nydyrking og utviding av bruka sine i stort mon. Eg legg ved ein uttale frå Åseral jordstyre dagsett 5. d. m. Dei 500 dekar som er nemnde av jordstyret, vil for framtida bli liggande vannsjuke og nokså verdlause. Det er serleg jord på gardane Åsland, Vassbotn, Austrud, Prestegarden, Forgard og Fiskland. Dette punktet må eg legge stor vekt på. Det gjeld bruk som frå før er små, og det er serleg urimelig og hardt å ta

frå dei høve til utviding og utvikling. Serleg i jordfattige grender skal ein vere sers varsame med dette. Oppstemninga vil også gå ut over beite og skog sume stader. Eg må difor så sterkt eg kan påstå at øvste oppstemningsgrense blir sett på kote 259. Ein kan også tenke seg kva det vil ha å seie for dike og grøfter at vatnet kan gå op eller ned med 3,5 m.

Av andre omstende vil eg nemne serleg gjerdehald. Med ein så stor margin for regulering som 3,5 m vil det bli til stor ulempe for mange bruk når det øydelegg gjerde. Som døme nemner eg at eit einaste bruk i Vassbotn vil få omlag 1 km i auka gjerdeplikt. Det samme vil bli tilfelle t. d. på Åsland, Austrud, Madland, Eikerapen, Øyulvstad, Fiskland og Bunes. Gjerda vil også ofte bli ståande under vatn når magasinet er fullt. Is og anna vil også lett øydelegge gjerda.

Eg må dinest nemne at ein til nå har hatt isveg på vatnet omlag 5 månader kvart år. Såleis har heile Åsland mesteparten av sin skog på vestsida av vatnet og brukar isen til all transport av skogvyrke. Eg må gå ut frå at isen serleg ved strendene etter reguleringa vil bli så øydelagt at køyring på isen om vinteren vil bli omlag uråd.

For ytre delen av vatnet vil ulempene bli endå større. Her vil det tempererte vatnet frå kraftstasjonen etter reguleringa gå heilt ut til Vassbotn og øydelegge isen. Ørevatn skulekrins blir då delt i to av di borna ikkje lenger kan gå over vatnet på isen om vinteren. Born frå Eikerapen, Bunes, Skjerka og Fiskland vil då få mykje lenger skuleveg. Skulehuset står på Madland. For dei to bruka i Eikerapen vil det også bli ulempe med postgangen om vinteren. Alle bruka vil dessutan få meir eller mindre ulempe når det gjeld høgkøyring og skogsdrift.

Ein kan også nemne ulempe for rypefangerar. Rypefangst har vore ei ganske stor inntektskjelde for mange gardar.

Når det gjeld fløyting er det sjølsagt at dette vil bli umogeleg i elva nedanfor Ørevatn. Dette får då betydning for heile Åsral. For å få tømmer og ved fram må det skje, enten på isen eller ved fløyting. Skal så bae desse framkomstmåtane bli øydelagde, kan ein tenke seg kva dette vil seie for verde i skogen i det heile.

Det må her sjølsagt bli tale om å arbeide opp nye vegar, serleg driftevegar. Dette må ein kome tilbake til.

Også for fiske er det sjølsagt at reguleringa vil få mykje å seie. Skal vi kunne regulere ned så mykje som 3,5 m vil mange gardar miste heile fisket sitt. Og reint ålment må ein gå ut frå at fiske over alt vil ta skade eller bli øydelagt. Det vil serleg gjelde Kyrkjebygda, Madland, Vassbotn m. fl. Det blir også vanskeleg å ha båtar i vatnet.

Det er elles mange andre ting ein kunne nemne, såleis at det vil bli store vanskar med elektriske pumper frå elva som mange har nå. Likeeins vil vaskeplassar bli øydelagt. Endeleg må ein ha rett til å nemne at reguleringa vil ha store verknader reint estetisk for gardane rundt vatnet. Ein må rekne med at strender og utsjånad i det heile vil få ein annan karakter, og dette også kan ha noko å seie for verdet på dei einskilde bruka.

Skulle det vere heilt uråd å koma utanom denne reguleringa, må ein i alle høve så

sterkt ein kan påstå at det ikkje bør bli tale om oppstemming over kote 259.

Grunneigarane vonar at styresmaktene vil ta omsyn til dette sterke kravet.

Det er mange fleire moment og ulemper som ikkje er nemnde framanfor og som eg reknar med at grunneigarene må koma tilbake til, dersom reguleringa skal gjennomførast. Men me bed at ein straks vil vera merksam på dei viktigaste ulempene som reguleringa må føre med seg.

Til slut vil eg påtale at fleire uttalelser i Vest-Agder Elektrisitetsverks søknad om regulering av vatnet er misvisande, eller beint fram ukorrekte med omsyn til dei skader og ulemper reguleringa vil føre med seg.

Dersom reguleringa av Ørevatn likevel vert gjennomført, vil grunneigarane oppmode styresmaktene å gi høve til at skade og ulempegodtgjersla kan gjevast i elektrisk straum for dei som måtte ynskje det. Dersom dette ikkje let seg gjere etter någjeldande lov, vil ein be om høve til å få revidera ulempegodtgjersla etter ein eventuell seinare reguleringslov.»

Åsral jordstyre har 5. mars 1953 avgitt slik uttalelse:

«I begynnelsen av 30 årene søkte en del oppsittere i Kyrkjebygda om statsstøtte til senking av Ørevatnet. Vassdragsvesenets ingeniører planla da og kostnadsrekna en senking av 1,6 m. Men da det ble en 1 100 m lang strekning som måtte graves — og tildels sprenges ut, ble arbeidet for kostbart for de 500 dekar de reknert med av dyrket og dyrkbar jord som da ville bli tørrlagt, og søknaden ble avslått.

I 1936 fikk garden Åslands oppsittere fylkesagronom Njerve til å planlegge senking og retting av Åslandsbekken fra Ørevatnet og et stykke forbi gardens innmark — 1 600 m lengde. Ifølge hans plan av 15. april 1937 er det 16 interesserte med tilsammen 88 dekar dyrket og 79,1 dekar slåttemark som ligger fra 0,75 m til 1,5 m over sommervannstanden i Ørevatnet. Kostnadsoverslaget var kr. 10 000. Statstilskot ble gitt i 1939, men på grunn av krigen ble arbeidet ikke utført.

Da underskrevne var med under arbeidet i marka, kan det bevitnes at den sommervannstand agronomen la til grunn for sine beregninger lå minst 0,5 m lavere enn den gjennomsnittsvannstand Vest-Agder Elektrisitetsverk nå har avmerket.

Skal vannet demmes opp så det blir stående på kote 260 til stadighet må en rekne med at storparten av de 500 dekar som Vassdragsvesenet reknert med blir meget vassjuk og lite lønnsomt å arbeide med. Med de små bruk det her gjelder (omlag 20—30 dekar) vil dette bli et meget følelig avtrek i driften. En må derfor på det innstendigste be om at vannet ikke blir demmet høyere opp enn til kote 259, da vil det være høve til avgrøfting av storparten av den dyrka jorda.»

Fylkesagronom R. Njerve, Vest-Agder Landbruksselskap, uttaler i brev av 27. mars 1953:

«Søknaden går ut på stem på kote 260. Dei interesserte joreigarane meiner stemmen må vera på kote 259.

I 1936 var eg i Åseral for å prøve om det kunne gjerast noko for å få tørrlagt noko lågtliggjande jord til gardane Åsland og Forgard på vestsida av vassdraget nordanfor Ørevatnet ved Åslandsbekken. Det blei opplyst for meg at Vassdragsvesenet nokre år tidlegare hadde undersøkt ei senking av Ørevatnet, men at det ikkje blei noko av dette arbeidet då det ville bli kostbart. Det ble oppgjeve at ein rekna med 500 dekar interessert jord. Før eg tok til med noko arbeid der oppe, ba eg dei interesserte vise meg lågaste vasshøgda i Ørevatnet, og denne tok eg som utgangspunkt i min plan for Åslandsbekken som skulle rettast og senkast i ei lengd av omlag 1600 m opp frå Ørevatnet. Bekken blei likevel for grunn til fulldyrking av jorda nede ved vatnet, men eg tilrådde statstilskot til arbeidet. Pristilhøva gjorde at arbeidet ikkje blei sett igang.

Ved nå å samanlikna min plan frå 1936 — ekspedert 15. april 1937 — med Fastmerke 1 — kote 263,844 viser det seg at den vasshøgda eg fekk oppgjeve av dei interesserte i 1936 ligg ganske nær kote 259. Fastmerke 1 er bolt i fjell omlag 150 m syd frå sydlengaste huset Skarpeteigen Åsland. Ein var fullt merksam på at vatnet både om sommeren og elles gjekk opp i flaumtider.

Det var som før nemnt at ein rekna 500 dekar interessert i senkingen av Ørevatnet. Denne jorda ligg serleg til gardane i nordenden av vatnet: Åsland, Forgard, Berg, Austru og Kaddeberg. Det gjeld lågtliggjande nesejord: sand med mindre og grunne myrpart. Det er også litt interessert jord til Bunes, Fiskland og Vassbotten. Denne jorda er såvidt eg veit ikkje målt, men eg meiner det er rett at det ialt er millom firehundre og femhundre dekar som er interessert i at det blir halde låg vasshøgda i vekstida i Ørevatnet. Bare en mindre part av denne jorda er dyrka. Det meste er slåttemark og beite.

Skal den her nemnde jorda nyttast ut, burde vasshøgda i sommertida helst ikkje koma over kote 259. Meininga i Åseral er at Ørevatnet kunne bli litt lågare i tørre perioder for utbygginga av Skjerka. Etter utbygginga har dei vist meg ei lågaste vasshøgda som svarer nokolunde til kote 259. Vest-Agder Elektrisitetsverk sine målinger viser visstnok at vatnet bare ytterst sjelden blir så lågt. Det har mykje å seia for utnyttinga av nesane at vatnet i sommertida kan bli så lågt som det har kunne blitt hittil. Oppsitjarane krev derfor regulering på kote 259.

Ein må venteleg kunne rekne med at Vest-Agder Elektrisitetsverk held vatnet slik at minst mogeleg renn over stemmen. Blir då denne sett på kote 259, vil tilhøva for nytting av nesejorda bli noko betre enn før, men det er rimeleg at oppsitjarane får denne føremunen då dei for framtida er avskore frå senking av vatnet i jordbruket si interesse.

Det gjeld i dette høve lettbrukt mineraljord i sentrum av bygda og denne jorda bør ikkje skadast ved reguleringer. Eg må derfor seia meg samd med oppsitjarane i at Ørevatnet ikkje bør få høgare stemhøgda enn til kote 259.»

Grindheim, Bjelland, Finnsland, Laudal, Holum, Øyslebø samt Halse og Harkmark herredstyrene,

som har behandlet søknaden i møter henholdsvis 10., 14., 23., 10. og 24. februar, 2. og 6. mars 1953, har ikke hatt noe å innvende mot den planlagte regulering, de fleste under forutsetning av at grunneierne får full erstatning for eventuelle skader og ulemper.

Bjelland herredstyre gjør oppmerksom på at Bjelland kommune eier Kafossen i Tungefosskomplekset.

Mandal bystyre anbefaler i møte den 30. april 1953 søknaden under henvisning til følgende vedtak av Mandal elektrisitetsverks styre den 25. mars 1953.

«Elektrisitettsverkets styre anbefaler søknaden idet en forutsetter at der i konsesjonene tas inn bestemmelser om at de interesserte kommuner får dekket sitt behov av de utbygde kraftmengder.

Det henvises for øvrig til styrets vedtak i møte 5. april 1949, inntatt under sak nr. 14 i Bystyrehefte for bystyremøte den 12. mai 1949.» (Uttalelse vedrørende regulering og overføring av Monselva m. v. til Skjerkavassdraget.)

Mandalselvns Fellesfløtning anfører i brev av 17. februar 1953:

«Med hensyn til konsesjonssøknadens opplysning om at den forutsatte regulering ikke vil medføre nevneverdig innflytelse på fløtingen må vi ta ethvert forbehold. Likeledes tar vi herved forbehold om erstatning for enhver skade og ulempe den forutsatte regulering vil volde fløtingen i vassdraget representert ved Mandalselvns Fellesfløting.»

Vest-Agder Jeger og Fiskerlag anfører i brev av 3. mars 1953:

«En finner ingen grunn til å nedlegge protest mot den foreliggende søknad om regulering av Ørevann.

Vest-Agder Elektrisitetsverk må derimot være forberedt på at der senere blir reist erstatningskrav for den påviselige skade reguleringen medfører med hensyn til fiskebestanden og en tar derved uttrykkelig forbehold med hensyn til sådant erstatningskrav.»

Og Mandal fiskeristyre bemerker under 10. s. m.:

«Ein reknar med at reguleringa vil verka til skade for laksefisket i Mandalselva og tek atterhald om godtgjersle for skade og ulempe.»

Vest-Agder Elektrisitetsverk anfører i brev til fylkesmannen av 24. april 1953:

«De uttalelser som er gitt av herredstyrene i Grindheim, Bjelland, Finnsland, Laudal, Øyslebø, Holum og Halse og Harkmark forandrer ingen bemerkninger.

Til uttalelsen fra Åseral herredstyre om den ved reguleringen forårsakte skade skal bemerkes at denne er uvesentlig sammenlig-

net med de fordeler som oppnåes for hele fylket ved utbyggingen av vannfallene nedenfor Ørevann (Håverstadprosjektet) i forbindelse med reguleringen av Ørevann.

De mulige ulemper, som måtte påføres grunneierne, vil bli erstattet og erstatningens størrelse vil som vanlig bli fastsatt ved ekspropriasjonsskjønn under hvilket de forskjellige interesser vil bli nærmere klarlagt.

Angående avgift til stat og kommuner, som verket (fylket) skal betale i henhold til § 10 i reguleringsloven, tør en gå ut fra at disse blir fastsatt så lavt som mulig.

Åseral kommune, hvor reguleringsbassenget ligger, får av verket utbetalt hvert år store beløp som avgift for tidligere utførte reguleringer av Skjerka og Monsvassdraget, og har samtidig hatt betydelige inntekter av anleggsvirksomheten, som verket har drevet i en årrekke — helt fra 1930 til i dag.

Det må også tas i betraktning at verket har bygget flere veganlegg, som er av stor betydning for kommunen og uten utgift for denne.

En vil derfor anse som en passende avgift til Åseral kommune kr. 0,50 pr. nat.-HK og til Staten, som fastsatt for regulering av Monsvassdraget, kr. 0,50 pr. nat.-HK.»

Videre anføres:

«Flotningen i Mandalselven vil ikke influeres nevneverdig av den planlagte regulering av Ørevann.

Dersom Mandalselvens Fellesflotning har noe å klage over, måtte det da være for de ulemper som de tidligere foretatte reguleringer i Skjerka og Mons måtte medføre. Det er derfor sannsynlig at dette spørsmål kommer opp under et eventuelt vassdragskjønn. Men det er en sak for seg.

Om Mandal kommunes forbehold om at det i konsesjonsvilkårene inntas en bestemmelse om at de interesserte kommuner får dekket sitt behov av de utbygde kraftmengder, er å bemerke at dette spørsmål var oppe til drøftelse i det fellesmøte som ble holdt den 18. mars i år mellom representanter for Agderfylkenes kraftforsyning (kraftverker).

En er derfor av den oppfatning at et slikt forbehold, som Mandal har nevnt, ikke bør inntas i konsesjonsvilkårene da en er enig om at det mellom Mandal og Vest-Agder Elektrisitetsverker opptas direkte forhandling om kraftlevering.

Fiskeristyrelsens uttalelse foranlediger ingen bemerkninger. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet vil selv innhente uttalelse fra Inspektøren for ferskvannsfisken.»

Fylkesmannen i Vest-Agder uttaler i brev av 29. april 1953:

«På grunn av den prekære kraftmangel som det er gitt opplysninger om i fylkestingsforelegget, har fylkestinget som nevnt enstemmig gått inn for at en snarest råd er må få utbygd de omhandlede vassfall i Mandalselva nedafor Ørevatn, Håverstadanlegget. Jeg tillater meg å rå til at de nødvendige tillatelser for dette blir gitt så snart som mulig, idet en vil søke å komme i gang med arbeidet i løpet av juli måned.

Når det gjelder de fråseigner som ligger føre, må jeg i det vesentlige slutte meg til den uttalelse som Vest-Agder Elektrisitetsverk har gitt. Dette gjelder også størrelsen

av avgiftene, uten at jeg dog vil ha sagt noe om det beløp pr. HK som er nevnt i brevet fra Vest-Agder Elektrisitetsverk.»

I det påberopte fylkestingsforelegg, som fulgte med, fremholdes at kraftforbruket er steget meget raskere enn tidligere foretatt behovsberegning viser, idet en nedgang i industriens behov som man regnet med er uteblitt. Det har tvertimot vært etterspørsel etter mer kraft. Det alminnelige strømforbruk er også økt betydelig. Som følge herav regnes det med følgende kraftunderskudd: 1952—53 5 000 kW, 1953—54 10 000 kW og 1954—55 13 500 kW. Forelegget inneholder omkostningsoverslag, hvor dam for Ørevatn er oppført med kr. 400 000 og de bygningsmessige arbeider som også omfatter drifts- og senkningstunnelen med kr. 8 650 000.

Inspektøren for Ferskvannsfisken foreslår i brev av 21. april 1953 følgende bestemmelser tatt inn i konsesjonsvilkårene:

«Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel av aure etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Om departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser av de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Hvis departementet forlanger det, er konsesjonæren videre forpliktet til innen reguleringen tas i bruk, å anbringe varegrinder foran alle tappeluker i den årstid det ikke er fare for isdannelse på gitrene. Spileavstanden i varegrindene og deres øvrige innretning og anbringelse blir i tilfelle å bestemme av departementet.»

For øvrig tar Inspektøren forbehold om at det ved eventuelle skjønn blir oppnevnt minst en fiskerisakkyndig til å delta.

Hovedstyret pekte i brev til Vest-Agder Elektrisitetsverk av 8. juni 1953 på at Elektrisitetsverket i sine bemerkninger til distriktuttalelsene ikke var kommet inn på spørsmålet om en reduksjon av oppdemningen, jfr. uttalelsene fra grunneierne, Åseral jordstyre og Åseral herredstyre. Hovedstyret ville gjerne høre Elektrisitetsverkets stilling hertil. Samtidig minnet man om Vassdragsvesenets foran nevnte senkningsplan i jordbruksøyemed som ble utlånt til Elektrisitetsverket den 18. september 1951.

Vest-Agder Elektrisitetsverk henviser i sitt svar av 3. juli 1953 til sine tidligere gitte opplysninger og anfører:

«— — — at den plan, som er utarbeidet av Vassdragsvesenet i april 1934 for senk-

ning av Ørevann, for å avhjelpe den skade som den dyrkbare mark lider under ved oversvømmelse under flom, har vi nå hatt anledning til å studere nærmere.

Det fremgår av planen at den flom, som var observert den 19. februar 1932, er beregnet på å bli senket fra kote 261,84 til 260,50 i Ørevann, altså med 1,35 m.

Senkningen av lavvann, som er avhengig av selve gravingen, vil dreie seg om ca. 1,0 m.

Arbeidet er anslått å ville koste kr. 145 000 (overslag av 18. april 1934).

Det anføres i Vassdragsvesenets redegjørelse, at ifølge opplysninger fra distriktet, handler det seg om et areal på 500—600 dekar dyrket mark, som er interessert i en flomsenkning på 1—1,5 m. Etter 600 dekar blir omkostningene kr. 242 pr. dekar.

«Det planlagte arbeid synes derfor lite økonomisk berettiget. Der må ved en økonomisk vurdering også tas hensyn til at senkningen vil medføre økt påkjenning på elvebredden langs tilløpet i nordre ende av Ørevann. Her har man flere elvebrudd på forhånd. Dessuten må regnes med at elvebunnen kan senke seg hvor broen til Skjerka kraftverk fører over Ørevann. Denne bro er en lang pelebro. Omkostningene ved disse arbeider er ikke nærmere undersøkt, men vil komme i tillegg til overslaget ovenfor.» (Sitat av Vassdragsvesenets brev av 16. april 1934.)

Vi gjør oppmerksom på at de av oss foretatte reguleringer i Skjerka og Monsvassdraget i vesentlig grad har senket flommene. Dette er de interesserte grunneiere i vassdraget sikkert også klar over.

Hvis senkningsarbeidet skulle beregnes etter dagens priser vil det nok bli adskillig høyere.

Ved å holde Ørevann oppe på sommervannstand, kote 260,0, vil forholdene ikke bli verre enn før, snarere bedre. Vi har nå satt ut denne høyde i marken, slik at den ved en befaring kan påvises.

Som foran nevnt har Vassdragsvesenet lagt flommen i februar 1932 — 457 m³/sek. — til grunn for sine beregninger. Men det vil fremgå av foreliggende offisielle oppgaver at flommen gjentagne ganger har vært adskillig høyere.

For hver meter som fallhøyden reduseres, vil vi få ca. 350 kW mindre ytelse i Håverstadanlegget. Disse 350 kW vil vi kunne selge i dag, ifølge våre pristariffer, til kr. 200 pr. kW-år. Det vil si at vi får kr. 70 000 mindre inntekt pr. år. Dette beløp kapitalisert etter 4 pst. rente p. a. gir kr. 1 750 000.

Under henvisning til det som foran er anført, og våre tidligere brev til Vassdragsvesenet må vi protestere mot de krav som grunneierne nå har reist i forbindelse med vårt andragende om regulering av Ørevann.»

Hovedstyret skal bemerke:

Vest-Agder fylke har tidligere fått konsesjoner på regulering av Skjerkavassdraget. De siste er:

1. Konsesjon av 7. januar 1949 på regulering av Stegilvatn, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1949 s. 5—11 og hvor der s. 6

er gitt en oversikt over de tidligere konsesjoner m. v.

2. Konsesjon av 26. mai 1950 på regulering og overføring av Monselva m. v. til Skjerkavassdraget, jfr. Meddelte Vassdragskonsesjoner for 1950 s. 26—31 og St. prp. nr. 17, 1950.

For å bote på den kraftmangel som fremdeles hersker i fylket og for å kunne dekke de nye behov som melder seg, akter Vest-Agder Elektrisitetsverk å bygge ut det 87 m høye bruttofall fra Ørevatn til Håverstad, Håverstadanlegget, og å regulere Ørevatn 3,5 m mellom kote 260,0 — angitt som alminnelig sommervannstand — og kote 256,5. Verket søker nå om tillatelse til å foreta denne regulering. I særskilt brev søkte det samtidig i henhold til vassdragslovens § 148 om tillatelse til å ekspropriere en mindre fallrettighet, da prisen som ble forlangt ansås å være for høy. Senere er det oppnådd minnelig overenskomst, og ekspropriasjonssøknaden trukket tilbake.

Ved den omsøkte regulering av Ørevatn blir magasinet ca. 15 mill. m³, som av ansøkeren er utregnet å gi 1,5 m³/sek. vassføringsøking. Det er ikke noe særlig å bemerke til denne beregning, men da det hydrologiske materiale i vassdraget f. t. er under revisjon tas som vanlig fornødent forbehold.

I Håverstadanlegget blir tilsvarende kraftøking 1 740 nat.-HK og videre vil der ved utbygging av Tungefossen (73,3 m) i Bjelland og Klevelandsfossen (23,5 m) i Laudal fås ytterligere 1 935 nat.-HK, altså tilsammen 3 675 nat.-HK. Det er riktignok foruten disse 3 fall 6 andre og mindre i vassdraget med fallhøyder på tilsammen ca. 40 m, men det er ikke sannsynlig at disse fall kan bli utbygd i overskuelig fremtid.

Skader og ulemper.

Vest-Agder Elektrisitetsverk regner med alminnelig sommervannstand i Ørevatn på kote 260,0 (verkets generalplan) og støtter seg da på vannstandsakttagelsene i perioden 1923—1932, før reguleringene i Skjerka, og i perioden 1933—1952 etter at Skjerka kraftanlegg kom i drift — se for øvrig side 3.

Hovedstyret har latt undersøke medianvannstandene i sommermånedene, i perioden 1933—52. Disse undersøkelser viser følgende tall på Ørvassosets v.m. (Limnigraf fra 1944):

Juni	Juli	August	September
0,91	0,63	0,64	0,86

I generalplanet for Vassdragsvesenets presisjonsnivellement svarer disse vannstander til kotene:

259,55	259,27	259,23	259,50
og etter Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan som ligger 0,42 m høyere enn Vassdragsvesenets til:			
259,97	259,69	259,70	259,92

Etter dette må en vel si, at kote 260 ligger noe over alminnelig sommervannstand.

Elektrisitetsverket antar imidlertid at en vannstand på kote 260,00 ikke vil innvirke nevneverdig på avkastningen av den dyrkede mark omkring Ørevatn.

Grunneierne derimot hevder at denne vannstand vil medføre at 500 dekar dyrket og dyrkbar mark blir vannsyk og nokså verdiløs. De krever derfor øvre reguleringsgrense i tilfelle satt til kote 259,0. Aseral jordstyre og fylkesagronom går også inn for denne grense mens herredstyret anbefaler øvre reguleringsgrense satt til kote 259,30.

Fylkesagronomen og formentlig også grunneierne og herredstyret har gått ut fra Vassdragsvesenets F.M. 1 for presisjonsnivellementet, uten å være klar over at Vest-Agder Elektrisitetsverk har angitt høydene etter sitt eget generalplan der som nevnt ligger ca. 42 cm over Vassdragsvesenets.

Senkningsplanen av 1934 var også lagt etter dette nivålement. Av den i senkningen interesserte mark ligger 400—500 dekar ved nordre (øvre) ende av vatnet og ca. 100 dekar ved søndre ende.

I senkningsplanen var det regnet med en viss fare for erosjon ved elveutløpene i nordenden av vatnet, og ved en større senkning som nå foreslått av Vest-Agder, kommer jo dette spørsmål ennå mer i forgrunnen. Det var dessuten av betydning å få sett på andre forhold som var berørt av grunneierne. Vassdragsavdelingen foretok derfor sammen med statsgeolog Gunnar Holmsen den 10. juli d. å. en befaring ved Ørevatn. I befaringen deltok fylkesverkets direktør, ordføreren i Aseral og grunneierne. Vannstanden under befaringen var på kote 259,62 etter Elektrisitetsverkets generalplan tilsvarende kote 259,20 etter Vassdragsvesenets.

Grunneierne ga uttrykk for at de — i tilfelle reguleringstillatelse blir gitt — stort sett ville være tilfredse om øvre reguleringsgrense ble fastsatt til vannstanden befaringsdagen, altså til kote 259,62 (Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan). Ordføreren i Aseral har bekreftet dette i brev til hovedstyret av 14. juli 1953.

Dr. Holmsens utredning, datert 13. s. m., vedrørende erosjonsfaren lyder slik:

«På oppfordring av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen har jeg foretatt en befaring

til Ørevann i Aaseral for å gi uttalelse om den innflytelse en planlagt senkning av vannet fra alminnelig sommervannstand på kote 260 til kote 256,50 vil få med hensyn til erosjon i elveleiet nedenfor de to i overskriften nevnte elvers sammenløp.

Nær Aaseral kirke løper det to elver sammen. Røyselandsåni går i meander hvor elvens erosjon søkes stoppet ved en stenforbygning langs høyre bredd. Nedenfor elvenes sammenløp ses en stenbeskyttelse langs venstre bredd. Avstanden fra sammenløpet til utløpet i Ørevann er ca. 1 200 m.

Utløpet går gjennom et sund, som under min befaring da vannstanden sto på kote 259,7, var omkring 150 m bredt. Langs venstre bredd ligger et svaberg som faller bratt av mot dypålen, som her har noe over 3 m dybde. På den anden side av sundet stikker ut en morenerygg med stener av hodestørrelse. Ovenfor dette sundet vider elven seg ut samtidig som den oppgrunnes. I en vik ovenfor sundet ble sondert med jernstang. Elvesengen har på sine steder øverst et desimetertykt lag av jordblandet finsand, derunder grovere sand vekslende med gruslag. Rasfarlig jordart forekommer ikke.

Ved vannets senkning på 3,5 m er å forutse at elven nedenfor sammenløpet vil skjære seg noe ned, desto mere jo lavere vannstanden er i vannet når der går flom i elven. Til elvene ovenfor sammenløpet vil nedskjæringen neppe nå. Materialet i elvesengene er her grus med stener, og et lite stykke ovenfor sammenløpet er elvesengenes materiale meget solid.

Noen hundre meter nedenfor elvenes sammenløp deler elven seg i to armer omkring en holme. Den vestre (høyre) elvearm bør avstenges. På vestsiden av holmen er løpet øverst grunt, men det blir lengere nede såpass dypt at elven kan innfanges i dette. Det vil i tilfelle føre til en uheldig sving i elvefaret som kan medføre elvebrudd som trenger inn ovenfor 260 m koten langs høyre bredd.

Hvis det nye far som forutsees å danne seg etter at den påtenkte senkning av vannstanden er gjennomført bringes til å gå langsmed den østre bredd vil erosjonen om nødvendig kunne hindres i å nå opp til 260 m koten ved en lignende enkel stenkledning langs østre bredd som den foran omtalte.»

Forutsatt at Vest-Agder Elektrisitetsverk utfører de sikringsarbeider som måtte finnes nødvendig, kan skader og ulemper ved den omsøkte regulering fra kote 260 (Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan) til 256,50 oppsummeres slik i store trekk:

Forsumpning — i større eller mindre grad i forhold til nå — av den lavlendte dyrkede og dyrkbare mark på 400—500 dekar ved vatnets nordre ende — og ca. 100 dekar ved søndre del av vatnet. Det gjelder her en vesentlig del av den mest lettdrevne jord innen herredet. Videre vil effektiviteten av den påtenkte senkning av Aslandsbekken forringes.

Gjerdehold vil vanskeliggjøres og fordyres. Skade på fisket.

Ulemper for ferdselen på og over vatnet, særlig om vinteren, og ulemper for fløtningen.

Ørevatn blir inntaksmagasin for Håverstad kraftanlegg og vannstanden vil derfor bli holdt på regulert høyvann så lenge som mulig. Og selv om magasinet skulle bli helt uttappet om våren, vil det bli fylt forholdsvis hurtig under den påfølgende flom. Det skulle derfor iallfall ikke i normale vannår være grunn til å frykte for, at bygden blir skjemt ved nakne strender om sommeren.

Den viktigste innvending mot reguleringen, med en fast dam i utløpsosen som forutsatt av Vest-Agder, er at mulighetene for senere å bedre forholdene for jordbruket blir stengt. Vassdragsvesenets plan av 1934 tok sikte på å senke flommene 1—1,5 m og lavvannstanden ca. 1,0 m. Det er 500—600 dekar dyrket og dyrkbar jord i bygdens sentrum som ville nytte godt av senkingen. Og selv om de beregnede omkostninger kr. 240 pr. dekar fantes å være for høye i 1934, kan det under endrede prisforhold stille seg annerledes.

For fylkesverket gjelder det å få ikke bare inntaksmagasin for det nye kraftverk, men et større magasin som kan fylles fra uregulerte felter i vassdraget og stå som reserve i ugunstige vannår. Når da grunneierne og bygdens representant, ordføreren mener at en regulert høyvannstand på kote 259,62 (Vest-Agders Elektrisitetsverks gen.plan) dvs. — vannstanden den dag befaringen fant sted — etter omstendighetene kan anses tilfredsstillende, sett ut fra jordbrukets interesser, finner Hovedstyret å kunne anbefale, at Vest-Agder fylke gis tillatelse til å regulere Ørevatn fra denne kote og ned til kote 256,50. Reguleringshøyden blir da 3,12 m mot 3,5 m etter fylkesverkets søknad. Man forutsetter at reguleringsdammen utstyres med manøvrerbare løp, slik at flomstigningen i sjøen kan begrenses. Dammen og løpene bør for øvrig dimensjoneres slik at Vassdragsvesenets senkningsplan av 1934 med sprengings- og gravingsarbeider for senking av flomvannstandene kan gjennomføres om og når det måtte bli aktuelt.

Det bemerkes at det etter dette ikke blir mulig å få gjennomført noen senking av lavvannstanden i Ørevatn. I planen av 1934 regnet man med å kunne oppnå inntil 1 m senking. Jordbruket må etter Hovedstyrets forslag nøye seg med — utenfor flomtiden — å bli sikret noe lavere vannstand enn hittil — fra 7 til 35 cm lavere enn medianvannstandene i juni—september 1933—52. Som kompensasjon vil man derfor foreslå, at fylkesverket dekker anleggsomkostningene begrenset oppad til kr. 20 000 ved gjennomføringen av den planlagte senking av Aslandsbekken.

Tillatelsen foreslås for øvrig gitt på de i vedlagte utkast oppstilte betingelser, som i det vesentlige er lik dem som er fastsatt ved

kgl. resolusjon 26. mai 1950 for regulering av Monselva m. v.

Vedrørende betingelsene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1, og innløsning, post 2.

Tillatelsen foreslås gitt på ubegrenset tid for kommuner, og for private falleiere for et tidsrom av 50 år med innløsningsrett for staten i det 35. år.

Årlige avgifter, post 3.

For reguleringen av Skjerka (kgl. resolusjon 29. august 1924, 4. september 1936 og 30. juni 1939) er de årlige avgifter til stat og kommuner satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. nat.-HK, for Stegilvatn (kgl. resolusjon 7. januar 1949) til kr. 0,50 og kr. 1 pr. nat.-HK og for Monselva m. v. (kgl. resolusjon 26. mai 1950) til kr. 0,50 og kr. 2 pr. nat.-HK.

Hovedstyret foreslår avgiftene for Ørevatn satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner.

Godtgjørelse en gang for alle til staten etter reguleringslovens § 13 er det ikke grunnlag for.

Skjønn, post 13.

Man foreslår her som ved reguleringen av Monselva betinget plikt for konsesjonæren til å treffe nødvendige tiltak, eventuelt etter skjønn, for å avhjelpe skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser.

Vilkår om opphjelp av fiske, post 15, er tatt med som foreslått av fiskerinspektøren.

Sikringsarbeider, post 16.

Hovedstyret foreslår her betinget plikt for konsesjonæren til etter vedkommende departements nærmere bestemmelser å utføre sikringsarbeider ved Monselva og Lognas utløp i Ørevatn og der det ellers skulle vise seg påkrevd. Bestemmelser om godkjenning av planene og tilsyn med utførelsen er tatt med i den alminnelige betingelse, jfr. post 17.

Vilkåret om vannslippingen er i post 18 gitt samme ordlyd som i Monselvkonsesjonen, dog er tvangsmulktten til staten satt ned fra kr. 2 000 til kr. 500.

Kraftavståelse er i post 20 som vanlig betinget med inntil 10 pst. til kommuner med rett for de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, til etter 30 år under visse omstendigheter å kreve avgitt ytterligere kraft fra kommunale vannfall. Statens er forbeholdt inntil 5 pst. av kraften.

Fløtning, post 23.

Lovens bestemmelser gjelder uansett om de er tatt med i betingelsene eller ikke; men av hensyn til de fløtningsinteresserte foreslåes den allikevel tatt med. Det samme er gjort i konsesjonen på regulering av Stegilvatn.

Manøvreringsreglement.

Ved utformingen har man hatt for øye forutsetningen vedrørende flomvannstander og flommer samt de foreslåtte betingelser angående vannslippingen og fløtning.

Utkast vedlegges.

Sakens dokumenter følger.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1. Konsesjonstid.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, som ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i anlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfalleieres andeler i anlegget staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. Innløsningsrett.

I det 35. år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem tilfølsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav, skal den i det 10. år deretter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggingsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon etter en amortisasjonstid av 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i full driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Anleggets eier plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3. Årlige avgifter.

For den øking av vasskraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. nat.-HK.

Til fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2 pr. nat.-HK.

Økingen av vasskraften beregnes på grunnlag av den øking av lavvassføringen i Mandalselva som reguleringen antas å ville medføre utover den vassføring, som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vassføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vasskraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vasskraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pst. årlig rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, og kontroll med vassforbruk samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5. Byggefrister.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6. Norske arbeidere.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere, som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7. Norske varer.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at det er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestilling — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er det adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pst. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne regel når særlige hensyn gjør det påkrevd.

9. Betaling til arbeiderne med varer m. m.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregn-

skap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10. Legehjelp m. v.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11. Husrom.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet. Bestemmelsen i første punktum får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf.

12. Veier og broer.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som vedkommende departement bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene.

13. Skjønn.

Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser. Spørsmålet om hvilke til-

tak skal treffes avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn, som i tilfelle kan fremmes i forbindelse med skjønnet etter vassdragsreguleringslovens § 16, eventuelt § 19.

14. *Forsorgsutgifter.*

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende forsorgskommune dens utgifter til forsorgsunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15. *Opphjelp av fiske.*

Til vedlikehold av fiskebestanden i vassdraget plikter konsesjonæren årlig å sette ut et antall settefisk og/eller yngel etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Hvis departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære omkostningene til reiser og opphold.

Om departementet forlanger det og på den måte departementet bestemmer skal konsesjonæren være forpliktet til å sette gitter foran tunnelinntaket for å hindre at fisk blir ført inn i tunnelen.

16.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement å utføre sikringsarbeider ved Monselvas og Lognas utløp i Ørevatn og der det ellers skulle vise seg påkrevet.

17. *Planer.*

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget og sikringsarbeidene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18. *Vannslippingen.*

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 500 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19. *Hydrologiske iakttagelser.*

Anleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte reguleringsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20. *Kraftavståelse.*

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etter hvert som utbygging skjer, inntil 10 pst. av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholder rett til å erholde inntil 5 pst. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall som tilhører norske kommuner ytterligere kraft så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjern-

ledningene eller fra ledningsnett, hva enten ledningene tilhører anleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pst. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pst. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år.

Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Oppsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til anleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22. Militære tiltak.

Ved damanlegget skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anlegget som skjer i krigsøyemed.

23.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anlegget og i tilfelle

i vassdraget nedenfor samt å avgi vann i sådan utstrekning at den alminnelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføyninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på fløtningen som ikke på denne måte avhjelpest blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

24. Naturfredning.

Det påhviler konsesjonshaverne i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å unngå ødeleggelser av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha vitenskapelig eller historisk betydning.

Så fremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan unngås, skal Landsforeningen for naturfredning i Norge i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Konsesjonshaveren plikter ved planleggingen og utførelsen av anlegget i den utstrekning det er mulig uten uforholdsmessige omkostninger, å dra omsorg for at det ferdige anlegg virker minst mulig skjæmmende i terrenget.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

25. Kontroll.

Anleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

26. Tinglysing.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyrets forslag til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er:

Øvre	kote 259,62
Nedre	kote 256,50
Reguleringshøyde	<u>3,12 m</u>

Høydene refererer seg til Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan. Kote 259,62 svarer til kote 259,20 i Vassdragsvesenets generalplan.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet godkjenner.

2.

Det avgis det til den alminnelige fløtning i vassdraget nødvendige vann overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte regler.

3.

Det skal ved manøvreringen has for øye at de naturlige flomvannstander i Ørevatn ikke forhøyes og at vassdragets naturlige flomvassføring ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lågvassføring forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig kan vannslippingen foregå etter behovet i Håverstad kraftanlegg, så lenge dette er det eneste utbygde fall av betydning i vassdraget.

4.

Det skal påses at flomløpene ikke hindres av is eller lignende og at dammene til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over dammenes manøvrering samt observeres og noteres, om det forlanges, nedbørmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende departement. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo og om han skal ha telefon i sin bolig.

6.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

7.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende departement.

8.

Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Departementet skal bemerke:

Vest-Agder fylkeskommune har tidligere fått konsesjoner på en del reguleringer i Skjerkavassdraget som ligger ovenfor Ørevatnet (ved kgl. resolusjon av 29. august 1924, kgl. resolusjon av 4. september 1936 og kgl. resolusjon av 30. juni 1939). Videre fikk fylkeskommunen ved kgl. resolusjon av 7. januar 1949 tillatelse til å regulere Stegilvatn i Skjerkavassdraget, jfr. «Meddelte vassdragskonsesjoner» for 1949 s. 5 flg. Endelig har fylket ved kgl. resolusjon av 26. mai 1950 fått tillatelse til regulering og overføring av Monselva m. v. til Skjerkavassdraget, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» for 1950 s. 26 flg. og St. prp. nr. 17 (1950).

Kraftinnvinningen ved den nå planlagte regulering av Ørevatnet ved senking 3,5 m mellom kotene 260 og 256,50 (etter Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan) er av Hovedstyret beregnet til 3 675 nat.-HK. Herav faller 1 740 nat.-HK på Håverstadanlegget, som er planlagt bygd i forbindelse med reguleringen, og resten på Tungefossen i Bjelland og Klevelandsfossen i Laudal, alle i Mandalselven nedenfor Ørevatnet.

Det finnes også noen andre mindre fall i Mandalselven, men disse vil ventelig ikke bli utbygd i overskuelig framtid.

Det foreligger ikke særskilt omkostningsoverslag for reguleringen av Ørevatnet, men i det fylkestingsforelegg som er nevnt i uttalelsen fra fylkesmannen i Vest-Agder finnes inn tatt omkostningsoverslag for Håverstadanlegget. I overslaget er oppført dam for Ørevatnet med kr. 400 000 og «de bygningsmessige arbeider», som også omfatter drifts- og senkingstunnelen, med kr. 8 650 000.

Ved den omsøkte reguleringshøyde antas å bli voldt skade ved forsumpning av dyrket og dyrkbar jord rundt Ørevatnet (ca. 5—600 da i alt). Senkingen antas å medføre skade for fisket og ulemper for gjerdeholdet og for ferdsele over vatnet sommer og vinter, særlig om vinteren, og for fløtningen. Ved senkingen vil også oppstå fare for erosjon ved en del elveutløp i vatnet, men en går ut fra at denne fare kan avhjelpest dersom Vest-Agder Elektrisitetsverk utfører de sikringsarbeider som forlanges.

Den projekterte demmehøyde stenger muligheten for senere å foreta slike senkingsarbeider for å bedre forholdene for jordbruket langs Ørevatnet, som det har vært planer om i 1930-årene.

Som det fremgår har grunneierne og bygdas representant, ordføreren i Aæral under den av Vassdragsvesenet foretatt befaring gitt uttrykk for at de stort sett vil være tilfredse, dersom øvre reguleringsgrense blir fastsatt til kote 259,62 (Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan), hvorved vannstanden i juni — september vil bli noe senket.

Departementet antar at vilkårene etter reguleringslovens § 8 pkt. 1 er til stede for å tillate regulering mellom den nevnte kote 259,62 og kote 256,50, og vil i tilslutning til hovedstyret anbefale tillatelse gitt til regulering av Ørevatnet mellom kotene 259,62 og 256,50 (Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan). Departementet slutter seg til de av hovedstyret foreslåtte konsesjonsvilkår og de av hovedstyret nevnte forutsetninger om dammens dimensjonering og utstyr med manøvrerbare løp, slik at flomstigningen i sjøen kan begrenses og flomvannstandene eventuelt senere ved sprengnings- og gravningsarbeider kan bli senket.

Da det selv med den nevnte reduserte reguleringshøyde ikke blir mulig å gjennomføre den for jordbruket ønskelige senking av lavvannstanden om sommeren i Ørevatnet, vil departementet i samsvar med forslaget fra Hovedstyret anbefale tillatelsen gitt under forutsetning av at Vest-Agder fylke eventuelt dekker anleggskostningene, begrenset oppad til kr. 20 000 ved en gjennomføring av den planlagte senking av Åslandsbekken av hensyn til jordbrukets interesse.

Med henvisning til uttalelsen fra Fiskeriinspektøren vil departementet gjøre fylkesverket oppmerksom på ønskeligheten av at det til eventuelle skjønn i anledning av reguleringen blir oppnevnt en fiskerisakkyndig til å delta enten som skjønnsmann eller som sakkyndig.

Angående de foreslåtte vilkår for tillatelsen bemerkes:

I post 3 er i samsvar med Hovedstyrets forslag de årlige avgifter satt til kr. 0,50 pr. nat.-HK til staten og kr. 2 pr. nat.-HK til kommuner, slik at satsene blir de samme som betinget ved kgl. resolusjon av 26. mai 1950 i tillatelse til regulering og overføring av Monselva m. v. til Skjerkavassdraget.

I post 16 er tatt med bestemmelse om plikt for konsesjonæren til å utføre sikringsarbeider ved Monselvas og Lognas utløp i Ørevatn og der det ellers skulle vise seg påkrevd. Bestemmelse om godkjenning av planer m. v. for disse arbeider finnes inntatt i post 17.

I post 13 er foreslått vilkår om plikt til å treffe nødvendige tiltak, eventuelt etter skjønn, av hensyn til bygdefolkets interesser i likhet med det tilsvarende vilkår for nevnte konsesjon av 26. mai 1950. Vilrårene er ellers de vanlige.

Departementet vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med Hovedstyrets forslag som gjeldende inntil videre.

Industridepartementet

tilråar :

1. Vest-Agder fylke tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 å regulere Ørevatnet i Mandalselva mellom kotene 259,62 og 256,50 (Vest-Agder Elektrisitetsverks generalplan), jfr. Vest-Agder Elektrisitetsverks søknad av 27. januar 1953 og dermed fremlagte plan.

Tillatelsen gis på de vilkår og forutsetninger som er tatt inn i Industridepartementets tilråding av 11. desember 1953.

2. Det fastsettes som gjeldende inntil videre manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i Industridepartementets nevnte tilråding.